

# KÜRT SOLU

Keitn Barlow  
Bruce Bostick  
S. Bulut  
S. Çiftiyürek  
Aydın Çubukçu  
Aydemir Güler  
Mansur Hikmet  
Luigi Malabarba  
Selim Murat  
L. C. Ramos  
Hakan Soytemiz  
Heinz Stehr  
Rabia Şengör  
Y. Yetişgen  
Serdar Yüce

NEWROZ KİTAP  
Dizisi

8

GÜN  
YAYINCILIK

21.yy'da

ÖRGÜT

ÖRGÜTLENME

2

# KÜRT SOLU

21. YY'DA

ÖRGÜT

ÖRGÜTLENME

2

GÜN YAYINCILIK

**Gün Yayınları**

16

**Eylül 2002**

**Derleyenler**  
Hüseyin İleri  
Hüseyin Aşkın

**Dizgi-Mizanpaj**  
Gün Yayıncılık

**Kapak Tasarım**  
Gün Yayıncılık

**Baskı**  
Özdemir Matbaacılık

**Gün Yayıncılık San. Tic. Ltd. Şti.**

İnönü Mah. Babil Sok. No:27/3

Harbiye/İSTANBUL

**Tel/Fax: 0 212 219 69 06**

**İş Bankası Parmakkapı Şb.**

**Hesap No: 1042 0584722**

[www.kurtsolu.8m.com](http://www.kurtsolu.8m.com)

[kurtsolu@mynet.com](mailto:kurtsolu@mynet.com)

## İÇİNDEKİLER

**Gelecek Kitapta** .....7

**Kürt Solu'ndan**.....9

### **DOSYA**

**Ekonomik Birliği ve Euro'yu Reddediyoruz**  
**Keith BARLOW**.....16

**Yaratmanın Zamanı Geldi!**  
**Bruce BOSTICK**.....19

**Sosyalist Toplumsal Düzendeki**  
**İş ve Yaşam Süreçlerinin Örgütlenmesi**  
**S. BULUT**.....25

**Marksizm ve Örgütlenme-II**  
**S. ÇİFTYÜREK**.....42

**Küreselleşme ve Örgütlenme**  
**Aydın ÇUBUKÇU**.....95

**İşçi Sınıfı Örgütleri Hakkında Sesli Düşünceler**  
**Aydemir GÜLER**.....104



<b>Parti Birlikleri, İşçi Eylemleri, Ajitatör ve Ajitasyonun Önemi Üzerine Mansur HİKMET .....</b>	<b>117</b>
<b>Hırslı ve Zorunlu Bir Hedef, Avrupa'da Yeni İşçi Hareketi Luigi MALABARBA .....</b>	<b>157</b>
<b>Kürdistan'da Örgütlenmenin Tarihçesi ve Yeni Dönem İçin Bazı Perspektifler (II) Selim MURAT .....</b>	<b>165</b>
<b>Kapitalist Globalleşme ve Devrimci Dönüşümün Zorunluluğu L. C. RAMOS .....</b>	<b>202</b>
<b>Devrimin Öznesi, Devrimci Özne Hakan SOYTEMİZ .....</b>	<b>211</b>
<b>Emperyalist Globalizm Heinz STEHR .....</b>	<b>220</b>
<b>Devrimci Yeni'yi Yaratmak İçin Rabia ŞENGÖR .....</b>	<b>225</b>
<b>Ör-güt-len-mek! Y. YETİŞGEN .....</b>	<b>239</b>
<b>Değişim ve Devrim Serdar YÜCE .....</b>	<b>255</b>
<b>ABD Dünyayı Tek Başına Pençesine Almak İstiyor Filistin Demokratik Halk Cephesi .....</b>	<b>269</b>

## Gelecek Kitapta...

**K**ürt Solu "Örgütlenme Dosyası-2" de nihayet hazırlandı ve belli bir gecikmeyle siz okuyucuya ulaştı. Yayınevimiz Kürt Solu 8'i Ağustos'ta dağıtımına vermeyi planlamıştı. Ancak değişik gerekçelerle gelen "Eylül ayına bırakılmalı" önerileri dikkate alınarak kitabın basımı bu aya bırakıldı.

Örgütlenme Dosyası 2'de de konuyu farklı açılardan irdeleyen yazılar yer alıyor. Emegi geçen tüm yazarlarımıza teşekkür ediyoruz.

Yayınevimize ulaşan kimi yazılara dosya kapsamında yer veremedik. Ya içerik olarak örgütlenmeyle ilişkisi olmadığından ya da yayınevimizin çizgisinin sınırlarını çok zorlayan üslupla kaleme alındığından (üzülerek belirtelim) bazı yazıları elemek zorunda kaldık. A veya B parti ya da siyasetini eleştirmenin de çok ötesinde bir üslupla hedef almak yayınevimizin çizgisinin sınırlarını aşılıyor. Yoksa yer verilmeyen yazıların ideolojik bakış açıları kıstas olarak alınmadı. Yazılarına yer veremediğimiz yazarlarımıza da harcadıkları emek ve gösterdikleri ilgiden dolayı teşekkür ediyoruz.

Kürt Solu Dosya 9'un konusu, bütün zenginliğiyle KADIN, KADIN SORUNU ve KADIN ÖRGÜTLENMESİ olarak belirlendi.

Dünyada, Türkiye'de ve özel olarak da Kuzey Mezopotamya'da kadın sorununu konu edinen bir dosya çalışmasına giriyoruz. Bu dosya kapsamında:

-Tarihte ve yaşamda kadının yeri;

-Ailenin, özel mülkiyetin, devletin oluşumu ve kadının köleleştirilmesi süreci ya da genel olarak sınıflı toplumlarda kadının konumu;

-Geniş aileden çekirdek aileye ve oradan da ailesizleşmeye doğru evrilen süreçte kadının toplum yaşamındaki yeri ve geleceği;

-Hem genelde hem de özel olarak Kürt toplumunda 'kapitalizm ve kadın', 'İslam ve kadın', 'sosyalizm ve kadın' sorununun irdelenmesi;

-Kürt toplumunda kadının toplumsal ve siyasal mücadeledeki konumu... Kürtlerde kadına iki karşıt bakışı ifade eden "*Şêr şêre çî jine çî mire*" atasözü ile "*Şara jina mîn lî serêmunbe ku...*" diye başlayan ant içmelerle kadını aşağılayan erkek egemen söylemin sorgulanmasını konu edinen yazılara yer verilecektir.

Dosyaya katılım sağlamak isteyen yazarlarımız (elbette ağırlıkta kadın yazarlarımız) bu sorunlamanın yanı sıra dosya kapsamında olmak kaydıyla kendi özgün sorunlamalarıyla da katılım sağlayabilirler.

Dokuzuncu dosyayı zamanında üretebilmek için yazıların en geç aralık ayı başına kadar yayınevimize ulaştırılması gerekiyor. Gelecek sayıda buluşmak üzere...

## Kürt Solu'ndan

**1** 9.yy sonu ve özellikle 20.yy'ın ilk yarısı boyunca kapitalizmin iç çelişkileri her defasında devrimci savaşlarla aşıldı, aşılmaya çalışıldı. Emperyalist sermayenin güç dengeleriyle orantılı olarak dünyayı yeniden paylaşma arayışının ürünü olan 1. ve 2. Dünya Savaşı'nda da çelişkiler ağırlıkla emek ve halklar lehine çözümlenmişti. Bu durum kısmen 20.yy'ın ikinci yarısının ilk çeyreğinde de devam etti.

20.yy'ın son çeyreğinden bu yana emperyalizmin ve kapitalizmin iç çelişki ve çatışmalarının devrimci savaşlarla emek ve halklar lehine çözümlenmesi adeta durdu. Hele son 10 yılda denilebilir ki bu yönde yaprak kıpırdamıyor. Son 25 yılda emperyalizm, dünya çapında kapitalizmin çelişkilerini ya da biriken, gazını yerel/bölgesel savaşlarla kendi lehine çözmeye çalışıyor. En azından geçici olarak "çözdüğü" söylenebilir. Aslında çözülmüştü gibi görünen çelişkiler gerçekte çözülmüyor, derinleşerek, ağırlaşarak ve bir başka biçim veya alanda yeniden karşısına çıkıyor. Bir alan veya bölgede kapitalizmin biriken gazı yerel savaşlarla alınıyormuş gibi görünüyor, ama gerçekte gaz alınmıyor (çelişkiler çözümlenemiyor), sadece 'birleşik kaplar' misali bir alandan başka bir alana yoğunlaşarak aktarılıyor. Her şey bundan ibaret!

21.yy'ın başında kapitalizmin, daha doğrusu küreselleşen kapitalizmin derinleşen çelişkileri, dünya çapında yaygın ve derin bir anti kapitalist muhalefet hareketini de şekillendiriyor. Artık dünyanın her köşesinde ve adeta her taşın altından anti kapitalizm çıkıyor. İster kapitalizmin salt sonuçlarına karşı olan sivil muhalif dinamikler olsun, ister kapitalizmin kendisine karşı çıkan devrimci komünist muhalif dinamikler olsun, artık "küreselleşme karşıtları" gibi bir şemsiye kavram altında herkes bir biçimiyle kendini kapitalizm karşıtlığı içerisinde ifade ediyor.

Biz komünistler, gelişen bu tarihsel süreçten hareketle, 21.yy'da kapitalizme öldürücü darbenin dünya çapında indirilebileceği görüşündeyiz.

ABD'nin etkinliğindeki emperyalist merkezlerin 11 Eylül sonrası daha bir netlik kazanan stratejilerinin özü şudur: Belirlenmiş kriz bölgelerinde önce "insani" sorunlar; "insan hakları" veya "özgürlükler" yönünden sorunlar yaratılıyor ya da varolan sorunlar ağırlaştırılıyor, ardından "kurtarıcı", "özgürlüklerin savunucusu" rolüyle müdahale ediliyor. Son yıllarda Balkanlar'da, Ortaasya'da (Afganistan) ve nihayet Ortadoğu'da (Irak) aynı senaryo yürürlüğe konuldu, konuluyor. Ayrıca emperyalizm bu saldırganlığını "küresel terörizmle mücadele" diye kodlandırarak, dünyanın neresinde emperyalist saldırganlığa ve kapitalizme muhalif dinamikler az-çok şekillenirse oraya müdahale ediyor, etmeyi planlıyor.

**Kriz bölgelerinden biri Ortadoğu ve özelde de Irak olarak belirlendi:**

Irak'ta başta Kürt ulusal sorunu olmak üzere temel hak ve özgürlükler rejimin kuruluşundan beri varola geldi. Irak rejiminin şoven, gerici niteliği bu sorunların asıl nedeni. Gerek bu sorunlar, gerekse Irak'ın Kuveyt'i işgalinden kaynaklanan sorunlar emperyalizmin Irak'a müdahalesinin yalnızca gerekçesi.

ABD-İngiltere bloğunun Irak'a yeniden müdahalesi güncelleşirken, müdahaleye karşı olan bölgesel ve uluslararası odakların da tepkileri geliyor.

Türkiye, İran, S.Arabistan, Ürdün gibi bölgenin gerici rejimleri Irak'a müdahaleye karşı çıkarken, Irak rejiminin geleceğini değil, kendi geleceklerini düşünüyorlar. Irak'ta meydana gelecek değişikliklerin Irak'la sınırlı kalmayacağından, kendilerine de ucunun degeceğinden korkuyorlar. Türkiye ile İran, Kürt sorunundaki olası gelişmelerden, S. Arabistan krallığının yıkılması ve "düşük yoğunluklu demokrasi" rejiminin kurdurulacağı ihtimalinden ürküyor. Ürdün krallığı ise, Filistinlilere "aranan yurdun" adresinin Ürdün olabileceği kaygısıyla Irak'a müdahaleye karşı çıkıyor. Zira Irak'a müdahalenin güncelleştiği son aylarda İsrail'in, Filistinlileri tümüyle Filistin'den göçe zorlama politikasını yüksek sesle dillendirmesi tesadüf değil.

Her ne kadar ABD'nin Irak'a müdahale planında bölgedeki mevcut sınırların korunması esas alınıyorsa da beklenmedik gelişmeler olabilir ve Ürdün'ün Filistinleştirilmesi güncelleşebilir vb.

Rusya, Irak'ta ABD etkinliğinde bir değişimin, kendisini çok yönlü kuşatmayı amaçlayan Avrasya stratejisinde ABD'nin elini daha da güçlendireceği kaygısıyla müdahaleye karşı çıkıyor. Ayrıca Irak, Rusya'nın yıllar öncesine (SSCB dönemine) dayanan önemli müttefiklerinden birisi. Dün SSCB, bugün Rusya benzer gerekçelerle Kürt ulusal hareketine sıcak bakmadı.

AB, özellikle de Almanya-Fransa bloğu da Rusya benzeri kaygılarla Irak'a müdahaleye karşı çıkıyorlar. AB'nin Irak'a müdahaleye karşı çıkışının pek dillendirilmeyen temel gerekçesi ise dünya devletine doğru büyüme (ya da dünya devletinin çekirdeği olma) hedefinde ABD ile yarış içinde olmasıdır.

Gerek bölgede gerekse uluslararası alanda müdahaleye karşı tutum ve tepkiler yükselmesine rağmen ABD-İngiltere bloğu Irak'a saldıracaktır. Birkaç gün önce 100 uçakla gerçekleştirilen "rutin" saldırı değil, Irak'a müdahalenin bir provasıdır denilebilir. ABD ve İngiltere'deki enerji ve silah tekellerinin savaş ısrarı Bush ve Blair'e saldırı emrini verdirebilir.



Irak'a saldırı bir kere başladıktan sonra ABD strateji içinde strateji geliştirebilir. Saldırgan blok ile saldırıya belirttiğimiz nedenlerle karşı çıkan emperyalist gerici güçlerin savaş sürecindeki tutum ve ilişkileri beklenmedik sonuçlara, yeni çatışmalara yol açabilir mi? Zayıf da olsa bu da bir ihtimal. Ve savaş Ortadoğu'ya yayılabilir.

Hangi açıdan bakılırsa bakılsın, savaşın ağır bedelinin her ulustan işçi-emekçilerin sırtına bineceği açık. En başta bu nedenle komünistler emperyalist müdahaleye karşı olmalıydılar. Gerek ezilen gerekse ezen ulusların komünistleri, ABD'nin Irak'a müdahalesine karşı durmalıydılar. ABD'nin denetiminde Kürt devletinin kurulmasına "hayır" diyenler, aynı tutarlılıkla Irak'ın, Türkiye'nin, İran'ın hem ayrı ayrı hem de ittifak halinde Kürt halkı ve ülkeleri üzerindeki baskı ve işgaline de karşı durmalıydılar. Aynı tutarlılıkla Kürt halkının kendi ulusal kaderini tayin hakkını söz ve eylemleriyle savunmalıydılar.

Komünistler, ABD'ye karşı ilhakçı, gerici, şoven Irak, Türkiye, İran'ı savunamazlar. Komünistler özellikle ezilen ulus komünistleri "kukla Kürt devletine" karşı bölgenin ilhakçı, şoven ve kukla devletlerini savunma konumunda hiç mi hiç olmamalıydılar. Filistin, Doğu Timur, G. Afrika ulusal hareketine verdikleri destek kadar (ki bunlarda da ulusal sorun emperyalizmle işbirliği içerisinde "çözüldü", çözülüyor) Kürt ulusal hareketine de destek verebilmelidirler. Ezen ulus komünistleri Filistin, D. Timur ulusal hareketine destek verirken, sıra Kürtlere gelince "emperyalizmle işbirliği içindeler" gerekçesinin arkasına sığınarlarsa tutarsız şovenler olmaktan kurtulamazlar!

Barzani liderliğindeki KDP'nin son haftalarda Türkiye'ye dönük aldığı açık tutumda elbette ABD-İngiltere bloğunun sağladığı desteğin rolü vardır. Hatta KDP'nin geliştirdiği tavır Türkiye'yi açık saldırıya davet olarak da algılanabilir ve tahrik edici bu davetin gizli gücünün ABD olması da olasıdır. Ancak KDP'nin tavrı aynı zamanda Türkiye'nin Güney üzerinde adım adım geliştirdiği işgal

ve kuşatıcılığına karşı bir feryat ya da "nerede ince ise orada kopsun" türünden baskılar altında bunalmış olanın çıkışlarıdır da.

### **Seçimlerde Komünistlerin Bağımsız Tavrı**

3 Kasım erken genel seçimleri Türkiye rejiminin iç dinamiklerinin gereği olmaktan çok, uluslararası sermayenin ve onun emperyalist siyasetinin dayatması sonucu gündeme geldi. ABD'nin Irak'a müdahalesinde daha "uyumlu", itaatkar davranacak hükümet arayışı ve uluslararası sermayenin desteği ile AB sürecini hızlandırmak isteyen Türkiye sermayesinin yeni hükümet arayışı fiilen örtüştü ve erken genel seçim kararı alındı.

1- Erken genel seçimlere ABD'nin Irak'a her an müdahalesinin gündemde diri tutulduğu bir süreçte giriliyor. Dolayısıyla hem seçim sürecindeki siyasal propagandanın hem de seçimlerin ardından kurulacak hükümetin ABD'nin Irak'a müdahalesinde alacağı tutumun önemi artıyor. Seçim propagandası boyunca hem burjuva siyasetin hem de devrimci komünist siyasetin izleyeceği politikalar, ABD'nin Irak'a müdahalesi, Kürt sorununda alınacak tutum vb. temel sorunlarda bir nevi sınav verecek.

2- Gündeme getirilen erken genel seçimin bir diğer özelliği de Türkiye'nin AB'ye üyeliği için fiilen referandum niteliğine bürünecek olmasıdır. Seçim Türkiye'nin AB'ye üyeliğine karşı çıkanlar ile savunanların hesaplaşmasına dönüştürülecektir. Savunanlar ile savunmayanlar, kendi gerekçelerini halka taşıyacak ve oy isteyeceklerdir.

3- Türkiye'de burjuva siyaset tarihinin en çok parçalanmış haliyle seçime giriyor. Merkez sağ ile merkez sol parçalanmış, zayıflamış; rejimle sermaye tarafından dün "uç" görülüp hükümet dışında tutulmak istenenler yeni merkez olmaya aday ve merkeze kaymak isteyen "uç"lar yerine yeni "uç"lar türemiş. Bu ortamda sermaye ve rejimin, parçalı burjuva siyaseti merkez sağ ve merkez solda birleştirerek güçlendirme çabaları tüm hızıyla devam ediyor. Bu çabalar ne kadar etkili olur, kesin bir şey söylenemez.

4- Kürt ulusal siyasetini ağırlıkla temsil eden HADEP, meclise hatta hükümete girmeyi ve dolayısıyla sistem içi bir olgu olduğunu rejim ve sermaye nezdinde kanıtlamayı temel yöneliş olarak belirlemiş durumda. Bu amaçla ANAP, SP başta olmak üzere burjuva siyasetle ittifak arayışını uzun süre sürdürdü. Ancak derin devletin muhtemel karşı tutumunun da etkisiyle HADEP'in burjuva partileriyle ittifak arayışları sonuçsuz kaldı. Ve baraj kaygılarıyla HADEP ittifak arayışlarını kendi solundaki güçlere çevirdi. DEHAP'ın çatısı altında HADEP, EMEP ve SDP ittifakının gerçekleştiği kamuoyuna yansdı. Bu ittifaka ÖDP ve SHP'nin de dahil olması (edilmesi) arayışları uzun süre devam etti.

Her şey bir yana, kirli savaşın halkımıza dönük en acımasız sürdürüldüğü dönemin Başbakan Yardımcısı Murat Karayalçın'lı SHP'nin de bu ittifaka çekilmek istenmesi, ittifakın "emek, barış, demokrasi bloğu" olacağı iddiasını ciddi olarak gölgeler. HADEP açısından bu gölgenin fazla önemi yok. Çünkü daha kısa süre öncesine kadar HADEP, Türkiye partisi olma hedefiyle kendini feshedip SHP'ye katılmaya karar vermiş ve SHP'nin son anda "ben bu birliğe hazır değilim" açıklamasıyla birlik gerçekleşmemiştir. Ama sosyalizm, emeğin kurtuluşu ve halkların özgürlüğü iddiasını taşıyan EMEP, SDP ve hatta ÖDP için SHP ile seçim ittifakı nasıl izah edilir?

Diğer bir sorun: AB'yi savunan HADEP ile AB'ye en çok karşı çıkan EMEP'in seçimlerde nasıl bir ortak payda da buldukları merak konusu.

5- Meclisten AB uyum yasaları çerçevesinde "ana dilde öğrenim ve yayın hakkı" yasası geçti. Bunun pratik anlamı Kürtçe özel kursların önü açıldı. Milyonlarca insanın ana dili olarak konuştuğu Kürtçe'nin öğretilmesi paralı özel kurslara havale edildi! Bir ulusa, bir halka ana dilini para ile öğrenme hakkını vermek gibi garip, garip olduğu kadar da aşağılayıcı yasayı ancak Türkiye rejimi çıkarabilirdi. Çünkü yeryüzünde benzer bir uygulama yok.

Şimdi ileri bir adımmış gibi görünen paralı özel Kürtçe kursların nasıl saçma ve işlevsiz bir şey olduğu ancak kursların açılmasıyla görülecektir. Kısacası çıkan yasa Kürt sorununu çözmedi, çözmeyecektir. Sadece tüm çıplaklığıyla daha net gözler önüne serilmesine hizmet edecektir.

Bu koşullarda gündeme gelen erken seçimlerde komünistlerin öncelikle sermaye ve rejimden bağımsız tavır almaları gerekir. Kürt yurtsever ulusal siyasetten ise en azından rejimden ve onun siyasetinden bağımsız çizgi izlemeleri beklenir.

Özellikle emekten, sosyalizmden yana güçlerin, dünya çapında yozlaşmış ve iktidar odağı olmaktan çıkmış parlamentoya sırf girebilmek için burjuva siyasete varana kadar ittifaklara yönelmelerinin ileri bir yönü olamaz, olamayacağı açık.

Parlamentoyu çözüm yeri olarak görmemek, meclisi sorunların çözüm yeri değil, sorunların dile getirildiği alan olarak görmek ve bağımsız sınıf siyasetinin gücünü oraya taşıyabilmek ayrı; meclisi çözüm mercii olarak görmek ve burjuva siyasetle ittifak içerisinde meclise girmeyi hedeflemek ayrı şeylerdir.

Bunlardan hareketle, Kuzey Mezopotamyalı komünistler bağımsız siyasal tutumla seçimlere girmeyi ve seçimleri siyasallaştırmış halk ve emek hareketinin bir adım ileriye götürülebilmesi için bir mücadele zemini olarak değerlendirmeyi hedeflemelidirler. Ve 'emek, barış, demokrasi bloku'na ilişkin kesin tutumu ise seçim sürecinin ileriki günlerine bırakmalıdırlar.

*29-30 Haziran 2002 tarihinde yapılan  
Komünistlerin Uluslararası Konferansı'nda  
Britanya Komünist Partisi adına yapılan konuşma  
Ceviren: Sadık KOLUSARI*

**Keith BARLOW**

## **Ekonomik Birliği ve Euro'yu Reddediyoruz**

**B**üyük Britanya insanları, seçimlerde 18 yıllık tutucu iktidara çok açık bir şekilde yeter dediği için 1 Mayıs 1997 önemli bir gündür. Ülkemdeki insanların hükümet değişikliği talebi, 90'lı yılların son yarısında Avrupa'daki sosyal ve demokratik çıkış eğilimine denk düştü. Bu temelde bir çok sağcı hükümet yıkıldı ve yerine sosyal demokratlarca yürütülen hükümetler seçildi. Örneğin 1980, 1982, 1984, 1987, 1988, 1989, 1990 yıllarında Margaret Thatcher yönetiminde sendikalara karşı yasal değişiklikler oldu. Buna ek olarak özelleştirme ve sosyal budama dalgası zorlanmadan yapıldı ve 1 Mayıs 1997'de 11.5 yıllık Margaret Thatcher ile 6.5 yıllık John Major'a açıkça yeter mesajı verildi!

Batı Avrupa'daki diğer ülkelere paralel olarak Büyük Britanya'da yıkılan tutucu hükümetlerin politikası devam ettirildi ve bu büyük bir hayal kırıklığına yol açtı. Blair hükümeti yönetiminde sosyal budama ve özelleştirme devam ettirildi. Hükümetin

şu andaki özel sektörün, örneğin Londra U-Bahn ve sağlık hizmetlerine katılması çabaları, sendikal hareketin büyük bir direnişi ile karşılaştı. Özelleştirmedeki acı tecrübe onu insan yığınları arasında öyle güçlü gözden düşürdü ki, örneğin demiryolu sanayisini yeniden devletleştirme kararı büyük bir kabul görecekti. İnsan yaşamının kaybına yol açan demiryolundaki kazalar özelleştirmeye direkt bağlantılıdır ve insanlar bunu çok iyi biliyor.

Demiryolunun liberalleştirilmesi politikasının da 1991 yılındaki bir Avrupa Birliği kararıyla yürütüldüğünü unutmamak gerekir. Çok sayıda sendika Blair hükümetinin politikası hakkındaki memnuniyetsizliklerini dile getirdiler. Bir çok insan Blair hükümetinin savaş politikasından ürkmüş durumda, ve bu gerçek örneğin Yugoslavya'ya, Irak'a, Afganistan'a karşı savaşlarda görüldü.

Blair hükümetinin politikasına karşı hayal kırıklığı öyle bir düzeye vardı ki, çoğu solcular sendikalar ile İşçi Partisi arasındaki tarihsel bağlantıları sorgulamaya başladılar. Pek çok solcu İşçi Partisi'ni terketti ve İşçi Partisi'ne karşı gelebilmek için başka örgütler kurmaya çalıştılar. Britanya Komünist Partisi içerisindeki bizler, Blair hükümetine karşı büyük hayal kırıklığının haklı olduğunu kabul ediyoruz. Fakat biz İşçi Partisi'ne karşı değişik çalışmalarını da eleştirdik.

Britanya İşçi Partisi'ndeki durum, Avrupa'daki başka sosyal demokrat partilerin durumuyla karşılaştırılmaz. Büyük Britanya'da İşçi Partisi 20. yüzyıl başında sendikalar tarafından kuruldu ve hemen hemen bütün büyük sendikalar İşçi Partisi'ne aittir. Bu biçimde sendikalar İşçi Partisi politikalarını etkileme imkânına sahiptir. Thatcher hükümeti 1984 yılındaki sendikalar kanunuyla sendika üyelerinin oylamasını uygulamaya koydu. Eğer bir sendika bir politik fona (politik amaçlar için harcanacak paralar, sendikaların genel fonundan gelemez, tersine özel bir fondansiyasi bir fon gelir) sahip olmak isterse veya bir sendika böyle bir fona sahipse, her on yılda bir fonun devamı için üye oylaması gerekiyor.



Margaret Thatcher ne istediğini tam olarak biliyordu. sendikalar ile İşçi Partisi arasındaki bu tarihsel bağları, bu sendika yasalı koparmak ve İşçi Partisi için önemli bir finansman kaynağını da bloke etmek istiyordu. Bu üye oylaması sonuçları çok açıktı: Bir siyasi fona sahip tüm sendikalar bu fonun devamını onayladılar, yani Margaret Thatcher'in istediğinin tersi oldu. Sendikalar ile İşçi Partisi arasındaki tarihsel bağlantılar 1984'teki bu sendika yasasıyla da tasdik ediliyordu. Sendikalar ile İşçi Partisi arasındaki bu özel ilişkiler yoluyla İşçi Partisi'nin sol ve sosyalist bir politika için kazanılması imkânları vardır.

Öncelikli politikalarda, örneğin özelleştirmeye karşı, sendikal yasaların kaldırılması için, savaşa karşı ve Euro'nun yürürlüğe konmasına karşı, Britanya KP'si, İşçi Partisi içerisindeki bir çok solcuya benzer düşünceye sahiptir. Büyük Britanya'daki seçimler şu ana kadar, İşçi Partisi karşıtı değişik denemelerin hemen hemen hiç toplumsal kabul görmediklerini gösteriyor.

Mevcut durumda, Büyük Britanya'da bizim için, Euro'nun uygulanmasına karşı mücadele, emperyalist globalleşmeye karşı mücadelede de özel bir öneme sahiptir. Ekonomik ve Para Birliği sosyal hakların kısıtlanmasını ve özelleştirmeyi hızlandırmış durumda ve Büyük Britanya'daki insan yığınları, bu para biriminin Büyük Britanya'da uygulanmaya konmasıyla sosyal alanda diğer kısıtlamaların ve özelleştirmenin devam edeceğini çok iyi biliyorlar. Sürekli çoğalan insan sayısı, bir tarafta özelleştirme ile sosyal budama diğer tarafta Euro arasında doğrudan bir bağlantı görüyor.

Diğer bir nokta: Ekonomik ve Para Birliği ile Euro'nun uygulamaya konmasını reddederken, ülkemizdeki insanların Büyük Britanya'nın ekonomik ve sosyal politikada serbestçe karar vermesi gerektiğini söylüyoruz. Euro'nun yürürlüğe konmasıyla politikalar hükümet üstünden ve her şeyden önce seçilmiş parlamento üstünden, Büyük Britanya dışından dikte ettirilecektir. Neden Euro'nun yürürlüğe konmasını reddettiğimiz bir çok nedeninden ikisi bunlardır.

29-30 Haziran 2002 tarihinde yapılan  
Komünistlerin Uluslararası Konferansı'nda  
ABD Komünist Partisi adına yapılan konuşma  
Ceviren: Sadık KOLUSARI

**Bruce BOSTICK**

İdeolojiler, Dinler veya Ulusal Sınırlarla Bölünmemiş  
Yeni Birleşik Bir Uluslararası İşçi Hareketi  
**Yaratmanın Zamanı Geldi!**

**G**loballeşme konusu hakkında benden bir yazı hazırlamam rica edildiğinden beri, bu konu kişisel olarak beni kapdı. ABD'de Ohio'daki işyerimden binlerce çelik işçisiyle birlikte atılmam, uluslararası rekabet sonucu işyerinin kapanmasıyla emekli maaşı ve hastalık sigortası haklarımı yitirdim. Bu işyeri için 29 yıl 10 ay çalıştım. Yakın arkadaşlarımdan bir çoğu -ki bunlar sendikal olarak örgütlenmiş çelik işçisi- işveren büyük kapısını kapattığı ve üretimi işçinin sendikal koruması olmadan oldukça daha az paraya çalıştığı Meksika'ya taşıdığında, York International'da işlerini kaybettiler. Son altı ayda 160.000'in üzerinde ABD çelik işçisi sosyal sigorta haklarından yoksun bırakıldı.

Bu, bu zamanlarda dünyanın her köşesinde çalışan insanlardan çalan aynı kriminal işletmelerde çalıştırılan ABD'deki işçilere yapılan çeşitli ve kötü biçimdeki saldırılardan sadece bir görünümüdür. Bu, bazı insanlar tarafından ileri sürülen ve yayıdırılan "zengin ve fakir" ülkeler olduğu ve bu "zengin" denen ülkelerdeki herkesin büyük işletmelerin soygunundan yararlandığı şeklindeki tasavvurun yanlışlığını gösteriyor. Büyük sermayenin dünya çapındaki egemenlik çabaları yoluyla tüm emekçilik dramatik bir biçimde zarar görüyor. Dünya işçilerinin çıkarları aynıdır: Barış, refah, eşitlik, kendi yaşamımız ve zenginliklerimiz üzerinde kontrol! Düşmanımız aynıdır! Onlar ABD ve diğer ülkelerdeki büyük işletmelerin aç gözlü çıkarlarıdır! Bu tarihsel buluşmanın merkezi önemi, üretim araçları üzerindeki toplumsal mülkiyettir.

Sovyetler Birliği'nin ve Avrupa'da sosyalizmin yıkılmasıyla birlikte, kibirli global büyük işletmelerin dünya egemenliği yollarında engel kalmadı. Fakat acil zorunlu çabayı, bu yeni dönemde sermayeye göğüs geren yeni ve geniş bir işçi sınıfı birliğini gerektiren tam da bu tehliktir.

Global bütünlüğü bozan ve İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra sosyalizme karşı soğuk savaş başlatan benim ülkemizin egemen sınıfıdır. O zamanlar ABD'de işçi hareketi bölünmüş ve onun solcu/ilerici yöneticilerinden yoksun bırakılmıştı. AFL-CIO'nun tepesine kapitalist ve itaatçı yönetim getirildi. Yarım yüzyıldan daha fazla bir süre ABD işçileri, büyük işletmelerin dünya çapındaki çıkarlarına "işçi başı" olarak hizmet ettiler; kazançları ve emperyalist savaşları desteklediler. İşletmelere hizmet etmek amacıyla diğer ülkelerde ikiyüzlü "sendikalar" kurdular ve tüm dünyada işçi hakları için mücadele veren doğru sendikalara ölümcül yem verdiler. Amerika işçilerinin ismi bu utanç zamanında kirletildi.

Bu dönem şimdi sona erdi!

ABD'de işçi hareketi değişti. Şimdi ülkemiz işçi hareketinin, AFL-CIO'nun başında yeni ilerici bir yönetim var! ABD'de birleşmemişlik, yemlemek ve işçilerin işletmelerle dostane politikası zararlıya yol açtığından dolayı, bu muazzam tarihsel değişim meydana geldi!

70'li yılların başlarında bir çok sendikada, birlik, dayanışma, artan bir şekilde militanlık ve örgütlenmişlik getiren taban hareketleri gelişti. Bu yeni programları ileriye taşıyanların çoğu genç işçiler, Barış ve Yurttaşlık Hakları Hareketi'nin eski muhripleriydi. Kadınların eşit haklar uğruna çabaları ve Güney Afrika'da Apartheid'e karşı mücadele işçi hareketini derinden etkiledi. Uzun karanlık bir baskı döneminden gelen ABD komünistleri, bu hareket içerisinde hâlâ merkezi bir anahtar rol oynuyorlardı. 80'li ve 90'lı yıllarda sınıf mücadeleleri keskinleştiğinde, özellikle onlar arasındaki sendika üyeleri militan ve radikal davrandılar. Her yerde hareketten yeni ve daha güçlü işçi önderleri çıktı.

Bu yeni gelişme, sekiz yıl önceki seçimle AFL-CIO için yeni bir yönetim getirdi. Örgütlenmede ülkemizin en aktif sendikası Hizmet Sektörü Sendikası'ndan (SEIU) John Sweeney başkan oldu. Yeni Başkan Yardımcısı Linda Chavez-Thompson, AFL-CIO'nun yönetim kademesine seçilen ilk kadın ve ilk İspanya kökenli Amerikalı oldu.

Yeni AFL-CIO yönetimi, CIA tarafından yönlendirilen uluslararası bölümü ortadan kaldırdı. ABD işçi hareketi için tüm dünyada gerçek karşılıklı yardımlaşma ilişkilerini geliştirmeye devam edecek yeni bir program temel alındı. Mücadele başlıyor, fakat şimdi samimi sağlam kurallara dayanıyor.

Amerika Çelik İşçileri Sendikası (USWA), AFL-CIO yönetimi içerisindeki değişiklikler öncesinden başlayan ve bugün halen devam eden mücadeleyi sürdüren örgütlenmelerden biriydi. Ravenswood Corporation'a karşı zorlu grev esnasında, George Becker (daha sonra USWA başkanı) diğer ülkelerdeki doğru

sendikalarla kontakları yasaklayan AFL-CIO'nun sert kurallarına karşı koydu ve başarılı bir uluslararası dayanışma mücadelesi başlattı.

Bu başarılı örnek, USWA'nın son on yıl boyunca yapılan bir çok grev esnasında grevci çelik işçilerinin desteklenmesi için başarılı uluslararası dayanışma kampanyası sürdürmesine yol açtı! Güney Afrika'nın cesaretli sendikacıları General Tire'nin merkezinin önünü işgal ettiler ve patronların büyük şirketlere karşı olan grevimizin sona ermesi için görüşmeleri kabul etmesini istediler! Dört sen boyunca mücadele emeği sonucu ve Dev-Enternasyonal ile gerçekleşen başarımızda Uruguay'daki sendikaların dayanışmasının payı büyüktür!

ABD'deki binlerce işçi, onların aileleri ve içinde yaşadıkları komünler adına o yoldaşların temsilcilerine, erkek ve kadın kardeşlerimize gönülden teşekkür ediyorum!

USWA şimdi Latin Amerika'da mücadele eden sendikalarla bir dizi dayanışma kampanyası sürdürüyor. Kolombiya'da Kolombiyalı sendikacıların hunharca öldürülmelerine ABD işletmelerinin suç ortağı olduklarına USWA'nın bir delegasyonunun şahit olmasından sonra, sendika Coca Cola & Drummond ve ABD hükümetine karşı mahkemeye başvurdu ve ABD'nin Kolombiyalı katilleri finanse etmelerine son vermesini talep etti. Şu an emek mücadelesindeki Kolombiyalı sendikalara destek ve Kolombiya planına karşı direniş gerçekleştirmek amacıyla bir kampanya planlanıyor. ABD şirketi olan Alcoa'da sendikal olarak örgütlenmeye çalışan Meksikalı işçilerle dayanışma etkinlikleri düzenlemeye yönelik uğraşlar da geliştirilmiş durumda.

Bölgede bir Metal İşçileri Sendikası'nın oluşturulması amacıyla, Brezilya'daki CNM-CUT ile işbirliği içerisinde USWA tarafından önemli yeni inisiyatifler geliştiriliyor. USWA'daki diğer önemli yeni bir gelişme, Avustralya, Güney Afrika ve diğer ülkelerdeki maden işçileriyle birlikte dev maden işletmelerine karşı ortak mücadele stratejileri geliştirmektir.

Diğer ABD sendikaları da dayanışma etkinlikleri üstleniyor. Otomobil Endüstrisi Sendikası (UAW) Güney Kore sendikalarıyla ortak dayanışma ilişkilerine sahiptir. Tekstil ve diğer ABD sendikaları gençlikle birlikte, Sweatshops denilen sömürücü, gizli saklı zeminlerdeki işletmelerde çalıştırılmaya karşı bir hareket oluşturmak için çalışıyorlar. Bundan bir buçuk yıl önce Seattle'de globalleşme karşıtı büyük mücadele ve sokak çarpışmalarında sendikalar anahtar role sahip güçlerden biriydi.

Aşırı sağ Amerika Birleşik Devletleri'nde çok aktif ve diğer ülkelerde de görüldüğü gibi ırkçı ve yabancı düşmanı saldırılarıyla işçi hareketini bölmeye çalışıyor. Onyıllar boyunca resmi yabancı düşmanı pozisyonu savunduktan sonra, AFL-CIO yeni yönetim altında pozisyonunu değiştirdi ve yabancı iş güçleri için af istedi. İşçilerin başında yer aldığı bir göçmenler hareketi geliyor. Bu, işçi sınıfımızı birleştirmeye katkı sunacak ileriye atılmış tarihsel bir adımdır.

Bunlar işçi hareketimiz içerisindeki yeni pozitif gelişmelerden sadece birkaç tanesidir. Sürekli bir mücadele var, özellikle gittiği yön çok güzeldir!

Şimdi şartlar her zamankinden daha elverişli! Süreç mücadele gerektiriyor! İdeolojiler, dinler veya ulusal sınırlarla bölünmemiş yeni birleşik uluslararası bir işçi hareketi yaratmanın zamanı geldi!

Sermaye global yönetiyor ve bizim hareketimiz de global olmak zorundadır. Bunu işçiler tek başına yüklenemez! Komünist hareket ve sol da kendi başına bunu yaratamaz! Sadece işçilerin ve onun müttefiklerinin toplumsal adalet mücadelesinde bir uluslararası ittifakı, 'ya yaşam ya da ölüm' mücadelesini barındıran birliktelik, pis global kapitalizmin kudürmuş güçlerine karşı başarılı olabilir. Bunun pozitif tarafı açgözlü, doymaz ve kibirli büyük şirketlerin öyle çok ittifak güçleri yaratmış olmasıdır. Çevre koruyucuları,



gençlik, kadınlar, yaşlı insanlar, ulusal özgürlük için mücadele eden insanlar, barış ve toplumsal adalet mücadelesi veren tüm güçler, bütün bunlar mücadelemizdeki müttefiklerdir! Çadır çok büyük ve birlik için mücadele çok karmaşık ve çetindir.

Benim ülkemde Komünist Partisi küçük, fakat artan etkisiyle çok aktiftir. Komünistler ve diğer solcular, işçiler öncülüğünde sosyal adalet için geniş bir blokun geliştirilmesi amacıyla mücadele veriyor. Komünistlerin ve diğer solcuların bu hareketin oluşmasında ve bir arada kalmasında beton olmaları zorunluluğuna inanıyoruz.

Bugünkü durum böyle negaif ve böyle korkunçtur, fakat bu yüzden son derece umutlu olarak geleceğe bakmaktayız. Yeni ve güzel bir dünya için tohum bizim ellerimizdedir. İşçi hareketinin eski parolaları hiçbir zaman bu kadar gerçekçi değildi:

*Hep birlikte güçlüyüz, parçalanırsak kaybederiz! Bizden birimiz yaralanırsa, hepimiz yaralırız!*

S. BULUT

**Sosyalist Toplumsal Düzende**

# **İŞ ve YAŞAM**

**Süreçlerinin Örgütlenmesi**

**B**u yazımda yaşayan/reel sosyalizmin çözümlere çöküşünün ortaya çıkardığı sorunları da göz önünde bulundurarak bunları irdeler, sorgularken, öte yandan geleceğin 21. yüzyılın yeni sosyalizm dalgalarına esas olmak üzere işçi sınıfına- emekçi halka dayanarak kuracağımız ileri sosyalist düzenlerde iş/üretim sürecinden toplumsal ve politik süreçlere kadar yaşamın her alanında örgütlenme biçimlerini düşündüm ve kimi önerilerimi ortaya koymaya çalıştım. Şüphesiz bitmiş-donmuş bir durum arz etmiyorlar, her biri eleştiriye olduğu kadar boşlukları doldurularak geliştirilmeye de açıktırlar. Yaşamın gelişim dinamiği Marksist teoriyi geliştirmeye koşullandırıyor.

## 1- İşçi Sınıfının Düzeni

### Sosyalizm, Bağımsız Toplumsal Ekonomik Sistemdir

Marx ve Engels'in kapitalist toplumu bilimsel olarak tahlil ettikleri, ancak geleceğin sosyalist toplumu ve model örgütlenmesi hakkında teori üretmedikleri biliniyor. Ancak, Karl Marx, 71 günlük Paris Komünü deneyimini de göz önünde bulundurarak geleceğin komünist toplumunu alt aşama/sosyalizm ve üst aşama/komünizm diye iki aşama (evre) halinde tasarlayıp tezler geliştirmiştir. Gotha Programı Eleştirisi'nde geliştirdiği bu tezlerinde Marx böylece sosyalizmi bağımsız bir düzen olarak dışlamıştır.

Ancak bugün gözlerimizin önünde 74 yıllık somut bir toplumsal deney, Sovyet sosyalizmi deneyi vardır. Dolayısıyla bu deneyin sonuçları bilime dayalı kuram olan Marksizm'e de taşınmalı ve reel sosyalizm artışıyla ekisiyle eleştirel analizden geçirilerek teorik yeni üretimlere gidilmelidir.

İşçi sınıfının diğer emekçi katmanlarla iktidarı almasıyla başlayıp toplumsal kurtuluş projesini yaşama geçirdiği sosyalizmi bağımsız bir toplumsal ekonomik yapı olarak savunmalıyız. Bu konuda tez ve tartışmalar ilk defa olarak 1966 yılında Demokratik Almanya Sosyalist Birlik Partisi Genel Sekreteri Walter Ulbrich tarafından ortaya atılmıştır.

İşçi sınıfı iktidarıyla başlayan süreç için "toplumsal kurtuluş" tabirini kullanıyoruz. Toplumsal kurtuluş da, sosyalizm kategorisini kendi başına kurtuluşçu bir toplumsal ekonomik yapı, bir üretim biçimi olarak tanımlamakla anlam kazanabilir. "Komünizmin alt aşaması" veya "komünizme geçiş toplumu" gibi kategorik adlandırmalar ise bu aşamanın/geçiş döneminin yüzlerce yıl süreceği belirsiz bir süreye tekabül eder. Örneğin; Haluk Yurtsever, "Türkiye'nin Dönemeci" kitabında "500 sene sonra da gelse, komünist toplum bilinçli insan eylemiyle kurulacaktır" diyebilmiştir. Bilinçli işçi önder ve kütleleri, sol ve komünist güçler, "kurtuluş"un işçi sınıfının iktidarı almasıyla başlayıp, hemen sonrasında gelen

toplumsal ekonomik köklü dönüşümler sürecinde ete-kemiğe bürüneceğine inanmazlarsa ateşli hülyaları olmayacak, devrimci mücadeleye de asılmayacaklardır.

Karl Marx, sosyalizme materyalist temel yerine adalet, özgürlük, eşitlik ve kardeşlik "tanrıçaları"yla yani böylesi yüksek ideallerle şekil verme girişimlerini eleştirmektedir.<sup>1</sup> Marx, kendi döneminde sosyalizmin maddi temelini ve proleter sınıf hareketini dışlayan, sosyalizmi kimi idealistlerin/aydınların kafalarında proje olarak kuran ütopyistlere karşı bilimselliğe vurgu yapmıştı ve çubuğu bu yöne doğru da aşırı bükme durumunda kalmıştı. Ancak bugün Marksizm'e "ateşli hülyalı ütopyamız"ı içermek zorundayız.

Coşkun Adalı, "İnsanlar sadece yaşamak istiyorlar. Yarının güzel dünyası için bugünü feda etmek istemiyorlar" diye bir tez geliştirmiş.<sup>2</sup> Emekçi insanlar için güzel bir dünya peşinde olmayacaklarmış. Ölçen nesnel bir mekanizma mı var? Ayrıca biz boş verirse "öteki taraf" ateşli ideallerle kavgayı götürecektir. Kanıt mı istiyorsun, işte:

"Alman sanayisinin ve Alman ekonomisinin uluslararası mali sermayenin elinde olması, her türlü sosyal kurtuluş yolunun tıkanması, sosyalist bir Almanya rüyalarının suya düşmesi demektir (...) Biz savaş Almanya'sının gençleri, biz Nasyonal-Sosyalist devrimciler, biz ateşli sosyalistler (abc), Versailles barış antlaşmasında somutlaşan kapitalizme ve emperyalizme karşı mücadele bayrağı açıyoruz. (...) Biz Nasyonal-Sosyalistler olarak biliyoruz ki halkımızın milli kurtuluşu ile Alman işçi sınıfının iktisadi kurtuluşu arasında bizzat kaderin emrettiği bir bağ vardır." (Nasyonal Sosyalist İşçi Partisi'nin 'parlak ve inatçı' ideologu Gregor Strasser)<sup>3</sup>

Yine Coşkun Adalı, "Komünizme geçiş süreci" diye nitelendirdiği sosyalizm için "aşırı misyon yüklememeliyiz" diyor, tam aksine kurtuluşçu misyonu yüklemeliyiz. Adalı'nın şu saptamalarına ise katılıyorum: "Her şeyden önce bu dönemin ekonomi-politiği yapılmalıdır. Kapitalizmin hangi kategorileri ne gibi değişiklik geçirecek, hangileri yok olacak? Sosyalist aşamanın kendine has

ekonomik konuları nelerdir? Üretim araçlarının toplumsallaştırılması, emek sömürsünün ortadan kaldırılması ve bu temelde bütün toplumun ihtiyaçlarına yanıt verecek merkezi üretim ve dağıtım örgütlenmesi, yani merkezi planlama; ÜÇ KÖŞE TAŞIMIZ."

## **2- Sosyalizmin Örgütlenmesinin Başat İlkesi**

### **Merkeziyetçiliktir ve Devlet Mülkiyetine Tekabül Eder**

Sosyalizmde üretim araçlarının toplumsallaştırılması devlet mülkiyetinin hakim olması demektir. K. Marx ve F. Engels, Manifesto'da açıkça yazmışlardır:

"Burjuvazi nüfusun, üretim araçlarının ve mülkiyetin dağılık durumuna giderek daha çok son veriyor. Nüfusu bir araya toplamış, üretim araçlarını merkezileştirmiş ve mülkiyeti birkaç elde yoğunlaştırmıştır. Bunun sonucu siyasi merkezileştirme oldu."

"Proletarya siyasi egemenliğini, tüm sermayeyi burjuvaziden derece derece koparıp almak, bütün üretim araçlarını devletin, yani egemen sınıf olarak örgütlenmiş proletaryanın elinde merkezileştirmek için kullanacaktır."

Öteki büyük klasikte, F. Engels'in Anti-Dühring'inde de açıkça "Proletarya devlet erkliğini ele geçirir ve üretim araçlarını önce devlet mülkiyeti durumuna dönüştürür" deniyor. Birkaç sayfa ilerde "Proleter Devrim" alt başlığında, proletaryanın kamu erkliğini ele geçirip kamu mülkiyeti haline dönüştüreceği ve böylece önceden belirlenmiş bir plana göre toplumsal bir üretimin olanaklı olduğu vurgulanıyor.<sup>1</sup>

Lenin'de teyidi var, sosyalizmin merkezi örgütlenmeye denk düşüğünü belirirken ademi merkezi/merkezkaç örgütlenmenin Anarko-Sindikalizm olduğunu söylüyor:

"Komünizm (sosyalizm-sb) bütün ülkede büyük sanayinin en güçlü bir şekilde merkezleşmesini gerekli görür ve varsayar. Onun için bütün Rusya'nın yönetici merkezine, belli bir daldaki işletmelerin hepsini aracısız olarak yönetme hakkını vermek gerekir. Bölgesel merkezler yerel yaşamın koşullarına uygun olarak ve

merkez tarafından her üretim için verilen kararlara ve yön vermelere uyum halinde kendi işlevlerini belirlerler. Rus merkezinin tüm ülkedeki belli bir daldaki bütün işletmeleri aracısız yönetme hakkını geri almak -bölgesel anarko- sendikalizm olur. Komünizm (sosyalizm-sb) değil."<sup>5</sup>

Eğer kapitalizmde üretim güçleri büyük ünitelerde toplulaşma ve merkezileşme yerine, feodal dönemdeki lonca ustası-kalfa-çırak şeklinde emekçi hiyerarşisinin olduğu küçük işletmelerin dağınık düzeyine tekabül etseydi, bu küçük işletmelerin özerk komünler şeklinde ülke ölçeğinde federal birlik örgütlenmesi olan Anarko Sendikalizm yaşama geçebilirdi. (Tarihsel olarak olanaksız ve geri bir ütopya, ancak burada varsayımsal soyutlama düzeyinde tartışıyorum.)

Kısaca, işçi sınıfı düzeninin-sosyalizmin-merkezi örgütlenmesinin başatlığı, mülkiyette özerk komün ünitelerini değil, kamusal-devlet mülkiyet biçimini şart koşar. Devlet mülkiyeti, sosyalizm aşamasının belirleyici, en etkin ve hızlı gelişmeyi sağlayan mülkiyet biçimidir. Aynı zamanda komünizm aşamasının toplu üreticilerin ortaklaşa-kolektif mülkiyet biçimine yolu düzleştirecek en uygun mülkiyet biçimidir.

### **3- Sosyalist Devlet Mülkiyetindeki İş Sürecinde Teknolojik Örgütlenme Emegi Özgürleştirici Yapıda Olmalıdır**

Sosyalizm merkezi örgütlenmeye ve devlet mülkiyetine başat olarak tekabül eder dedim. Ancak madalyonun bir de öteki yüzü var. Sosyalizmde işletmelerdeki teknoloji, salt gelişmesiyle zorunlu emek zamanını kısaltarak emegi özgürleştirici yönüyle değil, uygulanmasıyla iş süreci içinde bile emegi özgürleştirmelidir.

Klasik komünist harekette boş verilmiş bir konudur. "Emekçi, teknolojik gelişme ile boş zamanlarını çoğaltarak yaratıcılığını çok yönlü geliştirecek ve özgürleştirecektir" denmektedir hep. Ama emekçi, "sosyalist teknolojiler" geliştirerek de iş sürecinde bile hem planlama-tasarım ve hem de uygulama (fiili üretim) yaparak, iş yaşamın zevki yaparak da özgürlüğü tatmalıdır.



Feodal dönemde küçük işletmelerdeki üretimde, zanaatkar-işçi hammaddeden bitmiş ürüne kadar işi tasarlıyor ve yapıyordu. Daha sonra gelen manifaktürde bile usta ve ekipmanı bilgi, beceri ve deneyleriyle patron-işvereni nispi de olsa kendilerine bağımlı kılabiliyorlardı. Bu tür işletmelerde işçi, işyerinde kendi iktidarını, demokrasisini, ürettiği üründe de kendi yaratıcılığını görmekteydi.

Giderek üretimin kapitalizmdeki devasa boyutlanması, merkezileşmenin getirdiği karmaşık mekanizasyon, üretimin parçalara ayrılmasının derinleşmesi ve standartlaşması, sonra da en yüksek verim (kar) için işçinin gereksiz hareketlerini bertaraf eden iş örgütlenmesi ve bandaj sistemi (Taylorizm-Fordizm) içinde bu parça-işçilik daha da pekişmiştir. İş sürecinde tasarım-planlama ile fiili üretim (kafa-kol emeği birlikteliği) ayrıldığı gibi, fiili üretimde işçinin deyim yerindeyse "vida-sıkar" tipoloji kazanması ile işe ve ürününe yabancılaşması doruğa çıkmıştır.

Leninci Sovyet iktidarı da, Bogdanov'un başında bulunduğu Proleter-Kültür (Prolet-Kült) akımının muhalefetine rağmen, ekonomideki gerilik ve kütlelerdeki kültürsüzlük karşısında 1920 başlarında kapitalizmin teknolojisini/Taylorist iş örgütlenmesini hiç sorgulamadan sosyalizmin bünyesine adapte etmiştir. Bunu yaparken işletmelerde verimliliğin artmasıyla zorunlu emek süresinin kısılacacağı ve boş zamanın artacağı, Sovyet işçisinin "yaratıcılığını" bu artan boş zamanda gerçekleştirmesinin koşullarının ortaya çıkacağı öngörülmüştü.

Lenin-Stalin ve hatta Troçki çizgisindeki geleneksel komünist hareketin özgürleşmeyi iş/emek süreci dışında yorumlamaları salt ülkenin geriliği, çöken ekonomi, kütlelerin kültürsüzlüğü ile açıklanamamalıdır. Burada Marx'ın Kapital'de söylediği "Özgürlük alemi maddi üretim sürecinin dışında başlar. Bunun da ön koşulu iş saatlerinin azalmasıdır" şeklindeki açıklaması da önemli rol oynamıştır. Yani maddi üretim sürecinde insan özgür değildir!

Ama böyle değerlendirme, insanın üretim yapan toplumsal varlık olduğu tanımı ile çelişmiyor mu? Gerçekte insan, tarihsel-

toplumsal yaşamda olduğu gibi üretim sürecinde de zorunluluğun bilincine varıyorsa özgürdür. Böyle yorumladığımızda işyerlerinde iş sürecinde hammaddeden ürüne kadar işçinin plan ve üretimde söz ve karar sahibi olmasını sağlayan teknolojik mekanizmalar (sosyalist-demokratik teknolojik mekanizmalar) çözümdürler.

Yalçın Küçük'ün "fanteziyle bezeli" diye eleştiri konusu yapılan "Sosyalizmde iş, piknikteki bebek nöbetine benzemeli" yollu bir değerlendirmesi var. Çalışanların birbirlerini geliştirmeleri ve ortak/kolektif davranmalarını sağlayan böyle proleter sınıf teknolojiler geliştirilirse fantezi değil, gerçek olabilir. Şu düşüncesine katılıyorum: "Sosyalizm, sürekli olarak çalışmayı azaltmak ve çalışıldığı sürece işi oyun haline dökülebilmektir."

Hacer Ansal'ın yazdığına göre, Sovyet Rusya'sında Bogdanov "İşçi Sınıfının Bilimi" kitabında iş sürecinin hiç şüphesiz lideri saydığı emeğin (işçinin) üretim deneylerinin bilimsellik düzeyine çıkarılması ile kafa-kol emeği ayrımının ortadan kaldırılabileceğini ileri sürmekteydi. Sosyal ve ekonomik dönüşüme paralel olarak duygu, düşünce ve günlük yaşamın da sosyalistçe yaratılması gerekiyordu. Bilimi işçi sınıfına taşımak için proleter üniversiteler kurulmasını öngörmekteydi. Bogdanov'un bu görüşleri Temmuz 1918'de Moskova'da ilk proleter üniversitenin açılışı ile hayata geçirilmişti. Yazarlar, şairler, sanatçılar, bilim adamları vb.'den oluşan prolet-kült de üniversitenin yönetimini üstlenmişti. Prolet-kültün ülkenin çeşitli yerlerindeki şubelerinde 1920 sonlarında aktif üye sayısı 400-500 bine ulaşmıştı.<sup>6</sup>

Hacer Ansal, "11. Tez" in birinci sayısına yazdığı teknolojinin sınıfsallığıyla ilgili makalesinde, kapitalizm altında mücadele ederken bile işçi sınıfı teknolojisi olabilirliği örneğini veriyor. ABD'de General Elektrik firması, yeni bir teknolojik donanımı işletmeye soktuğunda belli "mesleki işsizlik" yaratıyorken, aynı teknolojinin sendikal hareketin güçlü olduğu Norveç'te uygulamaya konulması mevcut işçilerin bunu kullanabilmeleri için eğitimden geçirilmeleri şartına bağlanmıştır.<sup>7</sup>

"Sosyalist teknoloji" üretim sürecinde işçinin çalışmasını/işini yaşamın zevki yapan nesnel bir ögedir. Öznel (ideolojik) öge de bunu sağlayabilir mi? Burada ideolojik öge derken klasik komünist hareketin boş zaman sürecinde "sosyalist insan" yaratmayı amaçlayan ideolojik-kültürel atılımlarını kastetmiyorum. Emekçi kütlelerin bizzat çalışma/iş sürecinde kolektif motivasyon ve yaratıcılıklarını açığa çıkaran "sosyalist kuruculuk ideoloji"sinin rolünden bahsediyorum.

1918-1920'de Rusya'da "Savaş Komünizmi" adı verilen, emperyalist salgın ve beyaz karşı devrimle boğuşma yıllarında ekonominin ve emeğin zorunlu askerileştirildiği, tüm sanayinin devletleştirildiği, mal-para-piyasa sisteminin ilga edildiği, merkezi planlama ile tüm temel tüketim araçlarının ürün halinde Sovyet vatandaşlarına bedava dağıtıldığı o iç savaş, yani devrimi savunmakurtarma döneminde yüz binlerce yurttaşı kapsayan toplum için karşılıksız çalışma-komünist cumartesiler (Subbotnikler) katılımcı kütlelerin Sovyet ideolojisine olumlu yanıtı değilse, nedir?

Burada yeri gelmişken bir hatıramı aktarayım. 1970'ler dönemi Manisa'daydım. Bir arkadaşım, yoldaş bir dost vardı. 1. ve 2. Türkiye İşçi Partisi bünyesinde yer almış Bulgar göçmeni bir Türk sosyalist. Sonra araya ayrılık girdi. 1980'ler sonunda onu İzmir işporta pazarlarından birinde buldum. Kürtler şöyle işporta pazarlarını ele geçirmişler, Kürtler şöyle Türkiye'nin her şeyine hakim olmaya başladılar diye şaşırduğım bir anti-Kürt transformasyona uğramıştı. Bunu geçelim, Manisa'dayken bana, 1950'ler Bulgaristan'ında sosyalist kuruluş içinde bir işletmede çalıştığı emek süreci hakkında bilgiler vermişti. Asıl bahsetmek istediğim budur. Diyordu ki sosyalizmi kuruyoruz diye öyle zevkli ve düzenli kolektif çalışma ritmi örgütlenmişti ki herkes birbirine kıyasla neşe içinde çalışıyor, çalışmayı aksatan-geri duran kolektif karşısında vicdani eziklik duyuyordu. İşte bu Bulgaristan'daki Komünist Partisi'nin, işçi-emekçilerin ideolojik öge yardımı ile çalışma sürecinde gönüllü-yaratıcılıklarını açığa çıkarmasıdır.

Bununla birlikte ideolojik motivasyonun sürekliliği, kütleleri canlı tutacak dev kampanyalar örgütlemesi olduğu kadar işyeri biriminden toplumsal-politik tüm yaşam içinde aktif kütle demokrasisi örgütleyerek işçileri işyerleri ve tüm toplumun sahipleri olduklarını hissetmelerini, bunun bilinciyle davranmalarını sağlamanın mekanizmasını oluşturmasına bağlıdır. Yoksa bir noktadan sonra yaşamın tekdüzeliği kaçınılmazlaşır, işine ve toplumdaki kazanımlarına kayıtsızlık-donukluk gündeme gelir. Yaşayan sosyalizmde olan budur. Komünist partilerinin kütle motivasyonunu sosyalizmin toplumsal-ekonomik kazanımlarına endeksledikleri, kafalarda ideolojik dönüşüm yapacak atılım ve mekanizmaları dışladıkları, eski reel sosyalizmin sıradan yurttaşlarıyla karşılaşmada bir iki diyalog sonunda anlaşılmaktadır.

Kütlesel aktif demokrasiye, sosyalizmin demokrasisine her zaman komünist partinin yaratıcı Marksist ideolojisini topluma yayıcı mekanizmaları oluşturması eşlik etmelidir.

Burada geçerken sosyalizm ile bir yönetme durumu olan demokrasi konusunda da bir iki şey söyleyeyim. Çünkü bazılarımız eski reel sosyalist düzenlerde "demokrasi" olmadığını anlamamışa benziyorlar. 12 Eylülcünün şok görüntüsü yüzlerce sayfa tartışmaktan daha ikna edeceğe benzer. Eylülüst başı o dönemde, örnek olsun bir Fransa'ya bir İngiltere'ye gitmeyi göze alsın, güçlü demokratik kamuoyu karşısında cesedini orada bırakmayı göze alması gerekirdi. Ama eylülüst başı, iktidardaki KP'lerin resmi davetlisi olarak sosyalist Bulgaristan'a, Romanya'ya gidebildiği gibi, Türkiye'de DİSK yöneticilerinin bile en ağır ceza talepleriyle yargılandıkları bu dönemde sosyalist ülkeler sendikal aktivistlerince hava alanında çiçeklerle karşılanabiliyordu. Elbette işçi sınıfının düzeni olarak sosyalizm, en demokratik burjuva demokrasisi olan ülkelerden milyon kez demokratik içeriklidir. Ancak işçi sınıfı formel olarak yönetici sınıf değildi. Bunun kabul edilmesi gerekiyor. Sosyalizmde sendikaların ve öteki emekçi halk örgütlenmelerinin önder komünist partiye "volan kayışı" ile bağlı olması,

sosyalizm kuruculuğu döneminde milyonları mobilize etmiştir. Ama aynı kütleler, 1990 başlarında karşı devrim dalgasında başlıca Çavuşeskolar dışında hiçbir direniş koyamadılarsa emekçinin yaratıcılığını-demokrasisini körelten ve onu rıza ile edilgen bir tarzda sisteme bağlayan "volan kayışı" ve başkalarını masaya yatırmak gerekiyor.

Sosyalizmde işçi devleti kendini emperyalizm ve kapitalist restorasyona tahkimle güçlendirirken, işçi-emekçi halkı özgün örgütlenmelerle yönetime ve denetime katarak -bu anlamda- eriyecektir.

#### **4- Sosyalizm Düzeninde Kapitalizmin Fidanlığı Küçük Emtia Üretimi, Kalifiye Yüksek Ücret ve Tüketim Araçları Mülkiyetidir**

Lenin, "merkezileşmiş büyük burjuvaziye yenmek milyonlarca ve milyonlarca küçük patronu yenmekten bin defa daha kolaydır" diyor ve ekliyor: "Sınıfları ortadan kaldırmak sadece büyük mülk sahipleri ve kapitalistleri kovmak değildir... Küçük emtia üreticilerini de ortadan kaldırmaktır. Oysa bunları kovamayız, bunları ezemeyiz, bunlarla iyi geçinmek zorundayız. Bunları değiştirebiliriz, yeniden eğitebiliriz. Ama çok uzun, çok yavaş ve çok dikkatli örgütlenme çalışmasıyla bu yolda başarı sağlayabiliriz."<sup>8</sup>

Karl Marx ve Friedrich Engels tarafından Manifesto'da "tarihin çarkını geriye çevirmek isteyen gerici bir kütle" diye nitelendirilen küçük imalatçı, dükkancı, zanaatçı ve köylülüğü cisimlendiren küçük mülkiyet, bir yandan her şeyin küçük GROUPES ya da COMMUNES halinde bölünmesini ve federasyon/birlik oluşturmalarını sağlayan Proudhoncu anarşizmin, öte yandan da tekeller düzeninin aşırılıklarına set çekmek isteyen nasyonal sosyalizmin projesindeki "millet sektörünün" toplumsal tabanı olabilmektedir. Marx-Engels, aynı zamanda proletarya saflarında mücadelede yer alması halinde devrimci olabildiğini de söylediklerinden küçük mülkiyet, bir yandan proletaryanın sosyalizm kuruculuğundan NEP

ile geri çekildiği dönemin, öte yandan da halkçı -devrimci milli-devlet ekonomilerinin temel toplumsal dayanağıdır. Demek ki hem işçi sınıfı ve hem de burjuvazinin kazanmak için üstüne oynadıkları bir "kütledir". Lenin'in sosyalizme geçişte NEP politikasıyla, yeni kooperatiflerde örgütleyerek piyasada nefes almasını sağladığı, bu şekilde "eğitmeyi" amaçladığı küçük emtia üreticisi olan köylülük, hem içinden hem de farklılaşarak sınıfları-sömürücü sınıf köy kapitalisti olan Kulak'ı- çıkardı ve kente buğday teslimini reddederek "dünya piyasası" ile ilişki kurmayı yeğledi.

Bunun üzerine 1929-1930'da Stalin'in sanayileşme atılımı ile el ele giden Büyük Kolektivizasyon Devrimi gündeme geldi. Kırdaki mülkçü-kapitalist sınıflar ezildi, geçildi. Ama binlerce yılın tortusu, yığınların kafasına işlemiş o kapitalist restorasyon tomurcuğu olan küçük mülkçülük hiç yok olmadı. Gerek ideolojide gerekse maddi olarak sosyalist ideolojik devrimlere boş verildiğinden, üretim ilişkileri kamucu-toplumcu konuma denk düşen bölüşüm ilişkilerinin de eşitlikçi olmasıydı. Ama Marx'ın Gotha Programı Eleştirisi'nde "alt aşama-geçiş aşaması" diye nitelediği aşamanın "emeğin katkısına göre" ücret öngörüsü benimsendi ve bölüşüm ilişkileri eşitsiz olarak hayata geçti ve sosyalizm eksikli ve sorunlu başlamış oldu.

Şüphesiz sosyalizm temel tüketim ve ihtiyaç maddelerini bütün vatandaşlarına sosyalize ederek verdi. Ancak merkezi planlama işleyişi içinde kimi yetersizlik ve bozukluklar, buna ek kapitalist ekonomilerin sınıfsal eşitsizliği içinde ürettiği lüks emtia, idealizasyon düzleminden maddi düzleme kadar, özel mülkiyeti hep içinde barındırdı. Dedik ya, ideolojik atılımlara da boş verildiğinden çığ gibi yığılan anti-sosyalist kültürel öğeler, vatandaşların kamusal üretim araçlarından "aşırımlarını" doğuruyor, bu yöntemle kurulan "küçük tezgah"lar da "paralel (mafya) piyasa"yı getiriyordu. Ek olarak dayanıklı tüketim malları, bir ihtiyaç ürünü olarak değil de özel mülkiyet markası olarak idealize oluyordu.

Sonunda, Brejnev döneminde temel ve dayanıklı tüketim araçları bakımından doymuş ve bölüşüm sürecinde de eşitlikçi ilişkiler gerçekleşmişse de, komünist partinin Gorbaçovcu yönetimi, nitelikli emeğin niteliksiz emekten daha iyi ücret alması şeklinde sosyalizmde planlama yerine emek değer yasasını öne çıkarıp, böylece derinleştireceği eşitsizlikten de yeni lüks emtia ve ihtiyaçların karşılanmasına geçilmesi şeklinde, güya Sovyet ekonomisindeki "bunalım"ın "sosyalist piyasa" yoluyla aşılması biçiminde özetlenebilecek hainane, düpedüz kapitalist restorasyoncu bir gidişata soyundu. İşçi sınıfları da kamu mülkiyeti artı planlama artı eşit dağıtım şeklinde sosyalizmi mekanik algıladığı için ve tüketim araçları düzleminde "kapitalizm bilinci" kavrayamadığı için ses çıkarmadı. (Sosyalist kültür devrimlerinin yapılmadığını, aktif kitle demokrasisinin olmadığını düşünelim.) Böylece sistem adım adım likide edildi ve yıkıldı.

Sosyalizmin bu likide ve yıkımından çıkan önemli bir sonuç, kapitalizmin üretim araçları düzlemi yanında tüketim araçları düzleminde de yedi canlı olduğudur.

Bir, bu sonuca bağlı olarak tüketim araçlarını-özellikle dayanıklı tüketim araçlarını- bir marka-gösteriş simgesi yani düpedüz kapitalist mülkiyet simgesi gibi görünmekten çıkarmanın mekanizması bulunmalıdır. Yani, diyelim sigara içerken yaktığım kibrit ne derece "özel mülk" ise bir tv, bir buzdolabı, bir ev, bir başka eşyanın "özel mülk" algılanması sağlanmalıdır. Evlerde pencere nasıl bir evin eklentisiyse buzdolabı, tv, video, müzik seti, telefon, bilgisayar, vb. öyle "eklenti" yapan "sosyalist mimari" yaratılmalıdır.

İki, sosyalizmde üretim araçları üzerinde kamusal mülkiyet olduğundan kapitalist bilincin büyük ölçüde tüketim araçları mülkiyeti üzerinden taşındığını söyledik. Yukarıda sosyalist planlama altında tüketim araçlarını "ürün"e dönüştürecek mekanizmayı ifade etmiş oluyoruz. Ek olarak da sosyalizm, kapitalizmin ürettiği metalleri vatandaşlarına ihtiyaca göre bedava/ "sudan ucuz" temin etmesi dışında bunlara alternatif yeni "sosyalist ürünler" üretimini de gerçekleştirmelidir.

Üç, özel arabalar, kapitalist mülkiyet-marka görüntüsü yanında, ek olarak trafik kilitleyici, çevre sorunu yaratıcı, kent doku estetik lümpeni, boş zamanda insan yaratıcılığını saptıran özelliğiyle de sosyalist iktidarın ilk gününden yasaklanmalıdır. En modern, hızlı, konforlu toplu taşıma araçlarına ek olarak "komünal araba havuzları"nda isteyen yurttaşta istediği zaman, bu tür arabalar kullanım için -bedava kiralamaya- verilerek varolan "ihtiyaç" sorunu giderilebilir.9

### **5- Türkiye'de Sosyalizm Kuruculuğu Sovyet Rusya Koşullarına Göre Çok Daha İleri Düzeyde Başlayacaktır**

Coşkun Adalı'nın çok sevdiğim tez başlığıdır. Türk ve Kürt birlikte ülkemizde sosyalizm kuruculuğu için altyapı 19. yüzyıl Sanayi Devrimi Avrupa'sının da 20. yüzyıl Sovyet Rusya'nın da çok ilerisindedir.

Türk ve Kürt proletaryamız, sosyalizmi kurmada ilk kez olma gibi bir bilinmeyen denklemlerle karşı karşıya değildir. Türkiye'de üretim güçleri kapitalizm altında bile sosyalizmi aşırı zorlanmadan kurabileceğimiz düzeyde gelişmiştir. Kapitalist mantığın harekete geçiremediği büyük kaynaklara sahiptir. Ülke, kendi kendini besleyen dünyanın yedi ülkesinden biridir. Okuma yazma oranı %95'lerdedir. Köylere kadar altyapı, elektrik, telefon, tv'ler çoktan istila etmiştir. Mikroçips-bilgisayarlar ve cep telefonları "devrimi" hemen tüm insanımızın yaşamına girmektedir. Oysa devrim Rusya'sı açlık, cehalet, ekonomik yıkım ve kültürel gerilikle maluldü. Sosyalist iktidar çimento fabrikaları kurmayı, kentlere (dikkat edilsin köylere değil) elektrik, postahane götürmeyi büyük bir atılım sayabiliyordu. R. Yürükoğlu'nun parmak bastığı gibi, Türkiye bugün sosyalizm kuruculuğu yılları, 1930'lar Rusya'sıyla kıyaslanırsa bir masal "ülke"dir.

Ancak, sosyalizmi kararnamelerle, yasalarla, sosyalist polis yöntemleri ile tepeden başlattığı gerekçesiyle yapılan Stalin eleştirileri haksızdır. Kaldı ki milyonların da bilinç ve coşku ile tabandan mobilize edildiği de bir gerçektir.



Sosyalizm, kamusal-kolektif ekonomide planlı üretim, dağıtım ve eşitlikçi bölüşümdür. Hangi fabrika ne üretecek, hammaddesini nereden kaç a alacak, ne kadar üretecek, kime nasıl satacak her şey plana içerilmiştir. Bu yüzden üretilen ve dağıtılan şeyler para ile gerçekleşse bile, emtia kategorisine göre değil planın gerçekleştiği ürün kategorisidirler. (krş. Ernest Mandel)

Sovyet plancıları bu kadar karışık ve detaylı ekonomiyi postayla, çalışmayan telefonlarla bile yola koyabildiler. Düşünelim, tam 22 milyon kalem mal var, bunların alt parça malları var. Ernest Mandel, 1960'larda gelişmiş batı ekonomilerinde on milyonlarca kalem malın milyonlarca işleme tabi olması gerçeği karşısında, sosyalist planlamaya yapılan eleştirileri bugünün bilgisayarlarının "dinozoru" olan elektronik makinelerle birkaç dakikada yapılabilirliğini söyleyerek çürütmeye çalışıyordu. Bugün Türkiye'de on milyonlarca kalem malı milyarlarca işlemle saniyeler içinde çözüp ara istasyonlara, oradan da merkezi bilgisayarın bulunduğu ana gövdeye (diyelim proleter başkent İstanbul'a) aktarmak "çocuk oyuncuğu" olduğundan sosyalist planlama "iş" olduğu kadar bir "oyun" da olacaktır.

## **6- "Emperyalist Zincirin Zayıf Halkası" Geçerlidir Sosyalizm, "Ulusal Düzlem"de Gerçekleşecek!**

Son zamanlarda sermayenin küresel çapta önüne çıkan her engeli yıktığından, ulus-devletlere dayalı çağın sona erdiğinden, merkezsiz ve topraksız ulus-üstü örgütlerin yeryüzünü ele geçirdiğinden, emperyalizmin aşıldığından, sömürülen ve tahakküm altındaki herkesin proletarya kategorisine girdiğinden, bu yeni üreticilerin de yok yerde/her yerde üretip sömürüldüklerinden, sömürüldüğünü beyan eden her bireyin devrimci dinamik oluşturduğundan ve bu ulus-üstü küresel olguyu açıklayanın "imparator" kategorisi olduğundan dem vuran New-Eurocentrique yeni manifesto iddiaları ortalığı kaplamaya çalışıyor.

Öne sürülenlerde, işçi sınıfının devrimci misyon ve rolünü ret ve iktidarını alışı, yeni bir toplum düzeni olan sosyalizmi kurmasını imkansız gösterip kafa bulandırıcı tezlerin "dünya piyasası ideolojisi" gibi cakalı kavramlarla yeniden piyasaya sürülmesinin ötesinde bir şey yok.

Bunların, Dünya Piyasası'nı yenilikmiş gibi tezleştirdiği bugüne kıyasla, Marx-Engels 1840'larda yazdıkları Manifesto'da modern sanayinin ticarete, gemiciliğe, kara ulaşımına büyük gelişme kazandırdığını ve böylece dünya pazarını kurduğunu ilan ediyorlar; aynı modern sanayinin ürünü burjuvazinin dünya pazarını sömürdüğünü, böylece her ülkenin üretimine ve tüketimine kozmopolit bir renk verdiğini, sanayinin ayakları altındaki ulusal temeli çekip aldığını, eski ulusal sanayilerinin yıkıldığını, otarşik kendine yeterliliğin yerel ve ulusal kapalılığın yerine uluslar arası çok yönlü ilişkilerin ve bağımlılığın geçtiğini belirterek, küresel kapitalizmin analizini mükemmel yapıyorlardı. Ama Marx-Engels yine de proletaryanın her şeyden önce siyasal gücü ele geçirmek, ulusun önder sınıfı durumuna gelmek ve ulusu oluşturmak zorunda bir sınıf, ulusal bir sınıf olduğunu (yani sosyalist devrimi ulusal düzlemde oluşturmak -sb-) şeklinde çözüme varmışlardı.

Yine Karl Marx, "Gotha Programı Eleştirisi"nde bir yerde işçi sınıfının mücadele edebilmek için kendi ülkesinde örgütlenmesi gereğinden, her ülkenin ayrı ayrı sınıf mücadelesi sahnesi olduğundan, işçi sınıfı mücadelesinin de bu anlamda-muhtevaca değil şeklen ulusal olduğunu tekrar vurguluyordu.<sup>10</sup>

Coşkun Adalı da, emperyalizmin bugün geldiği düzlemde ulusal devletlerden kıtasal alt sistemlere geçeceği çağın başladığını yazıyor. Bir eğilim olarak Marx-Engels de göstermişlerdi, şüphesiz. Ancak kaç yüzsene sonra gerçekleşebilecek bir tarihsel eğilimdir. Örnek olsun, Yalçın Küçük, Greklerin, Ermenilerin, Gürcülerin, Kürtlerin, Türklerin, Arapların, Süryanilerin, Farsların, Yahudilerin şüphesiz bir arada olacağı "Birleşik Doğu Devleti" için "benim vasiyetimdir, 3500 sene! sonra da gelsin" diyebiliyor. Bu tür soğuk

şaka karışık fantezilerle açlık, yoksulluk, baskı ve sömürü altında ki doğu emekçi insanına, üç buçuk sene bile beklemeye tahammül gücü kalmayan insanımıza çözüm diye gidilirse ciddilik olur mu?

Kaldı ki "kıtasal alt sistemler" eğilim olarak sermayenin çelişkili doğası gereği çelişkili geliyor. Çünkü emperyalist genişletilmiş yeniden üretimin -ki kıtasal alt sistemlerin maddi temelidir- bir bileşeni olarak her ulusal sistem de kendi sermaye birikim sürecindeki fonksiyonuna bağlı olarak oligo-tekelsi devlet biçimli ulusal formlarını zayıflatmıyor, güçlendiriyor.

Şüphe yok ki sermayenin küresel "imparatorluk" evresi dünya çapında planlamayı dayatan, özel mülkiyeti ve türevi olan sınırları gerici yapan, sosyalizmin evrensel tabanını döşeyen koşulları yaratan rolü ile stratejik devrimci düzlemde değil ama propagandif -işçi sınıfına bilinç taşıyıcı- düzlemde değerlendirilebilir. Proletaryanın evrensel enternasyonal düzeni komünizm, ancak ayrı ayrı ulusal yurtsever prizmalardan kırıla kırıla gerçek olacaktır.

Yani sosyalizme, ilk olarak çelişkilerin katlı ve yoğun taşındığı emperyalizmin zayıf halkaları ulusal düzlemlerinde tekil tekil geçilecektir.

Kaç yüzsene sonrasının ütopyası ve realitesi komünist aşamaya ise, sosyalist ülkeler blokunun/alt sistemlerinin geri dönüşsüz üstünlüğü ile paralel süreçte kıtasal-dünyasal düzlemde varılacaktır.

Ütopyamızı tarihin ve toplumların gelişim kanunlarından, nesnel-bilimsel tahlillerinden çıkartıyoruz. Öznel komünist öge, insanlığı eşitlik ve özgürlüğe -yani gerçek uygarlığa- geçirecek yolu kısaltmak için vardır.

#### **Kaynakça:**

1-K. Marx-F. Engels. "Gotha Ve Erfurt Programlarının Eleştirisi" Sol, y. Ank. 1969. Komünist toplumu alt aşama ve üst aşama diye iki ayrı aşamaya ayırışı ve sosyalizmin alt aşama şeklinde bağımlı bir geçiş toplumu öngörüsü hk. Bkz. S. 30-33. Sosyalizme "yüksek ideal şekil" vermeyi eleştirisi hk. Bkz. S. 130 "Marx'ın, - Sorge'ye Mektubundan Parça".

2-Coşkun Adalı/ve Kolektif Yazarlar-. "Sosyalizmin Sorunları Üzerine

- Açılım Tartışmaları" - Sorun y., İst. 1992. (içinde "1992 Tezleri", s.43)
- 3-Daniel Guérin, "Faşizm ve Büyük Sermaye" - Suda y. İst. 1995, s.116-117
- 4-Dirk J. Strnik, "Komünist Manifestonun Doğuşu" - Sol y. Ank. 1997, s.449, ayrıca bkz. S.43
- 5-Marx, Enfels, Lenin, "Anarşizm ve Anarko Sendikalizm" - Sol y. Ank. 1979, s.359; keza bkz. Lenin, "Sovyet Yönetiminin Örgütlenmesi" - Ekim y. Ank. 1990, s.181 (a.g. eserler içinde "Ulusallaştırılmış İşletmeler Yönetmeliği, Tasarısı Üzerine Uygulamalar")
- 6-"Sosyalizm ve Toplumsal Mücadeleler Ansiklopedisi" -c.2, İletişim y. (içinde Hacer Ansal, "Emek Sürecinde Sosyalizm-Taylorizm Birleşmesi", s.598-599); bununla birlikte sosyalizmde kafa-kol emeği işbölümünü ortadan kaldıracak yöntemleri bulmak ve uygulamak çabaları her yurttaşın dileğince fizikçi, matematikçi, biyolog, jeolog, arkeolog, edebiyatçı, ressam, dekoratör, mimar vb. yapılacağı anlamına gelmez. Böyle anlaşılrsa avam fiziği, avam matematiği, avam biyoloji, avam jeoloji, avam mimarlık, avam mühendislik, avam tıp vb. türetilir ki adının önünde "bilimsel" sıfatı bulunan kuram (teori)de yararlanır. Gerek komünist parti fonksiyonerleri-politik uzmanlar gerek bilim adamları, sanatçılar, yazarlar, aydınlar gibi akademik uzmanlar komünist topluma kadar bütün sosyalist toplum döneminde varlığını sürdürürler ve proletarya bunlara zorunludur. Ancak burada yaklaşımımız proletaryanın entelijansiyayı hem denetlemesinin hem de ona yaklaşmasının mekanizmalarını bulmak ve örgütlemek konusundadır.
- 7-Hacer Ansal, "Teknolojinin Tarafılığı ve Üretim İlişkileri"- 11. Tez, Sayı 1, 1986, s.152-171
- 8-V.İ.Lenin, "Sol Komünizm-Bir Çocukluk Hastalığı"- Sol y. Ank. 1970, s.38-39
- 9-Krş. Coşkun Adalı, age; çözülen sosyalizmin bu can alıcı sorunlarında açılım ve tartışma hk. bkz. Yalçın Küçük, "Sovyetler Birliği'nde Sosyalizmin Çözülüşü"- Tekin y. İst. 1991; Rıza Yürükoğlu, "Sosyalizmin Çözülüşü Üzerine-Üç Makale"- Alev y. İst. 1993; Aynı konuda geleneksel komünist bakış değil anarko-sosyalist bakış ve değerlendirmeler hk. bkz. A. Gunder Frank, P. Sweezy, H. Magdoff, G. Therborn, E. Altvater, Ernest Mandel/vd. kolektif yazarlar/ "21. Yüzyıl Eşiğinde Sosyalizm" Belge y. İst. 1989.
- 10-K. Marx-F. Engels, age, s.36.

S. CİFTYÜREK

MARKSİZM

ve

## ÖRGÜTLENME-II

Giriş

**K**ürt Solu-7'de uzun bir yazıyla bu sorun üzerinde durmuştum. Yazı esas olarak, 21.yy'da Leninist parti örgütlenmesine yaklaşımımızın ne olması gerektiği üzerine odaklanmıştı. Bu yazıda ise özgülümüzde yüzyüze olduğumuz örgütsel sorunları irdeleyeceğim.

Ancak, bir çok nedenle yazıda bir bölüm olarak küreselleşme karşıtı dinamikler ve komünistlerin rolü üzerinde de duracağım. Durmamız da gerekiyor. Küreselleşmenin ne olduğu, küreselleşme ve ulus devletin geleceği üzerine tartışmaların yoğunlaştığı bir süreçte özgülümüzde de buna ihtiyaç var.

Devrimin öznesi olarak örgütün örülmesi, sürecin ya da bir dönemin değil, devrim partisinin örülmesine, hazırlanmasına dönük arayıştır. Ve bir süre daha gündemimizin odağını oluştura-

caktır. Örgüt mühendisliği kadar pratik politikanın bilimi üzerinde yoğunlaşma da bu gündem gereğidir ki her iki alanda da sorunumuz var. Gerek örgüt mühendisliği, gerek pratik politikanın bilimi, teori ile yaşam arasındaki taşıyıcı ana köprüdür. Bu köprü olmadan, salt teorinin tek başına bir şey ifade etmediği açık. Bir tartışma ya da akademik arayış ve tartışma atölyesinde teorik irdelemeler kendi başına bir ilerleme ögesidir, ancak bir komünist örgüt (parti) için teori tek başına ilerlemenin ögesi olamaz. Komünist parti her şeyden önce bir olgu, bir maddi güçtür. Olmak zorundadır. Parti örgüttür, ama örgütlerin aritmetik toplamı değil, örgütlerin organik bileşimidir. Parti, pratik-politikadır. Ancak yaşama müdahale eden pratik-politikalarla parti somut, canlı ve akışkan bir içerik kazanabilir.

Yazıda örgüt, örgütlenme ve pratik politikaya dönük arayışımızı sürdürürken, K.Kürdistan'daki geçmiş mirasımızın eleştirel sorgulamasını da yapmamız gerekiyor. Hem toplumsal hem de siyasal örgütlenmeyi gelecek bakışlı olarak belli başlı temel çizgileriyle irdelleyeceğiz.

Yeniyi ararken, eskinin sorgulanması doğal. Ancak bu sorgulamada üzerinde hareket edeceğimiz temel bir yaklaşımı belirlememiz gerekir. Yeni adına üretilen her şey yeni olmadığı gibi doğru da olmayabilir. Eski denilen her şey de hem yanlış değil ve hem de aşılmış olmayabilir.

Yeni üretim adına eskinin yanlış tezleri yeni makyaj ile piyasaya sürülebildiği gibi, 'yeni' adına üretilmiş yeni yanlışlar da olabilir. Sol literatürde son dönemlerde ikisini de görmek mümkün.

Kürt ulusal demokratik hareketinde son yıllarda yenilenme adına eskinin doğrularını da reddeden, sermaye ve rejimleri ile uluslararası düzlemde uyumlu işbirliği arayışları yenidir ama doğru değildir. 20. yüzyılın son çeyreğinde şekillenen ve Marksizm iddiasını uzun süre taşıyan bu örgüt ve partiler son yıllarda emperyalist YDD ile uyumu esas alan ideolojik, politik ve hatta örgütsel yönelişlere girdiler. Yöneliş yeni ama doğru değil.

## İPEK YOLU'NDAN İNTERNETE KÜRESELLEŞME...

Küreselleşme yeni değil; yeni olan, 1990'lı yıllarda emperyalist merkezlerin düğmeye basarcasına bilinçli olarak süreci hızlandırmalarıdır. SSCB ve Sosyalist Blok'un dağıldığı ve genelde 20. yüzyıl devrimci dinamiğinin sermaye için tehdit olmaktan çıktığının az çok anlaşıldığı 1990'lı yıllar, burjuvazinin de dünya çapında savunmadan saldırıya geçtiği yıllardır.

Sermaye hareketleri dünya çapında hem yatay hem de dikey olarak hızlandı. Dünyayı ahtapot gibi saran finans hareketleriyle; kapitalist merkezler için ağırlık teşkil eden belli başlı sanayi kollarının geri ülkelere doğrudan aktarılması/taşınmasıyla; GATT, MAI vb. anlaşmalarla emperyalist merkezlerin yeni ticari kolonileşmeler yaratmasının önünün tümüyle açılmasıyla iç içe geliştirilen emperyalist Kuzey'in kültürel hegemonya hareketlerinin büyümesi... Ve nihayet bunları güvenceye alacak emperyalist uluslararası orduların oluşumuna yöneliş. Bir yandan kendini dünya devletinin merkezi olarak dayatan ABD'nin, diğer yandan her bakımdan buna rakip olan/olmaya hazırlanan AB'nin ilk adımlarını attığı Avrupa ordusu.

1990'lı yıllarda küreselleşme hız kazandı ve emperyalist burjuvazinin amaçlı yönelişinin sürecin hızlanmasında elbette rolü vardır. Ama bundan yola çıkarak küreselleşmeyi salt ideolojik yönlendirmenin ürünü olarak görmek saçmadır.

Küreselleşme insanlık tarihi ile yaşıt nesnel bir süreçtir. İdeolojik boyut bu süreci hızlandırır veya yavaşlatır. Dolayısıyla ideolojik yönlendirmenin niteliğiyle (hangi sınıf veya gücün ideolojisi olduğuna) bağlı olarak küreselleşme de ona uygun niteliğe bürünür. Burjuvazinin ideolojik yönlendiriciliğindeki AB ile proletaryanın yönlendiriciliğindeki SSCB farklı niteliklerde küreselleşme adımlarıdır. Daha çarpıcı olarak, dağılan SSCB topraklarında kurulan Bağımsız Devletler Topluluğu da (BDT) AB'yi birkaç adım geriden takip eden küreselleşme sürecidir. Dikkat edilirse aynı coğrafyada

aynı toplumlara dayanmasına rağmen, SSCB ile BDT farklı nitelikte küreselleşmeyi temsil ederler. Ve eğer küreselleşme kaçınılmaz süreç olmasaydı, SSCB'nin yıkılmasıyla kendi bağımsız devletlerini ilan eden eski sosyalist cumhuriyetler kısa sürede yeniden birliğe (farklı nitelikte birliğe) doğru atılmış adım olarak BDT'yi oluşturmazlardı.

Tarihte insanlığın içerisinde bulunduğu ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel birikimin kabuğunu (sınırlarını) aşan her yeni adımı, küreselleşmenin nesnel boyutu kapsamında ileriye atılmış bir adımdır. Başka bir deyimle küreselleşme, insanlığın ekonomik, siyasal ve kültürel olarak gelişen, büyüyen dünya kavrayışıdır. Moda deyimle dünyanın küçülmesidir.

Dün İpek Yolu, bugün sanal bilgi otoyolu olarak internet... Küreselleşme yönünde öne çıkmış bu belirgin adımlar arasında koca bir tarih var.

İpek Yolu, İsa öncesine dayanan, adını Çin'den taşınan başlıca mal olan ipekten alan kervan yoluydu. Akdeniz kıyılarından başlayıp Asya'yı baştan başa geçerek Çin'e uzanan İpek Yolu, farklı coğrafyalardaki toplumlar arasında ekonomik, ticari olduğu kadar, felsefi, kültürel yönden de iletişim sağlıyordu.

Akdeniz sahillerinden başlayan İpek Yolu, Kürdistan'dan geçerek İran ve Afganistan'ın kuzeyinden Pamir bölgesine ulaşırdı. Burada "Taş Kule" (o zamanın bir nevi serbest bölgesi) denen yerde Doğu ve Batı'dan gelen kervanlar buluşur, aralarında zengin bir alışveriş gerçekleşirdi.

Özetle, Batı'yı Uzakdoğu'ya, Hindistan'ı Çin'e bağlayan İpek Yolu'nda, baharat, ipek ve genel olarak ticari malların değiş tokuşu yapıldığı gibi kültürel, felsefi iletişim de yapılıyordu. "Felsefe akımlarıyla dinlerin (budd hacılık) yanı sıra sanat alanında da örnek ve geleneklerin (Helenistik sanat) iletilmesi ve değiş tokuşunda da başrolü oynadı" (Büyük Larousse)

Kervan yolu olan İpek Yolu'ndan sanal bilgi yolu olan internete uzanan zaman diliminde arkalanmış bir tarih var ki Marx bu konu-



da, "...uluslar arasındaki işbölümü ile çeşitli ulusların başlangıçtaki kendi başlarına olma durumu yıkıldıkça, tarih de gittikçe dünya tarihi haline dönüşür; şu şekilde ki İngiltere'de Hindistan'daki ve Çin'deki binlerce emekçinin ekmeğini elinden alan ve bu imparatorlukların bütün yaşayış biçimini alt üst eden bir makine icat edilirse bu icat evrensel tarihin bir olayı olur" der. (Alman İdeolojisi, s 66). Yani bu zaman dilimi içerisinde farklı kıtalardaki insanlık tarihini dünya tarihi haline getiren kapitalist gelişme söz konusudur. Başka bir ifadeyle, sözü edilen kapitalist gelişme dünya çapındaki ilk çaplı ve derin küreselleşmenin kendisidir.

İngiltere'de icat edilen bir makinenin sömürgelerdeki binlerce emekçinin ekmeğini elinden alarak yol açtığı işsizlik ya da ticari gemilerin sömürgelerin yeraltı ve yerüstü zenginlik kaynaklarını talan ederek emperyalist merkezlere taşınması... Ve bu süreçte, ulusların başlangıçtaki kendi başlarına yalıtılmışlık durumlarını yıkmasıyla tarihi dünya tarihi haline getiren bu gelişmeler küreselleşmenin nesnel boyutudur. Bunda komünistlerin karşı çıkmaları gereken; makinenin yol açtığı işsizlik ile Asya, Afrika'daki zenginlik kaynaklarının emperyalist merkezlere taşınmasında belirleyici rol oynayan, kar ve sömürüyü amaçlayan emperyalist ideolojidir. Komünistler küreselleşmenin nesnel boyutuna değil de emperyalist-kapitalist merkezli gelişmesine karşı çıkarlar/çıkmalıdırlar, dediğim budur.

Dünden bugüne küreselleşme bir süreç olarak işliyor. Bugün artık kıtasal, bölgesel düzlemlerde gittikçe somutluk kazanıyor. Avrupa'da AB, Kuzey Amerika'da NAFTA, L. Amerika'da Mercosur, Uzakdoğu ve Asya'da ASEAN, APEC, BDT vb. kıtasal, bölgesel ekonomik, siyasi ve giderek askeri örgütlenmeler olarak gelişiyor. Bunlara BM, DTÖ, OECD, KEİ vb. ekleyin. İşte günümüzdeki küreselleşme bu süreç ve olguların toplamıdır. Örgütlerin, birliklerin niteliği, küreselleşmenin emperyalist-kapitalist merkezli geliştiğinin kanıtıdır.

Belirttiğimiz süreç ve bu sürecin taşıyıcı araçları emeğin etkinliğinde sosyalist kurumlar olarak gelişseydi, ulusçu solcularımız, Kemalist ulusçular yine "ulus devlet elden gidiyor" diye itiraz edeceklerdi.

SSCB ve ardından kurulan Sosyalist Blok küreselleşme yönünde dev bir adım değil miydi? Ekim Devrimi'nden hemen sonra beklenen Avrupa devrimi gerçekleşseydi, yani ardışık ülkesel devrimlerle dünya çapında kapitalizme öldürücü darbeler indirebilseydi sonuç ne olurdu? Emeğin ve halkların egemenliğinde gelişecek sosyalist küreselleşme! Emeğin hakim olduğu dünyada ulusal sınırların ve ulusal pasaportların kaldırılması... Komünistlerin dünya çapındaki nihai hedeflerinden biri de budur.

Sermaye 200 yıldır (bazılarında 50 veya 100 yıldır) ulus devleti kullandı ve kendi açısından işlevini tamamladığı andan itibaren de kışına tekme vurdurdu, vuruyor. Sermayenin geride bıraktığı, bırakmak istediği ulus devlete sahiplenmek, dünya çapında sol ve sağ ulusçu güçlere kaldı.

Bizim ulusçu solcularımızın ve onların başını çekin D. Perinçek liderliğindeki İşçi Partisi'nin esas sıkıntıları kapitalizm ve küresellenen kapitalizm ile değil, ulus devletin geleceğiyle ilgilidir. Özel olarak da AB sürecinde üniter TC devletinin merkezileşme ve yerelleşme kısılcacında uğrayacağı yetki kaybının adım adım derinleşeceği ve bu süreçte Kürtler başta olmak üzere ezilen ulus ve azınlıkların ulusal hakları elde etmelerine yol açabileceği kaygısıdır.

Bizim ulusçu solcularımız, özellikle de İşçi Partisi ise AB'ye karşı Asya ve Rusya-Çin merkezli Avrasya birliğini öne çıkarırlar. Dün SSCB varken D. Perinçek ve ekibi "sosyal emperyalist" olarak nitelediği SSCB'ye karşı bir tutumla "Ne Rusya ne Amerika, bağımsız Türkiye!"yi öne çıkarıyorlardı. Rusya kapitalizme döndü, Çin kapitalizm yönünde ilerliyor, İşçi Partisi bu iki gücün çekim merkezini oluşturacağı Avrasya birliğini savunuyor. Yani küreselleşmeyi savunun ama Avrupa ile değil Asya'yla(!) Üstelik

"muasır medeniyeti" batıda gören Kemalizm'i bayrak yaparak Asyai birliği öne çıkarıyorlar. Neden?

1-Asya'da gelişen küreselleşme süreci AB'yi birkaç adım geriden takip ediyor.

2-Asya'da, Avrupa'dan farklı olarak birden fazla birlik (küreselleşme) adımı gelişiyor. BDT, Şanghay Beşlisi, ASEAN, APEC vb.

3-Avrupa, özellikle Batı Avrupa ulus devlet sürecini "doya doya yaşadı" yani aşılmasının zeminleri olgunlaştı ve sermaye ulus devletle yollarını ayırdı. Asya'da ise Rusya, Japonya gibi birkaç devlet hariç ulusların emperyalist sömürgecilikten kurtuluşu ve ulus devlet tarihleri yenidir.

4-Avrupa'da sermaye güçlü ve AB sermayenin öncülüğünde gelişiyor. Asya'da ise Avrupa ile kıyaslandığında hem sermaye zayıf hem de sermayenin ulus devletle yolları halihazırda ayrılma sürecine girmiş değil.

Bu belli başlı nedenlerle Avrupa'da ulus ve ulus devletlerin aşılma süreci yaşanırken; Asya'da ise ulusal devletler varlıklarını daha uzun süre sürdürebilecek. Dolayısıyla Avrupa'da ulus devleti aşan küreselleşme adımı olarak Avrupa Birleşik Devletleri şekillenirken; Asya'da ulusal devletlerin ittifakı veya birliği şeklinde adımlar atılıyor. AB sürecine girecek bir üniter ulus devlet olan TC daha ilk adımda ulusal kimlikten soyunma süreci ile yüzleşebilecek iken; Asyai bir birliğe dahil olunması durumunda uzun bir süre böyle bir sorunla yüzleşmeyecek. D. Perinçek ve benzerlerinin AB'ye karşı Avrasya'yı öne çıkarmalarının ana nedeni budur.

Tarihin başka bir küreselleşme süreci olarak merkezileşme ve yerelleşmeye tanıklık ettiğini ve bu süreci amaçlı yönlendiren ideolojinin Marksizm-Leninizm olduğunu tekrar belirteyim. Emegın ve ezilen halkların kurtuluş ideolojisi olan Marksizm-Leninizm, özünde vatani olmayan dünya işçi sınıfının ve halkların birliği (merkezileşmesi) ile birlikte zengin bir yerelliği teorik savununun ötesinde SSCB'de yaşama geçirdi. SSCB yerelliği yok etmek bir

yana, tersine zengin bir sosyalist yerelliğin önünü açtı, ancak bunu her yönüyle sonuna kadar götüremedi, zaten kendisi belli bir süreden sonra tıkanı ve dağıldı. Bu ayrı bir tartışma konusu.

### **Küreselleşen Kapitalizmin Yıkıcılığı**

1)Küreselleşme doğa ve çevreyi tahrip ediyor.

2)Küreselleşme süreci Kuzey ile Güney yarımküre arasındaki uçurumu ve özel olarak da sınıflar arası uçurumu derinleştiriyor; zengini daha zengin, fakiri daha fakir hale getiriyor.

3)Küreselleşme, ulusal devlet ve ulusal bilinci kısıp alarak eritiyor.

Emperyalist-kapitalist merkezli gelişen küreselleşmeye karşı tepkiler esas bu temel noktalardan geliyor. Doğru, ancak bunlar yeni doğrular değil. Burada yeni olan, küreselleşme sürecinin ulusal bilinç ve ulusal devleti kısıp almasıdır. Diğer iki şıkta belirtilen doğruları, kapitalizmin şafağından günümüze kadar burjuvazinin derinleştirerek geliştirdiği biliniyor.

Kapitalizm başından beri doğa ve çevreyi tahrip ederek geliştirdi. Kapitalist sanayiye bağlı olarak çevre kirliliği, doğadaki zenginlik kaynaklarının kâr hırsı ile sınırsız tüketimi, belki son 15-20 yılda hızlandırıldı ama kökleri 300 yıl gerilere dayanır.

Sınıflar arası ve Kuzey ile Güney yarımküre arasındaki uçurumun derinleşmesi süreci de kapitalizmin tarihi ile yaşıttır. Hatta Afrika, Asya ve L. Amerika'nın talan edilerek zenginliğin Kuzey'in başkentlerine taşınmasının tarihi kökleri kapitalizm öncesine dayanır. Küreselleşme sürecinin hızlandırıldığı günümüze geldiğinde ise emperyalist Kuzey için zengin enerji kaynakları nedeniyle Asya'da talan edilecek (sömürülecek) çok zenginlik var, fakat Afrika'nın kanı çok önceden son damlasına kadar emilerek, günümüzde talan edilecek pek bir şey de bırakılmamıştır. Bundan dolayıdır ki emperyalist merkezler (başta ABD) 21. yüzyılda Avrasya'yı denetlemeyi amaçlayan kanlı-kavgalı stratejiler geliştirirken, Afrika hesapta bile yok! Bir nevi kendi kaderine terk edilmiştir.

Ulusçu solcuların esas itiraz noktalarına geelim. Kapitalizmin şafağında ulus devletler şekillenirken her biri az mı bölgesel, yerel, aşiretsel etnik yapıları eritti? Her ulus devlet onlarca kabile, aşiret, uluslaşmamış etnik yapı ve grupları eriterek şekillendi. Ulus devlet şekillenirken, yerel siyasal, kültürel, ekonomik yapıları bünyesinde eritip merkezileştirirken iyi ve ilericiydi. Ulusları aşan merkezileşme trendi karşısında yerel duruma düşen ve kısaca alınarak eritilme sürecine sokulan ulus ve ulusal devletin kendisine gelince, ulusal solcularımız, Kemalist cumhuriyetçilerimiz neden kızgın ateşe basmış gibi hoplayıp zıplıyorlar ki?

Ulusçu solcularımızın hatta Marksist iddia ile davranan Kemalistlerin önde gelen yeni isimlerinden biri olan Ergin Yıldızoğlu, küreselleşmeye karşı ulusal devlet savunusunu net bir tutumla şöyle dile getirir:

"Burada ne salt ekonomik ne de salt siyasi bir karşı çıkış yeterli. Kimi kısmi tedbirlerin ötesinde bütünlüklü bir 'ulusalcı siyasetin' gerektiği söylenebilir" (Cumhuriyet Gazetesi 27.09.2000) Daha önce belirtmişim; ayının 40 hikayesinden 39'unun armut ile ilgili olması misali, bizim ulusçu solcularımızın, hatta ulusçu "Marksist"lerimizin de 40 hikayesinden 39'u ulusal devletin savunulması ile ilgilidir.

Küreselleşme süreç olarak işliyor. İşleyen süreç bir yanıyla teknelci kapitalizmin yapısındaki tekelleşme eğilimi ile örtüşerek gelişiyor. Tekelleşme eğilimi sürekli ve daha fazla egemenlik, daha fazla kar hırsı ile ilintilidir. Ancak bundan hareketle "er geç dünya tekeline varır" şeklindeki doğrusal iddia yanlıştır. Tekelleşme eğilimi ayrı, bunun tek bir dünya tekeline vardırılması ayrıdır ve gerçekleştirilebilir değildir.

Küreselleşme sürecinde merkezileşme ve yerelleşme birbirini tamamlayan iki karşı kutup olarak gelişiyor. Daha şimdiden küreselleşme Kuzey yarımkürede yeni "alt kimlikler" yaratıyor, var olanlara yeni içerik kazandırıyor, merkezileşmeye karşı yerel ağırlıklı yönetimlerin güçlenmesine yol açıyor. Hatta bu gelişmeden

hareketle burjuva yazar ve siyasetçilerde "yarı doğrudan demokrasi" söylemi gittikçe daha yoğun kullanılıyor. Yani komünizmin en büyük değeri olan doğrudan demokrasinin içinin boşaltılarak, aldatıcı bir propaganda ile kullanılması söz konusudur.

Eğer İngiltere (Londra) 300 yıl sonra İskoçya'nın, 600 yıl sonra Galler'in yerel parlamentoya (yerel yönetime) kavuşmasının önünü açıtsa; Fransa 200 yıl sonra Korsika'nın özerk parlamentosuna evet dediyse; bunlar küreselleşme sürecinde merkezileşmenin yanı sıra gelişen yerelleşme eğiliminin de bir gereğidir.

Bu gelişmeleri gören Sosyalist Enternasyonal (yani dünün emperyalist anavatan savunucuları) kabul ettiği Paris Deklarasyonu'nda, "Merkezi ulusal devletlerin yetkilerinin bir bölümünü AB gibi devletler üstü kuruluşlara, bir bölümünü de ülke içinde yerel yönetimlere devretmeyi öneriyor"du. İşte bizim D. Perinçek, İ. Selçuk, E. Yıldızoğlu vb. ulusal solcuların tüylerini diken diken eden gelişme ve yöneliş budur.

Sonuç olarak; ulus devletin ideolojisi milliyetçilik, küreselleşen kapitalizmin ideolojisi ise liberalizm. Sermaye uzun yıllar bu iki ideolojiyi belli oranda uzlaştırarak kullandı. Şimdi artık milliyetçiliği belirgin olarak Avrupa'da geride bırakıyor. Türkiye özgülünde de büyük sermaye ulus devletle yollarını ayırdı. Artık TC yerine AB'yi koruyucu kanat ve pazar olarak görüyor. Sermayenin yollarını ayırdığı ulus devleti ulusçu solcularımız savunabilir ama komünistler asla!

### **Küreselleşme Karşısı Hareketler**

Küreselleşen kapitalizme karşı siyasal kavga yeni değil. Dünya komünist hareketinin, başta L.Amerika'da olmak üzere radikal devrimci akımların, uluslararası anarşist hareketlerin ve nihayet uluslararası işçi sınıfının mücadelesi yeni değil. 150 yıllık bir tarihi geçmişe sahip. Bu sürede, başta on milyonlarca emekçinin ve siyasal kadroların can kaybı olmak üzere çok ağır siyasal bedeller ödenmiştir.

Fakat küreselleşme karşıtı sivil muhalif dinamiklerdeki belirgin tırmanış yenidir. Özellikle son üç-dört yılda muhalif sivil dinamiklerin mücadelesinin gittikçe gelişip güçlendiğini gözlemledik. Neden?

**Birincisi:** Berlin Duvarı'nın yıkılmasıyla sosyalizmin "yenilip kaybettiği" üzerine çok şey yazılıp çizildi. Ancak, gerçekte stratejik olarak kaybetmiş olanın kapitalizm olduğu çok geçmeden anlaşılacaktı.

20. yüzyılın son çeyreğine doğru SSCB ve Sosyalist Blok resmen varlığını sürdürüyordu. Ancak bürokratikleşen, kendini yenileyemeyerek güçsüzleşen yapısıyla kapitalizme güç katıyordu. Bu haliyle Sosyalist Blok, emperyalist-kapitalizme karşı olan muhalif dinamikler için fiilen bir tıkaç ya da onları oyalayan bir set konumuna bürünüyordu.

Sosyalist Blok yıkıldı. Kapitalizmin yorgun ve güçten düşmüş düşmanı ortadan kalktı, tıkaç resmen de kalkmış oldu. Böylece küreselleşen kapitalizm karşıtı sivil ve siyasal muhalifler açısından bir nevi "eh artık iş başa düştü" denilerek arayış ve hareketlenme başladı.

**İkincisi:** 20. yüzyıl devrimci dalgasının ürünü olan SSCB ve Sosyalist Blok yorulmuş ve yıkılmıştı. Peki ya kapitalizm? Asıl yorulan, yıpranan ve gittikçe kendi tarihsel/fiziksel gelişme sınırlarına dayanan kapitalizmin kendisiydi. Sosyalizm açısından, bir döneme özgü devrimci dalganın ürünü olan iktidarlar yıkılıyordu, ama kapitalizme öldürücü darbeyi indirecek 21. yüzyıl devrimci dalgası yeniden güç toplayarak şekilleniyor.

Kapitalizmin 21. yüzyılı çıkarıp çıkaramayacağı ciddi olarak tartışma konusu haline geldi. Kapitalizmin dünya çapında derinleşen ölümcül krizini emperyalist sistemin başındakiler de görüyor ve 21. yüzyılda artan saldırganlıklarının altında da en başta bu yatıyor.

Zaten dikkat edilirse, küreselleşen kapitalizm karşıtı sivil dinamiklerin de (ki bunlar kapitalizmin kendisine değil, sonuçları-

na karşı tavır alıyorlar) belirleyici olarak kapitalizmin en gelişmiş kuzey ülkelerinde boy vermesi tesadüf değil.

Emperyalist kuzeyin toplumlari, Asya ve Afrika'ya oranla "karinlari tok, sirtlari pek" sayilir. Ama insani insan yapan öge salt biyolojik ihtiyaçlari değil, aynı zamanda manevi ihtiyaçlarıdır.

Kapitalizmin en çok geliştiği kuzey yarımküre aynı zamanda manevi doyumsuzluğun da en fazla derinleştiği, insan kaynaklarının en fazla tahrip edildiği alanlar oldu. Ve dolayısıyla sivil muhalif dinamikler de yine esas buralarda öncelikle geliştiler.

**Üçüncüsü:** Kapitalizmin bir diğer adı da sermayenin örgütlü sivil toplumdur. Sivil muhalif dinamikler de doğal olarak en başta kuzey yarımkürede geliştiler. Ve komünist, devrimci siyasetin nitelik olarak zayıfladığı 1990'lı yıllardan günümüze doğru doğan muhalefet boşluğunu kısmen bu sivil toplum örgütleri (STÖ) doldurmaya aday oldular.

Şunu da eklemek gerekiyor: Burjuvazi 19. ve 20. yüzyıl boyunca siyasal parti ve sendika gibi esas politik mücadele araçlarından çok şey çekmişti. Bunlarla kıyaslandığında, siyasi iktidar hedefi gütmeyen sivil muhalif dinamiklerin güçlenmesine göz yummanın ötesinde kısmen bilinçli yol verdiği söylenebilir.

**Dördüncüsü:** 21. yüzyıl başlarından dönüp geriye baktığımızda, 20. yüzyılda şekillenmiş olan komünist, devrimci dinamiklerin belirleyici olarak sivil toplumcu perspektife evrilmiş olmalarının da bunda payı vardır. Komünist, devrimci hareketin iktidar perspektifinden uzaklaşması, sivil muhalif hareketle arasındaki ayrım çizgilerini zayıflatmıştır. Zaten ATTAC vb. sivil örgütlerin üye bileşenlerinde çok sayıda eski komünist, anarşist, Troçkist ve sosyalistin bulunması bir yanıla bundandır.

Can alıcı sorun şudur: 21. yüzyıl başlarında dünya nesnel olarak hiç bu kadar komünizme yakın olmamıştı. Tersinden de tarihi boyunca komünist ve devrimci dinamikler de hiç bu kadar iktidardan uzak değillerdi. Denilebilir ki geçiş sürecine uygun dinamikler olarak bu sivil muhalif güçler sahnede yerlerini aldılar.



Bütün bunlardan hareketle, başta gelişmiş kapitalist Kuzey'de olmak üzere, dünya çapında kapitalizmi sorgulayan, eleştiren, vahşi karakterine karşı çıkan zengin bir muhalif dinamik gelişti, gelişiyor. Tabir yerindeyse, artık her taşın altından kapitalizm karşıtı dinamikler çıkıyor. İster kapitalist küreselleşmenin salt sonuçlarına karşı duran sivil dinamikler olsun; ister sonuçlarıyla birlikte kendisine de karşı mücadele eden siyasi dinamikler olsun, gelişen kavga bir bütün olarak kapitalizmi sorguluyor. Köylüsü de eşcinseli de doğa seveni de sendikacısı da komünisti de ulusal sölcüsü de bir şekliyle kapitalizmi tüm yönleriyle sorgulayan bir çizgide gelişiyor.

Herkes bir biçimiyle kapitalizm ile uğraşüyor, kapitalizme düşman cephesi genişliyor. Komünistler öncelikle bu gerçeğin bilincinde davranmalıdırlar.

### **Küreselleşme Karşıtı Dinamiklerin Bileşenleri**

Küreselleşen kapitalizm karşıtı dinamikler homojen değil. Heterojen bir bileşene sahip olup homojen bir karakterde gelişmesi de mümkün değil. Farklı sivil toplum örgütlerini, sendikaları, farklı siyasi akım ve yapıları ve hatta karşıt sınıf çıkarlarına sahip dinamikleri içeriyor. Bu zengin bileşen içerisinde sınıflar mücadelesini reddeden sivil dinamiklerin yanı sıra sınıflar mücadelesini ve siyasi iktidar kavgasını veren parti ve dinamikler de var.

Kimler yok ki? Çevre kirliliğine karşı tepki geliştirenlerden, hayvan hakları savunuculuğunu yapanlara; DTÖ, IMF gibi kurumların lağvedilmesini savunanlardan, çocuk hakları savunucularına ve emek sömürsüne karşı çıkan anti-kapitalistlere varana dek geniş bir yelpazede farklı dinamikler bulunuyor.

Bir başka açıdan bakıldığında, Berlin polisiyle kavgaya girişen "otonomcular"; Züriç, Bern gibi merkezlerde ilk fırsatta banka ve lüks araba camlarını kıran anarşistler, otonomcular; yabancı tarım tekellerine karşı çıkan Fransız köylü sendikası; Meksika yerlileri başta olmak üzere, Amerika yerli halklarının haklarını savunanlar; halen devam eden kimi ulusal kurtuluş hareketleri ve yoksulluğa

karşı çıkan bağımsız kiliselere varana kadar... Herkes var. Bu geniş yelpazedeki dinamikler bir şemsiye kavram olarak 'küreselleşme karşıtı hareket' adı altında şimdilik fiilen yan yana yürüyorlar. Ama nereye kadar?

Daha somutta küreselleşme karşıtı hareketi üç temel gruba ayırabiliriz:

a- Ulusalçı sol muhalefet. Bu grubun içerisinde emperyalizme ve işgalci rejimlere karşı mücadele eden ulusal kurtuluş hareketleri; küreselleşme karşısında ulusal devleti savunan ulusalçı solcular yer alır.

b- Küreselleşen kapitalizmin reforme edilmesini savunan STÖ. Ki küreselleşme karşıtı dinamikler içerisinde halihazırda etkin olan bu kesimdir.

c- Kapitalizmin sonuçlarıyla birlikte köklü aşılmasını savunan komünistler, anarşistler, devrimciler...

Ayrım en genel çizgileriyle böyle ama bununla sınırlı değil. Ayrıca her grup kendi içerisinde daha zengin iç bileşenleri içerir.

Sivil muhalif hareketler olarak örgütlenenler içerisinde ATTAC ve Dünya Sosyal Forumu üzerinde kısaca durmak gerekiyor. Bu, STÖ hakkında kimi genel sonuçlara varmamızı da sağlar.

Yurttaşlara Yardım Amacıyla Mali İşlemlerin Vergilendirilmesi İçin Birlik; ATTAC'ın adının açılımı bu. Zaten ATTAC'ın amacını ve niteliğini ismi açıklamaya yetiyor. Ne yapacağı, nereye varacağı adından belli.

Fransa başta olma üzere bir çok ülkede örgütlenen ATTAC'ın yapısı bir örgütten çok bir konfederasyonu andırır.

Haziran 1998'de kurulan ATTAC'ın kurucuları arasında CGT, Öğretmenler Sendikası, Hümanist Hıristiyan Hareketi ve dolayısıyla eski komünist, anarşist, Troçkist damardan gelen belli bir potansiyel yer alıyor. Ve genel olarak Fransız Sosyalist Partisi'nin politik çizgisine yakın bir duruşu var.

ATTAC, Prof. James Tobin'den adını alan "Tobin vergisi" söylemiyle finans hareketlerinin vergilendirilmesini savunuyor.

Görüldüğü gibi ATTAC kapitalizmin kendisine karşı değil, kapitalist üretim ile de bir sorunu yok. Hatta borsa ve spekülasyon hareketlerine bile temelden karşı değildir. Sadece spekülasyon sermaye hareketlerinin çok çüzi oranda vergilendirilmesini istiyor. Bu yolla toplanan paralarla da küreselleşen kapitalizmin yol açtığı sosyal yaraların birazcık da olsa sarılmasını hedefliyor. Dünya çapında bir nevi Fakir-Fukara-Fonu'nun kurulmasını istiyor.

Brezilya'nın Porto Alegre kentinde kurulan ve "başka bir dünya mümkün" şiarını bayrak yapan Dünya Sosyal Forumu (DSF) ise yaşanan yoksulluğun, açlığın, sağlık ve eğitim sorunlarının esas sorumlusu olarak IMF ve Dünya Bankası gibi finans kuruluşlarını görmektedir. DSF'nin hedefleri arasında gelişmekte olan ülkelerin borçlarının silinmesi, dünyanın bir meta olarak algılanmasına karşı çıkılması gibi ileri denilebilecek taleplerin yanı sıra sermaye hareketlerinin vergilendirilmesi, DTÖ'nün demokratik denetime açılması, tarımsal üretimin yeniden organize edilmesi ve globalizasyonun gücüne karşı internetin yaygın kullanılması vb. bulunuyor.

DSF'nin bünyesi oldukça geniş bileşenlidir. Kendi içerisinde bir dizi alt forum, toplantı gibi yapıları var. Öyle ki 700 atölyede 26 ana konu üzerinde tartışma ve arayış var. Ama arayışın özünde yine kapitalizmi aşan bir boyut yok. Daha çok "neo" veya "ultra" liberalizme karşı bir model arayışı var. Aranan boyut kapitalizme insani boyut kazandırmanın ötesine gitmiyor.

DSF'nin binlerce delegesi, üyesi ve on binlerce katılımcısı var. Örgütlenme yapısı dikey değil, yataydır ve bu özellikleriyle bir sivil enternasyonal andırıyor. İsteyen herkesin üye olabileceği yapıda.

ATTAC, DSF ve genel olarak küreselleşme karşıtı sivil hareketin öne çıkan ortak özelliği, siyasi iktidar hedefinden yoksun olarak daha çok kapitalizm çerçevesinde sivil alanı genişletmek, emperyalist ve gerici rejimlerin saldırganlıklarını frenlemek, sivriliklerini törpülemek, zengin-fakir uçurumunu hafifletmektir. Tüm bunlarla emperyalist kapitalizmin vahşi karakterini törpüleyerek

ona sosyal boyut kazandırmayı amaçlayan genel bir duruşa sahipler ki kimi talepleri 'Davos ruhu'yla hareket ettiğini ileri süren zenginler kulübü Dünya Ekonomik Forumu tarafından da kabul görüyor.

Küreselleşme karşıtı sivil hareketin diğer öne çıkan ortak bir özelliği de yatay örgütlülükle bağlantılı olarak mücadelede enformasyon dalını ve özellikle interneti güçlü bir silah olarak kullanmalarındadır. Sıcak sokak çatışmalarından geri durmayan bu sivil muhalif hareketler, organize olmalarını internet başta olmak üzere daha çok sanal araçlara borçludurlar. Yani sermayenin küreselleşme sürecini hızlandırıcı olarak kullandığı teknolojik araçları kullanarak, küreselleşmeye karşı mücadeleyi geliştiriyorlar.

Bir genel ortak özellikleri olarak da dikey ve hiyerarşik örgütlenme yerine yatay ve hiyerarşik olmayan bir yapılanmalarının söz konusu olduğunu belirtmiştik. Bu yönelişlerinde, 20. yüzyıl devrimci parti, sendika gibi dinamiklerinin (ister sosyalist iktidar sürecinde, ister muhalif konumda olsun) yıpranıp, bürokratikleşmesinin rolü de vardır. Bu sivil dinamiklerin yatay örgütlülükle, doğrudan demokrasinin kimi değerlerini içerdikleri görülüyor. Ancak bu yatay ve sanal örgütlenmelerin yine baskın özellikleri, doğrudan demokrasinin değer ve işleyişini bir bütün olarak içermekten çok, atomize edilmiş (atomik) yapıda olmalarındadır.

## **GELİŞEN KAVGA ve KOMÜNİSTLER**

1998'de imzalanan Çok Taraflı Yatırım Anlaşması (MAI) ile birlikte (ki bu zengin kapitalist ülkelerin anayasası olarak görülüyor) küreselleşme karşıtı sivil hareket gelişti ve giderek güçlendi. 18 Haziran 1999'da Londra'da çakılan ilk kıvılcımı yenileri izledi. Daha sonra "Seattle ruhu" olarak siyasi terminolojiye geçen hareket, giderek hem süreklilik hem de nicel büyüme gösterdi. 1999'da Seattle, 2000'de Washington, Prag, Melbourne, 2001'de Barcelona, Göteborg ve Cenova eylemlilikleriyle hem daha kitlesel boyut kazandı hem de militarist güçlerle sert çatışmaların ilk sinyallerini verdi.

19. yy devrimci dalgası, 71 gün yaşayabilen Paris Komünü'ne yol açmıştı. 20. yy devrimci dalgası hem daha çaplı gelişti hem de siyasi iktidar hedefi daha belirgin ve güçlüydü. Ve yol açtığı sosyalist iktidar olarak SSCB 73 yıl yaşadı. 21. yy'da giderek şekillenen devrimci dalga, kapitalizmi mezara gömecek çapta ve derinlikte geliyor. Elbette kapitalizmi mezara gömecek olan dinamik STÖ dinamiği olmayacak. Artık hangi taşı kaldırırsanız kaldırın, altında bir biçimiyle kapitalizm karşıtlığı çıkıyor diye belirttiğimiz gelişme, 21. yy'da kapitalizme karşı gelişen dinamiğin (dalğanın) çapına ve derinliğine ilişkin veriler sunuyor. Çünkü ister salt kapitalizmin yıkıcı sonuçlarına karşı dursunlar, ister kendisine karşı, bir bütün olarak küreselleşme karşıtı hareket genelde kapitalizm karşıtlığı ile anılıyor.

20. yy'da emperyalizme karşı gelişen mücadele dinamiğinin çapı, kapitalizme karşı gelişen mücadele dinamiğinin çapına oranla daha genişti ve bu o günün koşullarında doğaldı. Asya ve Afrika'da çözümlenmemiş ulusal sorunlar; yine Asya, Afrika ve L. Amerika'daki zayıf (hatta kimilerinde varlığı bile tartışmalı) kapitalist gelişme vb. belli başlı nedenlerle anti emperyalizm, anti kapitalizme oranla çok geniş dinamikleri içeriyordu. Salt anti emperyalist ulusal devrimler, hatta Batı Avrupa'da bile bunun politik programlara yansımaları anti teknelci demokrasiyi öncelikli bir politik seçenek haline getirmişti.

Dün emperyalizmden ya da genel olarak tekellerden hareketle kapitalizm sorgulanıyordu, bugün tersinden kapitalizmden hareketle emperyalizm (tekeller) sorgulanıyor. Özellikle kuzey yarımkürede emperyalist tekeller cephesinden bakınca kapitalizm, kapitalizm penceresinden bakınca da tekeller görülür. Artık kuzey yarımkürede anti emperyalizm ile anti kapitalizm örtüşüyor. Kuzeyi birkaç adım geriden güney izliyor.

Küreselleşme karşıtı hareket büyüyor, fakat emperyalist kapitalist rejimler de çok yönlü karşı tedbirlerden geri durmuyorlar. Uluslararası sermaye ve emperyalist merkezler küreselleşme karşıtı

dinamiğin bugününden değil geleceğinden korkuyorlar. Gelecek korkusu, artık her taşın altında anti kapitalizmin fişkırtıyor olmasındandır.

Küreselleşme karşıtı dinamiğin gelecekte bürüneceği nicel ve nitel düzeyi emperyalist merkezler bugünden kapitalizme karşı ciddi tehdit olarak algılıyor ve şimdiden önünü kesmeye çalışıyorlar. 11 Eylül saldırısının ardından geliştirilen "uluslararası terörizm ile mücadele stratejisi"nin ana hedefine dünya çapında gelişen küreselleşme karşıtı dinamikler konuldu. Emperyalist merkezlerin "Dünyanın neresinde görülürse görülsün terörizm ezilecektir" saptamasıyla dünyanın her köşesinde gelişecek anti kapitalist mücadelenin ezilmesi öngörülüyor:

Emperyalist ordular, istihbarat merkezleri buna uygun strateji belirliyor, NATO buna uygun yeni konsept geliştiriyor. Münih'te 2002 Şubat'ında gerçekleşen NATO 37'nci Güvenlik Konferansı'nın ana gündemini yine "terör ve güvenlik" konusu oluşturuyordu.

Sermaye salt askeri tedbirler getirmiyor, bunun yanı sıra başka tedbirler de geliştiriyor. Öncelikle küreselleşme karşıtı bu sivil dinamikler içerisinde yer almak bu tedbirlerden biridir. Hareket yarın sistemi tehdit eder boyutlara vardığında ve daha da önemlisi büyüyen hareket üzerinde komünist siyasetin rolü güçlendiğinde, içerisinde de elinin güçlü olmasını istiyor. Gerektiğinde içerden çelme takmak, provoke etmek, erken patlamalara zorlamak vb. Bu amaçla burjuva siyaset, özellikle sosyal demokrasi, tarihsel misyonuyla küreselleşme karşıtı hareket içerisinde de yer alıyor, yönlendirmeye çalışıyor. Fransız Sosyalist Partisi başta olmak üzere Avrupa sosyal demokrasisi bu konuda bir hayli faal davranıyor.

Elbette giderek şekillenen küreselleşme karşıtı devrimci dalganın yalın sınıf kimlikli olması beklenemeyeceği gibi, harekette komünistlerin başlangıçta etkin olması da beklenemez. Geniş çaplı her devrimci, ilerici dalgada komünistler genellikle başlangıçta etkin değillerdir.

Küreselleşme karşıtı mücadelede sınıf mücadelesini esas almayan sivil dinamiklerin etkin olmasının bir çok nedeni var elbette. Ve bu nedenler üzerinde farklı açılardan durduk. Komünist hareket salt geçmişin sorunlarını ve yorgunluğunu yaşamıyor, eşas olarak geleceğin arayışı sorununda dokuz doğuruyor. Çünkü komünist hareket, elbette devrimci komünist hareket salt tepkiyle davranamaz ve salt kapitalizmin sonuçlarına karşı mücadeleyle yetinemez. Kapitalizme karşı ekonomik ve siyasi iktidar alternatifi üretmek zorundadır. Başka bir ifadeyle sosyalist iktidar perspektifiyle davranmak zorundadır. Komünist hareket önünü görmeden sokağa çıkamaz. Küreselleşme karşıtı kavgada komünistlerin hali-hazırda zayıf olmalarının nedenlerinin başında bu gelir.

Dolayısıyla küreselleşen kapitalizme karşı kavgada sivil muhalif dinamiklerin günümüzde birkaç adım önde mücadeleyi geliştirdikleri doğrudur. Komünist hareket bu gerçeği kabul etmeli ve eksikliklerini aşmayı öncelikli görev olarak belirlemelidir. Ancak bir doğru daha var: Komünist hareket süreçte etkin rol oynama düzeyine yükselemezse, iktidar perspektifinden yoksun bu sivil dinamikleri er ya da geç kapitalizm kuşatır, yorar ve etkisizleştirir.

### **Çünkü:**

Genel kuraldır; salt kapitalizmin sonuçlarıyla uğraşanlar eninde sonunda sonuçlarına ortak olmuşlardır.

Komünist hareket, kapitalizme karşı mücadelede sivil muhalif dinamiklerle birlikte yol yürümenin yöntem ve araçlarını aramalıdır. Bu ortak yürüyüş geliştirilirken esas sorumluluk komünist hareketin omuzundadır. Gelişen küresel kavga içerisinde kapitalizmin gerçek düşmanlarının yanı sıra komünistlerin geçici yol arkadaşları anlamında düşmanları var ve hatta belirttiğimiz nedenlerle başlangıçta bu (gerçek olmayan) düşmanlar etkindirler.

Küreselleşen kapitalizm karşıtı mücadelede kitlelerin kavgaya çekilmesi elbette önemlidir. Ama bundan da önemli olan (yarın daha fazla önem kazanacak olan) kitle dinamiğinin niteliğidir; bilinçli, amaçlı siyasi hedefler doğrultusunda yönlendirilmesidir.

Dolayısıyla komünistlerin hareketin içerisinde ve önünde yürüyüp yürüyememesidir.

Komünistler açısından öncelikli sorun, bu zengin muhalif dinamik içerisinde etkin yer alabilmektir. İçerisinde yer almadan, onun etkin siyasal bileşeni haline gelmeden, dışarıdan (uzaktan) müdahalelerle yönlendiremezsin. İçerisinde etkin yer alabildikleri oranda komünistler küreselleşme karşıtı dinamiğe siyasal iktidar ruhu ve bilinci kazandırabilirler. 21. yy başında dünya çapında yeni zeminlerde kapitalizme karşı isyankâr ruh gelişiyor, muhalif sesler gittikçe yükseliyor. Muhalif kimlikle yürüyen kalabalıklar gittikçe büyüyor, ama kapitalizmin kendisini hedef alan ve siyasi iktidarı gözetken devrimci yürüyüş damarı bugün halen zayıf. Bu durumun aşılmasında yine sorumluluk komünist harekettedir.

Sivil dinamikler IMF, DTÖ vb. sermaye örgütlerinin "demokratik denetime açılmasını" hatta kimi STÖ bunların kaldırılmasını savunuyor. Sorunun özü, bunların "demokratik denetime açılması" ya da lağvedilmesi değil. Kapitalizm bunlarsız da yaşayabilir (geçmişte yaşadığı gibi) ya da yerlerine yıpranmamış yenilerini kurabilir. Ancak STÖ'den hedefler anlamında daha ileri de beklenemez. Sivil muhalif dinamikle savunduğu talepler etrafında ilk ortak yürüyüş halkasını yakalamak gerekiyor. Sonrası bir bütün olarak hareketi etkilemek, daha ileri, devrimci talepler uğruna mücadele çizgisine çekmek/çekebilmek tamamıyla komünist hareketin gücüne, siyasi taktisyenliğine bağlıdır.

### **"Ayağımın Bastığı Yer Merkezdir"**

Büyüyen küresel kavgada sivil enternasyonal oluştu/oluşuyor. Dünya Sosyal Forumu bu yönde atılmış bir adım. Sorun şu: Hem sivil muhalif dinamiği ya da sivil enternasyonalite ileriye doğru etkileyecek hem de gerektiğinde bu sivil dinamiği anlamlı bir iç ayrışmaya uğratarak birlikte yol yürüyecekleriyle yoluna devam edebilecek siyasi enternasyonalin yaratılmasıdır. Elbette komünist (siyasi) enternasyonalite dayatan esas bu değil. Küreselleşen,



merkezileşen sermayeye karşı emek dağınık durumda. Kapitalizme karşı kavganın asıl siyasal dinamiği olan komünist hareket dağınık. Ve komünist hareketin dünya çapında yüzleştiği mücadele görevlerinin mantığı birliği dayatıyor.

Dahası var; yerelden dünyasal olan, dünyadan yerel olan her şey görülür, gözlemlenebilir hale geldi. Bu süreç olarak derinleşiyor. En küçük yerel etkinliğin evrenselleşmesi, tersinden de evrensel düzlemde gelişen her etkinliğin de yerel alanda yankı bulması söz konusu. Dünya gerçekten de küresel köye dönüşme yönünde ilerliyor. Uçsuz bucaksız sanal bilgi otoyolları, bilgi siteleri aracılığıyla farklı coğrafyalardaki gelişmelere anında ulaşmak olanaklı hale geldi, geliyor. Etkilemek ve etkilenmenin zemini oluştu. Hangi cepheden bakarsak bakalım, ülkesel (yerel) zemindeki komünist örgütlenmenin yanı sıra geçmişe oranla daha organik birlik içerisinde olması gereken enternasyonal örgütlenme için herkesin arayışını sürdürmesi gerekiyor.

Böylesine yerelden evrenselin, tersinden evrensel olandan da yerelin görülür, gözlemlenebilir hale gelmiş olduğu bir dünyada devrimci düşünce ve eylemin ağırlık merkezi neresidir? Avrupa ya da genel olarak Kuzey mi? Asya veya genel olarak Güney mi? Başka bir ifadeyle zayıf halka Batı mı, Doğu mu? Kuzey mi yoksa Güney mi?

Lenin 20. yy başında zayıf halka olarak Doğu'yu adres gösterdi ve bu genel olarak doğrulandı. Ama aynı Lenin, Ekim Devrimi'nin ardından Batı'dan gelecek ardışık devrimler beklenti ve umudunu sürdürmekten de geri durmadı. Bu sadece ilk sosyalist devlet olarak SSCB'nin yaşayabilmesi için içine girdiği bir beklenti değildi. Batı'dan da devrim öngörüyordu ve zayıf halkanın ilk kırıldığı Doğu'yu Batı'nın izleyeceği bekleniyordu, umut ediliyordu.

"Dünyanın merkezi neresidir?" sorusuna Nasrettin Hoca'nın "Ayağımın bastığı yerdir" cevabını vermesi misali; 21. yy'da dünyanın her yeri devrimin merkezi, her yeri zayıf halka haline geldi. Emperyalist- kapitalist sistemin ilk kırılacak zayıf halkası

yine olacak, ama buna bir değil birden fazla aday var artık. Sorun şudur; hangi zayıf halkadan koparsa kopsun, hangi merkezde ilk patlak verirse versin, ilk devrim (özellikle salt bir ülke ile sınırlı ilk devrim) ardışık devrimlerle derinleşmezse, SSCB'ye oranla yaşaması çok daha zordur. Avrupa kıtasında ülkesel devrim ve iktidarın nesnel zemini, derinleşen AB süreci ile zaten ortadan kalkıyor. Avrupa'da devrim ve iktidar, var olma ve yok olma artık ülkesel değil, kıtasaldır.

21. yy başında küresel kavga Avrupa (kuzey) ve L.Amerika (kısmen güney) ağırlıklı geliyor. Yarın komünist, devrimci siyasal dinamik kavgada ağırlığını hissettirirse, ağırlık merkezinin Asya'ya kayması da bir ihtimal, hatta güçlü bir ihtimal. Çünkü Asya'da Avrupa'ya oranla STÖ dinamiği zayıf.

21. yy komünist örgütlenmesinin (enternasyonalin) dünya çapında bürüneceği biçim ve içeriğin yanıtı sadece teoriden gelmeyecektir. Aynı zamanda hatta belki daha fazlasıyla pratik eylemlilikten gelecektir. Şimdiden şu söylenebilir:

Dünya komünist partisinin zemini 20. yy'a oranla daha güçlüdür. Bundan üretilecek sonuç, ülkesel ya da bölgesel komünist örgütlenmenin reddi değil, ülkesel ile enternasyonal olanın bir-biriyle daha organik hale getirilmesidir. Yerel ile evrensel olanın daha örtüşük bir bakışla örülmesidir. Komünist enternasyonalin örgütlenmesinde yerelden evrenselin, evrenselden yerelin okunabilir, kavranabilir, gözlemlenebilir olmasıdır. Ve sadece merkezde güçlü olan bir enternasyonal örgütlenme değil, her ülkede ve coğrafyada aynı güç ve yoğunlukta varolabilen bir Dünya komünist partisi. Kürdistan komünistleri soruna böyle bakmalıdır.

Dünya komünist partisinden önce ve buna giden yolu döşeyecek araçlardan biri olarak öncelikle ortak bir yayın üretilsin. Ortak iletişim (enformasyon) araçları yaratılsın; ortak yayın, tv, internet siteleri vb. Ve en azından bunları ele alarak tartışacak ortak toplantılar periyodik hale getirilsin...

## KÜRDİSTAN'DA TOPLUMSAL VE SİYASAL ÖRGÜTLENMENİN DÜNÜ BUGÜNÜ

Bu sorun üzerinde Kürt Solu 5 ve 6'da Aydınlanma Dosyaları'n-da duruldu. Sorunu irdeleyen başka çalışmalarımız da oldu. Burada siyasal örgütlenme ile bağlantılı olarak konu üzerinde sınırlı duracağız.

Sosyolojik araştırmalara, sanat-edebiyata konu olan geleneksel Kürt/Kürdistan toplumu belirleyici yönüyle geride kaldı. Geleneksel (kapalı) ekonomik yapı zaten çok önceden aşılmıştı. Süreçte, ekonomik gelişme ve değişmeyi birkaç adım geriden toplumsal, siyasal değişim izledi. Toplumsal doku ve gelenekler, geleneksel siyasal hiyerarşi ve örgütlenmeler köklü değişime uğradılar.

Öncelikle ekonomi ve onun aktörleri (sınıflar) değişmeye başladı ve sınıflar eski sınıflar olmaktan çıktılar. Kentler, sadece özel savaşın ürünü olarak fizikmen büyümedi (son yıllarda belirleyici olarak savaşla bağlantılı kentler büyüdü), aynı zamanda son 40 yıldan bu yana ekonomideki değişme de kentlerin büyümesini sağladı. Bu süreç, Kürdistan'da modern sınıfların oluştuğu, siyasetin modernist çizgilere büründüğü bir süreçti. Başka bir deyişle Kürtlerde de aklın ve vicdanın yerini yasalar alıyordu.

Geçmişle bugün kıyaslandığında, Kürt/Kürdistan toplumunun prestij sembollerinde ve belli başlı kültürel değerlerinde ciddi değişimler yaşandı.

1-Kürtlerin dillere destan olan geleneksel konukseverliği artık tarihe karışıyor. Kapitalizmin geliştiği her coğrafyaya beraberinde taşıdığı bireycilik, soğuk çıkar ilişkileri ve büyüyen kentlerin yaşamı kuşatan zor koşullarında misafirperverlik de gittikçe eriyor. Öykülere konu olan köy odaları da yok artık. Herkes artık "beş kuruşun hesabını" yapar hale geldi. Baba-oğul ilişkisi bile bundan ciddi nasibini aldı/alıyor.

2-Geleneksel toplumlarda prestij sembolleri olan "at-avrat-silah" artık Kürdistan toplumunda da yerini yeni değerlere bıraktı-

yor. Para, otomobil, cep telefonu vb. yeni prestij sembolleri oluştu, oluşuyor. Dağın başındaki çobanın halen destekçisi (muhafızı) olarak köpeği ve silahı var, şimdi buna cep telefonu da eklendi. Halen kısmen gebelik yaşamını sürdüren Beritan aşiretinin reisi bile yaylalarda kurduğu çadırdaki internet ağıyla dünya ile ilişki içerisinde. Borsa ve para piyasasındaki gelişmeleri günlük olarak izliyor. Kısacası Kürtler hem Ehmed Xani zamanındaki gibi artık "dağlı" değiller, büyük oranda kentlileştiler hem de halen dağlı (kırsal alanda) olanlar da artık eski dağlı olmaktan ıktılar. Dünyadan habersiz yaşam sürdüren göçebe aşiretler ile dünyayla sürekli iletişim içerisinde olan göçebeler farklıdırlar. Zenginlerin, az çok parası olanların para keselerini "evin direğinin içinde sakladıkları" dönemler de çoktan gerilerde kaldı. Çünkü banka ve giderek borsa ile ilişkide olmayan zengin veya ekonomik birim yok artık.

3-Kapitalist gelişme, büyüyen kentler, kitlesel g vb. bir çok faktörün birbirini beslediği gelişmeler sosyal olgu ve değerlerde de değişimlere yol açtı, açıyor. Çekirdek aile belirleyici aile haline geldi. Antep, Diyarbakır, Malatya gibi kentlerde artık çekirdek ailenin de parçalanmasına, aşılmasına yol açan ilk işaretler görülmeye başlandı.

Birden fazla kadınla evlenmenin (ok eşlilik) ekonomik, sosyal ve hatta kültürel zeminleri ortadan kalkıyor. Geçmişte başka faktrlerle birlikte zengin erkek ayrıcalığı olan birden fazla kadınla evlilik, yerini kapitalizme özgü yeni biçimlere bırakıyor. Meta olarak algılanan kadın kavrayışı biçim değiştirerek varlığını sürdürüyor.

Aynı gelişme süreci, endogomi denilen yakın aile içi evliliklerin de hızla erimesine yol açıyor. Daha çok her köy ve yerleşim biriminin kendi kendine yeterliliğine dayanan, geçmiş aşiretçi-feodal yapıda baskın bir gelenek (kural) halinde işletilen yakın aile içi akraba evliliği, genç kuşakta belirleyici yönüyle artık aşılmış bulunuyor.

Ne yeni doğan çocuğunu soğuk su ile yıkayan var ne de kent merkezli toplumda "yedi gün, yedi gece" süren düğünler var. Kırsal alanda bile "davulun sesi uzaktan kulağa hoş gelir" yakınmasına yol açan davul, göçle birlikte metropollere hatta Avrupa kentlerinin kapalı düğün salonlarına taşındı. Ama duygu ve davranış olarak düğünler eski düğünler olmaktan çıkıyor.

4-Aşiretçi yapıdaki siyasi ve askeri önderlik de önemli değişimlere uğradı. Geçmişteki Kürt egemenlerinin (yerel iktidarların) sahip oldukları zincirler, kelepçeler bilinen şekliyle çoktan yok artık. Kürdistan'da geçmiştekinden daha yoğun zincir-kelepçekarakol var, ama bunlar Kürt egemen sınıflarının değil, egemen TC rejiminin. Doğrudan değil, dolaylı olarak Kürt egemen sınıflarının da koruyuculuğunu üstlenen TC rejiminin militarist yapısıdır. Halen kırsal alanda, egemen sınıfların da yer alıp başını çektiği korucuların silah ve kelepçeleri var ama bunların hem geleceği yok hem de zaten bunlar üniter TC rejiminin militarist yapısının bir parçası olarak işlevlidirler.

Sermayenin sivil toplumunun giderek şekillendiği bu süreçte, Kürdistanlı kapitalistlerin düzen bekkılığı ayrı bir kurum olarak orduya havale edilmiştir. Bu ordunun ulusal patentli olup olmaması da sermaye için belirleyici olmaktan çıkıyor. Hele de TÜSİAD'ın kapitalist sistemin koruyucu bekkılığını adım adım Türk Ordusu'nda şekillenmekte olan Avrupa ordusuna bırakmaya yöneldiği süreçte, GÜNSİAD ve diğer Kürt/Kürdistanlı sermaye grupları içinde ulusal pazar ve ordu önemini yitiriyor.

5-Kapitalist üretim biçimi yeni enerji ve teknolojik girdiler üzerinde gelişti. Geleneksel toplumlara özgü kullanılan mekanik araçlar veya at-öküz-eşek enerjisine dayalı üretim çoktan aşıldı. Tarımda bile doğal sulamaya (yağmura) ek olarak teknolojiye dayalı yapay sulama gelişti, gelişiyor. Yani giderek yağmur duasına da ihtiyaç kalmıyor. Artık tarımsal uğraş veren kitleler de doğa güçlerini kontrol altına alan insan bilincinin ürünü teknolojiyle iç içeler. Batı Avrupa ve Kuzey Amerika'ya oranla bir hayli gerilerde

olmakla birlikte, tanrı sonrası topluma Kürtler de nesnel zemin yönünde ilk adımları atmış bulunuyor.

6-Kent ve de kırdaki kapitalizme özgü yeni sınıflar net/netleşiyor. Mem ê Alan Destanı'nda Cizre'ye ilişkin tarif edilen farklı sınıflar ve onlara özgü mahalleler, kent ve kapitalizm toplumunda yeniden ve farklı olarak şekilleniyor. Artık farklı sınıfsal konumlanma sadece eski kentlerdeki yoksul-zengin mahalleleri biçiminde gelişmiyor. Zengin-yoksul ayrımı, yaşamın her alanındaki karşıtlık içerisinde varlığını sürdürüyor.

Kürtler üzerine sosyolojik araştırmalar yapmak isteyen sosyologlar, araştırmacılar artık kapalı ekonomiye dayalı köyü-aşireti-feodalizmi ve bunlara özgü geleneksel kültürü değil, genel olarak kapitalistleşen, özel olarak da kentlileşen toplum dokusunu esas veri kabul etmek zorundalar. Zira aşiret, ekonomik, sosyal ve siyasal örgütlenmenin birimi olmaktan çıktı.

7-Kürdistan, özel olarak da Kuzey Kürdistan, küreselleşen kapitalizm sürecinde artık dünyanın dışında tek başına algılanamaz. Yerelden dünyanın (Beritan aşiret liderinin çadırından dünyayı gözlemlemesi gibi), tersinden de dünyadan yerelin görülür, gözlemlenir hale geldiği günümüzde eski aidiyetler de erimektedir. Kent merkezli oluşan yeni kimlikler, grupsal aidiyetler gelişiyor. Bu oluşumda evrenselin girdileri eskiye oranla derinleşiyor, güçleniyor.

Halen fabrika, işletme ve büyük kentlerde Bingöllülük, Diyarbakırlılık, Malatyalılık vb. aidiyetlerin etkileri var. Bunlar ve özellikle Alevilik, Sünnilik gibi daha inatçı kimlikler, sendika seçimlerinde, siyasal parti ve seçimlerde etkili olmaktadır. Hatta rejimin bu kimlikleri amaçlı olarak koruduğu da bilinir. Ancak hem kentlileşmenin yeni aidiyetler oluşturacağı hem de evrensel girdilerin eski yerel aidiyetlerin üzerinde artan baskıları dikkate alındığında, Kürdistan'da aşıretsel ve dini bağlılıkların karşılıklı birbirini etkileyerek varlıklarını korudukları sürecin geride kaldığını söyleyebiliriz. Ve eğer rejim amaçlı olarak son 20 yılda

dini kimliği bilinçli öne çıkarmasaydı, tablo daha da farklı olacaktı.

Bugün en belirgin aidiyet olan ulusal kimliğin yanı sıra emek-sermaye çeliksinin beslediği sınıfsal kimlik ve giderek sivil toplum örgütlülüğüne paralel gelişen zengin yeni aidiyetler, kimlikler oluşuyor. Artık GÜNSİAD ya da işveren sendikasına üye işveren ile işçi sendikalarına üye işçilerin kimliği (aidiyeti) farklı ve karşıt konumlarda derinleşiyor. Ulusal kimlik gibi, ezilen bir ulusta daha kapsayıcı özelliğe sahip aidiyet bile bu karşıt konumdaki kimlikleri birleştiremez.

### **Dışsal Düşmana İçsel Düşman Eklendi**

Kürdistan'da dışsal düşman olarak üniter rejimin yanı sıra sermayenin çok yönlü varlığı ve örgütlülüğu olarak içsel düşmanın varlığı yeni değil. Yeni olan, sermayenin ve örgütlülüğünün hızlı bir şekilde güçlendiğidir. Burjuva sınıfın varlığı ve sömürsünün beslediği emek-sermaye çelişkisi çıplaktır. Fakat sermayenin sivil toplum dokusu bu çıplaklığı zengin bir örtü ile örtük hale getirme mücadelesi veriyor ve kısmen başarılı da oluyor. Ahmet Arifin "dört yanım puşt zulası" demesi misali bir iç düşman kuşatması yeni süreçte güçleniyor. Komünistlerin dikkatle izleyip alternatif politikalar üretmesi gereken temel sorunlardan biri de, sermayenin hegemonyasını içselleştirerek örtüşük hale getiren, getirmeye çalışan bu sivil toplumu deşifre eden ideolojik ve politik mücadeleyi çok yönlü geliştirmektir.

Dışsal oluşumun çıplak varlığı ortada. Halen şovenizmin taşıyıcısı olan idari, siyasi, militarist yapı ve kurumlarıyla varlığı çıplaktır. Son savaş sürecinde dışsal düşman hem Kürdistan'ın derinliklerine kurumlaşarak yerleşti hem de bu süreçte varlığı daha çıplak hissedildi. Fakat içsel düşman olarak güçlenen burjuva sınıflar hem ezilen ulus koşullarında "önce ulusal çözüm" diyenlerce bilinçli gözardı ediliyorlar hem de belirttiğimiz gibi varlıklarını sivil topluma özgü bir dizi şalla örtebiliyorlar. Burada soru-

nun özü; Kürdün Kürde karşı sınıfsal zeminde geliştireceği demokrasi mücadelesinin görevleriyle de yüzyüze geldiğidir.

Sermayenin Kürdistan'da sivil topluma dönük örgütlülüğü (kurumlaşmayı) güçlendirme hedefiyle paralel olarak üniter rejim de sivil toplumun güçlenmesini istiyor, ancak kuşkuyla izliyor ve denetiminde gelişmesinin yollarını arıyor. Çünkü üniter TC rejimi, Kürt ulusal sorununun kapitalist sistemin sınırları içerisinde kültürel haklar, özerklik vb. türden "çözüm"üne bile "hayır" diyor. Ve sivil toplum örgütlülüğünün Kürdistan'da gelişmesine kuşkuyla bakmasının altında yatan temel neden bu zaten.

Türkiye büyük sermayesinin ise, üniter rejimin tepedeki bürokrasi ve ordu ile ulus devletin geleceği konusunda yol ayrımına geldikleri açık. Bu ayrımın bir çok nedeni var, ama en temel nedenlerin başında Kürt ulusal sorunu gelmektedir. AB ve Türkiye sermayesi kültürel haklarla sınırlı şekilde Kürt sorununa "çözüm" önerirken, rejim "hayır" diyor.

Hakkari-İstanbul arasında "Sanat Köprüsü"nü mimarı sinemacı yazar Vecdi SAYAR, sivil toplumun hem örtük yüzünü hem de "çözüm"ün sınırlarını şöyle özetler:

"Buranın gençleri (yani Kürdistan gençliği bn.) başka türlü bakmaya başladığı andan itibaren çok şey değişecektir. Türkiye'nin gençleri bir sonraki dönemin yöneticileri olacaktır. Sistemin kendi kendini onarması gerekiyor. Çözümü sistem dışında değil, sistem içinde arayan bireyler olacaktır. Bu dönüşüm içinde galiba kültür ve sanatın önemi çok büyük olacak." (Güneydoğu'da Sivil Hayat, Şeyhmus Diken Metis Yayınları sy:91).

Rejim, "galiba biz sizleri biraz fazla hırpaladık" diyerek kendini onaracak, Kürt gençliği ise değişecek, sistem içerisinde ve bireyler olarak çözüm arayacak. Ve Bay Sayar'a göre işler yoluna girecek!

Son yıllarda Kürdistan kentleri ile İstanbul gibi metropoller arasında oluşturulan kültür-sanat "köprüleri"ne nasıl bir işlev yüklenmek istediğini Sayar net olarak dile getiriyor.



Başka bir çok faktör ile birlikte Kürdistan gençliği "başka türlü bakmaya başladı" bile. Çözümü sistem içerisinde arayan ve devrimci siyasete mesafeli davranan, yani sorunlara "başka türlü" bakan gençlik damarı oluşmaya başladı. Bunun tipik bir örneğini Çorba Dergisi sunuyor. Dergi, Diyarbakır Edebiyatçılar Ve Sanatçılar Derneği'nin yayın organı. Çorba Dergisi Genel Yayın Yönetmeni Nurullah Kaya, bakın neler söylüyor:

"Çorba'yı çıkarırken ilk sayıdaki sunuda açıklamıştık. Öncelikle canımız sıkılıyordu. Bir grup üniversiteli genç arkadaş can sıkıntımızı gidermek için Çorba'yı çıkarmaya karar vermiş ve çıkarmıştık..."

"Daha sonra bize karşı alternatif çıkmaya başladı. Ve bu alternatif dergiler de kendilerini birer ideoloji ve siyasi görüşe adapte edince Çorba'nın salt kültür-sanat ağırlıklı yapısı ihtiyaca cevap vermemeye başladı..."

"Yine birlikteliklere açtık. Ama özellikle siyasal dergicilik yapmaya çok karşıyız." (Güneydoğu'da Sivil Hayat sy:39,41).

Canı sıkılan üniversiteli gençliğin çıkardığı Çorba'nın gerçekten çorba olması ayrı bir sorun! Burada asıl önemli olan, devrimci siyaset karşıtı sivil toplumsal yönelimin giderek gençlik kitlesi üzerinde etkili olmaya başladığı görülüyor. Sosyal demokrat Vecdi Sayar'ların beklentisi içerisinde oldukları gençliğin ilk filizleri boy verdi denilebilir. Üniversiteli bir grup gencimiz, devrimci siyasetten kopuk, canları sıkılıyor ve "özellikle siyasal dergicilik"ten uzak bir dergiyi, Çorba'yı çıkarıyorlar. Çorba, kültür-sanat ağırlıklı, fakat eleştirmiş oldukları siyasal ağırlıklı kimi dergiler kendilerine alternatif olarak çıkınca, "Çorba'nın salt kültür-sanat ağırlıklı yapısı ihtiyaca cevap" vermiyor!

"Güneydoğu'da Sivil Hayat" adlı kitapta tabloyu tamamlayan bir açıklama da Diyarbakır Söz Gazetesi ve Söz TV Genel Yayın Yönetmeni Ömer Büyüktimur'dan gelir:

"Şu anda STÖ'lerin tümüyle kaynaşma noktasındayız. Sağ, sol veya iş dünyasıyla ilgili hiçbirisiyle ilgili bir sıkıntımız yok.

Diyarbakır Demokrasi Platformu ve diğeri sürekli haberlerini bize aktarıyorlar." (age. sy:30).

Oh ne güzel! Sağ, sol siyasetle, güçlerle ve işvereniyle "kaynaşmış" bir Diyarbakır Söz Gazetesi ve TV'si. Daha açıkçası "kaynaşmış" bir sivil toplum yapısı! Hedeflenen budur, ama başaramayacaklar.

Türkiye genelinde ve özel olarak da K.Kürdistan özgülünde sermayenin sivil toplumda nasıl da gerçek yönetim odağı haline gelmekte olduğunu, daha şimdiden siyaseti nasıl yönlendirdiğini aynı kitaptan, Güneydoğu Sanayici ve İşadamları Derneği (GÜNSİAD) Başkanı Bedrettin Karaboğa'dan aktaracağım:

"SİAD'ların zirvesinde öncelikle ülkenin genel sorunları tartışılıyor. Bu yönüyle ilk zirvelerde siyasette reformu konuştuk, kararlaştırdık. Daha sonraki zirvelerde AB'ye geçiş kriterlerini konuştuk. Ve bu çalışmalar anket ve deneklere varıncaya kadar çok geniş çalışmaları kapsadı. Daha sonra raporlara dönüştü. Urfa'daki en son SİAD zirvemizde de tarımsal reform konuşuldu. Çünkü GAP gündemde. Ve biz bu zirveyle GAP'ın ulusal bir proje olduğunu, mutlaka en kısa zaman zarfında bitirilerek ekonomiye kazandırılması gerektiğini ülke gündemine taşıdık. Bugünse demokratikleşmeyi gündeme getiriyoruz. Önümüzdeki Kasım-Aralık 2001'de Antalya'da beşinci SİAD'lar zirvesini yapacağız. Ve bu zirvede konu yargı olacak." (age. sy:226)

Siyaset ve siyasetin aracı olarak siyasal partiler, hükümet ve parlamento, ülke yönetimi adına tam da SİAD'ların gündemine aldıkları bu sorunları konuşup tartışıyorlar ve karara bağlıyorlar. GÜNSİAD'ın da bir bileşenini oluşturduğu TÜSİAD zirveleri belirli aralıklarla toplanıyor, ülkenin genel sorunlarını ele alıyor. Daha somutta ise zirvelerde sırasıyla siyasette reform, AB'ye geçiş kriterleri, tarımda reform ve GAP, demokratikleşme ve yargı ele alınıyor, tartışılıyor, kararlar alınıyor. Peki hükümet ve meclis son 4 yıldır neyi, neleri gündeme alıp tartışıyor? SİAD'ların gündemini!

İşte sözde "siyaset dışı" örgütler olan STÖ'lerin anası TÜSİAD ile siyaset ilişkisinin derinliğini çıplak sergileyen küçük bir belge! İşte sermayenin partiler, hükümet ve meclis aracılığıyla gerçekleştirdiği yönetim ve yönlendirme!

İşte sermayenin hegemonyası (diktatörlüğü) ve bu diktatörlüğü perdeleyen sivil toplum! İşte sermayenin sivil toplumunda çoğulcu, özgürlükçü parlamenter demokrasi aldatmacası! Ve işte kapitalist sivil toplumda gerçek iktidar odağı olan sermayenin gücü!

Elbette, Fransa başta olmak üzere Batı Avrupa'daki gibi kendi iç dinamiklerine ve köklü burjuva devrimlerine dayanan sivil toplumlarla kıyaslandığında Türkiye'deki sivil toplumun bir hayli zayıf olduğunu belirtmeliyiz. Politik yönetim olarak devlet üzerinde, sermaye ile ordu başta olmak üzere ulusçu derin devletin denetim kurma kavgası adım adım sermaye lehine sonuçlanıyor. Sermaye ile kastettiğimiz: Avrupa başta olmak üzere uluslararası sermayeyi arkalamış Türkiye sermayesidir. Meclisin olağanüstü toplanarak erken seçim kararının yanı sıra AB uyum yasalarını çıkarma yönünde belli adımları atması (idamın kaldırılması, Kürtçe yayının kısmen serbest bırakılması vb.) esasen sermayenin dayatmasıyla gerçekleşmiştir.

Türkiye ve uluslararası sermayenin başta GAP'a olmak üzere son yıllardaki artan yönelişi ile paralel olarak Kürdistan'da güçlenen kapitalist gelişme sivil toplumu besliyor, geliştiriyor. Ve asıl dikkatleri çeken, yıllarca savaştan, üniformalı silahlı militarist güçlerden çok şey çekmiş olan Kürt toplumuna "sivil" kavramının çekici gelmesidir.

Kürdistan'da ulusalcı siyasetin genel çizgileriyle sivil toplumcu bir perspektife evrilmesi; yine kimi yazar ve aydınların, savaştan, silahlı güçlerden çok şey çekmiş ve yeni arayışlar içerisinde olan halka sivil toplumu tek çıkış yolu olarak sunması; işsizliğin sosyal deprem haline geldiği Kürdistan'da iş-emek kapısı açacak olan her kapitalist işletmenin bir nevi nimet olarak algılanması... Bu durum, Kürdistan'da hatta Türkiye genelinde, küreselleşen kapitalizm karşıtı sivil dinamiklerin halihazırdaki cıvılcığını da az çok açıklar.

Sonuç olarak, K.Kürdistan'ın şu anki tablosunu kavramak gerekiyor, ama asıl üzerinde durulması gereken, içinden geçilen sürecin yönü ve özellikleridir. Gelişme, hangi cepheden bakılırsa bakılsın, sermayenin sivil toplumunun güçlenmesi yönündedir. Komünistler, artık mevcut tablodan çok, değişimin yönünü görmeli ve esas almalıdır.

## 20. YY SİYASAL ÖRGÜTLENMESİNİN BELLİ BAŞLI ÇİZGİLERİ

Genel olarak tarihte, gerekse de 20. yy'ın son çeyreğinde gerçekleşen siyasi örgütlenmeler yazının konusu değil. Burada sadece ileriye yönelik çıkarılması gereken derslerle sınırlı olarak 20 yy'ın son çeyreğinde şekillenen (kimileri halen varlığını sürdürüyor) örgütlenmelerin üzerinde duracağım.

1970'li yıllarda şekillenen ulusal demokratik (ki çoğunluğu Marksist-Leninist örgüt iddiasındaydı) örgütlenmeler, tıpkı ekonomik-sosyal yapıda yaşanan geçiş sürecinin özellikleri benzeri özellikler taşıdılar. Ulusal demokratik örgüt ve partiler, aşiretçi-feodal ekonomiden kapitalist ekonomiye geçen, ancak daha tamamıyla tasfiye edilemeyen ve üstyapıda varlığını güçlü hissettiren aşiretçi-feodal yapının derin izlerini üzerlerinde taşıdılar. Öyle ki feodal despotizm ile kapitalist üretime özgü merkezîyetçilik ve hiyerarşi Kürdistanlı ulusal demokratik parti ve örgütlerde yan yana, iç içe varlığını korudu.

Bir başka açıdan bakıldığında, örgütsel değer ve işleyişte sosyalist öğeler ile burjuva modernist öğeler hatta aşiretçi hiyerarşik yapıdan sarkan kimi öğeler iç içeydiler. Öyle ki feodal rejimlerde azınlığın hatta tepedeki despotun şahsında içe ve dışa dönük olarak kurumlaşmış zor, gerek örgüt ve partiler arasında gerekse de her örgütte içe dönük olarak işletildi. Bu, komünistler hariç tüm ulusal demokratik yapılarda az-çok yaşandı. PKK bunu dışa ve içe dönük olarak diğerlerine oranla üç adım önde götürüyordu. Diğerleri de güçleriyle orantılı olarak PKK'yi geriden izliyorlardı.

Kapitalist gelişmenin ve uluslaşmanın yarattığı yeni zeminlerde, aşireti aşarak ülke çapında örgütlenmiş ve modernist çizgiler taşıyan örgütlere ulaşıldı, ama feodal geçmişin baskılaması devam etti.

Kongreler, konferanslar hikaye! İktidar gerçekte bir azınlığın, hatta bir şefin (serokun, beyefendinin, ağabeyin) elindeydi. Aşirette yarı kutsal olan lider, ulusal-demokratik örgütlenmede de varlığını sürdürdü. Sadece PKK'de değil, KKP hariç tüm yurtsever, demokratik parti ve örgütlerde lider kavramına abartılmışlığın da ötesinde ulu bir mitos yüklendi.

Uzaktan, dışarıdan görünüşleri modernistti, adları işçi, sosyalist veya kurtuluş idi, fakat nitelik ve işleyişleri geri, derinlikten yoksun ve içe dönük baskıcı örgütlenmelerdi. Leninist demokratik-merkezizetçiliği ilke olarak hepsi savunuyordu. Ancak örgütte iktidarı elinde bulunduranla görüş ayrılığına düşen azınlığın veya tekil kadroların hakları, demokrasi adına savunma yapmak (ifade vermek) veya özeleştirme vermekle sınırlıydı. Bu işleyişte, otorite, hegemonya kavramlarına hem çok fazla değer biçmenin hem de içe dönük geliştirilen kavrayışın da rolü olmuştur.

20. yy'ın son çeyreğinde ulus ve ülke merkezli gelişen bu modernist örgütlenmelerde modernizm de yüzeyseldi. Hem burjuva aydınlanmasının ileri değerlerini hem de tarihte Mezopotamya aydınlanmasının ileri değerlerini içselleştirmiş bir örgüt dokusundan yoksundular. Dolayısıyla her güçlü esen rüzgara göre yön değiştirmeye açık yapıdaydılar. Sosyalizm güçlüyken yönleri sosyalizme dönüktü; emperyalist YDD güçlüyken yönelim oraya oldu.

"PKK, ideolojik bakımdan muğlaktır. Sosyalist, proleter sınıf bakış açısına sahip değildir. O yüzden bir uçtan diğerine rahatlıkla sıçramaktadır. İdeolojik bulanıklık, PKK'yi ilkesizlik ve eklektizme, oradan da pragmatizme ve Makyavelizm'e götürüyor." (KKP 3. Kongre Belgeleri 1990). Aslında burada PKK'ye ilişkin belirtilenler, genel olarak aynı tarihte şekillenmiş ulusal demokratik

hareket için geçerlidir. Marksist-Leninist iddiaya karşı, ideolojik bulanıklık, dolayısıyla ilkesizlik, eklektizm ve pragmatizm az çok hepsinde vardı. Leninist örgüt, yeni tip parti örgütlenmesi iddiasına karşı, bu ulusal demokratik yapılar genel ulusal duruşa uygun bir ulusal örgütlenme ile sınırlı kaldılar. Bunun pratiğe yansımaları, "sömürgeci rejime karşı" yurtseverliği savunan her Kürdün yer alabileceği örgütsel yapıda oluşlarıydı.

Bu yine en net çizgilerle PKK örgütlenmesinde gerçekleşti. PKK bir partiden çok cephe veya partiler koalisyonu idi. A.Öcalan, "Bence tek parti çok parti ölçütü yetersizdir. Bir parti olur, içinde 40 parti gibi yaşanılır" diyerek bunu doğruluyordu. (Rafet Ballı, Kürt Dosyası, sy:287) Tam da öyle oldu. PKK kendi dışındaki Kürdistanlı parti ve örgütlerin (kısmen Türkiyeli sol örgütlerin) kadro ve tabanını sahip oldukları değerleriyle birlikte saflarına çekti. Ve PKK, içerisinde "40 parti gibi yaşanılan" bir partiye dönüştü. PKK son olarak KADEK'e (kongreye) dönüşerek, bu farklı partilerin varlığını bir nevi resmileştirdi. Ek olarak kadın partisi PJK ile Güney Kürdistan'da yeni kurulan Kürdistan Demokratik Çözüm Partisi (PÇDK) de farklı nedenlerle birlikte aynı yaklaşımın ürünü. Ve nihayet HADEP, zaten bir partide "40 parti"nin varlığının kanıtı.

"Halifeler, kendilerine sürekli boyun eğeceklerine ilişkin söz vermelerini sağlamak üzere biat edenlere ant içtirirlerdi." (İbni Haldun, Mukaddime, Cilt 2, sy:72) Benzer bir politikayı kadrolara dönük olarak PKK'de A.Öcalan izledi. Özellikle 12 Eylül faşizminin karanlık yıllarını cezaevlerinde geçirmiş ve direnmiş, rejimin ağır baskılarına boyun eğmemiş, sosyalist ideolojiyle donanımlı kadrolar cezaevlerinden çıktıklarında, benzer bir biat etme politikasıyla yüzleştiler. Bunlara ya biat ettirildi ya da bir biçimiyle tasfiye edildiler.

Bu biat ettirme, elbette öndere biat ettirme yönelişi PKK'de teorize edilmiş bir politika haline getirildi. İşte bir örneği: "Yine bir Zilan yoldaşın kişiliği var. Parti yaşamı çok kısa olmasına rağmen

nasıl yüce bir kişiliğe ulaştığını biliyoruz. Müthiş bir bağlılık, sınır tanımayan bir direniş ve olağanüstü bir istekle doluydu. Onun içindir ki önderlik: 'Komutan Zilan yoldaş, emir erleri de bizleriz' diyor. Hiç olmazsa sadakatle kusur işlemeden mütevazı birer emir eri olmayı kendimize yakıştıralım ve mutlaka başaralım." (Ali Yılmaz, Özgür Halk, Şubat 1998, sy:49)

Burada Zilan'ın davaya inançlı bağlılığı, fedakarlığı ve militan duruşu gibi olumlu değerlerden "emir eri" olmak türünden içe dönük olarak itaatkar, biat eden bir kadro politikası üretiliyor. Zilan'lar, Kürtlerde "karımın eşarbi başıma olsun ki" türünden kadını aşağılayan yaklaşımın yıkılmasında kavgalarıyla katkı sundular. Ama bunu biatçı, "emir eri" kişilikli kadro politikasının dayanakları haline getirmek, başta Zilan'lara hakarettir.

"Sevmek yaratmak ister, çünkü aşağılar! Sevdiğini hakir göremeyen sevgiden ne anlar?" (Nietzsche, Böyle Buyurdu Zerdüşt, sy:57)

"Şu halkın arasında dolaşıyorum ve bazı şeyler söylüyorum. Fakat onlar bunu kavramayı ve muhafaza etmeyi bilmezler." (age, sy:172)

Nietzsche'den aktardığım alıntılarla benzer görüşleri içeren onlarca alıntıyı A.Öcalan'dan da aktarabiliriz. Yani halkı ve kadroları aşağılayan, kendisini anlayamamak, kavrayamamak ile suçlayan yaklaşımı Öcalan da bir politika olarak izledi, izleniyor halen.

PKK kendi dışındaki Kürt ulusal demokratik yapılara "reformist", "Kemalist", "ulusal inkarcı" vb. diyerek saldırdı ve yol aldı. Ama süreçte kendisi zıddına dönüşerek aynı noktalara bir bir ulaştı. Reformizm, Kemalizm PKK'nin temel yönelimi haline geldi.

Daha genel bakıldığında, PKK dışındaki ulusal demokratik parti ve örgütler de PKK'yi üç adım geriden izlediler. Çünkü PKK ile dışındaki ulusal demokratik yapılar arasında -kısmen PSK hariç- özünde bir doku uyumsuzluğu yoktu.

Olup biten şu oldu: 20. yy'ın son çeyreğindeki örgüt ve partilerin hepsi 1980'li yıllara gelindiğinde ideolojik, politik, örgütsel değer ve kavrayışlarıyla zaten gelişmenin, büyümenin sınırlarına varmış ve tıkanmışlardı. PKK 1984 çıkışıyla bu tıkanmayı aşmış gibi gözüktü, ama gerçekte kendi gelişme sınırına dayanmayı veya tıkanmayı bir nevi zaman dilimi olarak ileriye 1990'lı yılların sonuna taşıdı. 1970'li yılların sonu, 80'li yılların da başında genel olarak Kürt ulusal demokratik parti ve örgütlerin yüzleştikleri tıkanma veya kendi gelişme sınırına dayanma gerçeğiyle PKK 1990'lı yıllarda yüzleşti.

Böylece 20. yy'ın son çeyreğinde parti ve örgütler, 21.yy'ın başına gelindiğinde kimi dağılmış; kimi varlığı yokluğu belli olmayan yurtdışı örgütlenmesine dönüşmüş; kimi emperyalist YDD ile uyumlu yeni bir stratejik yönelişe girmiş; kimileri ise (komünistler), değişen koşullarda ideolojik-politik yeniden üretim ve örgütsel yeniden yapılanma arayışıyla temel çizgisinde ısrarlı davranmışlardır.

Sonuç olarak, Kürdistan ulusal demokratik ve komünist dinamiği iki şeyi reddederek mücadelesini sürdürmelidir: Eskinin olduğu gibi tekrarına dayanan umutsuz direniş ile, değişim adına emperyalist YDD ile uyumu esas alan ve süreçte tükenişe yol açacak itaatkar yöneliş. Gerek ulusal demokratik hareket, gerekse komünist hareket bu ikisinin dışında arayış, mücadele ve örgütlenmesini sürdürebilmelidir.

## **KOMÜNİST HAREKET KENDİNE YENİDEN ALAN AÇMAKLA YÜZYÜZE**

Hangi açıdan bakarsak bakalım, hem dünya çapında hem de özgülümüzde komünist hareket kendine yeniden alan açmak, aşınmamış, yıpranmamış değerler üretmekle; bir nevi sarp ve karlı arazide yürümeyi göze alarak yeni yollar oluşturmakla yüzyüze. Çünkü hem dünya hem de özgülümüzde komünist hareketin 20.yy değerleri önemli oranda sermaye ve siyaseti tarafından içselleştirildi.



Sermaye ve onun siyaseti, 19. ve 20.yy boyunca sola, komünizme, özgürlükçü anarşizme ve özellikle de radikal devrimci demokratizme mal olmuş bir çok değeri yer yer içeriğinden soyutlayarak, yer yer de salt isim (patent) olarak alıp kendi çıkarları doğrultusunda kullanıyor, kullanmak istiyor. Takım çalışması, takım disiplini, ortak sorumluluk, çalışanların refahını öne çıkararak organizasyonlar, yarı-doğrudan demokrasi, 'öğrenen organizasyonlar'dan 'ortak kimlik yaratma'ya varana kadar bir çok sol, sosyalist değeri sahipleniyor. Hatta bunları içeren paket programlarla fabrika ve işletmelerindeki işçileri eğitiyor. Che ve benzeri bir çok değer uluslararası düzeyde ticari reklam aracı haline getirildi. Yakında Denizler, Mahirler, İbolar aynı akıbete uğrarlarsa kimse şaşırmasın! Nazım adım adım bu alana çekiliyor. Sermaye ve siyaseti, solun, devrimci hareketin 19. ve 20. yy' değerlerini sahiplenmekle kalmıyor, "tutucu, muhafazakar" diyerek sola hatta özellikle komünistlere karşı kullanıyor da.

Özetle, komünist hareket kendine yeniden alan açmakla yüzyüze. Komünizme, komünist örgütlenmeye referans oluşturan belli başlı değerleri yeniden üretmekle veya yeniden devrimci ruh kazandırarak burjuvaziyi sahiplendiğine bin pişman etmek/edebilmekle yüzyüzedir.

**İkincisi:** Son yıllarda sık sık parmak bastığım bir yeni gelişme olarak K. Kürdistan'da sermayenin sivil toplumu ile adım adım yüzleşiyoruz. Kürtler 20.yy boyunca modern siyasal örgütlenme yaratmadılar diye çok hayıflandılar. Sermaye ve giderek rejim, sivil toplum çerçevesinde Kürdistan'da da kırılğan ve çarpık da olsa burjuva modernist değer yargılarını geliştiriyor ve aklın yerini alan yasalarla da bunları topluma empoze ediyor.

Geçmişten farklı olarak, gerek sermayenin ve gerekse de etrafındaki esnek çeperde kendi etki alanında hareket eden ya da süreçte bu etki alanına çekilecek olan sivil toplum örgütlülüğü geliyor. Bunun politik ve örgütsel anlamı; dün devrimci, komünist parti ve örgütler örgütlü olmayan bir toplumda örgütlenme çalış-

malarını geliştirirken, bugün az çok her alanda örgütlü olan bir sivil toplumda örgütlenmeye yöneleceklerdir.

Dün parti veya örgüt kuran sınırlı sayıdaki kadro, sınırlı ideolojik, politik birikimleriyle kır ve kentlerde yığınlara örgütlenme önerisi ve iradesiyle gittiğinde yanıt alabiliyordu. Bugün aynı kadro, aynı yanıt alamaz.

Kürdistan işçi, emekçileri son 20-25 yıllık zaman diliminde yurtsever, devrimci, demokrat ve komünist parti, örgüt gerçeğiyle derinlemesine yüzleştiler. Bu parti ve örgütlerin çapını, derinliğini ve sınırlarını pratik gözlemleriyle yaşayarak az çok kavradılar, kavıyorlar. Her bakımdan zengin bir süreç olan PKK gerçeğini de yaşadılar ve kendilerince sessiz dersler çıkardılar. Bu zengin deneyimi yaşayan işçi-emekçi yığınlar artık geçmişteki gibi yüzeysel her örgütlenme arayışına tav olmaz. Hem bu uzun süreçte yığınlar ödedikleri ağır bedellerle "Hanya'yı-Konya'yı" da kavradılar veya sopa zoruyla kavratıldı.

Ayrıca, güçlenen STÖ'de bugünkü yönetici kuşak, çoğunlukla eski yurtsever, devrimci demokrat veya sosyalist. Devrimci siyasette ununu elemiş, eleğini duvara asmış durumdadır. Bunlar yine siyaset yapacaklar, ama siyasi iktidar hedefi güden ve bu amaçla rejimle ciddi hesaplaşmayı içeren devrimci siyaset değil. Rejim ve özellikle sermaye düzeninin sınırları içerisinde muhalif kimliği temsil eden, eleştiren, hatta ağır eleştiren (Ahmet, Mehmet ALTAN'lar gibi) ama yıkmak için değil, reforme ederek düzeltmeyi, ona sosyal boyut kazandırmayı amaçlayan bir siyaset izleyeceklerdir. Şimdiden yer aldıkları STÖ aracılığıyla böyle bir siyaseti izliyorlar da.

Ne de güzel ve yürekten söylemişti Prof. Dr. Haluk Eraksoy hoca: "Yahu her şeyin eskisi iyi, güzel, ama solcuların eskisi çok berbat!.." Kürdistan'da sivil toplum örgütlerine yönelen eski solcular, beraberlerinde devrimci özünden soyutlanmış haliyle yurtseverliği, sosyalistliği vb. bir çok değeri de götürdüler ve savunuyorlar. Yeri geldiğinde bunlar yurtseverliği, demokratlığı hatta

komünistliği savunarak mangalda kül bırakmazlar. Burada, sadece komünistler için değil, yurtseverler, devrimci demokratlar açısından da belirli bir alan daralması giderek söz konusudur.

Yurtseverliğe, devrimci demokratlığa ve komünist kimliğe yeniden içerik kazandırmak gerekiyor. Dahası örgütlenmeye, komünist siyasetle örgütlenmeye yönelen kadroların, geçmişe oranla ideolojik, politik, örgütsel, özellikle de felsefe ve tarih bilinci bakımından çok daha güçlü olmaları gerekiyor. Bu da yetmez, kadronun arkasında 'bir gün var, bir gün yok' misali sürecin parti veya örgütü değil, misyon üstlenmiş bilinciyle stratejik davranan devrimin örgütlü (partisi) gücü olması gerekir.

Örgütlü sivil toplum, komünistler için hem avantaj hem de dezavantajlarla yüklü. Avantaj yönü; komünist kadrolar örgütlemeye yönelirken, az çok örgütlenme deneyimini arkalamış toplumla yüzleşeceklerdir. Dezavantaj boyutu ise; sivil toplum örgütlülüğünü arkalamış olmak, aynı zamanda sermayenin az veya çok değerlerinin etkisi altında olmuş olmak, en azından bunlarla yüzleşmiş olmak demektir. Bu dezavantaj da aslında kendi içerisinde kimi avantajları içeriyor. Sermayenin sivil toplumunu yaşayarak aşmak/aşabilmek potansiyelini içeriyor. Yeter ki komünist parti ve onun kadroları her bakımdan güçlü, donanımlı hareket edebilsin. Ve yeter ki dezavantaj olarak görünen sivil toplumun kendi içerisinde potansiyel olarak barındırdığı avantajın açtığı/açacağı çatlağı derinleştirebilecek, daha somut sivil muhalif dinamığe devrimci ruhu aşılatabilecek iddiada davranabilsinler.

**Üçüncüsü ve önemlisi;**

**a-Kapitalist fordist üretimden esnek (yalın) üretim rejimine geçiş yaşanıyor. Fakat dünya kapitalizmi hem haydi deyince standartlaşmış kitle üretiminden esnek üretim sürecine geçemez hem de kapitalizm varoldukça tümüyle fordizmden kopamaz. Ayrıca kapitalizmde esnek üretim, hiyerarşik ve merkeziyetçi üretim örgütlenmesini tümüyle aşamaz. Üretimde hiyerarşi ve merkeziyetçilik farklı biçim ve adlar altında esnetilmiş olarak varlığını sürdürecektir, sürdürüyor da.**

**b-Ulus ve ulusal devletler hem aşınma ve yetki kaybı sürecine girdi, hem de varlıklarını sürdürüyorlar ve haydi deyince aşılama-yacaklar.**

**c-Çekirdek aile hem aşınma sürecine girdi hem de varlığını sürdürüyor ve haydi deyince aşamaz.**

**d-Parlamente temsilî demokrasi hem gittikçe iktidarsızlaşıyor, güçsüzleşiyor hem de varlığını sürdürüyor ve haydi deyince de aşamıyor. Kapitalizm aşılardan da dünya çapında aşamazlar.**

**e-Belli farklılıklarla sendikaların da sorgulanması gerekiyor. Büyük çoğunluğuyla boğazına kadar mülkiyete bulaşmış, bürokratikleşmiş ve gittikçe sivil toplum örgütlerinin çizgisine yakın duruşa evrilen muhalif konumuyla sınıf mücadelesinde işlevleri tartışılır hale gelirken, diğeryandan halen sınıf mücadelesinde alternatifleri üretilmemiş kitle örgütleri olma özelliklerini koruyorlar.**

Bir cepheden bakınca, fordizmi, ulus devleti, çekirdek aileyi, parlamente demokrasiyi görürüz. Diğerycepheden bakınca, esnek üretimi (komünizm için daha da güçlenmiş nesnel zemini), uluslarötesi yapılar ile zengin yerelliği, ailesizliği ve doğrudan demokrasinin güçlenen ayak seslerini görür, duyarız.

Yine bir cepheden bakınca, kapitalizmin tarihsel-fiziksel sınırlarını ve kapitalist sanayi uygarlığının ürünü olan kurumların gittikçe ömrünü doldurduğunu görürüz. Diğerycepheden bakınca, nesnel zeminleri güçlenmiş olmasına rağmen halen iktidar alternatifi olmayan komünist hareketin ağır sorunlar altındaki güçsüzlüğünü görürüz.

Emek hareketi ne tam olarak fordist üretime özgü ne de esnek üretime özgül bire bir konumlanamıyor. Komünist partiler (genel olarak Avrupa'da) tam olarak ne ulus ve ülkeyi ne de uluslarötesi ölçeği tam olarak siyaset ve örgütlenmenin zemini olarak alamıyor; temsilî demokrasiye karşı doğrudan demokrasiyi pratik politik bir proje olarak savunamıyor; çekirdek aileye karşı ailesizliği, yine politik proje olarak savunamıyor. Bunun nedenleri üzerinde Kürt Solu 7'deki yazımda uzunca durmuştum.

Dünya çapında birinden diğerine geçiş süreci (sorunları) yaşıyor. Bu geçiş sürecinin kendine özgü yapısı komünist hareketin önüne, 20.yy komünist hareketine kıyasla 10 kat daha fazla çözümlenmesi gereken sorunlar dikeyor.

Komünistlerin 21.yy örgüt/örgütlenme arayışlarında üzerinde kafa yormaları ve yeni alan açmaları gereken diğer temel bir sorun da budur.

Özel olarak sorun salt K.Kürdistan komünistleri açısından ele alınırsa, daha rahat ve emin olarak stratejik duruşumuzu önümüzdeki yakın tarihte belirleyici olarak fordist üretim, çekirdek aile, ulus-ülke ölçekli örgütlenme ve proleter demokrasi (yani parlamenter temsili demokrasi ile doğrudan demokrasi arasında geçiş temsil eden proleter demokrasi) üzerine kurabiliriz. Ama sorun hem bizimle bitmiyor hem de yerel ile evrenselin karşılıklı olarak görülür/gözetlenebilir hale geldiğinin üzerinde önceki sayfalarda durmuştum.

### **Teoriyi Yaratıcılığa Zorlayan Pratik, Pratiği Yaratıcılığa Zorlayan Teori**

21.yy'ın başındayız ve genel olarak dünya komünist hareketi, özel olarak da Kürdistan komünistleri örgüt/örgütlenme alanında dev sorunlarla yüzyüze. Örgütlenmenin hem teorisi hem de pratiği açısından sorunlar var. Sorunların çözümünde hem mimara hem de mühendise düşen sorumluluklar var. Başka bir ifadeyle hem planlayıcıya hem de inşa edecek olana yaşamsal önemde ihtiyaç var. Dahası ikisinin uyumlu birliğine, karşılıklı birbirini yaratıcılığa zorlayacak diyalektik birliğine ihtiyaç var. Teoriyi (planlamayı) sürekli yaratıcı, yeniden üretime zorlayacak, örgütlenmenin pratiğine (inşa faaliyetine); tersinden de pratiği, örgütlenmenin inşa pratiğini yaratıcılığa, sürekli yenilenmeye zorlayacak teoriye ihtiyaç var.

Özgülümüzde örgütlenmenin mimarına da mühendisine de komünist hareketin ihtiyacı yaşamsaldır. Ancak bugün yüzyüze

olduğumuz sorunlar dikkate alındığında, öncelikle ya da bir adım önde olmak kaydıyla örgüt mühendisliğine soyunacak kadro sorunumuz var. Örgütün, örgütlenmenin inşasını üstlenecek örgüt mühendisleri boşluğu var ve bu sürgit devam edemez.

Örgüt/örgütlenmeyi merkezine aldıktan sonra isteyen ikisine birden, yani hem planlamaya hem de doğrudan inşaaya yönelebilir.

Fakat şu kültür gerillacılığı, yani devrimci militan aydın ile örgüt mühendisliği gibi apayrı yetenek, apayrı yönelimleri ve yoğunlaşmayı gerektiren bu iki sorunu bir arada üstlenmeye kalkmak, bir koltukta dokuz karpuz taşımaktan daha zordur. En azından bizim özgülümüzde bu zorluk çarpıcı olarak ortadadır. Eğilip üzerinde yoğunlaşmak gereken o kadar çok örgütlenme sorunu varken, pratikte kotarılması gereken o kadar çok örgütsel pratik dururken, hem sanatsal üretimi hem de örgüt mühendisliğini üstlenme çabası ikisine de zarar verir. İkisinin de yarım yamalak ortada kalmasına yol açabilir. Komünist hareketin elbette sanat-kültüre militan devrimci duruşla yönelen aydınlara da ihtiyacı var. Ve isteyen özgün bir alan olarak buna yönelebilir. Ama bütün çıplaklığı ile örgüt/örgütlenme sorunlarıyla yüzleşmiş olduğumuz ve hatta denilebilir ki bu sorunların altında adeta belimizin kırıldığı bu özgün tarihi süreçte, örgüt mühendisliğini başlı başına bir uzmanlık alanı olarak görüp üzerinde yoğunlaşacak kadrolar sorunu halen ortada duruyor. Öncelikle Kürdistan'da komünistim iddiasını taşıyan herkesin ve elbette potansiyel eğilimi özünde barındıran herkesin bu örgüt mühendisliği üzerinde yoğunlaşması gerekiyor.

Örgütlenmenin mühendisliğine yaşamın, üretimin içinden soyunacak ve hem stratejik yönelimin kalıcı temel direklerini inşa edecek hem de sokağın diline ve talep ettiği militanlığa yanıt verecek örgütlenmenin inşası önümüzde duruyor.

Daha önce de yazdım; 21.yy'da sadece merkezde değil, örgütün her yerinde aynı veya yakın güç ve yoğunlukta olabilen bir parti sorunumuz var. Aynı bakışla örgütlenmenin inşasına (mühendisliğine) yönelmeliyiz. Yani örgüt mühendisliğine soyunacak bir

veya birkaç kadroya öncelikle ihtiyaç var, ama 21.yy komünist örgütü inşa edilecekse bu, tepedeki birkaç kadronun ötesinde bir kadrolaşmayı ve yönelimi gerektiriyor.

Sadece merkezde değil (ki merkezin sorunları havale edeceği başka odak da yok), örgütün her biriminde yüzleşmiş olduğu sorunları başka birimlere, başka kadrolara veya sürekli sonraki evreye havale etmeyen bir örgüt kavrayışı. Sorunlarını bütün ağırlığıyla öncelikle kabul eden; onları başbelası düşman olarak değil, çözümlenmesi gereken sorunları şeklinde algılayan örgüt ve kadro kavrayışını geliştirmekle yüzyüzeyiz. Başka birim veya kadrolara illaki bir şeyler aktaracaksa, aktaracağı sorun değil, sorunun çözümü olmalıdır. Ve önemlisi, örgütlü mücadelede yüzleştiği sorunlara matematiksel olarak yaklaşmayan, çözülen her sorunun beraberinde çözümlenmesi gereken yeni ve çaplı sorunlar üreteceğinin bilinciyle davranabilen bir kadro ve örgüt kavrayışı... Üzerinde herkesin yoğunlaşması gereken diğer bir temel sorunumuz da budur.

Sanal ve sınırsız bilgi akışını sağlayan bilgi otoyolları (internet vb.) var ve bunları elbette propaganda ve hatta örgütlenmede araç olarak kullanmak gerekiyor. Ama mücadelenin, tayin edici siyasal mücadelenin ve örgütlenmenin nabzının attığı/atacağı alan sanal değil, canlı yaşamın kendisidir. Sorunlar nihai olarak üretim alanlarında, sokakta, canlı yaşamın içerisinde çözümlenebilir. Kaldı ki sanal dünyadaki propaganda ve örgütlenmenin de beslendiği, besleneceği alan, ayakları yere basan, canlı yaşamdaki örgütlenmenin kendisidir. Kentte, mahallede, fabrikada, okulda ve tarımsal alanda sıcak temasa, birebir ilişkiye dayanan örgütlenmedir. Sorunlarımız bugün esasen burada odaklaşıyor. Yaşamın her alanında doğrudan ilişkiye, süreğenlik taşıyan sıcak temasa dayalı propaganda ve örgütlenmede! İşte örgüt mühendislerinin üzerinde kafa yoracağı temel sorun. Ancak böylesine bir örgütsel faaliyet ve faaliyetin açığa çıkaracağı sorunlar, örgütlenmeyi merkezine alan teorik üretimi yaratıcılığa zorlayabilir. Ve ancak böylesine bir teorik üretim, örgütsel yaratıcılığı sürekli kamçılatabilir.

Küçük tarlasının çizilmiş sınırlarını hayatı boyunca aşamayan köylü ile kendisine hangi görev verilmişse dünyasını onunla sınırlayan (gerçi bugün verilen görevi yerine getiren de az) kadro iki ayrı alanda yaratıcılıktan, küçüğü büyütmek iradesinden yoksun kavrayışın temsilcisidirler. Boşuna dememişler "fikri ne ise zikri de o olur" diye... Ufku dar olan, küçük tarlasının sınırını aşamaz.

### **Kalımlı Olmayan Koltuklar Sorunu**

Dinamik bir yapılanma, kalımlı olmayan koltuklar, putları olmayan, üreten, olanları koruyabilen bir örgütsel yapı ve işleyiş! Her düzeyde görev ve sorumluluklar yerine getirilirken başarı-başarısızlıkları nedeniyle sorgulanabilen örgüt işleyişi... Üzerinde durulması gereken bir başka sorundur.

Che'lerin, Deniz'lerin, Mahir'lerin, İbo'ların koltuk ve apoletleri yoktu ya da devrimci davranış ve kişiliklerinin önüne çıkmış değildi. Ama Küba'da koltuklar, apoletler olmak zorundaydı. SSCB'de yine vardı ve olmak zorundaydı. Çünkü politik yönetim olarak devlet varsa bunlar da olmak zorunda. Ama yöneticiler, özellikle genel sekreterler, başkanlar ölünceye kadar illa da o mevkide olmak zorunda mı? F. Castro (ve benzeri konumda olanlar) genel sekreter ve devlet başkanı koltuğunda ölünceye kadar kalmak zorunda mı? En azından 21.yy örgütlenmesi kalımlı koltukları üretmeyen bir işleyiş ve yapı üretebilmeli.

Devlet ile doğrudan demokrasinin bir arada olmayacağını bu yazının ilk bölümünde belirttik. Politik yönetim olarak devlet sönmüldüğü oranda doğrudan demokrasi işleyebilir ve ancak o zaman hiyerarşik ve kalımlı olmayan örgütlenmenin zeminleri güçlenir. Yoksa kapitalizm dünya çapında belirleyici olarak aşılmamışsa, devlet varsa, bürokrasi var demektir. Bu uzun ya da kısa, kalımlı koltuk anlamına gelir.

21.yy başında kalımlı koltuklar da sorun, kalımsızlık (koltuksuzluk) da sorun. İkişiyse de olmuyor denilirse de, ikisinde de sorun var diyebiliriz. Bu ikilem komünist harekette 21.yy başında



kendini daha belirgin olarak örgütlenmede hissettirdiyse, bunda başka faktörlerin yanı sıra sözünü ettiğim geçiş döneminin rolü de var. Ve çözümü de kendi içinde, yani döneme özgü olacak. Yani kurumlaşmış, hiyerarşik işleyişe özgü değerler ile doğrudan demokrasiye özgü değerleri içerecek bir komünist örgütlenme... Şöyle de diyebiliriz: Günümüzde komünist yapı ve örgütlenmeler 20.yy'a oranla daha fazla doğrudan demokrasiye özgü değer ve işleyişi içermek zorunda. Genel olarak burjuva sosyal demokrat siyaset, özel olarak Türkiye'de bile SHP lideri M. Karayalçın gibileri parti işleyişinde doğrudan demokrasiyi uygulamak bir yana (onlar bunu yapamazlar) bunun lafını bile telafuz ediyorlarsa, komünistlerin siyasette ve örgütlenmede doğrudan demokrasi sorunu üzerinde daha fazla durmaları gerekmez mi? Komünistler tarihsel olarak komünal değer ve işleyişin geçmişini ve geleceğini kucaklayan bu muazzam değer üzerinde durmalı, sahiplenmeli ve burjuvazinin onu çarpıtarak kullanmasına izin vermemelidir.

Komünist örgütlenmede yüzleştiğimiz bir diğer sorun; her düzeyde kadronun, sürekli ileriye doğru alanlar açarak, geriden gelenlerin dolduracağı boşluklar yaratması ve böylece geriden beslenme ve yenilenmeyi diri tutması/tutabilmesidir.

### **Komünist Kimlik ve Aidiyete Yeniden İçerik Kazandırabilmek**

Kapitalizmin insanlar arasında soğuk çıkar ilişkilerinden başka bir ilişki bırakmadığı üzerine çok şey söylendi. Bunun sosyal yaşamdaki yansıması bireyin yalnızlaşması, kendi sorunlarıyla kendisinin baş başa kalması ya da bırakılmasıdır. Ek olarak, büyüyen kentlerin labirentlerinde yalnızlaşan ve tv kutusuyla, web siteleriyle baş başa bırakılan bireyin bir aidiyete, sıcak temasa daha fazla ihtiyaç duymasındır. Bu, insan yaşamının doğasının bir gereğidir. Kapitalizm önce geniş aileden çekirdek aileye geçiş gibi o anki tarihi süreçte ileri olan bir olumluluğa yol açtı. Kapitalist bireycilik, çekirdek aileden ailesizleşme sürecine ilk adımların atıldığı

bugünkü süreçle birleşince, yalnızlaşan bireyin sorunları büyüyor. Burada komünistlerin yönelişi, tarihsel olarak elbette çekirdek aile savunusu gibi bir tutuculuğa düşmek olamaz. Ama daha uzun süre çekirdek aile bir realitedir ve komünistler kendi örgütsel yaşamlarından başlayarak topluma doğru genişleyen bir halka olarak, yalnızlaşan bireye komünal değer ve dayanışma ile yanıt üretmek zorunluluğuyla yüzyüzedirler.

Öncelikle komünist aidiyet ve kimliğe yaşamdan içerik kazandırmanın ilk adımı bundan geçiyor. İşçiler, emekçiler, halk, hatta taraftar ve üyeler "benim evim" derler ve toplum daha uzun bir süre diyecek, ama komünist kadroların "benim evim" sorunu üzerinde (kimi özgün faktörler bir yana) uzun uzun düşünceleri gerekiyor. Bu açıdan 20.yy komünist kadroları kadar bir iç tutarlılığa sahip olmak zorundadırlar. Sürecin beklediği, onlardan bir adım ileride olmaktır. Ama en azından onlar kadar zorundadır.

Siyaset, komünist siyaset yalnızlaşan bireye çözüm sunamazsa, insanlar bir biçimiyle kendini ait hissedeceği bir kimlik bulur, buluyor. Çünkü yığınlar kendi sorunlarına çözüm üretebildiği oranda daha büyük organizasyonların bir parçası (bileşeni) olma ihtiyacını duyarlar.

Elbette işçilere, emekçilere siyasal, örgütsel, kültürel aidiyet taşıyacak olan komünist hareketin ve onun kadrolarının, öncelikle bu değerleri içselleştirmiş kendi iç aidiyetleri olmak zorunda. Özel olarak da Kürdistan komünist hareketinin, iç perçini güçlü olan, bir siyasal aidiyet ve bunun içerik kazandırdığı bir komünist kimlik oluşturmak, bu yönde varolan değerleri güçlendirmek gibi bir sorunu bulunuyor. Burada, tarikat bağlılığı türünden lidere, yönetim kültürüne (odağına) bağlılık etrafında şekillenen bir kimlikten, aidiyetten hiç ama hiç söz etmiyoruz. İdeolojik, politik, felsefi değerlerimizin, pratik-politik başarılarımızın ve önemlisi de maddi karşılıksız dayanışmayı temsil eden duruşumuzun içerik

kazandırdığı bir komünist kimlikten söz ediyoruz. Ortak komünist değerlerimize yaşamdan bağlılığın şekillendirdiği bir aidiyettir bu. Her taraftar, üye ve kadronun "Biz komünistiz, biz KP'liyiz" dediğinde ve buna uygun davranış sergilediğinde, çok ama çok şeyi anlatan, ifade eden bir komünist kimlikten söz ediyoruz.

Ortak bir komünist kimlik yaratmada kalıcı olarak yol alabilmemiz için öncelikle örgütün her yerinde derinden paylaşılan amaç, değer ve sorumluluk duygusunu geliştirmeliyiz. Bu olmadan ne örgüt ne de komünist kimlik oluşturulabilir. Komünist kimlik mi yaratmak istiyoruz? O halde yaşamın ağır sorunları karşısında ortak kavrayış ve ortak değerler etrafında ortak yaşamı, yani paylaşmayı geliştirmemiz gerekiyor. Sermayenin sözcülerinin propaganda ettiği "birey olarak kendinizi yaşayın" türünden bireyci felsefeyi tersine çevirin ve yaşamınızla tersi davranışı kanıtlayın! Burada vurgulamak istediğim, ortak değer ve amaçlar uğruna yaşamdan ortak davranış geliştirmeden komünist kimlik yaratılamaz ve bu kimlik işçi-emekçi toplumuna doğru esnetilerek büyütülemez.

Komünist kimliğe kavga içerisinde yeniden içerik kazandırmamız için siyasal ufuk, iddia ve sağlam duruş önemli ama yetmez; yığınlar nezdinde de az çok ve esnetilmiş çizgide anlaşılır olmak gerekiyor. Anlaşılır olmak, popülizmle özdeşlik anlamında bayağılaşmak değil, ideolojik, felsefi doğrularımızın, yaşama, kav-gaya bakışımızı içeren değerlerimizin anlaşılır, sade bir politik dil ve söylemle yığınlara taşınmasıdır.

İdeolojik, felsefi doğrularımız var ve bu doğrularımızı sürekli yeniden diri tutuyoruz. Ancak ideolojik üretim zemini üzerinde hem yeterince ortak doğrularımızı üretemiyoruz hem de pratik politikalara yön veren görüşlerimizi (doğrularımızı) komünist kimliğin güçlenmesini sağlayacak doğrultuda yeterince siyasal, örgütsel bakışla ve yoğun iç tartışmalarla "terbiye" edebilmiş değiliz. Üzerinde durulması gereken bir başka sorumuz da budur.

## Grup Aidiyetinden Ülke Aidiyetine Büyüyen Komünist Parti

Komünist hareket, evrensel tarihi dayanaklarını uluslararası emek (ve komünist) hareketinin yanı sıra Marksizm-Leninizm'e dayandırır. Ama aynı zamanda her komünist parti yerelden, ülkesel zeminden dayanak alır. Özgülümüzde bu ülkesel (yerel) tarihi dayanak Feqiye Teyran'dan Cigerxwun'a uzanan sol-emekçi damardır. Bu tarihi köklerden beslenen ve günümüzde emekçi sınıfları ve onların ileri değerlerini kucaklayabilen bir komünist parti... Grup aidiyetini aşan, ülkedeki komünist/komünizan dinamikleri değerleriyle kucaklayabilen bir komünist parti... Tersinden de K.Kürdistan'daki tüm komünist/komünizan dinamiklerin, bağımsız grup ve kadroların, saflarında yer alarak onu grup aidiyetinden ülkeye şamil yapıya dönüştürebilmeye katkı sunacakları bir komünist parti...

Örgütlenme sorunları tartışılırken komünistlerin üzerinde yoğunlaşması gereken diğer bir yakıcı sorun budur. Bu sorunla bağlantılı şu noktalar önem kazanıyor:

a-Kürdistan Komünist Partisi'nin halihazırda öne çıkmış, belirgin duruşu pratik politik olmaktan çok ideolojiktir. Başka bir ifadeyle KKP halihazırda pratik politik bir çekim merkezi olmaktan çok ideolojik-teorik bir çekiciliğe sahip. Dolayısıyla partiye yönelişler de pratik politikadan çok partinin ideolojik duruşunadır. Bu yönelim komünist partinin kadrolaşmasına ivme katar (ki bu da önemsenmelidir) ama kitleselleşme beklenemez. Komünist partinin kendi değerleri üzerinde kitleselleşmesi işçi-emekçilere dönük pratik politik mücadelenin geliştirilmesine bağlıdır.

b-İdeolojik-teorik duruşa olan yönelimin de ayrıca irdelenmesi gerekiyor. Yönelimler ucu açık ideolojik-teorik üretime mi, yoksa devam eden bu üretim üzerinde başı bağlanan ortak doğrularımız olarak program başta olmak üzere bağlayıcı belgelere mi? Ya da bu ikisinin diyalektik ilişkide bulunduğu bütünlüklü duruşa mı? Anlamlı ve ileri olan, ilgi ve yönelimin sonuncu şıkka olmasıdır.

Yani ortak doğrumuz olan program ve diğer bağlayıcı belgelere yönelimle birlikte, bu bağlayıcı belgelerin üretildiği (ve yeniden üretileceği) zemin olan ve ucu bilinçli olarak açık bırakılan ideolojik-teorik üretime yönelişlerin olmasıdır.

c-Ayrıca komünist kadrolar, komünist partiye olan yönelişleri derinleştiren bir enerjiyle çekim merkezi (enerjiyle yüklü bir santral) olabiliyorlar mı? Yoksa tarlaya salınan veya kendiliğinden tarlaya giren su misali, kendi yolunu kendisinin aradığı bir durum mu söz konusu? Yanıtı üzerinde herkesin kafa yorması gereken bir soru. Geçerken belirteyim, "kapımız herkese açık" türünden yüzeysel ve cılkı çıkmış yaklaşımların kökten aşılması gerekiyor. Yönelimleri kucaklayıcı ve yönlendirici olmak gerekiyor. Suyun akacağı rotayı bilinçli-amaçlı belirlemek gerekiyor. Zira yönelişlerin içerisinde taş üstüne taş koymaya iştahlı ve hatta gerektiğinde durumdan vazife üreterek sorunları çözen dinamik yönelişler olabileceği gibi, artık sığınacak dingin bir liman arayan yorgun yönelişler de olabilecektir.

d-Ve önemli bir başka nokta: Komünist partiye yönelen kadrolar, elbette kendi değerlerini, yılların ürünü olarak edinilmiş aidiyetlerini de beraberlerinde taşıyacaklardır. Partinin program ve tüzüğünü tamamıyla özümseyip savunsalar bile, yıllarca x partisinde mücadele etmiş, bedel ödemiş ve aidiyetler edinmiş bir kadro, haydi deyince her bakımdan y partili olamaz. Olmasını beklemek doğru da değildir. Dönüşüm hem zor ve zaman alacak hem de parti ile gelen kadro arasında karşılıklı etkileşim içerisinde olacaktır.

Burada sorgulanması gereken kilit sorun şudur: Yönelen kadroların komünist partiye taşıyacakları pratik, politik ve örgütsel değerler, dahası ideolojik katkılar olmayacak mı? Olacak ve olmalı.

Programatik olarak benimseyen/özümseyenler, pratik politika ve örgütsel değerlerde hem benimseyen/özümseyen hem de benimseten/özümseten olacaklardır. Olabilmelidirler. Komünist partinin değerlerini alacakları gibi, farklı değerler taşıyarak farklı zenginlik

katan/katabilen olabilmelidirler. Bu olmadan grup aidiyetinden, ülke aidiyetli komünist partisine adım atılamaz.

Ayrıca bağlayıcı belgelerin başında gelen program da değişmez, statik bir belge değil, değişimlere açık dinamik bir belge veya politik dokudur. Yönelenlerin programı ana çizgileriyle kabul etmesi, kimi yönlerinin değiştirilmesini istemesinin önünde engel değil. Programın ruhuna uygun eylem birliğine uymak kaydıyla, programın yenilenmesini amaçlayan ideolojik yeniden üretime katkılarıyla değişimi hedefleyebilirler.

Ve Kürdistan komünistleri, partinin bağlayıcı doğrularının üretilmesinde kendilerine hareket zeminleri sunan ideolojik-teorik üretimin ucunu bilinçli açık tutmak gibi özgüven ile farklı üretimleri kucaklayıcı bir yöntemi savunmanın ötesinde zaten yıllardır uyguluyorlar.

### **Pratik Politika İle Yüzleşmiş İdeolojik Kavrayışı Geliştirmek**

**a-**Kadrolar, örgütler çoğu kez kavgasına soyunduğu işçilerin, emekçilerin, gençlerin yaşamsal sorunlarından kopuk olarak, ama onlar adına siyaset yapar. Daha doğrusu siyaset yaptığını zanneder ve gerçekte karanlığa yumruk salladığının farkında bile olmayabilir.

Kadrolar, komünist kadrolar olarak fedakarlıklar yaptık, bedeller ödedik, ödüyoruz ve halen ciddi fedakarlıklara katlanan kadro sayısı az değil. Ama bunların yararlı mı yoksa yararsız fedakarlıklar mı olduğuna dönüp bakmak gerekiyor. Çoğu kez yararsız fedakarlıklar gösterdiğimizizin bilincinde olmayabilir ve karanlığa yumruk sallamaya devam ederiz. Komünist hareketin dünden daha fazla fedakarlık gösterecek kadrolara ihtiyacı var. Ancak üretken, yol katedici, yararlı fedakarlıklara!

**b-**Politikamızın, pratik eylemliliğin bilimi üzerinde yoğunlaşmanın zamanı geldi geçiyor. Sorunlar zincirimizin bugün sorgulanması gereken ana halkalarından biridir pratik-politik eylemlilik!

Pratikle yüzleşmiş, daha doğrusu süreğen olarak yüzleşecek bir ideolojik-felsefi ve önemlisi politik kavrayışı geliştirip geliştirememek yaşamsal öneme sahip ve bu hem kurumsal duruşumuzun hem de politik iddiamızın ecel teri dökeceği sınav alanıdır.

c-Güç mü istiyorsun, güçlü mü olmak istiyorsun? Öncelikle insan kaynaklarına doğru yaklaşalım. Bu yönde irade ortaya koyalım, bir strateji oluşturalım ve günümüzün hastalığı rasyonelliği aşalım. Yani "adım Hıdır, elimden gelen budur" türünden komünist örgüt ve kadro için yıkımla özdeş olan yaklaşımı aşalım. Güçlü olmak, güçlü örgüt yaratmak isteyen, önce kendisi güçlü bir irade ortaya koymak zorunda. Ancak o zaman oyun kurallarıyla oynanmış olur ve yol alınır.

d-Büyüme istiyoruz! Güzel! Ancak büyümenin önündeki engeller aşılmadan nasıl büyüyeceğiz? "Haydi büyüyelim" diyerek büyüyemezsin ki! İşçilerin, emekçilerin gözünde somutlaşan ve yaşama müdahale iradesi taşıyan bir politik-pratik yöneliş gerekir. Halkımızın aklının bir yanıyla gözünde olduğunu, görmeden inanimadığını bilmek gerekiyor. Hele de doğu toplumlarında halk söylenene değil, gördüğüne inanır.

Büyümenin önündeki engellere gelince, bunun çoğu kez bizzat kendimiz olduğunu göremeyiz. Yani büyüme ve gelişmenin, bizzat büyüme isteğini ortaya koyanın kendi sınırlarına dayandığının farkında değiliz çoğu zaman. Farkına varıldığında ise çoğu kez dengeleyici (stabilize edici), idare edici yönelişlerin geliştirildiği de bilinir. Yani kendi kendimizi aldatmak gibi, aptallığın en büyüğüne başvururuz.

e-Yetkinleşmiş, çok yönlü kadro sorunu üzerinde epeyce durduk. Acaba yazmak-çizmek yeterli mi ve yazılanlar yeterli mi? Kadrolaşma ve kadronun yetkinleşmesi yönünde pratikte ne/neler yapıldı? Can alıcı sorun bu değil mi?

Kadro yönünde yetkinleşmenin sınırı yoktur, kimse "adım Hıdır, elimden gelen budur" perdesinin ardına saklanmasın. Yetkinleşmenin sınırı yok, ama zemini var. Nerede, neyin üzerinde, hangi

alanda yetkinleşecek kadro veya örgüt? Bu sorunun genel yanıtı: Örgütlü politik-pratik yaşamın kendisidir. Özel olarak da kadronun potansiyel ilgi alanında doğru görev üstlenmesidir. Ağzından "kerpetenle söz alınan" kadroyu ajitatörlüğe soyundurursan, tersinden de "karnında bir kaşık çorba saklamayı" beceremeyeni gizlilik gerektiren faaliyete yönlendirirsen, besbelli ki ne kadro gelişir ne de yol alınır.

f-Komünistler herhangi bir kitleselleşmeyi değil, değerlerinin kitleselleşmesini savunurlar. Sorun, değerlerin örgütlü güç haline getirilmesidir. Kalıcı olanın bu olacağını, yoksa bu toprakların kitleselleşmiş ve çok geçmeden dağılmış çok kitlesel hareket gördüğünü yer yer belirttik. Değerlerin kitleselleşmesinin kavgasını kim verecek? Kadrolar.

#### **Ancak kadro,**

- bölgenin, ülkesinin, halkının, işçi sınıfının tarihsel arka planını az çok bilmiyorsa, yani tarih bilincine sahip değilse;

- bugün kavgasını omuzladığı halk, sınıf veya kesiti çevreleyen yaşam koşullarından kopuksa, yığınların güncel istemlerine yani halkın tapınağı olan acil istemlerine duyarsızsa, soyut ideolojik kavrayışı aşamamışsa;

- ve önemlisi de dozerle çekmeye çalışsan bile yerinden kıpırdatamıyorsan, yani dinamizmden yoksunsa, yığınlara dönük komünist değerlerin taşıyıcısı olamaz, değerleri örgütleyemez.

g-Demek ki ve özel olarak da bu halimizle bir koltukta dokuz karpuzu birden taşıyamıyoruz. Yani kaldıramayacağımız yükün altına girme inadından vazgeçmeliyiz. Öncelikle, koltukta kaç karpuz taşıyabilecekseniz o kadarını taşıyalım. Ama gerçekten taşıyalım ve ulaştırılması gereken yere kırmadan ulaştırabilelim. Birden fazla alan veya kesite dönük faaliyetin altından kalkamıyorsak, hedefi daraltıp somutlaştırarak yol almanın üzerinde kafa yoralım. Netleştirilmiş ve sonuç alınması planlanmış hedefe kilitlenmek, hem böylece yol almak hem de başarmış olmanın dinamizmi ile yeni hedeflere yönelmek, yönelebilmek...



**h-Araçtır** deyip geçemeyiz. Elbette araç amacın taşıyıcısıdır, ama aracın amacı etkilediği de doğrudur. Ve her taşıyıcı araç gibi devrimci örgüt de amacı etkileyen bir araçtır.

Araç, somutta x veya y örgütü, partisi yasal veya yasadışı olarak gerçekten bir ihtiyaç mıdır? Halkların, emeğin mücadelesinde neyi ifade ediyor, hangi ihtiyaca yanıt veriyor?

Elbette "doğru tutulursa her araç bir silahtır", ancak çoğu kez amacın taşıyıcısı olan araç, amacı etkilemenin de ötesinde kendi başına bir amaca dönüşebilir. Yani araç, araç olmaktan çıkıp, kendisi amaç haline gelebilir. Araç olgusuna bir de bu cepheden bakmanın yararı var.

"Çünkü tabiat herkese kendi yarattığını sevip okşama içgüdüsünü verir. Karga da, maymun da kendi yavrusuna gülümser" (Ütopya, sy: 16).

Burada kendi emeğinin ürünü olan şeyin (olgunun) zaaflarını, çirkinliklerini görmemek ya da görememek gibi bir sorun var. Yani duygular akla ve mantığa baskın gelir, gelebilir.

Araç olarak parti/örgüt emek verdiği kendi kadrosunun zaaflarını görmeyebilir ya da görmezlikten gelebilir. Tersinden de araç olarak parti veya örgütün yaratıcıları (kadrolar) aracın işlevli olup olmadığını, arızalı yönlerinin bulunup bulunmadığını görmez veya görmeyebilir.

Aydın ÇUBUKCU

KÜRESELLEŞME  
ve  
ÖRGÜTLENME

KÜRESELLEŞME,  
KAPİTALİST EMPERYALİZMDİR

"Küreselleşme", değişik biçimlerde tanımlanıyor ve bu tanımların her biri, kapitalist emperyalizmin bu planlı girişimine karşı tutumun bir ifadesi oluyor. Eğer "küreselleşme, nesnel, doğal (!), zorunlu bir süreçtir" diyorsanız, tutumunuz da, olup bitenleri izlemek, "demokratik tarzda denetlemek" için sürecin içinde yer almak biçiminde olabilir. Örgütlenmeniz de buna uygun olarak, küreselleşme süreçlerinin bir parçası halinde ortaya çıkar.

Küreselleşme, en genel anlamda, emperyalist sermayenin dünya çapında sınırsız-engelsiz yayılabilmesinin koşullarının ve araçlarının yaratılması sürecidir. Ama buna yalnızca bir "yayılma"

olarak bakmak, küreselleşmenin sonuçları ve etkileri hakkında eksik değerlendirmelere yol açabilir. Bunun içinde, küreselleşmeyi, teknolojik-bilimsel ilerlemeyle, iletişim devrimiyle ya da daha basitçe "bilgisayar ve internet dünyasının marifetiyle" özdeşleştirerek olumlayanlar da var. Kuşkusuz, bu süslü sözler küreselleşmenin propaganda mihraklarının uydurduğu sloganlar; ama bir de küreselleşme ile proleter enternasyonalizmini acayip şekilde birbirine bağlayan, "küreselleşmeyi reddetmek mümkün değil... Sonuçta enternasyonalizme giden yoldur" diyebilenler var.

Küreselleşmenin asıl hedefi, emperyalist sermayenin genişletilmiş yeniden üretiminin en geniş, en ucuz ve sürekli gerçekleşmesidir; yaratılan kurumlar, ilişkiler ve ideolojiler, bu amacın ideal biçimde gerçekleşmesine hizmet etmek üzere düzenlenmektedir.

Hiç kuşku yok ki, küreselleşme, emperyalist sermaye odakları tarafından planlanıp uygulanan bir süreçtir. "Doğal" ya da "zorunlu" değildir; kendisine karşı mücadele edilebilir, engellenebilir, yenilebilir. Eğer söylendiği gibi, küreselleşme, kapitalist emperyalizmin "doğasında" var olan bir özellikse ve ilerlemesi ve gerçekleşmesi kapitalizmin varlığına bağlı ise, buna karşı koymanın aynı zamanda kapitalizme karşı savaş demek olduğu da kabul ediliyor demektir. Ancak bu önermeden, tersine sonuçlar çıkarmak daha yaygın görülüyor. Küreselleşme zorunlu ve kapitalizmin doğasına ilişkin bir şeyse, kapitalizmin varlığı da doğal ve zorunludur deniyor. Küreselleşme ne kadar karşı konulmaz bir süreçse, kapitalizm de o kadar güçlü, karşı konulmazdır, sonucu çıkarılıyor.

Oysa kapitalizmin tasfiyesi ve yeni bir üretim ilişkisi mümkündür ve kapitalizmin bugün kazandığı saldırgan ve yok edici karakter dolayısıyla üstelik artık zorunludur. Emperyalizmin küreselleşmesi önlenemez ve küreselleşmeye karşı verilen bu kavga, emperyalist kapitalizmin yok edilmesiyle sonuçlanabilir.

## "KÜRESELLEŞME KARŞITI MÜCADELE"

### I. Küreselleşme Mantığının Kavramlarına Karşı Mücadele

Yaklaşık yirmi yıldır, son derece sistemli bir biçimde kapitalizm, sosyalizm karşısında kaybettiklerini yeniden elde etmeye, daha ileri gitmeye ve seçeneksiz bir dünya sistemi olarak yerleşmeye çalışıyor.

Reagen ve Teatcher politikaları olarak ilk kez telaffuz edilmeye başlandığında "küreselleşme", neo-liberalizm bayrağını yükseltiyordu. Özellikle, "Doğu Bloku"nun çökertilmesi için ileri sürülen "demokratik ve özgürlükçü, dayanışmacı" politik model, zamanla emperyalist planlar içinde özellikli yerler tutan bütün ülkeler için genelleştirildi.

Türkiye'ye ise, son derece ilginç bir biçimde, emperyalist planları derinleştiren ve katkılar sunarak zenginleştiren bir emperyalizm ajanı aracılığıyla geldi. Biz küreselleşmenin ilk adımlarını, Turgut Özal gibi bir "şampiyon"un önderliğinde attık ve bu yüzden gerek küreselleşme politikalarını tanımak bakımından, gerekse mücadele yollarını aramak ve bulmak bakımından diğer ülkelerin halklarına nazaran daha fazla bilgi ve deneye sahibiz.

Onun yaptığı her şey, planlayıp da gerçekleştiremediği projeler, yerleştirdiği kavramlar ve siyaset tarzı, emperyalist küreselleşmenin genel yönelimini anlamak bakımından önemlidir.

Örneğin, Türkiye'de "sivil toplum" kavramı ilk kez onunla boy verdi. Önce bu kavramın "askeri olmayan", "askerleri dışalayan" gibi anlamlar taşıdığını sanarak, ya da Marx'ta, Hegel'de taşıdığı anlamları tartışarak aramızda yer açtık. Sonra, bütün sendikalara, demokratik kitle örgütlerine, meslek örgütlerine, odalara, derneklere, hatta siyasi partilere "sivil toplum örgütü" demeye başladık. Halk hareketinin, sınıf mücadelesinin yerini de "sivil toplum inisiyatifi", "sivil toplum muhalefeti", "sivil toplum güçleri" gibi kavramlar aldı. İşin gerçeği, bu satırların yazarı, eğer çok değil, 4-5 yıl

önce "yönetişim" kavramı ortaya çıkmasaydı, "sivil toplum" kavramının hangi emperyalist-küreselleşmeci planın terminolojisine ait olduğunu kolayca anlayamayacaktı.

Özelleştirme de öyle sinsice sokuldu. Solun büyük bir bölümü, özelleştirme yanlısı propagandalara kolayca ve hemen teslim oldu. "KİT'lerde, bir yumurtayı dokuz kişi taşıyormuş", "verimsiz, arpalık", "teknoloji cahili", "hantal", "halkın sırtındaki yük" gibi propagandalar, en çabuk "solcular" arasında taraftar buldu, "en hızlı" propagandacılarını da önce "solcular" içinden devşirdi.

Siyasal, ideolojik farklılıkların önemli olmadığını da önce Özal öğretti solculara. Aynı çatı altında "sağ, sol, liberal, dinci" eğilimleri birleştirdiğini ilan etti ve "bu çağda", ideolojilerin değil, iş yapmanın önemli olduğu fikrini yerleştirdi. Solcular, rahatlıkla izlediler Özal'ı. Dört karşıt eğilimi değilse de, kendi içlerinde "kırk fraksiyonu" aynı parti içinde birleştirebileceklerine inandılar. Amaca ulaşmak için "şeytanla bile" işbirliği yapabilme ilkesizliği, daha önce hayal bile edilemeyecek ittifakların ortaya çıkışına yol açtı.

Küreselleşme, önce ona muhalif olabilecek başlıca entelektüel güçleri küreleştirerek ilerledi. Sendikâ danışmanları, "solcu" parti ideologları, köşe yazarları, dergi çevreleri, son 10-15 yılını Avrupa'da mülteci olarak geçirmiş eski fraksiyon önderleri, bu büyük projeye dahil edildiklerinin belki de farkında bile olmadan, küreselleşme merkezlerinin ihtiyaçlarına cevap veren düşünceleri işlediler, pratik çizgilerini buna uydurdular. Bugün herhangi bir kamu emekçileri sendikasında, sendikanın önde gelen "solcu" başkanı, "solcu" yönetim kurulu üyeleri ciddi ciddi oturup "kalite çemberi içindeki yerimiz ne olmalıdır", "kalite politikamız ne olmalıdır" diye tartışabiliyorsa, burada kimseyi öznel niyetleri bakımından yargılayamayız. Eğitimde, sağlıkta, üretimin değişik alanlarında "kalite politikası" uygulamalarıyla, küreselleşme politikaları arasındaki ilişkiyi kuramayan bir "solcu sendikacılar" güruhu var. Ve bunların hepsi, kendisini "sivil toplum örgütü önderi" olarak tanımlıyor. Özelleştirme saldırısı kendi işkollarının

kapısına gelinceye kadar asla tınmadılar ve bugün bir seçim olasılığı ufukta görünmeye başladığından beri, hepsi "solda birlik" piyasasının önde gelen elemanı kesildi.

"Küreselleşme karşıtı mücadele", bu kavramların ve bu kavramları gündelik politika içinde yaygınlaştıran ve bunlar çerçevesinde düşünüp davranmayı kışkırtan küreselleşme aydınlarına ve bürokratlarına karşı mücadeleyi de içeriyor. Belki de buradan başlıyor.

## II. Somut, nesnel, sınıfsal hedefler

"Küreselleşme karşıtı mücadele", Dünya Ticaret Örgütü'nün, Dünya Bankası'nın toplantılarını izleyen uluslararası bir grup militanın kavgası olmaktan çıkıp, sınıf temeline oturmuş, her ülkenin işçi sınıfının ve emekçilerinin mücadelesi olarak yükselip yine uluslararası düzeyde birleşmiş bir mücadele olmalıdır.

"Küresel saldırıya karşı küresel mücadele" sloganı, bu yüzden oldukça soyut ve güncel mücadeleyi erteleyen, küçümseyen bir slogandır. Hiç kuşkusuz, saldırı küre çapındadır ve buna karşı mücadele de elbette yeryüzünün tümünü kapsayacak bir mücadele olmalıdır. Zafere giden yol, son olarak buradan geçiyor. Ama bu "son durak"tan önce, her ülkenin kendi işçi ve emekçilerinin kendi somut hedeflerine yönelik güncel mücadelelerinin yükseltilmesi, her ülkenin işçi ve emekçilerinin birliğinin gerçekleşmesini sağlayacak bir mücadele süreci bulunduğu da görülmelidir. "Küreselleşme karşıtı gösteriler" in hemen hemen hiçbirine, gösterinin gerçekleştiği ülkenin işçileri kitlesel olarak katılmadı. Gösteriler, sınıf damgası taşımadı. "Küresel mücadele"nin hangi unsurların birliğiyle, hangi örgütsel, siyasal, ideolojik araçlarla gerçekleşeceğine dair hiçbir şey söylenmiyor. Hemen arka sokaktaki fabrikanın işçilerinin "küçük, ekonomik, kendiliğinden" mücadelesinden haberi bile olmayanlar, "küre çapında mücadele"den söz ediyorlar. Küreselleşmenin, kendi egemen sınıflarını da kapsayan bir "sermaye cephesi" tarafından uygulanan emperyalist bir saldırı olduğu görülmeden, bizzat kendi egemen sınıflarının siyasal ikti-

darına karşı mücadeleyi temel almadan, "küresel saldırıya karşı küresel mücadele" sadece lafta kalacaktır.

Küreselleşme kurmayları, kuşkusuz böyle "mücadele sloganlarına" bayılıyorlar. Ülke içinde tarımın çökertilmesine, özelleştirmelere, iş yasalarında yapılan değişikliklere, sendikası-zlaştırmaya, esnek çalışmaya, sendikaların "esnekleştirilmesine"... karşı parmağını kıpırdatmayı aklına getirmeyen bu "mücadeleci" tipi, emperyalizmin "evrensel mücadeleci" olarak yüceltmeye, reklamını yapmaya hazır olduğu bir tiptir. Bir bakıma, devrimcilik, artık "Greenpeace" eylemciliği gibi bir hal alsın istiyorlar ve bu yolda zaten epeyce yol aldılar.

Herhalde, sürekli eylem halinde olabilecek bir ekip, gerekli aletlerle donatılmış gemiler-motorlar-trenler-otobüsler, her ülkede ayağını basacağı bir "sivil toplum inisiyatifi", "etkili bir internet haberleşme bağıntısı" vs. vs. olsa, "küresel saldırıya" karşı, bir güzel "küresel mücadele" cevabı vermeyi düşünen insan sayısı az değildir.

Kökleri, "öncü savaş" gibi kavramlara kadar uzatılabilecek, ama günümüzde artık bir trajedi olmaktan çıkıp tamamen komedi olarak seyredilebilecek olan bu mücadele anlayışı, ne yazık ki kimi çevrelerde oldukça heyecan yaratıyor.

Bu "mücadele" biçimine katılmaya çoktan hazır gençler arasında, küreselleşmenin somut etkilerini örneğin SEKA fabrikasında çalışan bir işçi kadar yaşayabilmiş olanlarını bulmak çok güçtür. Aynı biçimde, bir SEKA işçisinin de, böyle bir "mücadele" projesinden heyecanlanmasını beklemek beyhudedir.

Oysa asıl mücadele, işçilerin ve kır emekçilerinin ellerinde yükselcek, onların ellerinde zafere ulaşacaktır.

### III. Örgüt?

Küreselleşmenin, kendi ideologlarının bütün iddiasına karşın, emperyalizmin kısa ömrü içinde planlanmış ve gerçekleştirilmesine çalışılan bir proje olmaktan öte bir anlamı ve değeri yoktur. "Yepyeni bir çağ" değildir. "Bütün ilişkilerin kökten değiştiği yeni

bir aşama" değildir. "Eski sınıf ilişkilerine son vermiş, üretim biçimini kökten değiştirmiş" falan da değildir.

Kapitalizmin daha doğuş günlerinde taşıdığı temel karakteristikleri taşımaktadır, XIX. yüzyıl sonunda kazandığı emperyalizm çağına özgü özellikleri, daha da geliştirmiş, yaygınlaştırmış ve genelleştirmiştir. Tek üstünlüğü ve farkı, son iki yüzyıl içinde, dünyanın her köşesini "aynı ekonomik zincirin halkaları halinde" (Stalin) birleştirmeye çalışan emperyalizmin bu rüyasını gerçekleştirme yolunda son derece başarılı bir adımı temsil ediyor olmasıdır. Artık dünyada kapitalizmin etkisi altında olmayan, sermaye ilişkilerinin egemenliği dışında kalan toprak parçası ve insan sayısı, "ihmal edilebilir nicelikte" kalmıştır.

Üretim ve mülkiyet biçimlerinde, artı-değer sömürsünün gerçekleşme biçimlerinde -teknolojik yenilikler hariç- hiçbir değişiklik ve yenilik söz konusu değildir. Ne bankaların rolü değişmiştir, ne sermayenin bileşimi, ne sermayenin tekelci karakteri, ne de sermaye ihracının bundan yüz yıl önceki şekli! Dünyanın nüfuz alanlarına bölünmesi ve dünyanın paylaşılması uğruna yeni savaş tehlikelerine kaynaklık eden çelişkiler, daha önceki yüzyıllara göre yumuşamış ya da ortadan kalkmış değildir.

Kısacası, emperyalizmin başlıca tanımlayıcı karakteristikleri, "küreselleşme" döneminin de karakteristikleridir.

Bununla birlikte, sınıf mücadelesinin başlıca güçlerinin önemli ölçüde zaafa uğramış ve tasfiye edilmiş olması, emperyalizmin başlıca engellerinden biri olan ulusal kurtuluş savaşları dalgasının geriye çekilmesi, emperyalizm adına geçici olduğu kesin olan bir "mutlak egemenlik" görüntüsüne yol açmıştır.

Bütün bunlara bakarak, geçmişteki örgüt ve mücadele biçimlerinin bugün de geçerli olup olmadığını tartışmasını anlamlı bulmak mümkün değildir.

Leninist parti modelinin geçersizleştiğini ileri sürebilmek için, mücadeleye işçi sınıfı dışından bakıyor olmak gerekir. "Küreselleşme" mantığına uygun olan bu bakış açısı, ne yazık ki bugün Türkiye solunda asıl eğilimdir.



Türkiye'de Leninist parti teorisi, partiyi "solcu aydınların", "ideolojik öncülerin" birliği olarak anlayanların oluşturdukları sayısız denilebilecek kadar çok "parti" deneyiminin başarısızlığından yola çıkılarak mahkum edilmiştir. Ama "işçi sınıfının öncü müfrezesi olarak parti" düşüncesinin Türkiye'de ne zaman gerçekleştiğini ve başarısız olduğunu sorgulamak o çevrelerin işine gelmemiştir. "Parti, işçi sınıfının örgütlü öncüsüdür" önermesinin neden ille de "sınıf"a vurgu yaptığı düşünülmenden, bunu gerçekleştirmek için en küçük bir girişimde bile bulunulmadan, Leninist parti modeline "tank gibi hantal örgüt" damgası vurulabilmiştir.

Devrimci parti, işçi sınıfı örgütlenmesinin en yüksek biçimi, değişik alanlardaki örgütlerin ve mücadele biçimlerinin en yüksek birliği olarak anlaşılmaz ve böylece kurulmaya çalışılmazsa, birbirinin varlığından sıkılan aydınların "birliği" halinde ayakta duruyor ya da öylece yıkılıyorsa, hep böyle olduysa, bunda Leninist Parti Teorisi'nin günahı ne?

Her şey, sanki denenmiş, başarılı olmuş ama "küreselleşme" bunların üstesinden gelmiş gibi konuşuluyor.

Günümüzde bir işçi-emekçi partisi, gündelik mücadele içinde tutunmuş, her günlük mücadeleye, işyerindeki, fabrikadaki her türlü gelişmeye yerinde ve gündelik olarak müdahale edebilecek esneklikte ve yapıda kurulmuş olmalıdır. Bürolarda sözde faaliyet gösteren "tabela partileri"nin yapabileceği bir şey yoktur.

İşçilerin siyasi partisi, işçi ve emekçilerin en mücadelecisi kesimini kucaklamış, onların öncülüğüyle sınıfın ana gövdesine ulaşmış bir parti olmalıdır. Ancak, "her gün kendisini mücadele içinde yeniden inşa eden" bir parti, işyerlerinde, mahallelerde etkili, her birimi işlevli bir parti olabilir.

Kapitalizme karşı mücadele, kapitalizmin kendisini yeniden ürettiği alanlarda yükselebilir ve başarıya ulaşabilir. Bu yüzden, "mücadele" der demez, "birlik" diyenlere karşı, her işin başını "solcuların birliği", "Türk'le Kürt'ün birliği" gibi içeriksiz girişimlerde görenlere karşı, işçilerin ve emekçilerin birliğini ve bizzat onların

siyasal mücadelesini öneren ve bunun için çalışan bir programla çıkılmalıdır.

### **Sonuç**

"Küreselleşme", kapitalist emperyalizmin günümüzdeki eğilimlerinin adıdır. Onu böylece tanımlamak, mücadele biçim ve araçlarını doğru saptamanın başlangıcıdır. Kapitalizmin temel çelişmesinin, üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetle, üretimin toplumsal karakteri arasında olduğunu söylemişti Marx. Bu saptama, günümüz kapitalizmi için de geçerlidir. Üstelik bu artık Avrupa'nın birkaç büyük ülkesiyle sınırlı bir gerçeklik olmaktan çıkıp dünya çapında, her ülkeyi ve her toplumu ilgilendiren, bütün ilişkilere biçimini veren bir çelişme haline yükselmiştir. Marx'ın öngördüğü gibi, kapitalizm, günümüzde dünya çapında yıkılmaya uygun koşullara kavuşmuştur.

Mülkiyet, hepsi birbirinden daha azgın tekelleşme eğilimleri taşıyan birkaç büyük tekелci devlet ve şirket elinde yoğunlaşırken, üretimin toplumsal karakteri de dünya çapındaki üretimde kendini göstermektedir.

"Küreselleşme karşıtı mücadele"den söz ederken, "küreselleşmeyen" ya da "demokratik tarzda küreselleşen" bir kapitalizm mümkünmüş gibi düşünenlere karşı, kapitalizmin bu temel özelliğini hatırlatmak gerekiyor. Emek ve sermaye, dünya çapında karşı karşıyadır ve mülkiyetin biçimi artık dünya çapında değişmek zorundadır. İşçi sınıfı enternasyonalizminin olanaklarını arttıran da, bir dünya devrimini geçmişe oranla daha olanaklı kılan da, eğer başarılırsa bir ülkede sosyalizmi inşa etmenin eskisine oranla çok daha kolay olabilmemesinin önünü açan da budur.

Aydemir GÜLER

## İŞÇİ SINIFI ÖRGÜTLERİ HAKKINDA SESLİ DÜŞÜNCELER

**Ö**rgütlenme başlığında Kürt Solu'nun sürdürdüğü dosya çalışması yazarlara hem bir kısıt hem de rahatlık sunuyor: Neredeyse sınırsız bir düzlemde ele alınan alanın tamamını kapsamanın imkansızlığı karşısında bunalmak ya da bu durumu bir özgürlük olanağı saymak... Ben kendi payıma, tercihim, işçi sınıfının örgütlenme sorunu ile ilgili olarak "rahat", yani kendini sistematik olmaya fazla zorlamayan bir yazı, bir tür sohbet yönünde kullandım...

### 1. Sınıfa saldırı = Örgüte saldırı

Kapitalizmin 1970'lerden bu yana aralıksız bir kriz dönemi yaşadığı kabul ediliyor. Kriz yaşayan emperyalizm bu zorlu dönemini bir karşı saldırı haline dönüştürebildi. Hafife alınması imkansız olan bu beceri, doğal olarak işçi sınıfına saldırıdır ve işçi

sınıfının ekonomik ve siyasal örgütlülüğünde büyük yaralar açmakla kalmamış, 20. yüzyılda modern sanayi proletaryasına atfedile gelen kimi değerler de sarsıntıya uğramıştır.

Sanayi proletaryasının kendiliğinden halinin, yani kapitalizm koşullarındaki emek ve yaşama koşullarının örgütlenmeye, kolektivizme, disiplinli davranışa elverişli olduğu düşünülür. Bu düşüncenin doğruluğu değil, ama doğruluğuna ilişkin sınıf kitlesindeki inanç ciddi olarak sarsılmış bulunuyor. Kapitalist toplumun ara sınıflarına atfedilen bireycilik, örgütsüzlük, disiplinsizlik, kısaca örgüte yabancılaşma, işçi sınıfına musallat olmuştur, musallat edilmiştir.

Bu anlamda 20. yüzyılın yaklaşık son yirmi yılına damga vuran emek karşıtı saldırı, işçi sınıfının somut örgütlülüğünü ve örgütlenme fikir ve yeteneğini de hedef almıştır.

## 2. Yenilgi sendromları

Sosyalist ülkelerin çözülmesi ağır bir yenilgidir ve benzeri olgulardan sonra yaşanması kural olan bir muhasebe dönemi kendini bütün dünya soluna dayatmıştır. Her muhasebe dönemine umutlu girmek ise bir diğer kural...

Ancak yenilgi sendromu olarak yaşanan bir muhasebenin doğrudan sonuçlarının ilerletici, geliştirici olma olasılığı fazla değildir.

Böylesi muhasebelerin sonucu aslında bellidir. Örneğin; bu dönemde yenilginin "fazla Ortodoks" davranılmasından kaynaklanmadığı görüşünün etkili olması mümkün olabilir miydi? Doğal olarak, olmamıştır. Genelde bu muhasebe döneminin, süreç ile barışık, tutarlı çıktıları, yenilgi öncesi süreçlerin sağlıklı değerlendirilmesini değil, topluca ve telaşlı terk edilmesini temsil etti.

Bu durum, faturayı Marksist-Leninist hareketin geçmiş değer ve ilkelerine kesmeyenleri marjinal bir konumlanışa itelemiştir. Değer ve ilkelerden uzaklaşma eğiliminin ille de sürecin her momentinde bir ihanet çizgisini temsil etmesi gerekmiyor. "Değişim" gerçekten

samimi bir arayış da olabilir. Zaten burada kastettiğim sendrom da bu anlamda uluslararası sol harekete içseldir.

Ancak samimi veya hain, sonuç nesnel açıdan pek fazla değişmiyor. Yenilgi sendromu uluslararası sermayenin saldırısı ile aynı yönde bir örgütsüzleşme eğilimine hizmet etmiştir.

### 3. Sivil toplum (kuruluşları)

Örgütsüzleşme eğiliminin esas incir yaprağı sivil toplumdur. Demokrasinin bir devlet biçimi olması vasfıyla, aynı anlama gelmek üzere, bir diktatörlük olduğu Marksist-Leninist yaklaşımda çok belirgin bir tezdır. Ancak görünüşte, demokrasinin zedelendiği mekanın toplumun gündelik yaşam alanları değil de, kurumsal siyaset alanı, onun en mükemmel organı olarak devlet, yani "politik toplum" olduğu düşünülecektir. Bu elbette büyük bir yanılgıdır. Demokrasiye kucak açtığı varsayılan sivil toplum, aynı zamanda kapitalist sömürü ve eşitsizliklerin kaynağı olan ekonomik süreçlerin de mekanıdır. Hatta tam tersinden, burjuva veya proleter, her demokratik süreç, siyasal müdahale araçlarına yaslanmış ve toplumdaki belli eşitsizlik kaynaklarının üzerine siyasetin, devletin gücü ile yürümüştür.

Sivil toplumculuk, bilimin toplumların tarihine ilişkin bütün çabalarını geçersizleştiren büyük bir sapmayı temsil etmiştir.

Sivil toplumculuk, bütün konsantrasyonu siyasal ilişkilere ve devlete yöneltmekle kapitalist sömürü ilişkilerinin kaynaklarını gizlemektedir. Sivil toplumculuk, sadece burjuva diktatörlüğü olarak kapitalist devleti değil, genel olarak siyasal düzeyi olumsuzlamaktadır. Bu yaklaşım öncelikle "saçma"dır; bir toplumsal gerçekliğin "kötülenmesi"nin bilimsel değeri olamaz... Bizim örneğimizde ise, siyasal değeri gericidir. Çünkü siyaset, yalnızca altyapıda hükmünü icra eden mevcut sömürü ve eşitsizlik ilişkilerinin yansıdığı kirli bir vitrin değil, aynı zamanda bu ilişkilerin değiştirilebileceği mücadelelerin verildiği alandır da. Genel olarak siyasetin olumsuzlanması ezilen sınıfların elinden değiştirme yeteneğinin alınmasından başka ne sonuç verebilir?

Ancak bir burjuva akımı olarak sivil toplumculuğun, genel olarak siyaseti veya özel olarak sosyalist/devrimci siyaseti olumsuzladığı saptaması, yanlış olmamakla birlikte yetersiz kalacaktır. Bir dolayım gerekmektedir: Sivil toplumculuk, tarihsel olarak kapitalizme geçişle birlikte ve uzun mücadelelerin ürünü olarak ortaya çıkmış geleneksel örgüt biçimlerini hem olumsuzlamakta, hem de bunların doğal hayatlarını tamamladığını iddia etmektedir. Emekçi sınıflar ve sol söz konusu olduğunda, parti ve sendika iki ana form olarak tasfiye edilmeyi hak etmiş olmaktadır!

#### 4. İktidardan kaçış

Burjuvazi için (sendika bir yana) parti ve benzeri örgütsel kavramların nasıl bir anlamı olabilir?

Bunlar, önce burjuva devrimlerinin ihtiyaç duyduğu, sonra geleceklerini kendi ellerine almaya yeltenen kitlelerin siyasal mücadelelere katılım ve müdahale araçlarıdır. Bu tarihsel anlam, burjuvazi için bir kez egemen sınıf haline geldikten sonra köklü bir değişim geçirir. Burjuvazi için, kitlelerin siyasete aktif katılımının yerine, olağan koşullarda mümkün olduğunca pasif onayının alınması geçer. Burjuva iktidarı, her sınıflı toplumda olduğu gibi kitlelerin siyasetten dışlanmasını kural haline getirir.

"Olağan koşullar" eki ise akılda tutulmalıdır: Burjuva toplumlarının her anlamda kendi iç gelişimleri ve doğrudan sınıf mücadeleleri, kitle faktörünü zaman zaman devreye sokacaktır. Ancak bu hareketlenmenin siyasal içeriği kontrol altında tutulmalı, kazanacağı biçimlerin de toplumun temel varsayımlarını tartışmalı hale getirmemesi gerekir. Kaldı ki, emekçi ve yoksul sınıfların düzen dışı yönelimler barındıran hareketliliklerinin törpülenmesi ve kapitalizmin çemberi içerisine geri kazanılması, ya karşı-devrimci ya da reformcu üsluplarla gerçekleştirilecektir. İkinci yol, örneğin 1970'lerin CHP'si, 1980'lerin SHP-DYP'sinde temsil edilmiştir. Bu yolun örgütü kavrayışında ana unsur kontroldür. Burjuvazinin kitle örgütlenmeleri, kontrollü ve geçici politizasyonu

ilke kabul eder. Bu durumda burjuvazinin sunduğu politizasyonun kendisi de yanılsamalıdır.

O halde, genel olarak örgüt'ün tasfiyesi işçi sınıfının siyasal iktidar düzleminden hem mücadele programı, hem ideoloji, hem de siyasal araçlar anlamında uzaklaştırılmasını temsil eder. İşçi sınıfının ufkundan siyasi iktidarın tasfiye edilmesi için, gündelik yaşamından da örgütün tasfiyesi gerekir. Sivil toplumculuğun temel misyonu bu olmuştur.

Ancak bu tasfiyeler zinciri toplumun genel olarak ideolojik biçimlendirilmesini ifade eder. Öyle ki, siyasi iktidarın genel olarak önemsizleşmesi, kitle mücadeleleri ve örgütlenmelerinin insanlığın bir önceki evresinde kalması, devletin küçülmesi, piyasanın etkinliği, siyasal dolayısıyla sınıfsal kimliklerin yerini, parçalı (yerel, etnik, ulusal, cinsel vs. temelli) kültürel kimliklerin alması, ulus-devletin küreselleşme karşısında önemsizleşmesi, dünya ölçeğinde bir kozmopolitleşme... hepsi birbirini tamamlayarak yüzyıl sonu burjuva liberal ideolojiyi resmetmektedir.

İktidardan kaçmakta olan elbette burjuvazi değildir. Tersine iktidarın önemsizleştiği iddiası, diğer sınıfları iktidar hedefli mücadelelerden caydırarak egemen sınıfı rakipsiz hale getirmektedir.

Marksist hareket ve akıl, bana kalırsa, dünyada olup biten her şeyi, öncelikle, bu liberal tasfiyeciliği besleyip beslemediği açısından değerlendirmeye tabi tutmalıdır.

### 5. Geçici tasfiye

Gerçekten de uluslararası işçi hareketi saflarında bir tasfiye yaşandı. Bunun geçici bir tasfiye olarak görülmesi yerindedir ve aslında bu dönemin sonuna da gelinmiştir.

Sendikaların ölümü ile modern işçi sınıfının, sanayi proletaryasının ölümü ayrılmaz bir bütün olsa gerek. Sanayi-sonrası çağı ilan etmekte burjuvazinin çok aceleci davrandığını, dünyamızda gerek emperyalist toplumlarla dünyanın geri kalanı arasında,

gerekse her bir toplumun kendi içinde derinleşen eşitsizliklerden daha açık hangi olgu gösterebilirdi? Dünyanın hem coğrafi hem de nüfus olarak mutlak anlamda çoğunluğu sanayileşmemişken, açlık neredeyse standart sorunken, hizmet ve bilgi çağından söz etmek, ahmaklık değilse, ahlaksızlıktan başka ne olabilir?

Aslında olup biten son derece yalın: Kapitalizm 1970'lerden beri içinde bulunduğu krizin yıkıcı çıktılarını meşrulaştırmayı deniyor. Her kriz, üretici güçlerin tasfiyesini getirir. Tasfiyenin gerekçesi olarak yaldızlı bir post-endüstriyel çağ ilan edilmiştir.

Ancak resmin parçaları birbirini bütünlemede.

- İşçi sınıfının en önemli dinamizm kaynağını oluşturan, yıllar yıllı sendikalara ve partilere motor güç hizmeti sunan sanayi proletaryası bu sayede daraltılmış ve ağır bir kuşatma altına alınmıştır. Komünist hareketin kalesi olan bu sınıf kesiti, kendisini geleceğin kurucusu olarak değil, geçmişte kalmış hissetmektedir.

- Kapitalizm yıkıcılığını daha önceki krizleriyle de göstermişti. Sanayi, kalkınma, planlama sosyalist toplumların alameti farikası haline bu sayede gelmişti. Şimdi sosyalizmin maça hep üstün başladığı oyun tatil edilmiştir!

- Sosyalist toplumların dünya halklarına her zaman ilham verecek güçte kazanımları, kuşkusuz sınıai altyapıya oturuyordu. 1990'larda eski sosyalist ülkelerin sanayi yapıları düpedüz tahrip edilmiştir.

- Aynı eğilim, emperyalist hiyerarşide basamak basamak indiğinizde her yerde karşınıza çıkmaktadır. Türkiye'nin sınırlı sınıai gücü bile saldırı altındadır.

Bu tablonun kalıcı olabileceğini kabul etmek, önümüzdeki birkaç on yıl içerisinde dünya coğrafyasının önemli bir kısmının boşaltılacağını ve dünya nüfusunun önemli bir kısmının da ölüme terk edileceğini öngörmek demektir. Hayır, bu tablo kaçınılmaz olarak değişecek, sınıf mücadeleleri yeni bir evreye girecektir.

Bu yeni evrenin işaretleri de alınmaya başlamıştır.



## 6. Küreselleşmeye karşı mücadele mi?

Küreselleşmeye karşı mücadele adı verilen hareketleri, coşkuyula ve aceleyle bu işaretler kategorisinde telaffuz etmek yanıltıcı olur. Bugün küreselleşme karşıtı mücadele, liberal burjuva ideolojisinin yukarıda betimlenen dünyasının bir parçası durumundadır. Mücadelenin alanı küreye yayıldıkça, emperyalistler pek bir rahatlıyorlar, olsa gerek. Mekandan bağımsız mücadele, iktidardan kaçmaya devam etmektedir.

Sonra, bu mücadelede işçi sınıfı renkleri hakim değildir. İşçi sınıfının bilimsel olarak doğru en geniş tanımı bile, "orta sınıf" gerçeğini değiştiremeyecektir.

Küreselleşmeye karşı mücadelelerin radikal ama iktidarsızlaştırıcı etkisi asla unutulmamalıdır. Ancak bu güçlü kayıt, yeni bir mücadele alanı şekillendiğini görmezden gelmeye de neden olmasın. Bu mücadeleler bir yandan da kapitalizmin meşruiyetine darbe vurma yeteneğindedir. Mücadelenin kalıcı ve anlamlı ürünler vermesi ise işçi sınıfının müdahalesine bağlı olacaktır. İşçi sınıfının devreye girişinin, sol-liberallerin belirlediği sendikaların kimlik-sizleştiriciliğiyle olması bir kural değil, yine geçici bir sendromdur. Uluslararası komünist hareket söz konusu mücadele platformunu, ayakları üzerine kalkmak, komünizmi meşrulaştırmak, işçi sınıfına kimlik kazandırmak, kendi iç iletişimini ve enternasyonalist bağlarını güçlendirmek gibi bir dizi açıdan verimli kullanabilir ve emperyalizmin karşısında alternatif olarak sivrilebilir.

## 7. Parti olmayan partinin sonu

Kısmi bir işaret olarak yukarıdaki maddeye değindikten sonra, bir yenilgi sendromu olan "yeni parti" meselesine göz atabiliriz. Türkiye'de yenilgi sendromunun soldaki karşılıkları bol bol alındı. Parti olmayan parti, işçi sınıfı örgütlerinin tasfiye dalgasının soldaki yansımından başka bir şey değildir. Bu fikir Türkiye'ye ve ülkemiz soluna özgü bir dizi damar ve renkle bezenmiş ve birkaç yıl etkili de olmuştur. Ama bitmiştir. ÖDP'nin geniş ve yumuşak

üslubu ve formunun devrimci siyasetin geniş kitlelere taşınmasını - hele şu zorlu '90'lı yıllarda- kolaylaştıracağını düşünenler çok olmuştur. Oysa bu beklentinin, modelin ana fikri açısından bir demagojiden ibaret olduğu açığa çıkmıştır. ÖDP modeli ve modelin ana fikri, gerçekten de liberal varsayımları esas almıştır.

Ancak sendikaların ve partilerin burjuvazi tarafından sonlarının, sol-liberaller tarafından da "yenilenme" gereğinin ilan edilmesi hayatın gerçekleri karşısında ne anlam taşıyabilir ki? Yenilenen sendikalarda karşımıza boy boy sendika bürokrati çıkmakta, üstelik bürokratikleşmeyle çok eleştirilmiş olan eski -geleneksel sol-sendikaların kitleliliğine de rastlanmamaktadır. "Bizim bürokrasimiz" hiç olmazsa işe yarıyor ve kitleleri temsil ediyordu; bugünkü ise "kendine bürokratlıktır" ve AB lobiciliğinin temsilciliğine oturmaktadır!

Aynı bozulma parti örneğinde de yaşandı. Yıllar yılı demokrasi, katılım, özgürlük dedikten sonra, tasfiyeci yöntemlerin, solun geçmişindeki hoyratlıkları hiç aratmayacak biçimlerde yaşanmasına ne denebilir? Kürt Solu'nun bir önceki sayısındaki bir yazıda, bir kez daha sergilendiği gibi, bugün Türkiye solu kendisini aldatılmış hisseden her yaştan insanla doludur...

Yenilgi sendromunun en yaygın biçimi "parti olmayan parti"dir: Geleneksel partinin misyonunu sivil toplum kuruluşlarına devretmesi ve işçi sınıfının da sivil toplumda erimesi... Ancak bundan ibaret değil. Türkiye'ye özgü iki yol daha, kanımca bu kapsamda değinilmeyi hak ediyor. Ulusal sol ile uvriyerist/sendikalist sol, işçi sınıfı hareketinin geleneksel normlarından zaten uzak Maoist kaynaklara dayanmakla birlikte, liberal tasfiyeciliğin düzlediği bir zeminde nefes alıp vermektedirler.

İşçi sınıfının tarihsel misyonu, Maoist, üçüncü dünyacı yaklaşımlara paralel olarak milli güçlere devredilmiştir, ilkinde.

Diğeri ise, "işçi sınıfına dışarıdan bilinç taşımak" Leninist ilkesini bir kenara bırakmıştır. İşçinin sağcısı ile solcusunun olmayacağı yolundaki veciz ifade, cami, kışla ve okula siyaset girmez

amentüsünün fabrikaya taşınmasından başka nedir ki! Bilinç taşıma ilkesi ise geleneksel solun, komünist parti modelinin başlangıç noktalarından belki de en önemlisidir.

Bana kalırsa, solda partiler alanında yaşananlar, yenilgi sendromunun gölgesinin kalkması açısından anlamlı işaretler olarak okunabilir. Sadece Türkiye'ye özgü de değil. Örneğin; Fransız Komünist Partisi'ndeki "partisizleşme"nin ön açıcı olmadığını, tersine akıl almaz bir daralma yarattığının son seçimlerde tescil olması bir diğer işaret sayılabilir. Elbette bu sürecin sonuna gelinmiş olduğunu söylemiyorum. Zaten öyle olsaydı, "işaret"lerden söz etmezdik...

### 8. Hiçbir şey değişmeyecek mi?

Genel hatlarıyla 1990'lar parantezinin kapanacağını ve emekçi sınıfların geleneksel biçimleriyle örgütlü mücadeleye dönecekleri, bu anlamda solda da komünizmin yeniden ayakları üzerine dikileceği bir yakın gelecekte söz etmiş oldum. Bu betimleme doğal olarak bu ara başlığı sorduracaktır.

Elbette çok şey değişmek durumundadır. Örneğin; işçi sınıfının sınai çekirdeğindeki daralma bir olgudur. Bu çekirdeğin mutlaka rehabilite edilmesi ve eski prestijli konumunun canlandırılması gerekiyor. Her şeye rağmen sınıfın büyük kitleler halinde, üretken, kentli, eğitilmiş, kalifiye kesimi burasıdır çünkü.

Ancak söz konusu daralma, sınıfın toplam kompozisyonu içinde daha marjinal kesimlerin rolünün yeniden tanımlanmasını ihtiyaç haline getirmiştir. Aynı tanımlama ihtiyacı öğretmen ve teknik eleman gibi, işçi sınıfı mücadelesinde klasik bilinç taşıyıcı halkaların rolü, 20. yüzyıldaki yapılanmaya göre çok şişkinleşmiş bulunan hizmet sektörü ve bu alanın "kamu emekçileri" açısından da gerekmektedir.

Bütün bunlar, sendikaların gerek organik karakteri, yani üye bileşimleri, gerekse çalışma programları açısından yenilenmelerini gerçekten gerektirmektedir. Teknik elemanlardan ve ilgili sektörün

"hizmet eklentilerinden" ayrı duran işçi sendikaları, bugün en önemli dinamizm kaynaklarını buduyorlar. Burjuva iş hukukunun kısıtlayıcı mevzuatına teslim olan, emekçileri "kapsam dışı", "sözleşmeli", "taşeronu bağı" gibi kategorilerde cansız birer iş unsuru sayan sendikacılık kendi ölümünü ilan etmiş demektir. Hem örgütlenme hem de toplu sözleşme kapsamının daraltıldığı bir ortamda, sendikaların bir mücadele örgütü olarak yeniden tanımlanmaları ve programlarını yenilemeleri acil ihtiyaçtır. Sendikaların sınıfın marjinal kesimlerine, toplu sözleşme hakkı uzun süre elde edemeyecek unsurlarına, işsizlere ve emeklilere uzanmaları, lüks değil varlık sorunudur.

Tüm bunların birinci koşulu ise çok açıktır, siyasallaşmadır. Bugünün sendikaları, geçmişte olduğu gibi dolayimli mekanizmalarla işçi sınıfı partisiyle ilişkilendirilmenin ötesinde, çok daha organik ve doğrudan siyasallaştırılmak zorundadır. Burjuva siyaseti işçi sınıfı alanına çoktan girmiş bulunuyor. İşçi sınıfı siyasetinin boş bırakacağı, her noktanın karşı sınıf tarafından ele geçirilmesi söz konusudur.

### **9. İşçi sınıfı ve çoğulculuk**

Çoğulculuk da bir diğer yenilgi sendromudur. Daha önce geleneksel komünist hat ile rekabete girip bu rekabette yenik düşen marjinal unsurların icat ettiği çoğulculuk, 1990'ların ortamında neredeyse genel kabul görmeye doğru ilerledi.

Bana kalırsa, işçi sınıfı hareketinde siyasal çoğulculuk olamaz, olmamalıdır.

**Birinci olarak,** işçi sınıfının kapitalizm koşullarında kendinde varoluşu yeterince bölünmüştür ve sürekli olarak yeni bölünmelere uğratılmaktadır. İşçi sınıfı bu bölünmüşlüğü yalnızca örgütlenerek telafi edebilir. İşçi sınıfını temsil eden birden fazla siyasi akım ve partinin bulunduğu, bulunabileceği görüşü ise sınıfı yeniden dizleri üzerine çöktürmektedir.

**İkinci olarak,** işçi sınıfına siyasal çoğulculuk modeli, komünist partilerin prestij ve hegemonyasını, temsil yeteneğini aşındırmak isteyen unsurların ürünüdür. Doğal olarak komünist ana hattın dışına düşen/çıkan/itilen unsurlar, kendi varoluşlarını meşrulaştırmak için, komünist parti dışı bir meşru işçi sınıfı alanı tarif etmişlerdir.

**Üçüncüsü,** bu müdahale kuşkusuz burjuvazinin çıkarlarına uygundur.

**Dördüncü olarak,** çoğulculuk yaklaşımının sendikal alana taşınması konusunda da dikkatli olunmalıdır. Bugün dünya ve Türkiye, işçi sınıfının sonsuz ihtiyaç duyduğu siyasallaşmanın önünü kesmeye kendini vakfetmiş sendikalardan geçilmiyor. İşçi sınıfı hareketinde "komünizme geçit yok" sloganını meşrulaştıracak her çoğulcu/liberal eğilim büyük bir sorumsuzluk anlamına gelir.

**Beşincisi,** buradan bir kızıl sendikalar çağrısı çıkartılmamalıdır. Yalnızca bir not: Kızıl sendikalar deneyiminin geçen yüzyılda yaşandığı sıralarda arkasında Ekim Devrimi'nin cazibesi vardı. Ve üstelik bu deneyimin evrenselleştirilme gücünde olmadığı da görüldü...

**Altı;** işçi sınıfının birden fazla meşru siyasal akıma bölünmesi ile solun farklı kollara ayrılması iki bambaşka olgudur. Solda elbette anarşist, liberal, sendikalist, ulusalcı, devrimci-demokrat damarlar var olacaktır. Komünist hareketin bunları içine alması akıldan bile geçirilmemelidir. Siyasette "varolunduğu" anda meşruiyet tartışması da geçilmiş olur. Bu akımların, genel olarak emekçi ve yoksul kesimler üzerinde etkili olmaları ve örgütlenmeleri de doğaldır. Ancak işçi sınıfının tarihsel çıkarlarının temsiliyeti açısından komünizm biricik seçenektir. Siyasetin esneme ve yaratıcılıkları, farklı sol akımlar arasındaki ilişkilerin seyri, işçi sınıfının siyasal tekleştirilmesi hedefinin önüne geçmemeli, bu hedefi zedelememelidir.

**Yedi;** işçi sınıfı hareketinde çok parti, çok ses savunusu zaman zaman kaynaklarını 19. yüzyıl Marksizm'inde arar. I. ve II. Enternasyonallerin çok sesli, belki çok kanatlı, hatta kaotik oldukları

doğrudur. Ancak bu durumun örgütlerin sonunun gelmesinde de bayağı pay sahibi olduğu gerçeğini ihmal etsek bile, Marksistlerin o dönemlerde "tekleşmeyi" temin edecek bir güç birikiminden uzak olduklarını görmezden gelemeyiz. İşçi sınıfını temsil etme, sınıfın siyasal birliğini sağlama ve meşru sınıf partisi kimliğini edinme, 1917 Devrimi'nin yolunu açtığı kazanımlardır.

### 10. Demokratizm

Sınıfsal taraflar, örgütlerini ve çalışma tarzlarını misyonlarına göre belirlerler. Örneğin, buraya kadar söylenenler ışığında işçi sınıfı partileri için, kitleleri siyasal süreçlere katma, politizasyonu kararlı biçimde yükseltme, sınıfın siyasal birliğini ve tekleşmesini temin etme, bu anlamda sınıfın farklı kesimlerinden unsurları iç içe geçirme, yine bütün bunlar için sınıf kitleleri nezdinde örgütün prestijli, saygın ve güven duyulan bir konuma sahip kılınması gibi ihtiyaç ve görevler sıralanabilir. Siyasal iktidar, yani devrim perspektifi bunlarla beraber varolmak durumundadır.

Bu ihtiyaçlardan bağımsız, ayrı bir iç işleyiş soyutlaması saçmadır ve sapmadır. Demokratizm solda böyle bir anlama bürünmüş, neredeyse bir anahtar kavram haline getirilmiştir. Temsili ya da doğrudan demokrasinin türlü biçimlerinden hareketle giderek karmaşıklaşan örgütsel işleyişler geliştirmek, emekçilerin siyasal güvenini kazanmak, mücadeleye katmak, eğitimlerini süreklileştirmek gibi asli fonksiyonların yerini almaktadır. Örgüt yaşantısında siyasal gerek ve görevlerin dışında karmaşık işleyişlere yer olmamalıdır.

Üstelik demokrasi kategorisi, her zaman her yerde bir sınıfsal aidiyet ve yorumla beraber var olur. Son dönemlerde sol örgütlenme alanının soyut bir demokrasi fikrinin baskınına uğradığını kabul etmeliyiz. Kaldı ki demokrasinin soyut ve genel geçer bir kategori haline getirildiği, gerçek ilişkileri, gerçek görevleri örttüğü, bu anlamda ayrı bir varoluş kazandığı her örnekte, bu demokrasi düpedüz burjuva demokrasisi veya demokratizmidir.

Elbette geçmiş işleyişlerin düzeltilecek çok yanı olabilir. Ancak bu geçmiş deneyler "bizimdir". Burjuva demokrasisi ise burjuvazinin!

Bu yüksek sesli düşünceleri burada noktalıyorum. İşçi sınıfı mücadelelerinin, Marksizm'in ve Leninizm'in inşa ettiği örgüt anlayışlarınının 1990 dönemecindeki yıkımla unutturulamayacak bir güce sahip olduğunu çıplak gözle görmek için fazla beklemeyeceğimizi umuyorum...

Farsça'dan çeviren: Azer Nesrin

Mansur HİKMET

Parti Birlikleri, İşçi Eylemleri,  
**AJİTATÖR** ve Ajitasyonun  
Önemi Üzerine

I

1- Giriş

**B**ütün öteki görüngüler gibi muhalif işçi eylemlerinin de bir geçmişi, şimdisi ve geleceği var. Özel sorunlardan, ilişkilerden ve isteklerden kaynaklanır, harekete geçer, yükselir, bitiminin ertesinde geriye farklı ilişkiler, güç dengeleri, moral ve beklentiler bırakır. Dışarıdaki gözlemci genelde işçi eylemini fiili, açık, toplu direnişle örtüştürür: "İsfahan demir-çelik işçileri greve gitti", "Coca Cola işçileri polisle çatışmaya girdi", "Petrol işçileri iş yavaşlatma eylemi yaptı" vb. Ancak işçi eylemi komünist eylemci için daha geniş anlama sahip; işçi eylemlerine müdahale etmekten, önderliğini üstlenmekten söz ettiğimizde bütün bir süreci, bir başka deyişle eylemden önce, eylem anında ve eylemden sonra sürecini göz önünde bulunduruyor, bu sürece müdahale etmekten, bu süreci yönlendirmekten söz ediyoruz. Bir yönerge veya yönergeler bütünü, komünist eylemcilerin ve



komünist örgütün sürmekte olan işçi hareketlerine ve direnişlerine müdahale biçimini eylemin oluşumu, gerçekleşmesi ve bitimi dönemlerini kapsayacak biçimde açıklığa kavuşturmalıdır. Sürmekte olan bir eyleme müdahale etmek, eyleme katılmanın anlamı ilk bakışta açık görünebilir. Ancak eylemden önce veya sonra eyleme müdahale etme düşüncesi garip görünebilir. İşin doğrusu, parti birliklerinin sürmekte olan eylemlere yaklaşımı tartışmalarında işin bu ikinci yönü daha çok bizim ilgimizi çekmiş, sürmekte olan eylemlere katılmak, onlara müdahale etme konusu yeterince ilgi görmemiştir. Yine de bu konuda daha geniş kapsamlı açıklamalar yararlı olacaktır.

Her eylem (sözcüğün özel anlamında sürmekte olan filli bir direniş hareketi olarak) kendisinden önceki nesnel ve öznel durumların ve koşulların damgasını taşır. Her eylem belirli bir güç dengesi, sınıfın varolan siyasal bilinci, örgütlülüğü ve örgütlenebilirliği çerçevesinde oluşur. Kuşkusuz eylem boyunca bu etmenler değişikliğe uğrar, ancak son çözümlemede bir önceki durumun ötesine belirli bir ölçüde geçebilirler. Günümüzde İran'da hiçbir grev 35 saatlik iş haftası, İslam Cumhuriyeti Kolluk Kuvvetlerinin Kürdistan'dan geri çekilmesi veya koşulsuz düşünce ve konuşma özgürlüğü istekleriyle başlamaz. Burjuvazinin saldırıları, işçi sınıfına dayatılan geri çekilmeler, varolan güç dengeleri sürmekte olan mücadelelerde işçilerin isteklerinin düzeyini düşürmüştür. Bir eylem, belirli siyasal bilinç ve belirli örgütsel yeterlilikteki belirli işçilerin, varolan güç dengeleri ve bu güç dengelerinin belirli biçimde değerlendirilmesi temelinde mücadele edimleridir. Kendiliğinden işçi direnişlerinin alanında olduğu genel çerçeve ve atmosfer bu etmenler tarafından önceden hemen hemen bütünüyle belirlenmiştir. Eylemden önce eyleme müdahale etmek, bu atmosferi değiştirmek, bu çerçeveyi kırmaya yönelik çaba ve müdahale anlamına gelir. Bunun anlamı işçilerin bilinç düzeyini, örgütlenebilirliklerini artırmak, varolan ayrılık yaratan etmenleri etkisizleştirmek, işçilerin sloganlarını ve isteklerini ilkesel biçimde

formüle etmek, öncü, nüfuz sahibi işçileri birbirleriyle ilişkilendirmek ve örgütlemek ve işçi mücadelesi moralini yükseltmek vb.dir. İşçilerin daha büyük bir kısmını komünizme çekmek ve komünist partide örgütlemek de ilerideki direnişlerin ve mücadelelerin düzeyinin yükselmesinde belirleyici bir etkiye sahiptir. Komünist birlikler ve eylemcilerin her dönemde işçiler arasında sürekli çalışmaları, varolan hoşnutsuzlukların işçilerin önüne eylem perspektifini yerleştirecek biçimde yükseldiği dönemlerdeki belirli etkinlikleri ilerideki eylemin gücünü ve kapsamını ciddi biçimde etkiler. Devlete ve işverene yanılısamayla bakan, komünistlerin aralarında çalışmadığı, isteklerini bulanık ve ilkesiz biçimde formüle eden fabrikanın işçilerinin eyleminin yazgısı başlangıcından itibaren ortadadır. Komünistlerin rutin faaliyetlerinin ve eylemden önceki belirli etkinliklerinin önemli bir bölümü bu zaaf noktalarını gidermeye yöneliktir, bu da ilerideki bütün işçi eylemlerinin yazgısını etkilemek ve belirlemek anlamına gelir.

Komünistlerin eylemin sona ermesinden sonraki görevleri de aşağı yukarı açıktır. Eylemin sonucuna ulaşıp ulaşmamasından bağımsız olarak tüm mücadele süreci, zaaf ve güçlü noktaları değerlendirilmelidir, bu değerlendirme en geniş ölçekte işçilerin genel bilincine veya hiç olmazsa sınıfın öncü kesiminin bilincine dönüştürülmelidir. Bir kazanım varsa berkleştirilmeli, korunmalıdır; yenilgi söz konusuysa nedenleri çözümlenmeli, işçilerin deneyimlerinin artırılmasının temeli yapılmalıdır; yenilginin pratik sonuçlarına (işçi yoldaşların işten çıkarılması, işverenin öteki işçilerin haklarını çiğnemeye kalkması vb.) karşı direniş örgütlenmelidir. Bütün koşullarda mücadelecilik ruh halinin güçsüzleşmesiyle, umutsuzluk ve usanmışlık duygularıyla savaşılmalıdır. Bir eylem işçi kitleleri ve öncü kesimi arasında yoğun komünist çalışma ortamı sağlar, bundan en verimli biçimde yararlanmak gerek.

Eylemden önce ve sonra komünist birliklerin görevlerinin yorumlanması güç değildir. Bir çok önemli nokta çeşitli biçimlerde açıklanmıştır. Eylemlere yaklaşım yöntemleriyle ilgili bulanıklıklar

ve güçlükler genel olarak sürmekte olan eylem sürecine müdahale etmek, önderliğini üstlenmek konularıyla ilgilidir. Bu nokta üzerine derinlemesine düşünmek zorunludur, yolumuzu açacak düşünceler ve yönergeler işte bu noktada aranmalıdır.

## 2- Eylem Günlerinin

### Özellikleri ve Mücadelenin Açık Yönünün Önemi

Komünist birliklerin ve eylemcilerin işçi eylemlerine müdahale etmelerinin anlamı nedir? Bu, komünistlerin öteki işçiler gibi yalnızca genel toplantıda, gösteri safında, grev mahallinde yer almaları, yüzlerce yumruk içinde yumruklarını kaldırmaları, yüzlerce oy arasında şu veya bu çağrı veya yönergenin lehinde veya aleyhinde oylarını kullanmaları anlamına gelmez. Komünistler eyleme yalnızca "öteki işçiler gibi" katılmazlar, tanım gereği komünistler eylemi yönetmek üzere, ilkesel yönde, partinin komünist siyasetleri doğrultusunda eylemi yönlendirmek için eyleme katılırlar.

Popülist edebiyat işçi eylemlerinin gizli örgütlerce yönetilmeleri konusunda safça bir görüntü çiziyor. "Örgütün" gizli bir hücresi eylemin önderliğini ellerinde tutuyor. Bu hücre daha önce haklılığını işçi kitlesine kanıtlamıştır, işçiler genel olarak örgütün adını duyunca, övünç dolu tarihini anımsayınca gizli hücrenin sloganları ve yönergeleri doğrultusunda saflarını oluştururlar. Gizli hücre sloganları belirler ve işçilere duyurur, gerektiğinde işçiler arasında iş bölümünü de önceden gerçekleştirmiştir. Gizli hücre (bildiriler vb. yollarla) eylemin her dönemine ilişkin görüşlerini bildirir, işçileri sonraki ivedi tutumlar konusunda bilgilendirir. Eylem gizli hücrenin sloganlarıyla, hücrenin belirlediği isteklerle, hücrenin "gayıptan" gelen önderliğiyle yönetilir. Bir partinin seviliyor olmasının işçilerin genel hareketinin genel yönünü belirlemede etkili olduğu doğrudur, ancak buradaki sorun bu senaryonun, eylemi "gizli örgüt-işçiler" dolayumsuz etkileşimine indirgeyen öteki senaryolar gibi yalnızca kağıt üzerinde gerçekleştirilebilir

olmasıdır. Gerçek dünyada eylem kaçınılmaz olarak öncü işçi öğelerinin, bir başka deyişle açık önderlerin ve ajitatörlerin varlığına bağlıdır. Gerçek dünyada böyle bir örgütün böyle bir hücresi sürekli olarak "örgütten olmayan" tanınan, nüfuz sahibi birkaç işçinin tabure üzerinden, makinalar arasından, merdivenlerden, temsilciler heyetinden, kısacası şuradan buradan çıkıp ipin ucunu ellerine almalarına, eylemi istedikleri, becerdikleri yöne doğrultmalarına tanık oluyor. İlgili hücreye kalan iş, örgütün eylemi desteklediğine dair yazılı bildiri hazırlamak, eylemi kutlamak, bütün sınırlamalarını, geri kalmışlıklarını kabullenmek, örgüt için yazılı rapor hazırlamaktır. Bu uzaktan kumandayı ve gayiptan önderliği popülistlerin düşsel dünyalarına bırakmak gerek. Çünkü eylem günlerini eylemden önceki ve sonraki dönemden ayıran şeyler şunlardır:

**Birincisi;** daha az örgütlü daha az bilinçli işçi kitlesi eylem alanına çekilir. Bu bizzat, sürekli, hızlı hareket edebilen bir önderlik gereksinen bir kitledir. Bu kitle ayrıca önceden, siyasal ideolojik bir bilgi temelinde veya önsel bir örgütsel bağlılıktan dolayı komünistleri, görüşlerini ve siyasetlerini izlemeye ant içmiş değildir.

**İkincisi;** eylemin önderliği kaçınılmaz olarak belirleyici açık bir yön edinir. İşçilerin eğilimlerini, genel isteklerini, bütünsel yönelimlerini bile gizli biçimde yönlendirmek hala olanaklı olabilir, ancak doğrudan sürmekte olan önderlik kuşkusuz yalnızca temel olarak açık ve bizzat olmalıdır.

**Üçüncüsü;** eylem, işçilerin sürekli olarak devlet, işveren ve işbirlikçileriyle karşı karşıya gelişleri, işçilerin kendi aralarında duyarlı tartışmaları, işveren ve işbirlikçilerinin komploları, işçilerin saflarını yeniden düzenlemeleri, saldırı, geri çekilme vb. bir dizi belirleyici uğrağa sahiptir. Bu belirleyici uğraklarda ve kırılma noktalarında hızlı, uygun tepki vermek, açık karşı karşıya gelişin bu sürecinde mücadele dümenini korumak da canlı, açık, bizzat önderliği kaçınılmaz kılar.

**Dördüncüsü;** komünistler gizli faaliyet etmek zorundalar, ancak sarı sendikacılar, İslami Konseyciler, İslamcılar, fabrikada konumlarını korumuş olan Tudehliler ve Fedaiciler (Çoğunluk Fraksiyonu) açık müdahale olanağına sahipler. Açık devrimci, komünist yönetime uygun önderliğin yokluğunda işçi direnişleri sürekli olarak bu hareketler tarafından uzlaşmacılığa ve yenilgiye sürüklenir. Eylem günlerinde komünistlerin bu hareketlerin işçi karşıtı yönelimlerine karşı koymaları ciddi biçimde açık boyuta taşınmalıdır.

Bütün bunların anlamı şu: İşçilerin işyerlerinde ve yaşama mekanlarında gizli bir örgüt olarak komünist örgütün sözcüğün gerçek anlamında ilkesel bir yöntemle eylemlere müdahale edip onlara önderlik etmesi yalnızca eylemin bu açık yönünü, ön planda olan açık önderliğini sağlamasına bağlıdır. Parti birliklerinin sürmekte olan mücadelelerin önderliğine yaklaşımının ciddi biçimde yorumlanması bu temel konuya bağlıdır. Özellikle de biz, işçi sınıfının istikrarlı kitlesel örgütlerinden yoksun olduğu İran'da çalıştığımızı unutmamalıyız. Konsey veya sendika gibi kitlesel işçi örgütlerinin olması kuşkusuz eyleme komünist müdahalede bulunmak için olağan bir çerçeve sunar. Bu durumda eyleme müdahale etmek büyük ölçüde partinin parti dışı işçi örgütlerine siyasal müdahalesi, bunlara yönelik siyasal yetkesine bağlı olur. Ancak bu gibi örgütlerin yokluğunda, her eylemin aşağı yukarı her seferinde yeniden önderliğini bulmak zorunda olduğu durumlarda yukarıdaki noktalar daha büyük önem kazanırlar.

Parti birliklerindeki yoldaşlarımız defalarca birliklerin işçi eylemlerine müdahale etmelerinin koşulları ve kurallarının ne olduğunu, hangi koşullarda bu eylemlerin önderliği için çabalayabiliriz sorusunu, hangi koşullarda müdahalemizin yüzeysel ve aksiyonist olmayacağını sormuşlardır. Bu noktada bu konunun en önemli yönlerinden birini önemli ölçüde açıklamış bulunuyoruz. Bu çerçevede birliğin gündemine alması gereken ilk soru, birliğin veya bölgesel örgütün gizli faaliyetinin bütününe tehlikeye atmak-

sızın eylemdeki açık, bizzat önderlik boşluğunu doldurup dolduramayacağıdır. Çoğu durumda olduğu gibi yanıt olumsuzsa böyle bir yeterlilik nasıl elde edilecektir?

### 3- Ajitatörün Yaşamsal Rolü

Yukarıda söylenenlerden çıkan ilk şey pratik, açık önderlerin ve genel olarak ajitatörlerin işçi hareketi içindeki belirgin rolleridir. Bütün eylemler, kaçınılmaz biçimde bu bireylerin edimlerine bağlıdır. Bu gibi eylemciler, eylemde sıradan katılımcılardan daha büyük roller üstlenen, işçilerin ön saflarında yer alan, işçileri muhatap alan, direniş ve grevin temsilcisine, sözcüsüne ve yönlendiricisine dönüşmeye çalışan öncü işçiler her zaman, bütün direniş hareketlerinde bulunurlar. Bunlar direnişin "doğal" ürünüdürler. Bütün işçi direnişleri ve mücadeleleri, siyasal partilerin bunlar üzerindeki etkileri asgari düzeyde olsa bile, doğal olarak kendi önderlerini üretir. Bunlar önyak olup mücadeleyi kendileriyle çağrıştırma cesaretini gösteren kişilerdir. Bu kişiler çeşitli ölçülerde işçilerin açık sözcülerine dönüşmeyi, eğilimlerini konuşmalarında dile getirmeyi görevleri olarak algırlar, dolayısıyla işçiler arasında sevilirler, nüfuz sahibi olurlar. Bunlar işçilerin bilinci ve genel yükümlülük altına girme ölçülerinin ötesine geçer, kendilerini önder olarak görür ve işçileri yönlendirmekle yükümlü hissederler. Geleneksel olarak bunlar daha bilinçli, daha şevkli ve daha deneyimli işçilerdirler, işçileri harekete geçirme, ikna etme ve yöntem belirlemede daha güçlü davranırlar. Tartışmalara zamanında müdahale eder, hassas anlarda işçileri bulanıklık ve tereddütten kurtarır, önlerine yeni yollar açarlar. Bu kendiliğinden önderlerin çokça yanılmaları, temel olarak işçi sınıfının çıkarları ve mücadele biçimleri konusunda doğru bir kavrayışa sahip olmamaları, zaman zaman aşırı, kimi zaman teslimiyetçi davranmaları doğaldır; ancak hepsinde ortak bir özellik bulunur: İşçi saflarının önünde yer alırlar, açıklama, usamlama, yüreklendirme ve bireysel varlık gösterme yoluyla işçileri etkiler-

ler. Hiçbir eylem kimi işçinin kendini önderlik konumuna yerleştirmeksizin bir yere varmaz; aynı zamanda doğal olarak kimi işçiyi ön saflarına iten, hareketini bu önderlik unsurlarının görüş yetisine düğümlemeyen hiçbir eylem yoktur.

İşçi hareketinin (sendika, konsey, temsilciler heyeti vb.) sürekli örgütlerin kimi çeşitlerini burjuvaziye dayatabildiği yerlerde bu unsurlar genel olarak bu organların anahtar mevkilerine yerleşirler, rollerini resmi olarak, yerleşik önderlik yollarını kullanarak yerine getirirler (doğal olarak bu unsurlar önemli ölçüde bu örgütler tarafından sindirilirler, onların öğelerine, örgütlere egemen siyasetin sözcülerine dönüşürler, bu yüzden bu örgütlerin işçi çıkarlarından sapmalarıyla her zaman en etkin işçilerin büyük bir bölümü ilkesel proleter mücadelenin alanının dışına çıkarlar; sarı sendikalar bunun örneklerinden biridir). Ancak İran'ın varolan koşullarında, sendika veya konsey söz konusu değilken, ajitatör şu veya bu komite veya sendikadaki resmi konumu gereği değil, genelde işçiler arasında nüfuzu ve sevilmesi ölçüsüne dayanarak eylemde yerini bulur. Bu koşulların özgüllüğü işçi önderliği safının çokça değişken oluşudur. Eylemlerin burjuvazi tarafından bastırılması her seferinde daha tanınmış, daha eski ajitatörler ve önderlerin tutuklanıp işten çıkartılmalarıyla sonuçlanır, bu yüzden işçiler her seferinde kendi aralarından yeni önderler bulup çıkartmak zorundalar. Bir yandan mücadelenin sürekliliği yitiriliyor, önderler içinde deneyim birikimi azalıyor ve hareket sürekli olarak açık önderlik pratik zaafıyla karşılaşılıyor, öte yandan açılan boşluk her seferinde yeni işçileri önderlik ve ajitasyon alanına çekiyor. Sürekli önderlik zaafı ile birlikte şevkli, öne çıkmaya hazır çok sayıda kişinin varolması İran işçi hareketinin önemli bir özelliğidir.

İşçi hareketinin açık, pratikte önderlerinden söz ettiğimizde bu kesimi göz önünde bulunduruyoruz. Bu kesim örgütlü çalışma deneyimine sahip, ajitasyon konusunda uzun geçmişi olan eski öncü işçiler ile eylemlerde adım adım becerilerini kanıtlayan, pratikte önderlik konumuna yerleşen şevkli, yeni öncü işçilerden

oluşur. İran'da on yıllardır süren baskı ve işçi hareketinin vahşice bastırılması ayrıca siyasal örgüt ve partilerin bu önderlik vasıflarını taşıyan işçilerin çok düşük bir yüzdesini kendi saflarına çekebilmelerine neden olmuştur. Bu unsurların büyük çoğunluğu örgütsel bağlılık ve kimlikten yoksundurlar. Bir cümlede söylersek, bunlar partili olmayan, örgütlü olmayan işçilerdirler. Kuşkusuz çalışmamız ve Komünist Parti'nin işçiler arasında büyümesi sonucunda nüfuz sahibi ajitatörler ve önderlerin önemli, belirleyici bir sayısını partinin saflarına çekeceğimiz, komünist ajitatörlerin işçi direnişlerinin nabzını tüm düzeylerde ellerinde tutacakları gün gelecektir. Ancak bugün durum böyle değildir. Bu, işçi eylemlerine müdahale ve önderlik etme sorununu önüne koyan bütün parti birliklerinin iyice tanınması gereken gerçektir. Direniş hareketini yönlendirmek ajitatör olmaksızın, açık, pratik işçi önderleri olmadan olanaklı değildir. Bunlara rağmen önderlik olanaklı değildir. İşçi hareketinde ileri atılacak ilkesel adımın belirlenmesinde ve parti birliklerinin pratik çalışma yöntemlerine daha kesinlik kazandırmada başarımız bütünüyle bu gerçeği kavrayışımıza düğümlenmiştir.

#### **4- Komünist Parti ve İşçi Hareketinin Pratikte Önderleri**

Partimizin ereğinin işçi hareketinin pratikte önderleri ve nüfus sahibi ajitatörlerinin parti saflarında yer almaları, etkinliklerinin parti etkinliklerinin genel çerçevesi içinde, parti ilkeleri ve siyasal çizgisi doğrultusunda gerçekleşmesi olduğu ortadadır. Ancak gerek bu ereğe doğru adım atmak gerek sürmekte olan işçi direnişleri ve mücadelelerini azami ölçüde etkilemek için bugün, becerikli ajitatörlere sahip olmak için, ilgimizi öncü işçilerin parti dışı etkinlik alanlarına çevirmeliyiz. Varolan olanaklar, ilişkiler ve materyal üzerinde çalışmalıyız.

Söylendiği gibi pratikte önder veya ajitatör bizim partimizin veya her hangi başka bir siyasal hareketin icadı değildir. Bu görüngü işçi direnişlerinin ayrılmaz parçasıdır. Öyleyse bizim



sorunumuz açık alana belli sayıda ajitatör ihraç etmek değil (gerçi partinin profesyonel, gezgin ajitatörlerinin bölge ajitatörlerinin yanısıra bu görevi üstlenecekleri gün gelecektir) varolan pratikte önderler üzerinde çalışmak, onları etkilemek, onları partiye çekmek, bir yandan eylem boyunca etkinliklerini yönlendirmek, öte yandan partili etkinliği işçiler arasında yeni ajitatörlerin gelişme süreci ve mekanizmasıyla ilişkilendirmektir. Varolan, fiili önderleri ve ajitatörleri partiye çekmeliyiz, yeni ajitatörlerin açık komünist düşünceler ve ilkeler temelinde biçimlenmeleri sürecine katılmalıyız. Bu rutin çalışmamızın bir parçasıdır. Ancak belirli her hangi bir eylemde eylemin pratikte önderleriyle siyasal-örgütsel ilişkiler kurabilmeliyiz.

Varolan koşullarda ciddi biçimde ilgi alanımızda yer almaları gereken kişileri iki gruba ayırabiliriz: Birincisi eski öncü işçiler ve pratikte önderler, ikincisi yeni yetenekler ve gelişmekte olan önderler. Pratikte önderleri deneyimli ve deneyimiz olarak iki gruba ayırmanın şematik, kaba bir bölümlenme olduğu açıktır. Gerçekte çeşitli ölçülerde ajitasyon için belirli düzeyde siyasal bilinçleri ve pratik yeterlikleri olan bir işçi kesimiyle karşı karşıyayız. Özgün durumlara müdahale etme doğru biçimini kestirmek ancak ve ancak işçiler arasında belirli eylemcilerimiz ve birliklerimizin görevidir. Ancak bu şematik bölümlenme bile yoldaşlarımızı sınıflandırmaya yarar.

*a- Deneyimli, eski ajitatörler ve pratikte önderler:* Bu grup işçiler son yıllarda güç, yıldırıcı deneyimler yaşadılar. İslam Cumhuriyeti'nin işçi hareketine baskısı temelde bu yoldaşları hedef almıştır. Bunların çoğu ya idam edildi ya tutuklandı ya da işten atıldı. Bir bölümü büyük birimlerde çalışma olanaklarını yitirdi ve bu yüzden küçük atölyelerde çalışmaya başladılar. Buralarda birincisi etkinlikleri için sınırlı bir alanla karşı karşıyalar, ikincisi uzun mücadele geçmişleri bilinmediğinden işçiler arasında eski ölçüde tanımamakta ve sevilmemektedirler. Bu işçilerin büyük çoğunluğu kendilerini sosyalist ve komünist olarak nitelemekteler. Ancak

komünizmi revizyonistlerin ve popülistlerin yorumuyla öğrendiklerinden revizyonizmin ve popülizmin bunalımı onları da ideolojik bir bunalım ve başı boşluğa, siyasal inançsızlığa itmiştir. Pratik açıdan belli ölçülerde dağılmış soyutlanmışlardır. Birbirleriyle olan eski geniş çaplı ilişkilerden yoksundurlar. Güvenlik korkusu ve popülist çalışma yöntemi acı deneyimi onları örgütlenme ve komünist örgüte katılmak konusunda tereddütte düşürmüştür. Ekonomik ve geçim sıkıntısı ağırlığı omuzlarına iyice çökmüş onların bu siyasal soyutlanmışlıklarını şiddetlendirmektedir. Kısacası düşünsel kafa karışıklığı, örgütlenmeden kaçma, soğukluk ve muhafazakarlık ve etkinlik için uygun alan yokluğu bu işçilerin çoğunluğunun genel sorunudur. Baskı atmosferi ve popülizmin ve "halkçılığın" çıkmazı (ana özelliklerinin sınıflarötesi ve sokak çalışması olduğu) İşçi Yolu gibi örgütleri ve 3. Yol'dan kalan toplulukları bile ateşli sendikalistlere dönüştürdüğü koşullarda başlangıçtan beri güçlü sendikalist eğilimleri olan işçilerin bu kesiminin bu sapmada boğulmuş olmaları şaşırtıcı değildir. İşçilerin bu kesimi üzerinde düzenli biçimde çalışmalı, yukarıda değinilen tüm konuları göz önünde bulundurmamız gerekmektedir.

1) Bütün koşullar altında bu yoldaşlarla ilişkileri korumalı görüş alış verişinde bulunmalıyız. Yalnızca güvenlik konuları bu gibi işçilerle ilişkileri sınırlandırmak nedeni olabilir.

2) Bu yoldaşlarla karşılaşmalarımızda popülizm deneyimini, revizyonizmin etkinlik biçimini, sendikalizm ve bireysel etkinlik temellerini derinden eleştirmeliyiz. Bu işçileri düşünsel karmaşadan, umutsuzluktan, sınırlı sendikalist mücadeleyle yetinmekten kurtarmalıyız. Bunda büyük ölçüde anlayış ve sabrın gerekli olduğunu unutmamak gerek. Komünist olmayan her şeye eleştirimizden iğne ucu kadar ödün vermeksizin bu işçilerin başından geçen olumsuz deneyimler ve revizyonist ve popülist öğretilerin ağır yükünü de hesaba katmalıyız. Haklı, alıcı (mücadelenin gerekliliği, tıkanmamak vb. konularda) yalnızca ahlaksal olumsuzlama açısından bu kişilerle karşılaşmamalıyız. Partimizin konu-

mu ve siyasetleri konusunda bir eleştirileri varsa bunlara dikkatlice, ayrıntılarıyla yanıt vermemiz gerek. Mücadele morallerini yükseltmenin yanı sıra eski sınırlı pratiğin derin eleştirisi yoluyla Komünist Parti, ereklere ve yöntemlerine ilişkin doğru bir kavrayışa kavuşmalarını sağlamalıyız.

3) Bu ilişkiler ve tartışmaların doğal ilişkiler çerçevesinde ve (her iki taraf için) asgari güvenlik tehlikeleriyle gerçekleşmesini sağlamalıyız. Bu işçilerin güvenlikle ilgili tedirginlikleri popülistlerin fırsatçı çalışma yöntemlerine ilişkin deneyimlerine dayanmaktadır. Bu katı ilişkiler çerçevesinde bu yoldaşları Parti yayın organları ve radyosuyla siyasal, taktik görüşlerimiz ve sloganlarımızla tanıştırmalıyız.

4) Bu işçileri elden geldikçe birbirileriyle ilişkilendirmek gerek. İslam Cumhuriyeti'nin baskı politikasının öncü işçiler arasındaki bağı güçsüzleştirmesine izin vermemek gerek.

İşçilerin bu kesimi üzerinde çalışma süreklilik, sabır, propaganda ve sapmış eğilimlere karşı açıklama yeteneği ve bu işçilerin pratik güçlüklerini tanımayı gerektirir. En deneyimli ve en iyi ajitatör yoldaşlarımızın bu işle ilgilenmeleri gerek.

*b- Yeni yetenekler, gelişmekte olan önderler:* Tanınmış deneyimli önderlerin önemli bir bölümünün yokluğunda yeni önderlerin geniş bir kesimi sahneye çıkar. Bunlar genelde daha düşük siyasal bilinç ve çalışma deneyimine sahip işçilerdirler, fakat şevkli ve mücadelecidirler, daha gençler ve daha yüksek bir morale sahipler. Yoldaşlarımız mahallelerde ve fabrikalarda çokça bu gelişmekte olan önderlerle karşılaşır. Genel oturumlarda, direniş toplantılarında bir yolunu bulup sözlerini her kese duyuran, itiraz seslerini devlet ve işverenin işbirlikçilerine karşı yükselten kişiler bulunur. Bazen zamanında yapılan bir konuşmayla hatta ortaya attıkları bir cümleyle işçi oturumlarının atmosferini değiştirirler. Bir çok durumda bu kişilerin müdahalelerinin daha çok duygusal bir yön taşıdığı, dolduruşa geldikleri, kimsenin seslerini kısamadığı görünür. Baskıya ve dayatmaya karşı duyarlıdırlar, bireysel karşı

koyuşlarda cesurdurlar. Sözlere pek düzenli, ussal, düşünölmüş, zorunlu olarak ilkesel değil, hesaplanmış pratik ve siyasal hareketlerden çok zorluklar ve baskıların duygulu bir dışavurumudur, ancak mücadele şevkiyle doludur. Bunlar giderek işçilerin sevgisini ve güvenini kazanırlar, ancak deneyimsizlik ve temel eksikliği iyi biçimde, hızla tanınmış pratikte önderlere dönüşmelerini engeller. Yoldaşlarımızın işçilerin bu kesimiyle duyarlı biçimde ve dikkatlice ilgilenmeleri gerek. Bunlar iyi ajitatörlere dönüşmek için asgari yeterliklere sahip kişilerdirler. Bilinçlenirlerse, komünist ideolojiyi kuşanırlarsa ve deneyim kazanırlarsa işçi hareketi içinde açık komünist önderlerin yeni bir kuşağına dönüşürler. Bizim açımızdan komünist ajitatörler yetiştirmek için bu işçiler içinde çalışmak yaşamsaldır. Bu konudaki görevlerimizin ana hatları şunlardır:

1) Bunlarla temas kurmanın ötesinde Partili deneyimli yoldaşlarla bunlar arasında propaganda konusunda bizzat sürekli ilişki kurmak gerek. Partili yoldaş doğal bir ilişki sürecinde bu işçilerin arkadaşı ve sürekli dostlarına dönüşmelidir. Bunlar "stajyer" ajitatörlerdir, bunları pratik içinde yetiştirmek gerek.

2) Komünizmi onlara öğretmek gerek. Bu işçilerin komünizmin temel belgeleri ve Marksizm'in temel düşünceleriyle bizim üzerimizden tanışmaları gerek. İşin devamında bu yoldaşlar Komünist Parti'yi, ereklarını, taktikler ve yöntemlerini tanımalı Parti ile çalışmaya istek duymalıdır.

3) Bu işçiler, ajitatörün rolü ve konumunu, işçi devrimi ve mücadelesi için önemini kavramalıdır, rollerinin bilincinde olmalıdır. İşçi direnişlerine müdahaleleri duygusal müdahale biçiminden belirli siyasal ve yöntemsel sınıfsal (sosyalist) ve belirli siyasal bir partiye (komünist parti) ilişkilenererek ussal, ereksel bir müdahaleye dönüşmeli.

4) Komünist ajitasyon sanatını onlara öğretmek gerek: Ajitatör ne zaman eyleme geçer, ne zaman kesinlikle müdahale etmeli, nerede dikkatli olmalı, çalışma alanının ve kendi konumunu nasıl

tanınmalı, üstü kapalı veya açık konuşmanın sınırları nedir, bu nasıl açıklığa kavuşturulmalıdır, burjuvazinin işbirlikçilerinin kurbanı olmaksızın Parti'nin açık görüşlerini, belirli sloganlarını bile nasıl yaymaya çalışmalı, kendisini nasıl korumalı, işçi kitlesiyle ilişkisi ne olmalı, polise karşı kimliğini nasıl tanımlamalı eylemlerini nasıl gerekçelendirmelidir, nereye kadar ve hangi koşullarda komünizme ve komünist siyasete açık biçimde değinmelidir, yönlendirmek istediği hareketin fiili ve potansiyel gücünü nasıl tanımalı, burjuva işbirlikçilerinin komploları nasıl bir doğaya sahip, devlet ve işveren işbirlikçilerinin eylem sırasında saflara ayrılık düşürdüklerini nasıl öğrenmeli, bunları nasıl etkisizleştirilmesi gerek, işçi temsilcisi olma kuralları nelerdir, devlet ve işverenle görüşmelerde hangi yöntemler kullanılmalıdır, işçileri en güçlü biçimde nasıl harekete geçirip sahnede tutabilir ve buna benzer onlarca başka "çalışma yöntemsel" soru; bunların hepsi stajyer ajitatöre ayrıntılarıyla öğretilmeli eylem biçimi her seferinde düzeltilmelidir.

Kısacası şevkli ve militan işçilerle karşılaşmalarda bu yoldaşların açık ajitatör ve pratikte öndere dönüşme yetenekleri azami duyarlılıkla değerlendirilmelidir. Zaaf noktaları çözümlenmeli, kişisel yetenek ve becerileri ve güvenlik yeterlikleri onaylandıktan sonra partili-ajitatörlerden biriyle bu kişi arasında doğal bir ilişki çerçevesinde sürekli ve güçlü bir ilişki kurulmalıdır. Komünizm ve işçi devrimi ilkeleri kendisine öğretilmeli, propaganda etkinliği pratik düzlemde yönlendirilip eleştirilmelidir. Bu arada partili yoldaşla yeni ajitatör arasında yoldaşça, ilksel ve yapıcı bir ilişki kurmak en önemli öğedir. Bu ilişki ajitatörün eğitilmesini olanaklı kılmasının yanı sıra kendisiyle örgütün gizli bölümü arasında belirli bir uzaklığı korumuş olur ve darbe alma riskini azaltır, özellikle ajitatörün kendisi "öğretmenin" işinin önemi ve değerini kavramışsa ve bilinçli biçimde onun izini polisten korumaya çalışıyorsa (bu konuda aşağıda daha ayrıntılı açıklama yapacağım).

Öncü işçiler arasında onları Komünist Parti'ye çekmek için çalışma bizim sürekli, rutin etkinliğimizin bir parçasıdır. Ancak komünist çalışma için açık ajitatör boşluğunu doldurmak bu sürekli etkinliğimizin özel bir yönüdür. Ajitatörleri çekmek ve eğitmek gizli örgüt etkinlikler alanına yeni bir alan eklemek anlamına gelir. Açık ajitatör olarak Parti'ye katılan yoldaşlar Parti ağı içinde yeni bir unsura dönüşmekle kalmıyor çalışmanın yeni bir boyutunu olanaklı kılıyorlar. Bu yüzden etkinliğimizin bu boyutunun özgüllüklerini iyice tanımalı ajitatörün gerçek konumunu olumlamalıyız. Pratikte faaliyetin bu boyutuna adım atma olanaklarından yoksun olduğumuz sürece, bir başka deyişle bölgesel örgütlerimiz (fabrikada ve mahallelerde) Parti gizli örgütüyle ilkesel biçimde ilişkide olan açık ajitatörlerden yoksun olduğumuzda işçi eylemlerine gerçek komünist müdahale olanaksız değilse bile en iyi durumda rastlantısal, etkisiz ve yüzeysel olacaktır ve her durumda parti örgütü için ciddi tehlikelere yol açacaktır. Eylemcilik (aksiyonizm) en geniş anlamında eylemin maddi ve gerçek koşulları ve temelleri oluşmamış olduğu durumda eyleme geçmek anlamına gelir. Partili açık ajitatör bu yaşamsal temellerden biridir. Gizli örgütün (siyasal-örgütsel ve güvenlik yönünden) açık ajitatörle güçlü ilişkisi bir başka yaşamsal temeldir. Yoldaşlarımız kendi bölge birlik ve örgütlerine bakıp ve yeniden kendilerine bu yönde işçi eylemlerine ilkesel ve sürekli biçimde müdahale etmenin en temel gereklerine sahip olduklarını sormalıdır.

Bu bölümünü burada bitiriyorum. Bu bölümde şu gerçeğin altı çizildi: Bizim için işçi eylemlerine müdahale etme sorunu kuramsal veya taktik bir sorun değil temelde çalışma yöntemsel bir konudur. Varolan engeller komünist çalışma yöntemi derinleştirilerek giderilmelidir. İşçi eylemi (gizli önderliğin yanı sıra) açık önderlik gerektirir. Bu yüzden açık müdahale yöntemlerini öğrenip uygulamalıyız. Ancak açık müdahale işçi hareketi içinde açık ve komünist ajitatörlerimiz olmasını gerektirir. Bugün saflarımızda bu ajitatörlerin sayısı azdır. Böylesi militanları çekmek ve geliştirmek işçi

hareketinin pratikte önderleri, işçi hareketinin öncü işçiler, şevkli, militan, yetenekli unsurları üzerine eğilmek bunları partili-ajitatorlere dönüştürmektir. Bu konu aynı zamanda parti gizli örgütünün açık unsurlarla örgütsel ilişkisini kavramayı da gerektirir.

Sonraki bölümde bu sonuncu yön üzerinde, sorunun örgütsel yanı üzerinde duracak ajitatorün partinin gizli birlik ve örgütüyle ilişkisi konusunda belirli noktalara değineceğim. Tartışmamı son olarak parti birliklerinin bu yönde atmaları gereken pratik adımların ana hatlarını açıklığa kavuşturmak ereğiyle noktalayacağım.

## II

### 1- Ajitator Tartışmasında "Çalışma Yöntemi"nin Önemi

Komünist ajitatorün önemi tartışmasını her şeyden önce temel bir düzeyde, bir başka deyişle "çalışma yöntemi" düzeyinde göz önünde bulundurmak gerek. Bu düzeyde tartışma henüz pratikte önderlerin ve nüfuz sahibi işçilerin sayılarının saflarımızda yeterli olmadığı, bunların sayılarının artması gerektiği konusunda değildir. Tartışma ilke olarak partimizin, kent ve birliklerde parti militanlarının bu gibi işçilerin bize yaklaşmalarını olanaklı kılan etkinlik gelenekleri, alışkanlıkları ve yöntemleri olmaları gerektiği konusundadır. Bu anlamda daha önce proleter ajitator adında bir görüşünün partili etkinliğin pratik sisteminde "sindirilmesi"nden söz ettik. Yöntemlerimiz, ajitator ve işçilerin pratikte önderinin bu sisteme yerleşebileceği biçimde olmalı. Partiyle çalışma ajitatorün etkinliğinin özgüllükleri ve gereklilikleriyle çelişik olmadığı gibi bu özgüllüklerin serpilmesi ve gelişmesi için uygun bir ortam oluşturabilmelidir. Üretim açısından bireysel küçük burjuvazinin yaşama yöntemi ve direniş biçimleriyle örtüşen popülist çalışma yöntemi doğal olarak proleter ajitatore ve kitlesel işçi önderine alan bırakmaz. Siyasal mücadele burjuvaziye barışçıl yollardan baskı uygulamak ile kör terörist başkaldırı arasında bir dalgalanmaya

dönüştüğünde, siyasal varoluşunu duyurmak sokakta varlığını göstermekle sınırlandığında, yeraltı faaliyeti toplumdaki kopmuş toplulukların komplomsu, operasyonları biçiminde başkalaştığında ve mücadelenin açık alanına müdahale neredeyse bütünüyle devre dışı bırakıldığında görevini ancak işçilerin ön safında yerine getirebilen nüfuz sahibi bir işçi veya işçi önderi doğal olarak bu örgütte kendine bir yer bulamaz. En büyük popülist örgütlerin güçlerinin doruğunda petrol endüstrisi gibi büyük sanayi dallarında ciddi mücadelede etki ve nüfuzdan yoksun olmakla kalmayıp 50 kişilik bir atölyede bile bir grev örgütlemekten aciz oluşları, sözcüğün özel anlamında işçi mücadelelerinde ve direnişlerde, en iyi durumda, eylemin kuyrukçuları ve muhabirlerine dönüşmeleri nedensiz değildir. İşçi sınıfının siyasal partisinin çalışma yöntemi işçinin ekonomik yaşayışıyla, mücadelesinin ve direnişinin belirli biçimleriyle uyumlu olmalı. İşçi örgütlendiğinde güçlenir. İşçinin bireysel mücadelesi sonuçsuzdur, yalnızca örgütlü işçi mücadelesi bir sonuca ulaşır. İşçiler, üretim alanında güçlü bir baskı aygıtına sahiptirler. Bu yüzden fabrika ve üretim yeri işçi mücadelesinin en temel alanlarından birini oluşturur ve grev, dünyanın en uzak köşelerinde bile, işçi direnişinin temel biçimine dönüşür. İşçi, küçük burjuvazinin tersine, büyük üretimle ilişkili toplumsal bir sınıftır. Bu sınıfın direnişi ve mücadelesi kaçınılmaz olarak kitlesel, açık ve açık biçimlere bürünür. İşçileri güvenli (örgüt) evlerde, militan mangalarda ve "Japon yapıştırıcısı" timlerde örgütleyip işçiler gibi mücadele etmeleri beklenemez. Sonuç olarak işçiler evrensel bir sınıf olmakla birlikte belirli fabrika ve bölge altkümelerinde yer almışlar ve bu geniş altkümelerinin her biri kendi bizzat, bölgesel önderlerini gereksinir. Evrensel işçi mücadelesi bu sınıfın farklı bölümlerinin örgütlenmesi ve hareketiyle ayrılmaz bağlara sahiptir. İşçileri burjuvalar ve küçük burjuvalar gibi, bir taklit mercii veya sürgünde devlet dikelterek uzaktan sıraya dizmek olanaklı değildir. Bölgesel örgütlenme ve önderlik, grev ve ayaklanmadan işçi denetimi ve erkin ele geçirilmesinin ertesinde ekonomik planlamaya dek



işçilerin bütün sınıfsal edimleri için yaşamsal, göz ardı edilemez bir zorunluluktur. Komünist çalışma yöntemi işçi sınıfının yaşamının ve mücadelesinin bu nesnel koşullarına uygun bir çalışma yöntemidir. Bizim popülist çalışma yöntemine yönelttiğimiz eleştirinin özünü şu biçimde dile getirmek olanaklı: Biz, bilinçli biçimde, sol harekete egemen burjuva geleneklerinin eleştirisi yoluyla partili faaliyetleri işçi sınıfının üretimsel ve mücadele nesnellikleriyle uyumlulaştırmak üzere, kendi yolumuzu açmamız gerektiğini öğrendik. Popülistler üsleri ve müvekkilleri olan toplumsal kesimi istedikleri biçimde harekete geçirip yönlendirebilirler. Biz kendi sınıfımızı, işçi sınıfını, sınıfın gerçek gücüne en iyi biçimde maddileşmek olanağı sağlayan biçimlere ve mekanizmalara dayanarak örgütlemekle yükümlüyüz. İşçi sınıfı mücadelesi, grevden, ayaklanmaya ve toplum yönetimine kadar yerel pratikte önderler ve ajitatörler gereksinir. Öyleyse Komünist Parti'nin kendisi de proleter ajitatörlerin bir örgütü de olmalıdır. Parti ve sınıf ilişkisini "gizli örgüt - işçi kitleleri" iki kutuplu ilişki biçiminde imgelemek mekanik bir düşüncedir. Bu "küçük motor -büyük motor" gerilla formülasyonunun başka biçimde dile getirilişidir. Gerçek dünyada ajitatörler ve nüfuz sahibi yerel pratikte önderler sınıf öncülerinin yeraltı partisiyle genelde açık biçimde eğitilen, açık biçimde direnen ve örgütlenen geniş işçi kitlesini ilişkilendiren ve bu ilişkiyi sürdüren halkadırlar. Karşı karşıya olduğumuz sorun şu: Partimiz'de ve çalışma yöntemimizde proleter mücadelenin bu yaşamsal ögesinin konumu nedir? Örgütsel çalışma geleneklerimiz doğal bir biçimde işçi sınıfı içindeki bu belirleyici kesimin rolünü yerine getirmek için uygun bir çerçeve sağlayabiliyor mu? Partimiz siyasal partiyle pratik, açık önderler arasındaki geleneksel ikiliği ve ayrılığı ortadan kaldırılabir siyasal partiyi yerel, nüfuz sahibi komünist önderleri kapsayan partiye dönüştürebilir mi?

Demek ki şu anki tartışma yerel militanlar ve parti birliklerinin pratik yöntemlerini kesinleştirmeye yöneliktir. Her hangi bir uğraksal öncelik veya eksiklikten bağımsız olarak, işçi sınıfı pratikte

önderleriyle ilgilenmek, işçi sınıfı ve işçilerin çeşitli kesimlerinin direniş hareketlerinin komünist önderlerini yetiştirmede yetenekli oluş, Komünist Parti'yi bu önderleri örgütleyen partiye dönüştürmeye çabalamak, bir eylem söz konusu olsun veya olmasın, sürekli, rutin bir görevimizdir. Ajitasyon, propaganda ve rutin parti örgütlemesinin önemli bir bölümü yalnızca ajitatorlerin etkinliklerinin yardımıyla olanaklıdır. Partimizin doğal bir biçimde işçi hareketinin pratikte önderlerinin önemli bir bölümünü saflarında bulundurduğu yöne gitmemiz gerek. İşçi sınıfının bu kesimini örgütlemek bir partinin işçi sınıfı içinde bir harekete dönüşüp dönüşemediğinin en önemli göstergelerinden biridir.

## **2- Temel Parti Hücresi ve Partinin "Temel Faaliyeti"**

Birlik partinin temel hücrelidir, fabrikada veya mahallede oluşan bir hücredir. Bu açıdan birliğin tanımlanmış görevleri ve rutini bulunmaktadır. Ancak partinin fabrikada ve mahallede "temel faaliyeti" bir hücrenin faaliyetinin ötesine geçer. Partinin "temel faaliyeti" olan propaganda, ajitasyon, bir fabrikada veya (fabrikalar ve işçi mahallelerinden oluşan) bölgede mücadeleyi örgütleyip yönetmek bir veya birkaç temel hücrenin gerçekleştirdiği ajitasyon, propaganda ve örgütlemekten daha fazla bir şeydir. Tanım gereği faaliyetin bu düzeyini ilerletmekle yükümlü olan örgütsel birim artık birlik değil (fabrika, mahalle, bölge vb. komiteler gibi) bir örgüt komitesidir. Birliğin propaganda, ajitasyon ve örgütleme görevlerinin belirli sınırları bulunmaktadır. Propaganda topluluklarını oluşturmak, yayın dağıtım şebekelerini örgütlemek, mali yardım toplamak gibi görevleri gerçekleştirmek birlikten beklenebilir ancak bir grev veya gösteri örgütlemeyi kolaylıkla birlikten beklemek olanaklı değildir. Bunlar birliğin zorunlu, yapılması gereken görevleri arasında yer alamaz. Bir başka deyişle temel hücre olarak birliğin görevleri ile partinin bir fabrika veya bölgede bütünsel varlığından beklenen etkinliğin niceliği ve niteliği olarak partinin "temel faaliyeti"ni ayırmak gerek. Birincisinde örgütsel

temel bir birim ve hücrenin edimlerinden söz ediyoruz. İkincisinde son çözümlemede partinin her fabrika ve bölge biriminde ilerletebilmesi gereken etkinlikler bütününden söz ediyoruz.

Bu noktaların ajitasyon ve ajitatör tartışmasıyla ilgisi nedir? İlişki şurada: Birlikleri sözcüğün özel anlamında göz önünde bulundurduğumuzda, ajitatörleri örgütlemek ve yönlendirmek görevlerini birliğin zorunlu (yerine getirilmeksizin birliğin gerçek birlik olmadığı yükümlülüklerin) görevlerinden sayamayız. Bütün örgütsel birlikler bir veya birkaç açık işçi önderini örgütleyip beslemekle yükümlü değildir. Kitlesele ve açık komünist ajitatörleri örgütlemek birliğin tanımlanmış görev alanının ötesine geçmek anlamına gelir. Dolayısıyla birinci olarak kitlesele ajitatörlerden yoksun çok sayıda birlik her zaman bulunabilir, ikinci olarak da işçi sınıfının pratikte önderlerini kendileriyle ilişki içinde, Komünist Parti bayrağı altında örgütleme olanak ve yeterliğe sahip birlikler kendilerini artık birliğin sınırlarının ötesine taşımaya başlamışlardır. Bu noktada (fabrika komitesi gibi) daha üst parti organlarının kurulması yönünde ciddi bir adım atılmak üzeredir. Bir ilke ve bir öncelik olarak ısrarla temel birliklerin oluşturulup çoğaltılması ve bunların tanımlanmış görevlerini düzenli biçimde yerine getirmelerini istemekteyiz. Bu, partinin yaşamının her döneminde daha gelişkin ve daha karmaşık partili etkinliklerinin dayandığı sürekli nabız ve sürekli gelişme ögesidir. Bu işin tatili olamaz ve hiçbir zaman önceliğini yitirmeyecektir. Temeldeki bu sürekli gelişmeye dayanarak partimiz "yeni" alanlara adım atma, daha karmaşık ve daha çok yönlü görevleri gündemine alma olanağı elde eder ve bunun sonucunda partinin örgütsel piramidinde daha üst karmaşık organları oluşturabilir. Ajitatörleri çekmek ve örgütlemek, kitlesele ajitasyon ve eylemlerin pratikte önderliği görevini yerine getirmek bu alanlardan biridir.

Komünist Parti'nin çalışmasının bu aşamasında bu alanlara adım atmak ve daha üst parti organları olan çeşitli görevleri bulunan fabrika parti örgütünü oluşturmak "yukarıdan", tüzüğe dayalı bir karar

sonucu olmazdan önce aşığadan gelişme ve büyümenin sonucudur. Bu tartışmanın ereğı bu gelişme uzak planının önemli boyutlarından birinin belirginleşmesidir.

Ancak bu tartışmada genel olarak birliklerin ilgisini kitlesel ajitator ve ajitasyon sorununa yönelmemiz ve bütün birlikleri muhatap almamızın nedeni birinci olarak bütün parti birliklerini ve militanlarını işçi sınıfının pratikte önderleriyle siyasal (daha sonraki aşamada örgütsel) çalışmaya yönlendirmektir. Sınıfın bu kesiminin önemi hepimiz için açık olmalıdır, ikinci olarak etkinliğin bu alana adım atma temel olanakları ve yetisine şimdiden sahip birliklerin sonraki adımlarını belirlemektir. Birçok birlik için tartışmamız bir çalışma yöntemi eğitimi ve genel ancak önemli bir yönelime yapılan bir vurgu olarak kalır. Ötekiler için bu tartışmanın içeriğı varolan dönemde belirli edimleri gerçekleştirme yönergesi olabilir.

### **3- İşçi Ajitatorlerini Çekmenin Genel ve Siyasal Gereklilikleri**

Şimdiye dek söylediklerimizden fabrika veya mahalle düzeyinde işçi ajitatorler olan nüfuz sahibi veya oluşmakta olan işçi önderlerini çekme konusunu basit bir üyeliğe alma mekanizmasına indirgenemeyeceğı ortaya çıkmaktadır. Söz konusu olan tarafımızdan bu çalışma alınca doğru ciddi bir yönelim, işçi önderleri ve öncü, nüfuz sahibi işçiler arasında partiyle çalışma yönünde bir hareket dalgası yaratmaktır. İçerik bakımından bu her iki tarafın gerçekleştirdiğı siyasal bir yönelim ve harekettir. Bizim açımızdan bu pratik, kitlesel önderleri komünist etki altına almak üzere kendilerine yönelmemiz anlamına gelir, işçi önderleri açısından ise bu komünist çalışma ve yeraltı örgütte örgütlenmeye yönelik bir harekettir. Bu çift yönlü yönelimi ateşleyen etmen her durumda partimizdir. Pratikte önderlere, komünizme ve komünist partiye yönelmelerini sağlamak üzere yönelen bizleriz. Bu işin gereklerini de sağlaması gereken yine bizleriz. Ama nasıl?

**a- Öncü İşçi Topluluklarıyla Sürekli Temas ve Bu Topluluklara Katılmak:** Bu topluluklar her zaman vardır. Burjuvazinin baskı ve saldırıları ne denli şiddetli olursa olsun bu toplulukları yok etme olanağına sahip değildir. Deneyimli, gün görmüş işçiler yıllar süresince bu toplulukları koruma ve işçiler arasında yayma yollarını öğrenmişlerdir. Bu topluluklar en doğal ilişkilere dayanarak, işçilerin çalışma ve yaşama yerlerinde binlerce gündelik temasın içinde sürekliliklerini korurlar. Burjuvazi, şimdiye dek, bu ilişkileri ciddi biçimde tehlikeye sokacak ölçüde işçileri atomize edememiş soyutlaştıramamıştır. Bu topluluk ilişkilerinde daha etkin ve daha bilinçli işçiler görüş alış verişinde bulunur, karar verir ve genelde sınıfsal çıkarların artırılmasının kavranmasına yönelik işçi kitlesi içinde özellikle de daha genç işçiler arasında bir çeşit temel öğretim gerçekleştirirler. "Otoriteler" bu ilişkilerde oluşurlar. Örgüt veya örgütlenme ortada olmaksızın doğal ilişkilerden kaynaklanan belirli bağlar etkin işçileri birbirleriyle ilişkilendirir. Bu topluluklar işçi sınıfı içinde belirleyici odaklardır.

Parti militanları, kendi çevrelerinin öncü işçilerinin bir parçası olarak, bu topluluklarla kaynaşmalıdırlar. Bu toplulukların daha ciddi biçimlere büründüğü yerlerde, doğal ilişkiler içinden bu topluluklarla aynı ölçüde ciddiyetle ilişkilenecek yükü bizim omuzlarımızdadır. Daha önce de söylediğimiz gibi bizim bu topluluklarla doğal ilişki ve kaynaşma ölçümüzü yalnızca güvenlik gerekçeleri sınırlayabilir. Şu veya bu etkin işçiler topluluğuyla olan görüş ayrılıklarımız karşılıklı ilişkilerimizi koparmak ve onların dışında kalmamızın gerekçesi olamaz.

**b- Öncü İşçileri Parti Politikaları ve Görüşleri Konusunda Sürekli Bilgilendirmek:** Bu sürekli ilişkiye dayanarak Parti'nin görüşleri ve siyasetlerini sürekli olarak öncü işçiler safına "pom-palamalıyız". Bütün etkin ve militan işçiler bizim görüşlerimiz, siyasetlerimiz ve sloganlarımızdan haberdar olmalıdır (bu görüşleri eleştiriyor olsalar bile). Bu işin gerekli koşulu (ilişkilerin güvenlik yönü göz önünde bulundurularak) bu topluluklar içinde partinin

görüşlerini bizzat, sistematik biçimde yaymak, öncü işçi topluluklarına Parti'nin temel edebiyatını ve yayınlarını düzenli biçimde ulaştırmak, Parti radyosunu işçilere tanıtmak ve Parti taktik ve sloganlarını sürekli biçimde işçi ilişkileri içinde açıklamaktır. Bütün etkin işçilerin Komünist Parti'yi ana hatlarıyla tanımalarını ve her yeni sorunla ilgili görüşleri ve konumunu ayrıntılarıyla öğrenmek istemelerini sağlamak gerek.

*c- Marksizm'i Yayma Yeteneği ve Proleter Olmayan Görüşlerin Eleştirisi:* İşçilerin pratikte önderlerine yönelişimiz onların kesin biçimde Marksizm'e yönelmeleri ve komünist örgütlenmeleriyle sonuçlanmalıdır. Proleter olmayan görüşlerin eleştirisi ve işçiler içinde Marksizm'i yaymaya çalışmak yaşamsal görevlerimizdendir. Bu işçileri ciddi biçimde etkileyebilmek için propaganda düzeyimiz yeterince yüksek olmalıdır. Ancak bu kesinlikle soyut noktaları yaymak ve klasik Marksist formülasyonları yinelemek anlamına gelmez. Ajitatörümüz Marksizm'in temel ilkelerini çeşitli biçimlerde ve çeşitli burjuva hurafeleri ve çarpıtmalarına karşı anlamlandırabilmelidir. Yaşayan, aydınlık ve günümüz toplumu ve dünyası sorunlarıyla ilişkili bir Marksizm: Ajitatör yoldaşlarımızın işçiler arasına taşımaya çalışmaları gereken şey budur. Ancak ajitatörün kendi özellikleri de çok önemlidir. Popülizm geleneksel olarak ajitasyon konusunu aydınlara ve öğrencilere bırakır. Bu aydınlar Marksizm'i daha iyi irdelemiş olmalarına karşın işçi sınıfının yaşamı ve pratikteki mücadelesine ilişkin çok az gözlem ve deneyime sahiptirler, bu ajitatörler ender durumlarda ikna edebilir ve otorite sahibi olabilirler. Ajitasyonları katıldıkları işçi topluluklarının yaşayan verileriyle ender durumlarda ilişkilenebilir. Biz bu eksikliklerden arındırılmış ajitatörler yetiştirmeliyiz. Aydınlara işçilerin yaşamı ve pratik mücadelelerine duyarlı olmaları koşuluyla propaganda konusunda etkili olabilirler. Bu yaşam ve mücadeleye ilişkin ve çeşitli açıları konusunda maddi deneyimleri ve zengin gözlemleri olmalıdır, üstelik öncü işçilerin uğraşları ve sorunlarıyla iyice tanışık olmalıdırlar. Ancak ajitatörlerimizi daha çok

bilinçli ve deneyimli işçilerin kendi aralarından yetiştirmeliyiz. Ajitatörün başarılı olabilmesi için kuramsal donanımının yanı sıra pratik deneyimliliği de zorunludur.

**d- İşçi Hareketinin Pratik Sorunları ve İşçilerin İstekleri Konusunda Donanımlı Olmak:** İşçi hareketinin sorunları, işçilerin istekleri ve işçi direnişleri yolu üzerindeki engeller konusunda yeterli duyarlılığı göstermeyen hiçbir hareket işçiler arasında nüfuzu konusunda iyimser olamaz. Bu duyarlılığın bir bölümü parti dokusunun proleterleşmesi ve birliklerin işçiler arasında sürekli çalışmaları yoluyla elde edilir. Ancak bu kendi başına yeterli değildir. Bu sorunları ciddi biçimde araştırıp incelemek gerek. İşçi hareketinin bütün sorunları konusunda kesin, yeterli bilgi ve bilince dayalı bir konuma sahip olmak gerek. İşçilerin morallerini, eğilimlerini ve isteklerini öğrenmek, işçileri harekete geçirme ve örgütleme konusunda pratik bir önderin karşılaştığı sorunları yakından tanımak gerek. Birlik üyesi yoldaşlarımız fabrikada ve mahallede işçi sorunlarını değerlendirme ve çözümleme, sapkın bakış açıları ve konumları eleştirme yetisine sahip olmalılar. Yoldaşlarımız git gide işçilerin direniş hareketlerinin sorunlarını değerlendirip çözümlemede yetkili bir merciye dönüşmelidirler. Çalışma yasası, sınıflandırma tasarıları, verimlilik, işyeri güvenliği, ücretler, kar payı, sigorta, kadınların çalışma koşullarından tutun üretim seviyesi, istihdam, farklı işyerleri ve bölgelerde işçi yoğunluğu vb. ile ilgili istatistik veri ve rakamlara kadar bütün konular ajitatörlerimiz için ciddi uğraşısına dönüşmelidir.

#### **4- Ajitatörleri Örgütlemeye**

##### **Pratik ve Güvenlik Sorunları**

(Komünistler için "olağan" çalışma koşulları sayılan) gizli faaliyeti örgütleme ve yeraltı örgütün işçiler arasında çalışma sürekliliğini varolan baskı koşullarında korumak kendi başına karmaşık ve duyarlı bir konudur. Buna ajitatörler örgütü ve gerçekleştirdikleri görevleri eklediğimizde konunun daha da güçleştiği

kendiliğinden ortaya çıkar. Burada kimi unsurunun açık biçimde çalıştığı, "rutin" çalışma alanlarının görece geniş işçi toplantıları, genel oturumlar, grev ve direniş yönetimi olduğu bir örgütle karşı karşıyayız. Bu yoldaşların tanım gereği siyasal polisin bütyütecî altına girecekleri apaçık ortadadır. Bütün hareketleri polisin casusluk ve bastırma kuvvetleri tarafından duyarlıkla gözetilecektir. Bu koşullarda çeşitli sınırlamalarımız ve sorunlarımız söz konusu olacaktır. Ajitatörleri çekme ve parti birliklerinin yeraltı faaliyetlerini ajitatörler ekseninde oluşan partinin açık faaliyetiyle birleştirmek tetikte olmayı, sürekli uyanıklığı ve her şeyden önce ilkesel, yerleşmiş komünist çalışma yöntemini gerektirir. Üstelik burada varsayılan durum ajitatörlerin parti unsurları ve resmî üyeleri ve deneyimli oldukları, siyasal polisle mücadele edebildikleri ve örgütün güvenlik ve çalışma sürekliliğini koruyabildikleri biçimindedir. Ajitatörleri çekme sürecinde, ajitatörün daha partiye katılma geçici döneminde olduğu sürede, iş bundan da çetindir.

Tartışmayı kolaylaştırmak için önce birinci durumu, çekme sürecinin bittiği ajitatörün parti örgütünün bir ögesine dönüştüğü durumu gündeme almamız daha sonra geçiş döneminin sorunlarını ele almamız daha iyi olur. Çünkü bu konuyu son biçiminde doğru biçimde düşünebilmemiz bu son duruma götürmesi gereken sürecin özelliklerini kavramayı kolaylaştıracaktır. Çalışmamızın sorufları ve güçlükleri nelerdir?

**a- Ajitatörün Parti Yeraltı Örgütiyle Teması:** Gerçekte bu öteki bütün sorunların kaynağıdır. Eğitim, deneyim aktarımı, yönlendirme ve denetim, ajitatörün (parti üyesi olarak) örgüt yaşamına müdahalesi vb. dahil bütün hareketlenmeler ajitatörlerin yeraltı birliklerle sürekli, güçlü temas kurmalarını gerektirir. Bu ilişki doğru biçimde nasıl kurulabilir? Parti birliği işçilerin pratikte önderi olan bu yüzden aşağı yukarı "rahatsız", militan veya "solcu" bir unsur olarak siyasal polis tarafından bilinen ajitatör yoldaşla yeraltı örgütü kendisinin ve ajitatörün güvenliği tehlikeye düşmeksizin nasıl düzenli biçimde ilişki kurabilir?



**b- Ajitatörü Yönlendirme, Çalışmasını Gözetme ve Denetleme:** Ajitatörün rutin çalışması (ister eylem için ister işçileri çeşitli biçimlerde örgütlemek için olsun) propaganda yapmak ve işçileri harekete geçirmektir. Bu çalışma rutin biçimde parti yeraltı örgütü yönlendirmesiyle yapılmalı. Ama nasıl? Yeraltı örgüt açık unsuru grev sürecinde, genel oturumun örgütlenmesinde veya işçileri belirli direniş hareketlerine özendirmede nasıl yönlendirecektir? Kitleselel ajitatör ve pratik işçi önderinin çalışmasının ana özelliklerinden biri dar bir zaman içinde duyarlı konulara ilişkin çok sayıda karar alma zorunda olmasıdır (Örneğin: Grev sürmeli mi, işverenin önerisi kabul edilmeli mi, propaganda tonunu düşürmeli mi, işçilerin morallerini doğru biçimde belirlemiş mi...). Bu gibi durumlarda ajitatörün danışma ve yönergeye gereksinimi var. Yeraltı örgütü bu gereksinimi nasıl karşılayacaktır? Baskı şiddeti arttıkça bu sorun daha şiddetli biçimde ortaya çıkar.

**c- Ajitatörün Düzenli Siyasal Eğitimi:** Ajitatör parti yayınlarına kolayca ulaşabilmeli. Gerekli kitap ve broşürleri okuyabilmeli, eğitim seminerlerine katılabilmelidir. Aynı zamanda, düşmanın duyarlılıkla izlediği biri olarak evinin temiz olması gerek. Yanında veya evinde belgeler, evrak bulunmamalı, örgütsel ilişkileri izlenmemeli vb. Ajitatörün bu gereksinimi nasıl giderilir?

**d- Ajitatörün Parti İçi Etkinliklere Katılması:** Ajitatör, parti üyesi olarak, rapor vermelidir, parti içi tartışmalara katılmalıdır, parti seçimlerinde oy kullanmalıdır, toplu kararlar konusunda görüş bildirmelidir ve buna benzer onlarca başka parti içi etkinliğe katılmalıdır. Pratikte, tanınmış bir önderi kendisinin ve yeraltı örgütü güvenliği doğrudan tehlikeye düşmeksizin bu gibi ilişkilere nasıl yerleştirmek gerek? Parti merkezleri ve unsurları konusunda bilgisinin gerekenin ötesine geçmemesini nasıl sağlamalı, birlik veya başka düzeylerdeki parti örgütleri veya unsurların darbe alması durumunda konumunun güçsüzleşmemesi çalışmasının felce uğramaması nasıl sağlanmalıdır?

Bunlar ciddi biçimde karşılanmaları gereken ana gereksinimlerdir. Bunlara başka konular da eklenebilir. Ajitator, parti ilişkisi bütünüyle saklandığı durumda bile, işçilerin öncüsü olarak çalışmasından dolayı ceza alma, işten atılma veya tutuklanma tehlikeleriyle karşı karşıyadır. Bir işçi ailesini geçindiren kişi olarak sorunları artık kişisel değil parti sorunudur. Aynı biçimde, güvenlik tehlikesinin baş göstermesi durumunda ajitator kaçırılmalıdır. Bu alandaki gereksinimleri karşılamak da parti örgütünün görevlerindedir. Bunun gibi birçok konu daha var...

Ama yanıt nedir? Zaman ve mekandan, dönemin özel siyasal ve güvenlik koşullarından bağımsız tek bir yanıtın olmadığı ortadadır. Şöyle bir dönem tasarlanabilir: Örneğin devrimci bir yükselişin doruğunda parti üyesi, fabrika konseyi önderi, işçi temsilcisi vb. olan ajitatorün, öteki parti üyeleri gibi parti merkezlerine gidip geldiği, kendi örgütsel birliğinin oturumlarına katıldığı, Komünist Parti'ye üyeliğini resmen, topluma ve geniş işçi kitlelerine bildirdiği ve parti mitinglerinde konuşmacı olarak katıldığı bir dönem düşünülebilir. Ancak biz şu anda başka bir aşamadayız, dünya çapında işçi ve komünist mücadelenin tarihinde eşi az bulunan bir baskı dönemindeyiz. Burada özel gelenekler ve mekanizmalar geliştirmek gerek. Tartışmamız varolan koşullarda birliklerimizin yolunu açacaksa günümüz koşullarını temel almalıdır.

Ajitatorün özgül örgütlenme biçimi, yeraltı örgütüyle partinin açık unsurlarının karşılıklı etkileşimi ve ilişkisini ele almadan önce her türden örgütlenmenin temel alması gereken birkaç önemli ve temel etkene değinmemiz gerek. **Birincisi**, işçiler arasında "doğal ilişkiler" in önemini altını çizmek gerek. Bu, küçük burjuvazinin "taşıyıcı yaratmak" diye adlandırdığı şeydir. Bizim için doğal ilişkiler, işçiler arasında arkadaşlık, tanışıklık ve doğal gelip gitmeler bunun çok ötesinde bir şeydir. Bunlar sınıf içindeki etkileşimlerin gerçek mekanizmalarıdır. Bu anlamda sınıfın bir bölümü olarak biz komünistlerin de etkinlik mekanizmalarımızın bir bölümü bunlardır. Bu ilişkileri bütünüyle ciddiye almak gerek. Aile toplantıları,

arkadaşlıklar, iş ilişkileri, yerel tanışıklık vb. bizim çalışmamızın önemli taşıyıcılarından. Parti militanlarının bu ilişkilerini genişlettikleri, bu ilişkilerde yer aldıkları, kendilerini sınıfdaşlarıyla geniş biçimde ilişkileri olan "toplumsal" işçilere dönüştürdükleri ölçüde yeraltı ve açık örgütlenme işi daha kolay biçimde ilerler. Birçok teması, eğitimi, rapor almayı ve yönergeleri bu "doğal ilişkiler" dokusunda gerçekleştirmek olanaklıdır.

**İkincisi** işçilerin siyasal bilinç düzeyinin artması, partinin işçi kitleleri içinde genel benimsenme düzeyinin artmasıdır. Daha önce birliklerin parti sempatisini işçilerin geniş bir kesimiyle çevrelenmesi konusuna değinildi. Komünist Parti'ye eğilimin, ondan söz etmenin, sözde olsa dahi onu savunmanın, radyosunu dinlemenin ve yayınlarını aramanın işçiler arasında arttığı ölçüde ister açık ister yeraltı olsun gerçek parti ağını örgütlemek kolaylaşır. Muhalif işçilerin sayısı arttığı ölçüde muhalif komünist işçiler daha sağlam pratik konumlar elde ederler. Muhalifler bizim yöntemlerimizle, bizim sloganlarımızla konuştukları ölçüde partili resmi ve örgütlü ajitatör etkinliğinin boyutlarını genişletmede ve güvenliğini pekiştirmede başarılı olacaktır. Böylece yeraltı ve açık çalışmanın ve birliklerle ajitatörlerin ilişkilerinin geliştirilmesi büyük ölçüde yoldaşlarımızın partinin düşünceleri ve siyasetlerini yaymak ve işçilerin genel bilinç düzeylerinin yükseltilmesine yönelik rutin çalışmalarına bağlıdır.

**Üçüncüsü** birliklerin siyasal, örgütsel ve pratik kapasiteleri ve hazırlıklı oluşlarıdır. Pratik işçi önderini çekmek ve önderlik görevlerini komünist yöntemle, parti ereklere, ilkeleri ve disiplini çerçevesinde gerçekleştirecek partili bir ajitatör olarak örgütlemek için yeraltı örgütümüz (bu durumda birlikler) belirli temel becerileri kazanmış olmalıdır. Bütün birlikler böyle bir örgütlemeyi başaramaz. Birliğin siyasal açıdan yüksek bir düzeyi olmalıdır. İyi bir propaganda gücünü kendisinde yoğunlaştırmış olmalı, işçi hareketinin pratik sorunlarını ve işçilerin isteklerini iyice tanımış olmalıdır. Birlik, propaganda toplulukların örgütlenmesinde, parti

yayınlarının dağıtımında, işçilerin eğitiminde, kısacası "parti birlikleri görevleri" broşüründe sözü edilen rutin görevleri örgütleyip yerine getirmede belirli bir yere varmış olmalıdır. Güvenlik açısından ilişkilerini sağlamlaştırmış olmalı, güç niceliği açısından yeterince büyümüş olmalıdır. Ajitatorü besleme, onunla ilişkisini sürdürme, onu yönlendirme ve örgütlemenin kendisi büyük çaba harcamayı gerektirir. Birlik, ajitatorü parti hizmetinde etkinleştirecek yeterlikte olmalı, ajitatorü kanalıyla gündemine gelen sorunlarca yutulmamalı böylece temel görevlerini yerine getirmekten geri kalmamalıdır. Zayıf birliklerin de etkinlik alanlarında ilişkilendikleri pratikte işçi önderlerine ilgisiz kalmamaları gerektiği kendiliğinden ortadadır. Ancak işçilerin bu gruba ilişki kurmak ve rutin parti görevlerini yerine getirmekten onları kitlesel partili-ajitatorler olarak örgütlemeye kadar uzun bir yol olduğunu da unutmamalıdır. Ne olursa olsun bütün parti birlikleri kendilerini biçimlendirmek üzere başarılı çabaları sonucunda er geç bu yola adım atmaları gerek.

### III

Önceki bölümlerde rutin parti faaliyetinde gizli ve açık çalışmanın birleştirilmesinde, eylemleri örgütleyip yönlendirmede ve işçi kitlelerini etkilemede ajitatorün önemi konusunu geniş biçimde ele aldık. İkinci bölümün sonunda ajitatorün örgütlenmesi ve parti birliği ve örgütüyle ilişkisi konusunda bir dizi önemli pratik sorunun altını çizdik. Sorular ana hatlarıyla şunlardı: Ajitatorü yeraltı birlikle nasıl ilişkilenebilir, bu ilişki nasıl korunmalıdır? Ajitatorü yönlendirme ve denetleme yeraltı örgüt tarafından nasıl gerçekleştirilecektir? Açık ajitatorün düzenli eğitimi yeraltı örgüt tarafından nasıl yapılacaktır? Ajitatorü, yeraltı bir partinin iç yaşamına nasıl katılır, buna nasıl müdahale eder ve son olarak ajitatorün geçim ve güvenlik sorunlarının üstesinden nasıl gelir? Burada, tartışmanın sonunda olanakların el verdiği ölçüde varolan baskı koşullarında bu

pratik sorunları yanıtlamaya yönelik kimi noktadan söz etmemiz gerek. Burada "çözüm yolu" veya görece çözümler olarak sunulacakların değiştirilemez dogmalar olmadıkları kendiliğinden ortadadır. Gerek koşulların değişmesi gerek deneyim artışı ve olanakların genişlemesi açık ajitatörün örgütlenme biçimlerini ve yeraltı örgütüyle ilişkisini etkileyecektir. Yine de burada söylenecekler varolan süreçte bu alanda etkinliğimiz için temel, uygulanabilir bir örnek oluşturur. Tartışmanın üç bölümde yazılmasından dolayı kimi noktalar tartışanın genel çerçevesini anımsatmak üzere olasılıkla kaçınılmaz olarak yinlenecektir.

### **1- Varolan Önderlerle Çalışma**

Daha önce komünist ajitatörler yaratmak için üzerlerinde çalıştığımız işçileri genel olarak, görece biçimde iki gruba ayırabileceğimizi söylemiştim. Birincisi, işçi direnişlerinin ve hareketlerinin pratikte varolan önderleri, bir başka deyişle şu anda kendi birimlerinde işçi kitlesi üzerinde ciddi nüfuza sahip muhalif işçiler, ikincisi, biçimlenmekte olan yetenekli, önderlik alanına yeni adım atan muhalif, cesur ve uyanık işçiler.

Varolan önderlerle çalışmanın kendine özgü özellikleri bulunmaktadır. Örgütlenmeden kaçmak, revizyonist çarpıtmalar ve şimdiye kadar partimizin sınırlı çalışma alanının sonucu olan Komünist Parti'nin erekleri ve yöntemlerine ilişkin bulanık kavrayışları, yeraltı örgütle ilişkiye geçmekte güvenlik tutuculukları, ekonomist ve sendikalist kuruntuları bu işçilerin partiye katılmalarını güçleştiren engellerin ana biçimleridir. Buna karşı zengin deneyim, işçiler arasında açık çalışmanın mekanizmalarını bilme ve kendini burjuva işbirlikçilerinin kışkırtmaları ve baskıları karşısında koruyabilme, işçilerin konum ve morallerini hızla kavrama yetisi bu işçilerin sahip oldukları ve Devrimci Marksizm'e yönelmeleri ve Parti'de birleşmeleri durumunda onları işçiler arasında komünist siyasetleri ilerletmenin güçlü aygıtlarına dönüştüreceği olumlu noktalarıdır.

Bu yoldaşları Parti'ye çekme aşaması genelde bunların komünist partiyle çalışmanın önemini ayımsadıkları ve partili örgütte yer almanın zorunluluğuna inandıkları dönemdir. Bu çekme döneminin eksenini komünizmi bizim açımızdan anlatmak, komünist yöntem ve ereklere açıklamak ve öğretmektir. Yanlış öğretileri eleştirmek önemli olduğu kadar bizim özgül yöntemlerimizi de öğretmek yaşamsaldır. Dolayısıyla işçi önderlerini partimize çekme görevini üstlenecek olan yoldaşlarımız en yetkin ajitatörlerimiz olmalıdırlar. Bu yoldaşlarımızın öncü işçilerle ilişkileri başından itibaren yüksek güvenlik önlemleri gözetilerek gerçekleştirilmelidir. Bu süreci doğal bir ilişkinin dokusuna yerleştirmek, bu ilişkiyi ilerletme işini bir kişiye bırakmak ve yeraltı komite veya birliklere üye öteki yoldaşların bu işçi yoldaşların kimlikleri, çalışma ve etkinlik alanları konusundaki bilgileri olanaklı asgari düzeye indirmek birliğin ve işçi yoldaşların güvenliklerini korumanın gerekli koşuludur. Bu işçi ilişkileri konusunda parti üst organlarına rapor vermek durumlarında azami duyarlılık gösterilmeli, raporlarda güvenlikle ilgili bilgilerin sınırlandırılması, bilgi alış verişinde kullanılabilen ciddi ve güçlü biçimde şifrelerin kullanılması ilişkili olduğumuz işçilerin güvenliklerini bu bilgiler düşman eline geçtiğinde bile koruyabilir. Öncü işçilerin Komünist Parti ile ilişki kurmalarının güvenlik riskinin asgari düzeye düşecek biçimde çabalamalı ve bunu bu işçilere de açıklamalı. Komünizmi ve Komünist Parti'yi ilerletmede parti üyelerinin özveride bulunacakları kesin kabul edilmektedir ancak daha bizim devrimci yöntemimizin haklılığını açık biçimde kavramamış olan işçilerin Parti ile ilişki konusunda özveride bulunmalarını beklemek yersizdir. Temel engellerin üstesinden gelmeleri gerekenler bizleriz, bu engellerden biri başta İslam Cumhuriyeti'nin cellatları ve ikinci olarak geçmişte popülist çalışmanın yüzeysellikleri nedeniyle oluşan işçilerin yüreklerindeki örgütlenmeden kaçma ve güvensizliktir, bu engelleri daha fazla enerji harcayarak etkisiz kılmak işçi sınıfının siyasal ve işçi sınıfına bağlı bir parti olarak bizim görevimizdir. İşçiler komünizme ve Komünist Parti'ye

inandıkları ölçüde özveride bulunacaklardır. Ancak bunlar oluşması için çalışmamız gereken koşullardır, bunu baştan varsayamayız.

Sonuç olarak bu ilişkiler çerçevesinde bu pratikte önderlerin bir kesimini partiye bağlı ve partide örgütlü komünistlere dönüştürebileceğiz. Bu noktada bu yoldaşların ajitasyon ve pratikte önderlikteki davranışları Parti sorununa dönüşür. Ajitatörün partili örgütlenmesinin teknik ve pratik sorunları bu noktada ciddi biçimde karşımıza çıkar.

### **İlişki, Eğitim, Yönlendirme**

Çözülmesi gereken ilk sorun yeraltı örgütünün ajitatörle sürekli ilişkisi ve temas halinde olmasıdır. Varolan koşullarda bu teması korumanın en güvenceli yolu ajitatörü (tek görevi veya en önemli örgüt görevi) ajitatörün örgüt bağlantısını sağlamak, ajitatörü eğitime, siyasal yönden besleme ve çalışmasını rapor eden deneyimli partili bir ajitatörle ilişkilendirmektir. Her ajitatöre özel bir aracı sağlamak ajitatörün faaliyetinin hizmetine sunulan asgari olanak olmalıdır. Ancak aracı yoldaşın biricik görevi ajitatörle birlik arasında ilişkiyi kurmak değildir. O, aynı zamanda, ajitatörle ilişkide birliğin bütün otoritesinin temsilcisidir. Siyasal ve mücadele özellikleri açısından partili-ajitator yoldaş ajitatorün kuramsal ve pratik sorunlarını yanıtlayabilen, çalışma sürecinde onu yönlendirebilen ve onun çalışmasının zayıf ve güçlü yönlerini değerlendirebilen biri olmalıdır. Partili-ajitator, ajitator için manevi ve siyasal bir otoriteye dönüşebilmelidir. Söz konusu ajitator daha eski, daha deneyimli ve daha etkin olduğu oranda partili-ajitator aracı yoldaşın sahip olması gereken özellikler daha üst bir düzeyde olmalıdır.

### **Partili-Ajitatörün Ajitatörle Gündelik Çalışmasının Yöntemi**

Partili-ajitator yoldaş ajitatorü yönlendirebilmek için ajitatorün etkinlik alanında (fabrika veya mahalle) bulunmalıdır, olanaklıysa

ajitatörün çalışıp faaliyet ettiği aynı üretim biriminde çalışıyor olmalıdır. Ancak bu arkadaşlığın açık düzeyi partili-ajitatör yoldaş ile ajitatörün kendiliğinden birlikte düşünölmeyecekleri biçimde korunmalıdır. Partili-ajitatör ajitatörün çok sayıda arkadaşından biri olmalıdır. Öte yandan bu arkadaşlık onların çokça temas halinde oluşlarının dışarıdaki gözlemci için doğal görünecek biçimde yakın olmalıdır. İşçi mücadelesine açık ve yarı açık biçimde müdahale görevi olan ajitatörün tersine partili-ajitatör olabildiğince sıradan bir işçi eylemine en fazla basit bir işçi olarak katılmalıdır. Partili-ajitatör ajitasyona bizzat katılırsa parti birliği gerçekte korunmasız ve ilişkisiz iki ajitatöre sahip olacaktır! Konuyu şöyle düşünebiliriz: Her ajitasyon birimi ajitatör ile onun siyasal sorumlusu ve aracısı olan iki kişiden oluşmaktadır. Bu ikisi arasında varolan işbölümünü korumak yaşamsaldır. Partili-ajitatör yoldaş ajitatörün doğal ilişkiler içinde onun üzerinden ve yoluyla parti yayınlarını izleyebileceği, gerekli broşür ve kitaplara ulaşabileceği ve parti içi tartışmalarla tanışabileceği olanakları sağlamlıkla yükümlüdür. Ajitatör partili-ajitatör yoluyla görüşlerini ve raporlarını parti birliğine ve örgütüne ulaştırır. Partili-ajitatör ile ajitatör arasındaki ilişkide en önemli nokta ajitatörün partili-ajitatöre siyasal güveni ve partili-ajitatör yoldaşın manevi otoritesidir. Dolayısıyla pratikte önderleri birliklerle ilişkilendirme aracı-partili-ajitatör görevini doğru biçimde yerine getirebilen yoldaşların bulunmasına bağlıdır. Bütün araçlar bu görevi üstlenemezler. Çünkü partili-ajitatörün siyasal güçsüzlüğü ve deneyimsizliği ajitatörün geri kalmasına, çalışmadan soğumasına ve partiyle siyasal ayrılığına yol açar. Sözü edilen manevi otorite oluşturulabilirse ajitatörün gündelik çalışması şen biçimde, asgari pratik bulanıklıklar ve yeterli kendine güvenle gerçekleştirilebilir. Buradaki sorunumuz örgütsel ve yürütmeye ilişkin olmaktan çok siyasal bir sorundur. Becerikli partili-ajitatör kadrolarımızı işçi hareketi içindeki en iyi pratikte önderleri çekmek, örgütlemek ve onlarla ilişkileri korumak için görevlendirmeliyiz.



## **Ajitatörün Görece Pratik Bağımsızlığının Zorunluluğu**

Parti birlikleri ve örgütüyle en güçlü ilişkileri geliştirme olanaklı olsa bile, bir başka deyişle koşullar günümüz koşullarından çok daha iyi olsa bile, parti üyesi kitlesel bir ajitator ve işçilerin komünist önderi çalışmalarında oldukça bağımsız davranabilmelidir. Yaratıcılık, hızlı karar verme ve mücadelenin farklı evrelerinde durumu hızla kavrayabilmek komünist ajitatorün çalışmasının gerekli koşuludur, bu da sürmekte olan çalışmalarda oldukça bağımsız davranabilmeye eşittir. Varolan koşullarda bunda daha da fazla bir bağımsızlığa "boyun eğmeliyiz". İlişki ve denetleme konusundaki güvenlik ve pratik sınırlamalar bu aşamada büyük ölçüde ajitatorü eğitime yoluyla, ajitatorle yeraltı örgüt arasında siyasal-ideolojik gönüldeşlikle ve yerleşik çalışma gelenekleriyle giderilmelidir. Örgütsel ve yürütmeye ilişkin bir konu olarak "denetim" in zayıfladığı durumlarda kişilerin siyasal birliği, parti çizgisinde olmaları ve partili çalışma gelenekleriyle tanışıklıklarının önemi artar. Partili çalışmanın bu özel evresinde kesinlikle büyük ölçüde (azimli çalışmayla berkleşmeleri gereken) bu siyasal-ideolojik etmenlere ve bu geleneklere dayanmalıyız. Bugüne kadar temelde bulunmayan ve toparlanmaları ile güçlenmelerinin bizim görevimiz olan gelenekler. Ajitator siyasal ve ideolojik açıdan daha yerleşik olduğu, parti gereksinimlerini tanıdığı ve çalışmasında becerikli olduğu ölçüde yeraltı örgütü onun kişisel kararlarının doğruluğuna daha fazla güvenebilir. Bu aracı partili-ajitator yoldaşın görevlerini hafifletir ve örgütün darbe almasını güçleştirir.

### **Birliklerin Güvenliği**

Birlikler ajitatorün açık alanda yaptığı faaliyetler sonucunda ortaya çıkan tehditlere karşı nasıl korunabilir? Partili-ajitator yoldaş birliği ajitatorden ayıran, birliği polisten korumamızı sağlayan bir halkadır. Partili-ajitator yoldaşın ajitatore polis darbesinin olasılığını zamanında bildirme konusunda uyanıklığı, onun aji-

tatörü ve birliği zamanında uyarması darbeden korunmamızı veya darbenin çapını sınırlamamızı sağlar. Varolan koşullarda ajitatörün birlik konusunda bilgileri oldukça düşük ve yalnızca faaliyeti için yaşamsal olacak düzeyde olmalıdır. Bu bilgilerin çapı, bütünü polisin eline geçtiğinde bile birliğin izinin sürülmesine olanak sağlamayacak düzeyde olmalıdır. Partili-ajitator yoldaşın da birlik hakkında bildikleri "asgari bilgi" ilkesi çerçevesinde, partili-ajitator yoldaş darbe aldığıında birlik temizlenmek fırsatına sahip olabilecek biçimde, sınırlandırılmalıdır. Varolan koşullarda ajitator yoldaş birlik toplantılarına katmaktan vaz geçmek gerek. Daha iyi koşullarda ajitatorü kişilerin karşılıklı olarak birbirilerini tanıyamayacakları öteki parti oturumlarına katabiliriz. Bütün koşullarda, gelecekte bile ajitatorün parti oturumlarına katılması son derece dikkatlice, düşünülerek ve güvenlik bütünüyle sağlanarak gerçekleştirilmelidir.

### **Ajitatorün Güvenliği**

Komünist ajitatorün güvenliğiyle ilgili en önemli sorun onun işçi kitlesiyle kurduğu ilişkidir. İşçi kitlesinin etkin desteğini kazanmak, işçilerin toplu irade ve kararlarına dayanmak, işçilerin katılımını mücadelenin tüm düzeylerinde sağlamak ve kitlesel güçlerinin desteğine dayanmak: Bunlar ajitatorün mücadelelerin önderliğinde ve işçilerle gündelik temaslarında kendi güvenliğini sağlamak alanındaki en büyük sermayesidir. Düşman, toplumda baskı ve bastırma gölgesini topluma ne denli geniş ölçülerde dayatmış olursa olsun işçi önderlerine, işçi kitlesinin yüreğinde yerlerini bulan ve onların tanınmış, güvenilir temsilcilerine kolay kolay el uzatamaz. Ajitatorün bir ajitator olarak etkinliği sürecinde güvenliği temel olarak bu yolla elde edilmelidir. Ancak bunun varolan koşullarda gerçekleşebilmesinin gerekli koşulu siyasal polisin ajitatorün siyasal kimliğini ve örgütle pratik temaslarını öğrenememesidir. Polisin gözünde ve dosyalarında ajitator yoldaşımız en fazla devletin ve işverenin zorbalıklarına boyun eğmeyen ve işçilerin

haklarını savunan ancak hiçbir hareketle örgütsel ilişkileri bulunmayan muhalif, etkin bir işçi olarak görünmelidir. Bu, ajitatörün siyasal polisle karşılaşmasında güçlü yönlerinden biridir. Örgütsel ilişkisini zihninin uzak ulaşılamaz bir köşesinde saklamalı ciddi biçimde gerçeğinin bir parçası olan kitlesel bir önderin, muhalif ve cesur bir işçinin psikolojisine bürünmelidir. Örgütsel ilişkiler daha yerleşik doğal ilişkilere dayandıkları ölçüde ajitatör ruhsal ve pratik açılardan siyasal polis karşısında daha güçlü bir konumda yer alır. Bu gerekçeyle bazı başka konulara da dikkat etmek gerek. Polis partili-ajitatör üzerinde örgütsel belge ve döküman, açık yayın bile bulmamalıdır. Evi kesin biçimde belge ve yayınlardan "arındırılmış" olmalıdır. Ajitatör, ajitatörlük görevi dışında hiçbir başka örgütsel görev üstlenmemelidir. Yayınların basımı ve dağıtımına, belgelerin nakline, parti adına mali yardım toplamaya, (doğrudan doğruya) partiye yeni kişileri çekmeye katılmamalıdır. Ajitatör kendi özel görevini yerine getirmeli. Partinin rutin çalışmasını ajitatör yoldaşın etkinliğinin sonucunda oluşmuş olan uygun temel üzerinde genişletmek yeraltı birlik ile onun çevresindeki topluluklar ve ağların görevidir. Varolan koşullarda ajitatör yoldaşın kimliği ve partili oluşunu partili-ajitatör yoldaş dışında kimse bilmemeli (ajitatörün ilişkisinin partili-ajitatörle kesilmesi durumunda ajitatörün birlik ile ilişkisinin gerektiğinde merkez tarafından yeniden kurulabilmesi için partili-ajitatör yoldaş ile parti örgütü merkezi arasında özel düzenlemeler yapılmalıdır). Kısacası ajitatörün yeterli güvenlik içinde faaliyet edebilmesi için çok güç harcanmalıdır. Partili-ajitatör yoldaşın da güvenliğinin korunmasının yaşamsal olduğunu eklemeliyim. Gerek komünist bir kadro olarak bireysel değeri gerek bu arada üstlendiği önemli görevden dolayı, eylem sürecinde ajitatör kadar doğrudan darbe alma tehlikesiyle karşı karşıya olmasa bile, güvenliğinin sağlanması için azami olanakların seferber edilmesini gerektirmektedir. Onu da tehlikeye sokabilen birliğin karşılaştığı en ufak polisiye tehlike durumunda ivedilikle uyarılmalıdır. Bireysel güvenliği için

gerekli olanaklar sağlanmalıdır. Partili-ajitator yoldaşları parti yayınlarının ulaştırılması, rapor almak ve onun da katıldığı oturumlar yüksek düzey güvenlik önlemleri gözetilerek gerçekleştirilmelidir.

## 2- Yeni Yetenekler Üzerinde Çalışma

Yerleşik işçi önderleri bir eleştirel eğitim sürecinde partiye yaklaşılır, yeni yetenekler ve daha genç önderler ise Marksizm'in ve işçi önderliğinin pratik yöntemlerinin olumlu eğitimini gereksinirler. İşçilerin bu kesimine yönelik eğitim ve çekme çalışması başından itibaren bunların çalışma ve yaşama ortamında bulunan yoldaşlarca gerçekleştirilmelidir. Mücadeleci, pratikte önderlere dönüşebilen işçilerin yeteneklerini ve becerilerini ayırsamaları gereken ve bu sürecin başlangıç evrelerini ilerletmeleri gereken kişiler bu yoldaşlardır. Fabrika veya mahalledeki bütün partili yoldaşlar yakın birkaç işçiyle ilişki içinde olabilir eşzamanlı olarak bilinçlendirme ve eğitim konusunu bunlar arasında ilerletebilir. Bu eğitimin büyük bir bölümü pratik, deneysel eğitimidir. Ajitator yetiştirmek görece uzun bir süreçtir. İşçi yoldaş ajitasyon sanatının tüm yönlerini öğrenmelidir, bu bağlamda bütün bilimsel ve sanatsal dallar gibi çeşitli evrelerden geçmelidir, staj görmelidir, basit işten karmaşık işe doğru gitmelidir. Ajitasyon yalnızca sesini yükseltmek ve başkalarını direnişe çağırarak değildir, işçi kitlelerini açık ve yarı açık biçimde örgütlemek ve yönlendirmek yöntemidir. Stajyer ajitatorün kuramsal açıdan öğrenmesi gerekenler propaganda topluluklarında sürmekte olanlardan pek farklı değildir. Ancak pratik açıdan bu konunun kendine özgü karmaşıklıkları söz konusu. İlk günden bir grevin başına geçip bütün yönlerini doğru biçimde yönlendirmek olanaklı değildir. Kişi önce kitleli düzeyde işçilerle çalışmanın çeşitli düzeylerini öğrenmeli direniş hareketinin önderliğinin gereklilikleriyle tanışmış olmalıdır, staj dönemi "projeleri", alıştırma ve sınavlarıyla gerçekten de bir staj dönemidir. Partili-ajitator yoldaşımız stajyer ajitatorü bilinçli biçimde bu sınavlara sokmalıdır (öncü işçilerin "kendiliğinden" toplulukları bu geleneği

fiilen yatkın işçilerin eğitiminde kullanıyorlar). Örneğin, bireysel ihtilaflar bir bölümdeki işçilerin arasını bozmuş onları birbirilerinden soğutmuştur, stajyer ajitatörümüz konuşarak, akıl yürüterek ve işçilerin sınıfsal çıkarlarını açıklayarak bu karşıtlıkları ortadan kaldırıp yoldaşlık havasını yeniden estirebilir mi? Çalışma esnasında bir işçi yaralanmıştır, stajyerimiz işçilerin toplu halde, tercihen işi durdurarak onu ziyaret etmelerini, ailesine uğramalarını ve tazminat için işverene baskı yapmalarını sağlayabilir mi? Stajyerimiz çalışamaz duruma gelen işçi yoldaşın ailesine yardım için mali destek fonu oluşturabilir mi? Tutuklu muhalif bir işçi durumunda nasıl? Stajyerimiz şu veya bu bölümün işçilerinin, işçileri korkutan İslami Birlik üyesini hesaplanmış bir programla yerine oturtmalarını sağlayabilir mi? Bu sınavların sayısı oldukça fazladır, işçilerin gündelik yaşamlarında defalarca bilinçli ve muhalif işçilerin karşısına çıkar. Bu süreçte ajitatör işçilerin sorunlarıyla, güçleriyle, onları örgütlemenin çeşitli yollarıyla, onları korkutan veya cesaretlendiren etmenlerle, işçilerin kitle psikolojisiyle vb. ile derinden tanışır. Bunlar pratikte işçi önderine dönüşmenin gerekleridir.

Pratik açıdan hazırlık ve çekme dönemleri partili-ajitatör bir yoldaşın gözetiminde sürmelidir. Gelecekteki ajitatörümüzün bilinci ve deneyimi arttığı ölçüde pratik açıdan partiye daha çok yaklaşır. Bu bilinç ve hazırlık ajitatörün kendisi partiyle doğrudan çalışmayı ve Komünist Parti'ye üye olmayı isteyecek düzeyde artmalıdır.

Ajitatör bir komünist ve bir önder olarak yerini işçilerin ön safında aldığı anda karşılaşacağı pratik örgütlenme sorunları daha önce dile getirdiğimiz türden olacaktır. Ajitatör yetiştirme süreci başlangıcından itibaren onunla partili-ajitatör veya ajitatörler arasında güçlü doğal ilişkilerinin geliştiği, eski, güvenilir bir yoldaşlığın kurulduğu ve ajitatörle partili-ajitatör arasında kişisel kapasite ve kişilik konusunda karşılıklı bir bilincin geliştiği anlamına gelir. Bunun kendisi temel birimlerin işçiler arasında kitle-

selleşmesinin göstergelerinden biridir, bu yeraltı örgütü ile açık ajitatör arasında uygun ilişkileri kurma konusunda karşımızda oldukça geniş alanlar açar.

### **3- Ajitatörün Gücü Örgütlü Oluşundadır**

İşçi sınıfının gücü örgütlü oluşundadır, bu işçilerin sınıfsal mücadelelerinin temel ilkesidir. Ancak tek tek işçi militanları için de aynı şey doğrudur. Örgüt, proleter bir örgütse, mücadelecî işçiye güç verir, kendine güvenini artırır, cesaretini, yürekliliğini ve mücadelesinin sonucu konusundaki inancını onlarca kat artırır. Bizim saflarımıza katılan önderlerin de böyle duyguları olmalıdır. Parti'de örgütlenmeleri önderliği daha iyi başardıkları, kendilerini daha güvenli hissettikleri, mücadelelerinin sürekliliğine daha fazla güvendikleri, daha etkili oldukları, düşmana karşı kendilerini daha güçlü buldukları, gerek maddi gerek manevi açıdan eşleri ve çocuklarının güvenliği konusunda faaliyetleri sonucunda doğacak sonuçlara daha güvenle baktıkları anlamına gelmelidir. Popülist örgütlerin siyasal ve örgütsel yüzeysellikleri, örgütlü mücadeleye yönelen işçilerin gereksinimler kümesine ilgisizlikleri birçok durumda siyasal örgütü gerçekte işçilerin ayaklarına vurulmuş ağırlıklara ve omuzlarına yıkılmış yüke dönüştürür. Komünist Parti yöntemi başkadır, bunu pratikte kanıtlamak gerek.

### **4- Son Olarak**

#### **Yine Komünist Ajitatörün Önemi Üzerine**

Komünist ajitatörleri çekmek ve yetiştirmek güç ve uzun bir süreçtir. Ancak başından beri komünist devrimin kolay, çabuk bir konu olmadığı biliniyordu. Komünist ajitatör bu komünist devrimin dayanaklarından biridir. Komünistler yalnızca gizli çalışma alanıyla kendilerini sınırladıkları (bu önemli alanda görevlerini doğru biçimde gerçekleştirdikleri varsayıldığında bile) açık çalışma ile kitlesel önderlik en fazla reform ve düzeltmeler için savaşılabilen, işçi sınıfının devrimci potansiyelini burjuva toplumunun yasaları ve

kurallarıyla gemleyen kesimlere bırakıldığı sürece komünist devrim olanaklı olmayacaktır. Komünistler işçi sınıfını "genel olarak" bilinçlendiren, ancak belirli durumlarda ve pratik mücadelede sınıfı sendikalistlere ve reformistlere havale eden hayırsever bilgiler değiller.

Komünist ajitator işçi kitlesine önderlik etmenin ayrılamaz parçası olmaktan öte bilinçlendirme yönüyle bile, bu bilinç sürmekte olan pratik mücadelelerin dokusunda öğrenilmesi gerektiği ölçüde, yaşamsal bir role sahiptir. Ajitator olmaksızın parti eksiktir, kaçınılmaz olarak başarısız olur. Ancak komünist ajitator ağaçta yetişmez. Komünistlerin işçi sınıfının derinliklerinde sürekli, azimli çalışmalarının sonucudur.

İşçilerin öndersizlik dönemini sona erdirecek işler yapmalıyız. İşçi sınıfının en iyi unsurlarının, kitlesel eylemlerin önderleri ve örgütleyicilerinin Komünist Parti'nin çabasıyla ve bu partide örgütlenerek geniş işçi kitlelerinin ön safında, fabrikalarda ve mahallelerde, grevlerde, gösterilerde, barikatta ve ayaklanmada önünde yeniden yerlerini almalarını [sağlamalıyız]. Çok uzak olmayan gelecekte burjuvazinin direnen, ayağa kalkmış işçilerle karşılaştığı bütün yerlerde ön saflarında yeraltı siyasal bir partide çelik bir disiplinle bir birlerine kenetlenmiş olan azimli komünist işçilerle karşılaşmasını sağlamalıyız. Büyük işçi kitlesini bu sınıfın profesyonel devrimcilerinin partisi olan İran Komünist Partisi'ni birbirilerine bağlayan halkalar komünist işçilerdir. Bugünün daha erken varmasını istiyorsak işçiler arasında gizli komünist örgütünü kurmak ve genişletmek göreviyle komünist ajitatorleri çekme ve yetiştirme görevini birleştirmemiz gerek. Komünist ajitatorün önemini ve konumunu kavramak bu yolda atılacak ilk adımdır.

\*

Ceviren: Sadık KOLUSARI

İtalya Yeniden Komünist Yapılanma Partisi Senatörü

Luigi MALABARBA

**Hırslı ve Zorunlu Bir Hedef:**

**Avrupa'da Yeni İşçi Hareketi**

**"H**areketlerin Hareketi'nin oluşması dönemimizin pozitif bir olayını oluşturuyor; yenilgiden sonraki uzun bir sürecin ardından yeni bir işçi hareketini oluşturan bir imkâna işaret eden ilk harekettir" diyor Senatör Luigi Malabarba... Malabarba'nın haziran sonunda Berlin'de toplanan Uluslararası Konferans'ta yaptığı konuşmasından bir bölüm aktarıyoruz.

Seattle Halklar Hareketi değişik fırsatlarda, özellikle Zapatist tecrübe ve Pekin'deki 1995 Kadınlar Konferansı'nda görülen (hareket s.k.), mevcut egemen sistemin ekonomik, sosyal ve politik ilişkilerini radikal bir eleştiriye tabi tutuyor. "Başka Bir Dünya Mümkündür!" sloganıyla, kapitalist globalleşmeye ve onun krizine "soldan" bir cevabın temelini oluşturuyor.



Sömürücü mekanizmaların dev ideolojik kampanyasının sürdü-  
rüldüğü yıllardan sonra, kapitalist toplumsal ilişkilerin doğal,  
objektif ve değişmez olarak gösterildiği bir ortamda, globalleşmeye  
eleştirel yaklaşan hareket, acı, sömürü ve hakların kaybedilmesinin  
doğal bir süreç olmadığını, tersine kapitalist globalleşme sürecini  
yönlendiren demokratik olmayan uluslararası kurumların somut  
politik kararlarının sonucu olduğunu açıkça ortaya koydu. Emek  
hakları ile insan ve çevre tahribinden en fazla sorumlu olan büyük  
ekonomi patronları olarak Uluslararası Para Fonu, Dünya Bankası  
ve Dünya Ticaret Örgütü'ne ortak düşman çehresi verildi. Aynı  
zamanda sömürülen değişik kesimler arasında diyalog ve mücadele  
için ortak yollar yaratıldı.

Dünya çapında bir alternatifin ortaya konması imkânını yaratan  
bu Hareket'in kendi tarihsel kazancı, G-8 gibi anti demokratik  
kurumlarla biçimlenmiş dünya hükümeti işlevini (**delegitimiert  
und entmystifiziert**) etmiş, dünya çapında belirsizlik üreten politik  
kararları deşifre etmiş, düşmana bir çehre ve isim vermiş ve bu  
yolla globalleşme sürecinde üretilen değişik çelişki ve çatışmaların  
birlikte yönlendirilmesini ve böylece dünya çapında alternatif  
konusunu gündeme getirmiş olmasındadır. Söz konusu olan, ülke-  
den ülkeye değişik güçler ve bilinçlenmenin farklı dereceleriyle  
kesin olarak kapanmamış olan bir süreçtir; böylece gündemde  
kalan bir konudur.

Bu hareketin tüm temel ilkeleri bu özden hareketle ortaya çıkıyor:

1. Enternasyonalist bir karakter taşıyor, kendine has protestolar-  
dan çıkıyor, fakat ifadesini global düzlemde, yani sermaye gelişimi  
düzleminde buluyor.

2. Potansiyel olarak çoğulcu yeteneklidir, - gezegenin dışlan-  
mışlarından hareketle (toprak mülkiyeti, yiyecek maddeleri hakkı  
ve yeryüzü hakkı olarak beslenme sorununu işleyerek) - şiddet sis-

temi ile insani, sosyal ve devletsel ilişkileri ticarileştirmeye razı olmayan tüm sosyal özneleri ve düşünce akımlarını kaynaştırma gücü olarak, insanlık için büyük bir birlik oluşturma eğilimine sahiptir. Bu temel duruştan hareketle, tam etkili olmasa da, sözü edilen Dünya Kadın Yürüyüşü esnasında görüldüğü gibi, özgürleşme süreçlerindeki cinsiyet özellikli ilkelere ve insani özgürleşme potansiyeline sahiptir.

3. Günümüzde yoğunlaşma modellerini nitelendiren görüntülere karşı temel protestodan hareketle, anti kapitalist bir canlılık ortaya çıkarıyor ve tartışmaya ortak düşünce getiriyor. Hareket'in neo liberalizme karşı kendi pozisyonunu ortaya koyduğu kültürel kategoriler, şüphesiz artık belli bir yelpaze oluşturmuş ve büyük bir çeşitlilik ile dil, ideoloji ve kültür gibi önemli noktalar bakımından zenginliğe sahiptir. Ortak düşünce ve reel sosyalizmin yıkılması sonucu hükmedilen kültürel ıssızlığın olduğu yıllardan sonra, kapitalizme karşı eleştirinin henüz sistemli pratik tecrübelerine dayanmayan büyük bir çeşitliliği ortaya çıkarması ayrıca tamamen normaldir. Reel sosyalizmin krizi, Marksizmin analizci koro araçlarının büyük parçalarının kültürel yeniden oluşumunu da mümkün hale getirdi. Yeniden Komünist Yapılanma perspektifinde, analizci ve yığınlar düzleminde uygulanabilir, neo liberalizme ve pazara karşı protesto temelinde politik ekonominin eleştirisine sunulacak olan araçların yenilenmesi görevi düşüyor.

4. Hareket kendisini bir protesto eylemi ile sınırlamıyor. Son yıllarda mevcut sosyal düzenin nitelik değişimi için önerilerini formüle etme cesaretini gösterdi. Bu yolla Porto Alegre'deki her iki forum önemli düzenlemelerde bulundu. Bir taraftan, gelir dağılımı sorunu dışında kapitalist düzenin temel sorunlarını tartışma konusu yapan önemli platformlar oluşturuldu (zihinsel mülkiyet ve su gibi temel rezervlerin toplumsallaştırılması sorunlarını hatırlayalım);

diğer taraftan Hareket'te yer alan değişik sosyal öznelerin (iş, toprak, çevre, cinsiyet, tüketim gibi sorunlarda) projelerini birleştiren bir temel potansiyel yaratıldı, bunun yanında üretim koşullarının ve toplumsal yeniden üretimin yeniden düzenlenmesi sorunu da gündeme getirildi.

5. Demokrasi ve katılım sorununu yeniden soru haline getirdi ve global iktidar piramidinin tepesindeki merkezileşme yoluyla sürekli içerik kaybeden klasik temsil etme biçimlerini tartıştırdı. Bunun yanında doğrudan demokrasi, aşağıdan halk kontrolü, kamu alanlarının açılması, katılımın aynı andaki biçimleri ve alternatif sosyal-ekonomi yöntemleri gibi çekirdek soruları merkeze aldı. Ayrıca politikanın eleştirisi hakkında bir hareketlilik ve kişisel görev olarak, amacın takibi olarak, sosyal kontrol ve kendi kendini yönetme olarak geçen karar süreçlerinin yeniden ele geçirilmesi isteği, hem söylenen ile yapılan arasındaki sıkı bağı hem de iki dönem politikası olarak taktik ile strateji arasındaki geleneksel ikiye bölünmenin aşılmasını temel sorun haline getiriyor. Bu duruştan hareketle Hareket, henüz kendisi için tam çözmüş olmadan, politikanın reforme edilmesinin radikal sorununu ortaya koyuyor. Hareket, sorunla ilgili olarak vatandaşın angajmanı, demokratik olarak yapılandırılmış sosyal idrakları, ortaklaşa çalışma ve kendi isteğine dayalı hizmetler alanlarındaki son yirmi yılın bu teorik tamamlamalarını, pratik tecrübelerinin birikimini üstleniyor.

6. Özellikle 2001 yılında İtalya'daki Cenova Sosyal Forumu tecrübesiyle Hareket, farklılar arasında koalisyonun yeni biçimlerinin yaratılması konusunda büyük bir beceriklilik ispatladı. 1000'den fazla dernek, parti ve sendikadan oluşan ve böylece tarafımızdan bilinen gösterileri mümkün kılan bir eşitlik "pakt"ı kurdular. Hareket içerisinde ifade edilen farklılıkları hem ilk hamlede hem de politik pratikte pozitif algılayarak kavradı.

7. Cenova'daki tecrübe Hareket'in oluşumundaki karakteristik durumu tekrar merkezi konuma getirdi: Seattle'de oluşan Koalisyon. Örgütlenmiş işçi hareketinin önemli parçalarının katılımı - İtalya'nın en büyük metal işçileri sendikası FIOM'dan başlayarak alternatif tabanın tüm sendikal hareketine kadar - Cenova Buluşması'nın temel niteliğinin gerçeğidir...

"Seattle Halkları"nın ite kalkan dünya sahnesine çıkması Yeniden Komünist Yapılanma Partisi (PRC) için beklenmedik bir şey değildir: Hem kötü dönemde partinin elindeki analiz araçları hem de kendi özneliğiyle Hareket'in kaynaşmış bir parçası olma konusundaki kendi becerikliliği sayesinde. Ve hem de Genç Komünistler'in politik pratikleri sayesinde PRC, Cenova Sosyal Forumu içerisinde açık ve önemli bir rol oynayabildi, çünkü bunlar sadece homojen istekler durumunda değildi.

Bir çok fırsatta Hareket'in kendisini ve kendi yeteneğini en uygun bir biçimde ispatlayabildiği ve aynı zamanda kendi perspektifleri ve kendi örgütsel yönelimleri hakkında ciddi bir tartışmayı sürdürdüğü bu süreçte, yönelimimizi daha yakından izah edebilmeyi yararlı görüyoruz. Stratejik kararımızın geçerliliği konusunda Hareket içerisinde etkili olmanın, örgütlenmedeki angajmanımızın, Hareket'in gelişimine yönelik olarak gelişen politik ve kültürel çalışmaların altını çizmek istiyoruz. Bizce bu süreçte aşağıdaki noktalar önem kazanıyor:

1. Hareket'in gelişimi temel bir hedeftir; bundan, düşmanın zorladığı zamanaşımını aşarak yaşama, gelişme, etkili olma yeteneğini anlamak gerekiyor. (...)

2. Kendi içerisinde öyle zengin, kendi karakteristik özelliklerinde ve kendi genel seçme hakkında öyle çeşitli, her halükârda

gerçekçi, politik ve "politikleşmeyen" anlamı korumakta geçerli değerli bir varlık ortaya koyuyor. Hiç de basit olmayan bu meydan okuma, sadece subjektif temellerde gelişemez. Bölünme eğilimleri, hatta tek tek oluşum parçalarının ayrıştırılması ve/veya otonomlaştırılmasına karşı güçlüdür ve "Global-Olmayan-Halk"ın bileşimini oluşturan subjektivitenin çoğunluğuna dayanıyor. Hareket içerisinde varolan farklılıklara karşı saygıyla, bilinen hedefleri canlı tutma yeteneğiyle, Hareket'in sınırları aşan sürekli yaygınlaştırılmasıyla uyum temelinde programatik başka bir profilin hazırlanması, kendimize ve protesto hareketi öznelerine yüklememiz gereken bir sorumluluktur.

3. Yurttaşların, ülkelerin, yerleşim birimlerinin Sosyal Forumlarının Yaratılması, Hareket'in bu gelişimine ulaşabilmek için, kesinlikle tek olmasa da önemli araçtır. Bu forumlar öyle geliştirilmeli ve güçlendirilmeli ki ara gruplar olarak kalmamalı, tersine insanlar katılmak ve öneriler sunmak istediklerinde başvuracakları gerçek uğrak yerlerine dönüştürülmelidir. Bu uğrak yerleri siyasetten dışlanmış veya kendisini siyasetin dışında tutmuş her özneyi ve özneliği kabul eden durumda olabilmelidir. Bu yüzden -işçi ve gençlikten, özellikle güvenliği olanlardan ve güvenliği olmayanlardan, emekçi ve öğrencilerden, "yerli yurttaşlardan" ve göçmenlerden- değişik sosyal güçler demetinin işi, Hareket ile çelişmeden etrafına sarılmaktır.

### **Sonuç olarak söylenmesi gereken**

Politik tasavvurlarımız, dünya ile diyalog halindeki coğrafik ve sosyal bir ortamda Avrupa boyutuna yayılıyor. Bu, modern ve globalleşme dönemindeki bir dünyada politik alış verişin yeni boyutudur. Daha ilk tecrübeler ispatlıyor: Sömürüye ve yabancılaştırılmaya tabi tutulmuş tüm güçlerin bütünlüğünü oluşturan farklı toplumsal, geleneksel ve yeni güçleri birleştirebilmek için Avrupa alanı en büyük uygunluğa sahip alandır. Bu Avrupa alanı yeni bir

işçi hareketinin yaratılması için en iyi yerdir. Avrupa Marşı Ağı, Attac, sendikal solun koordine edilmesi hareketleri ve diğer benzer tecrübeler bu yöne gidiyor.

Uluslarüstü bir alan içerisinde kendi politik inisiyatifini planlayan, son yıllarda başarılı bir biçimde yaptığımız ve yapmaya devam edeceğimiz gibi diğer güçlerle işbirliğinin biçimlerini oluşturan Avrupa politik gücü düşüncesi sadece zorunlu değil, aksine kendi uluslararası ilişkilerimizi ideolojik temel sorunlara dayandırarak kurmayı da mümkün olduğu kadar önlemeliyiz. Kesin olarak hem hırslı hem de zorunlu amaç seçilmeli: Yeni Avrupa politik öznesinin yaratılması. Bundan başka gözümüzün önünde ne varolan güçlerin organize edilmiş birleşmesi ne de ideolojik temele dayalı bir yoğunlaşma var.

Avrupa'da alternatif solun birleşmiş ve çoğulcu öznesinin oluşmasının tarihsel bir zorunluluk ve en had safhadaki bir zaruret olduğu inancındayız. Bu süreç olmazsa Avrupa solcuları kaybolma tehlikesindedir. Bu süreç olmazsa anti global hareketin kendisi, daha fazla alternatif yaratma yerine politikadan uzaklaşma tehlikesine girer. Avrupa'da alternatif solun oluşması, yeniden kurulmaz gözüken ölçülü solun ve orta solun krizine karşı değişiyor; bu, orta vadede tehlikeli görülen yeni haklar mücadelesinin vakitsiz saldırısıyla başladı ve şimdi bir çok Avrupa ülkesinde görüldüğü gibi, hareketlerin güçlenmesine, anti global harekete ve toplumsal çelişkiye karşı (devam ediyor, sk). Bu solun yaratılması isteniyorsa "Nereden geliyorsunuz?" sorusu sorulmamalıdır. Bu soru yanlış yola ve yıkıma götürür. Daha çok karşılıklı olarak herkes kendisine bu yeni ciddi tartışmada hangi yeri almak ve nereye gitmek istiyoruz sorusunu sormalıdır. Dünya çapında ve Avrupa'da anti global hareketle ilişkinin bu projenin yapıcı bir faktörü olduğunu düşünüyoruz. Bu hareket içerisinde, Avrupa'da bu birleşik ve çoğulcu öznenin yaratılması için temel teşkil eden ve benimsenmesi gereken iki programatik temel sorun var; yani savaşın ve terörün sistematik olarak reddedilmesi, aynı şekilde neo liberal

politika biçimlerinin de reddedilmesi ve yine perspektifte henüz yetersiz ve belirsiz de olsa, bir başka dünyanın mümkün olduğundan konuşuluyorsa, bizim için bu çok açık bir isimdir, sosyalizmdir, bunu kararlaştırmak gerekiyor.

PRC -ki tezin radikalliği burada yatıyor- beklediğimiz Avrupa, sosyal Avrupa sadece bu Yeni Başlangıç ışığında gelişebilir: Solcu Avrupa özneliği oluşumunun (Avrupası, sk). Bu alana yönelime dönülmezse, Avrupa kendi doğumuna -bu demektir ki Maasricht'e mahkum kalırsa, doğru çabalarımıza rağmen havaya uçurmak istediğimiz çerçeveye hapsedilmiş kalırız. Bu yılın sonbaharında İtalya'da Porto Alegre angajmanı temelinde Avrupa Sosyal Forumu yapılıyor. Yöneticilik hakkını veya işin sorumlusu parti olmayı istememeliyiz. Tersine bu alternatif öznenin başlangıcından oluşan, aynı zamanda politik ve sosyal olan bir zenginlik sunmalıyız.

Bir benzetme yapmak gerekirse, bu Yeni Başlangıç yoluyla, bizim için Birinci Enternasyonal'i oluşturan güçlerin ilişkisine benzer yeni bir şey çıkacak.

Son yıllarda, Amsterdam'dan Barselona'ya, Köln, Prag, Nizzav ve Cenova'ya kadar kıtamız üzerinde mücadele inisiyatifi için her türlü koşullar olgunlaşıyor. Avrupa grevinden Vilvoorde'deki Renault İşletmeleri'ne kadar -her şeyden önce Sevilla'ya ve İtalya, Yunanistan, İspanya ve diğer ülkelerdeki grevlere kadar- bugün Avrupa boyutunda emek dünyasının hakları için genelleştirilmiş grevi, bir genel grevi somut olarak düşünebiliriz. Bu talepler ve onların somut uygulanması arasındaki açıklığı aşmamız için politik tempoyu hızlandırmak zorundayız: Bu, bugünün hedef belirlemesidir, bu alternatif solun politik ve toplumsal yoludur.

Selim MURAT

## Kürdistan'da Örgütlenmenin Tarihçesi ve **YENİ DÖNEM** için

### Bazı Perspektifler (II)

#### IV) Geçen Sayıdan Özetle

**B**u yazının birinci bölümünde (Kürt Solu, sayı 7) Kürdistan ulusal demokratik hareketinin yüzyıllık tarihi gelişimi içinde politik örgütlenme sürecinin bir özetini vermeye çalışmışım. 20. yüzyılın başlarında başlayan politik örgütlenmenin hangi aşamalardan geçerek günümüze ulaştığını, örgütlenme sürecinde sürekliliğin gerekliliğini, bu alanda yaşanan deney ve birikimleri, günümüzde bundan ders çıkarılması gerektiğini yazmışım.

1940-1960 yılları arasında yaşanan sessizliğin ardından, 1960 ve 1970'lerde Kuzey Kürdistan'da politik örgütlenme alanında bir atılım dönemi yaşandı. 1965'te TKDP, 1960'lı yılların sonlarında DDKO'lar ve 1970'li yıllarda ise çok sayıda yeni politik örgüt kuruldu. Bu dönemde gerek Kürt solu ile Türk solu arasında ve gerekse Kürt solunun kendi içinde yoğun ideolojik ve teorik tartış-



malar yaşandı. Önemli tartışma konularından birini de örgütlenme sorunu oluştuyordu. Kürt solu tarafından savunulan "bağımsız örgütlenmenin teoride doğru, pratikte zorunlu olduğu" tezinin hayat tarafından doğrulandığını, dün olduğu gibi bugün de sorunun, Kuzey Kürdistan'da nasıl bir örgütlenme sorunu olduğunu yazmıştım. Ayrıca, 1970'li yıllarda nasıl bir örgütlenme konusunda Kürt örgütleri arasında yapılan tartışmaları özetleyerek, örgütlenmenin vardığı düzey ve niteliğini irdelemiştim.

12 Eylül 1980 askeri-faşist darbesinin ardından Türkiye ve Kürdistan'da yeni bir dönem başladı. 1984'te başlayan silahlı mücadele ile PKK sürekli gelişirken, diğer örgütler gerileme, çözülme ve dağılma sürecine girdiler. PKK'nin 15 Ağustos 1984 tarihinde başlattığı silahlı mücadele Kuzey Kürdistan tarihinde en kapsamlı ve en uzun süreli silahlı mücadeledir. 1990'lı yılların ortalarına doğru silahlı mücadelenin seyri düşmeye, PKK'nin başlattığı hareket 40 yıllık ulusal demokratik potansiyeli tüketen bir tasfiye hareketine dönüşmeye, politik süreç Kürt halkının aleyhine dönmeye başladı. PKK lideri Abdullah Öcalan'ın yakalanmasının ardından başlayan İmralı Süreci ile Kuzey Kürdistan ulusal demokratik hareketi tarihinin en zor ve en tehlikeli dönemlerinden birini yaşıyor.

İşte, yazının bu ikinci bölümünde yeni dönemi irdeleyerek, gelişmelerin temelinde yatan iç ve dış etkenleri ortaya koymaya, sürecin bütünselliği içinde örgütlenme sorununda "ne yapılmalıdır" sorusuna cevap bulmaya, bu temelde bazı perspektifler sunmaya çalışacağım.

### **V) Hareket Genç ve Deneyimsizdi**

1960 ve 1970'li yıllar Kürtler için yeniden uyanış dönemidir. Hızlı bir ulusal ve toplumsal uyanış süreci yaşanıyordu. Çok kısa bir zaman diliminde önemli mesafe alındı. Kürdistan ulusal demokratik hareketi ideolojik ve politik olarak yeniden şekilleniyordu. Yazının bir önceki bölümünde izah ettiğimiz üzere, 1970'li

yıllarda sol ve sosyalist zeminde bir çok yeni örgüt kuruldu. Türk devleti, Kürdistan'da yaşanan gelişmelerden tedirgin oluyordu. Diğer bazı nedenlerle birlikte 12 Eylül 1980 askeri-faşist darbesinin temel nedenlerinden biri de buydu.

Ancak her şeye adeta yeniden başlanıyordu; ulusal demokratik hareket geçmişin mirasından yoksun, örgütler genç ve deneyimsizdi, hareket oluşum halindeydi. Genç ve deneyimsiz örgütler gelişen sürece cevap verecek durumda değillerdi. Hareket bu durumuyla 12 Eylül darbesine hazırlıksız yakalandı. Bunu derken elbette her şeyi dış etkenlere bağlamıyorum. Kürt hareketi yeni olduğu kadar kendi içinde zaaf lar da taşıyordu.

12 Eylül ile birlikte örgütlerde geri çekilme, ayrılma, bölünme ve dağılma biçiminde ortaya çıkan bir çözülme süreci başladı. Bir yandan devletin hareketi bastırma ve yoketme politikası, diğer yandan iç zaaf lar ve önder kadroların beceriksizliği süreci hızlandırıyor. Çok sayıda öncü kadro ülke ve mücadele zemininden kopmaya başladı. Kadroların yoğunlaştığı Ortadoğu çözülme sürecini adeta hızlandıran bir alan haline geldi. Avrupa'ya yönelme, alandan kopmanın ve çözülme sürecinin ikinci aşamasını oluşturuyordu. Uzun süre, ülke içinde kalan kadrolar, Ortadoğu'da yoğunlaşan ve sonra Avrupa'ya yönelenlerden, ülkeden uzaklaşanlar ise içerden bir çıkış beklediler. Bu paradoks yıllarca sürdü ve her iki taraf için de bir nevi mazeret haline geldi. Kim kimi ve niçin bekliyordu? Gerçekte sürece müdahale edilebilir miydi? Müdahale halinde süreci tersine çevirmek mümkün müydü?

## **VI) Silahların Siyasete Egemen Olması**

Mücadele biçimi konusunda en ılımlısına kadar Kürt örgütleri yıllarca yoğun şekilde silahlı mücadele için propaganda yaptılar, kurtuluşun ancak silahlı mücadeleyle mümkün olacağını söyleyip yazdılar. Hatta bazı örgütler silahlı mücadelenin hazırlıklarına da başladılar. O dönemde Kuzey Kürdistan'da gerçekten silahlı mücadele için objektif koşullar vardı. Ancak dönemin siyasal

yapıları buna hazır mıydı? Silahlı mücadelenin başarı şansı var mıydı? Hala sohbetlerde çokça tartışılan, fakat yazılı alanda değinilemeyen konulardan biri de budur.

Bu noktada PKK farklı davrandı. Bir boşluk doğmuştu. Hayat siyasal boşluk tanımıyordu. PKK boşluğu doldurmaya başladı. PKK, bu boşluktan da yararlanarak yeni bir atılıma hazırlanıyordu. Bunu nasıl yaptı? Gerçekte kendi iradesi ve iç dinamikleriyle mi yaptı? Bölge devletlerinin ve hatta Türk devletinin bunda rolü nedir? Gün geçtikçe ortaya çıkan veriler kısmen de olsa sorunun bazı boyutlarını aydınlatıyor, ama yeterli değil.

Ancak asıl önemli olan, PKK tarafından başlatılan silahlı mücadelenin niteliğidir, bunun Kürt halkına kazandırdıkları ve kaybettirdikleridir, Kürt toplumunda yolaçtığı olumlu ve olumsuz sonuçlardır. Silahlı mücadele keyfiyete bağlı bir tercih değildir. Bir toplum, içinde bulunduğu durumdan kurtulmak için bir başka çıkış yolu bulamıyorsa silahlı mücadele yoluna zorlanıyor demektir. Türk devletinin bugüne kadarki politikası Kürtleri hep silahlı mücadeleye zorlamış, hatta mecbur etmiştir. Kürt sorununun çözümü için siyasi ve demokratik yollar kapatılmış; devletin inkar, baskı ve yoketme politikası daha çok şiddetlenmiş; bu durum halk arasında ulusal demokratik hakların ancak silahlı mücadeleyle elde edilebileceği bilincini yaratmıştı. Böyle bir ortamda Kürt halkı, PKK'nin silahlı eylemini özgürlüğe bir çağrı olarak algıladı. PKK'nin niteliği, başlattığı silahlı mücadelenin mahiyeti ve nereye varacağı, bu ve benzer sorular, kitleler ve hatta bir çok siyasi kadro nezdinde tali planda kalıyordu. PKK, ortaya çıkan siyasal boşluğu silahlı eylemlerle dolduruyordu. Güçlü olan, yanlış ve haksız da olsa, doğru ve haklıydı. Güçlü olanın haklılığı, güçlüden yana olma, toplumsal bir psikoloji haline geldi. Böylesine bir ortamda 1980'li yılların ortalarından itibaren artık siyasete silahlar yön vermeye başladı. Kürdistan'da ve hatta Türkiye genelinde siyaseti ve gündemi belirleyen silahlardı. 1984'te başlayan ve yıllarca süren bu silahlı çatışmanın kurmayları, PKK ile Türk Genel Kurmayı ve

onların iç ve dış taktisyenlerinin çizdiği taktikler siyasi, ekonomik ve toplumsal hayatın her alanında belirleyici olmaya başladılar. Yıllarca süren, uzun bir süre için yenen ve yenilenin belli olmadığı savaşta, gerçekte kaybeden Kürt halkı oldu, Kürdistan viraneye döndü.

## VII) Siyasi, Ekonomik ve Toplumsal Durum

Kuzey Kürdistan 1980'li yıllara kadar geleneksel bir köylü toplumu idi, nüfusun %60-70'i kırsal alanda yaşıyordu, tarım ve hayvancılık temel ekonomik sektörler idi. Kapitalist üretim ilişkilerinin egemenliğine rağmen kırsal alanda az çok kendisine yeten bir geçimlik ekonomisi hakimdi. Ticaret gelişen önemli sektörlerden biriydi. Göçün yönü kırsal alandan bölgedeki şehirlere doğru idi, metropol kentlere ve Avrupa'ya sınırlı göç yaşıyordu. 1970'li yıllarda yoğun bir şehirleşme süreci yaşandı. Feodalizmden kapitalizme geçiş sürecindeki Kürt toplumu ekonomik ve sosyal alanda hızlı bir gelişim ve değişim yaşıyordu. Bütün bu gelişmeler uluslaşma sürecine ivme kazandırıyor.

1980'li ve 1990'lı yıllarda siyasi, ekonomik, sosyal ve demografik alanda olağanüstü yeni bir dönem başladı. Ancak bu, toplumun iç dinamikleriyle gelişen bir süreç değildi, aksine devletin siyasal zoruyla dayatılan, belli bir politika ve plana bağlı olarak hayata geçirilen uygulamaların sonucuydu. 1990'lı yılların sonunda toplumun nüfus, ekonomi ve sosyal dengesi alt üst olmuştu. Diğer bazı etkenlerin yanında bu süreci belirleyen üç temel neden saymak mümkündür.

- 1) PKK'nin 1984'te başlattığı silahlı mücadele.
- 2) Devletin savaş ortamını fırsat bilerek uygulamaya koyduğu zorla göç ettirme (Kürdistanı insansızlaştırma) politikası.
- 3) Turgut Özal'ın iktidarı döneminde uygulamaya konulan yeni ekonomi politikası.

Türk devleti öteden beri Kürdistanı boşaltmak ve Kürtleri asimile etmek istiyordu; ulusal hareketi şiddet kullanarak yoketmenin

yanı sıra Kürt sorununu nihai olarak ancak bu yoldan çözebileceğini hesaplıyordu. Bu amaçla planlar yapılmıştı. Turgut Özal, "Eğer bölgeden 500 bin insan Batı Anadolu'ya yerleştirilirse sorun kendiliğinden çözülmüş olacaktır" diyordu.

İşte PKK'nin 15 Ağustos 1984'te başlattığı silahlı mücadele devletin bu politikalarını hayata geçirmesine fırsat ve ortam yaratıyordu. PKK'nin hataları ise devletin ekmeğine yağ sürüyordu. Köy yakmalar, sivillerin öldürülmesi, bazı aşiretlere ve Köy Korucuları'na karşı uygulanan politika, toplu ayaklanma provaları (serhildanlar), her türlü sorunun çözümünde şiddetin tek yol olarak ("kurşun adres tanımaz") görülmesi vb. yanlış politikalar bu "insansızlaştırma" siyasetine hizmet etmiştir. Bu dönem boyunca Kürdistan'da 4 bin köy yok edildi, Kürdistan'ın coğrafyası tahrip edildi, kırsal alan adeta insansızlaştırılarak 5 milyonun üzerinde insan yerinden-yurdundan edildi, ekonominin temelini oluşturan tarım ve hayvancılık büyük darbe yedi, varolan nisbi sermaye büyük ölçüde metropol alanlara kaçtı, özel sermaye yatırımları yanında kamu yatırımları da durdu, beyin ve kalifiye işgücü göçü hızlandı, ticaret ve küçük ölçekli üretim ağır zarar gördü ve bütün bunların sonucu Kürdistan ekonomisi onarılması olanaksız büyük bir darbe yedi. Ancak savaştan ve ortaya çıkan kaos ortamından savaş vurguncuları ve yerli bazı işbirlikçi çevreler büyük yarar sağladı; örneğin asker, polis, Özel Tim, JITEM, Kontr-gerilla ve devletin diğer gizli ve açık örgütleri içinde adeta bir savaş rantiyecileri sınıfı doğdu. Devlet, sadece siyasi olarak değil, aynı zamanda ekonomik olarak da Kürt halkına karşı bir cezalandırma siyaseti uyguladı. Kürdistan ekonomisi 1970'li yılların gerisine düştü. İşçi, köylü, memur, esnaf ve toplumun her kesiminden insanların ekonomik durumu hızla kötüleşti, yoksulluk giderek arttı. Bu genel manzara içinde ekonomik çöküntü ve yoksulluk derinleşti ve her geçen gün daha çok artmaktadır.

Savaş ekonomik, sosyal, kültürel vb. her alanda yıkım demektir. Kürt toplumu bu yıkımı iliklerine kadar yaşadı. Kürdistan viraneye

döndü. Bu yıkımın sonuçları hayatın her alanında yaşanıyor. Bunun en açık belirtilerini sosyal alanda görmek mümkündür. Kürt toplumu tam bir kaos içindedir. Bugün kırsal alan nüfusu %40-50 civarına inmiştir. Kırsal alandan bölge şehirlerine, metropol kentlere ve Avrupa'ya yönelik üç aşamalı göç süreci devam ediyor. Kürdistan şehirleri adeta birer büyük köye dönüşmüşler. Köy-kent projesi fiili olarak hayata geçirilmiş bulunuyor. İşsizlik, yoksulluk, sağlık, eğitim ve konut sorunları gibi geleneksel sorunların yanında yeni tip toplumsal, kültürel ve psikolojik sorunlar ortaya çıkmıştır. Kürt toplumu adeta bir savaş sendromunu yaşıyor. Ahlaki ve toplumsal değerlerde yaşanan aşınmayla birlikte, dünyada yaşanan gelişmelerin de etkisiyle bireysellik, köşe dönmeçilik, vurgunculuk gibi eğilimler toplumsal hayata egemen olmuştur. Çürüme ve yozlaşma toplumun her kesiminde görülüyor. Savaşın yolaçtığı olumsuzluklardan Kürt toplumu yeterince nasibini almıştır.

Uzun bir yıkım savaşını yaşayan ve bu savaşta özgürlük adına canını, malını, kızlarını-oğullarını feda eden Kürt halkı bugün büyük bir trajediyi yaşıyor. Ülkesi viraneye çevrilen, milyonlarca insanın göç etmesine yol açan, onbinlerce insanın ölümüyle sonuçlanan bu savaşın Kürt halkına verdiği zarar büyüktür. Ortada ciddi bir kazanım yok. Bunun sorumlusu elbette PKK'dir.

Böyle bir süreci yaşayan bir halkın siyasi ve toplumsal psikolojisi ne olur? Bu durumun ciddi bir şekilde araştırılması ve somut duruma uygun çözüm politikalarının oluşturulması gerekiyor. Kürt halkı gerçekten çok şey kaybetti. Ve üstelik yaptığı büyük fedakarlıkların karşılığını bulamadı. Halk yorgun ve bitkin düşmüştür, toplum demoralize olmuştur. Yurdundan edilen milyonlarca insan birer büyük köye dönüşen kentlerde, metropol alanlarda açlık ve yoksullukla pençeleşmektedir. Hala halkın geri dönüp köyelerine yerleşmesine müsaade edilmiyor. Bir topluluğu yerinden ve yurdundan etmek, ona (o topluma, halka, ulusa) yapılabilecek en büyük kötülüktür. Kürtler neredeyse sürgünde yaşayan bir ulus durumuna düşürülmüştür.

Şu anda halkın en büyük sorunu geçim, barınma ve can güvenliği sorunudur. Barış ve demokrasi, ekmek ve su kadar ihtiyaç duyulan şeylerdir. Halk savaş istemiyor; toparlanmak, yaralarını sarmak ve dağılan yaşantısını düzene sokmak istiyor. Savaşın acımasızlığını, yarattığı yıkımları ve Türk devletinin ne kadar gaddar olduğunu yaşayarak gören Kürt halkı, bu alanda acı deneyimlere sahiptir.

İmralı Süreci ile birlikte Abdullah Öcalan'ın ve PKK'nin içine girdiği durum halkın moralsizliğini bir kat daha artırmıştır. Abdullah Öcalan'ın İmralı Süreci boyunca sergilediği durum ve onun 'Demokratik Cumhuriyet' olarak formüle edilen siyasetini sürdüren PKK'nin politikası, Kürt halkının ulusal onurunu ayaklar altına alan bir durumdur. Gerçekte İmralı'da hapsedilen Abdullah Öcalan değil, PKK'nin bizzat kendisidir. Abdullah Öcalan ve partisi PKK Kemalizme teslim olmuştur. PKK, kendisini "Misak-ı Milli"nin güvencesi ve sözde "Demokratik Cumhuriyet"in bekçisi olarak görüyor. Binlerce insanın uğruna canını verdiği, milyonların yurdundan olduğu, büyük acı ve yıkımların yaşandığı değerler birer birer terkedildi, bu değerlere sahip çıkanlar ise üstelik PKK tarafından tehdit edilmektedir.

Silahlı mücadele başlıbaşına amaç değil, ulusal ve toplumsal sorunların çözüm yolunu açmak için başvurulmuş bir araçtır. "Savaş, siyasetin başka yol ve araçlarla sürdürülmesidir" şeklindeki tanımlama bundandır. Silahlı mücadele basit bir iş değildir, başlamadan önce sonuçlarını iyi hesaplamak gerekiyor. Silahlı mücadele en radikal mücadele biçimidir. Başarıya ulaşın veya ulaşmasın, savaş, doğası gereği korkunç yıkımlar getirir. Hele de söz konusu olan bir ulusal kurtuluş savaşı ise, başarıya ulaşmaması halinde, getireceği maddi yıkımın yanında yol açacağı manevi yıkım daha büyüktür. İşte Kürt toplumu, bir yandan başarıya ulaşmayan silahlı bir mücadelenin getirdiği maddi yıkımlar altında eziliyor, diğer yandan bu başarısız savaşın yarattığı moralsizliği, siyasal tıkanma ve çözümsüzlük ortamını yaşıyor.

Durum sadece bundan da ibaret değil. Genel olarak Kürdistan ulusal demokratik hareketi ideolojik, politik ve örgütsel olarak bir bunalım sürecini yaşıyor. Bunu aynı zamanda bir kimlik krizi olarak da tanımlayabiliriz. Bunu sadece PKK'nin içine dstğ durumuyla açıklamak mümkün değil, böyle bir Şey doğru da değil. 1980'li yılların ortalarında başlayan bölünme, dağılma ve çözülme süreciyle birlikte, önce ideolojik alandan başlayarak, ulusal demokratik hareketin temel tezlerinden uzaklaşma ve geçmişi inkar eğilimleri ortaya ıktı. Başarısızlıklar ve yenilgiler savunulan ideolojik ve siyasi görüşlerin yanlışlığıyla izah edilmeye başlandı. Reel sosyalizmin çöküşü bu süreci daha da hızlandırdı ve ideolojik olarak harekette sağcılık egemen oldu. Bugün sosyalizmi savunmak cesaret isteyen bir Şeydir. Tüm dünyada olduğu gibi bizde de her tarafta sağ rüzgarlar esiyor. Sovyetler yıkılıncaya kadar Kürtlerin önemli bir kısmı 'Sovyetler bizi kurtaracak' düşünce ve umudunu taşıyorlardı. Bugün de "Avrupa/Amerika Kürt sorununu çözecek" umudu içindeler. "Realist (gerçekçi) olmak lazım", günün moda deyimlerinden biri haline gelmiştir. Bu durum sadece dünya görüşüyle de sınırlı değildir, genel olarak bir ret ve inkar var; dn sosyalizm, bağımsızlık, örgütlenme ve mücadele biçimi, ülke ve ulusun geleceği gibi temel ve stratejik konularda radikal görüşlere sahip olan kadroların önemli bir bölümü, red-i mirasta bulunarak, bugün son derece geri bir düzeyde seyrediyorlar. Bugünkü genel manzarasıyla Kürdistan ulusal demokratik hareketi 1965'te kurulan TKDP'nin program hedefleriyle çakışan bir düzeye inmiştir. Kürt hareketinde ideolojik ve politik olarak bir red-i miras bedbahtlığı, inkar ve aşınma yaşanıyor. Bu, önce ideolojik alanda başlayan ve giderek politik, örgütsel düzeye varan bir tasfiye sürecidir. Hızlı bir 'Türkiyelileşme' eğilimi gelişiyor. Bugün için Kürt ulusal hareketi saflarındaki temel ayrılıklardan biri 'Kürdistanî' olmak ile 'Türkiyelileşme' noktasındadır. Bu ortamda red-i mirasa ve yaşanan tasfiye sürecine karşı çıkmak, Kürdistanî değerleri savunmak, sürecin temel görevlerinden biri haline gelmiştir. Kürtlerin kendi-



leri için varolma, kendileri için mücadele etme ruhu ve bilincini geliştirmek, yeniden güven ortamını yaratmak, temel tezlere sahip çıkmak, ideolojik ve siyasi mücadeleyi yükseltmek, devrimci değerleri geliştirmek, bu alanda bir restorasyona ve reorganizasyona gitmek gerekiyor.

Maalesef bu durumdan çıkış yönünde ciddi bir çaba yok, siyasal tıkanma, çözümsüzlük ve belirsizlik devam ediyor, yeni şeyler üretilemiyor. Süreç nasıl gelişiyor, ne olacak, ne yapılmalıdır? Bütün bu konularda insanların kafaları karışık. Ayrıca siyasete duyulan ilgi giderek azalıyor, örgütlülüğten kaçış var. Siyasi kadroların düşünceleri ile davranışları arasında uyumsuzluk var, söylenenlerle yapılanlar birbirini tutmuyor. İnsanlarda ciddi bir güven-sizlik psikolojisi egemendir. Bir çok insan kendisini koruyabilme çabası içindedir, bu bile bazıları için başlıbaşına bir başarıdır. Diğer yandan İmralı Süreci sadece PKK içinde değil, onun dışındaki insanların da kafalarını karıştırmış, insanlar İmralı Süreci'ne kilitlenmişler. PKK konusunda istikrarsız davranan, değişen tavırlar izleyen örgüt ve çevreler ise İmralı Süreci ile birlikte bir şaşkınlık içine girdiler, şaşkınlıkları devam ediyor. Diğer örgütler süreci etkileyecek, İmralı Süreci'ne dur diyebilecek bir durumda değiller. Ulusal demokratik hareket saflarında siyasi bir belirsizlik ve boşluk yaşanıyor.

### **VIII) Öncelikli Görevler ve Acil Müdahale Programı**

Yukarıda kısaca özetlemeye çalıştığımız siyasi, ekonomik ve toplumsal bir ortamda ne yapılmalıdır? Bu süreçte yurtsever, devrimci, demokrat ve sosyalist çevrelere ne gibi görevler düşüyor?

Öncelikle mevcut durumu doğru kavramak gerekiyor. Bunu yapmadan, yani somut durumu tahlil etmeden, sürece denk düşen çözüm yollarını bulmak mümkün değil. Kürt toplumunun içinde bulunduğu tarihi, siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, psikolojik vb. durumunun kapsamlı bir şekilde araştırılması gerekiyor. Bu alanda görev esasen tarihçilere, bilim adamlarına, akademisyenlere düşü-

yor. Ama bunun mutlaka yapılması gerekiyor. Halkımız hangi koşullar altında yaşıyor, acil talepleri nelerdir, bugünü ve geleceği ile ilgili ne düşünüyor? Halka rağmen siyaset yapılamayacağına göre, siyasetçilerin, aydınların, siyasi örgütlerin bu sorulara doğru cevaplar bulması gerekiyor. Ayrıca mevcut süreçte büyük ya da küçük her parti, örgüt ve çevre kendisini yeniden tartışmak ve tanımlamak zorundadır, herkes ne olduğunu açık ve net olarak ortaya koymalıdır. Bu bağlamda geçmişin değerlendirmesinin de yapılması gerekiyor. 1980 öncesi ve sonrasının, 1980'li ve 1990'lı yılların, PKK ve başlattığı silahlı mücadelenin, bunun sonuçlarının vb. değerlendirilmesi gerekiyor. Dünün doğruları ile yanlışlarının belirlenmesi, doğru olanın günümüze taşınması ve yanlışların ayıklanması, geçmişin deneylerinden ders çıkarılması zorunludur.

Kürdistan ulusal demokratik devriminin tezleri bugün de geçerli midir? Örneğin, Kürdistan klasik tipte uluslararası sömürge bir ülkedir; Kürtler parçalanmış bir ulustur; Kürdistan'da gündemde olan ulusal demokratik devrimdir; Kürdistan'da bağımsız örgütlenme doğru, gerekli ve zorunludur, ayrıca bir haktır; Kürt ulusu kendi kaderini kendisi tayin etme hakkına sahiptir; tarihsel koşullara bağlı olarak ve özgür bir biçimde isterse iradesini bağımsız devlet olma, isterse birlikte yaşama yönünde kullanır; Bağımsızlık-gibi birleşme de bir haktır, bunun hayata geçirilmesi tarihsel koşullara bağlıdır... Bu tezler bugün de geçerli midir? Bu tezler günümüz koşullarında bir kez daha formüle edilmeli, bu temelde ulusal demokratik hareketin programı yeniden çizilmeli, Kürt ulusunun güncel ve stratejik talepleri bir manifesto ile tüm dünyaya sunulmalıdır. Kürdistan ulusal demokratik hareketi saflarında yaşanan red-i miras, inkar ve aşınmanın önüne geçmek ve süreci tersine çevirmek gerekiyor. Bunun için ideolojik ve siyasi mücadele daha çok yoğunlaştırılmalıdır.

Güncel görevlerle uzun vadeli görevleri netleştirerek birbirinden ayırmak ve ikili bir program yapmak ihtiyacı doğmuştur. Çünkü Kürt halkının içinde bulunduğu durum bazı görevleri öne

çıkarmıştır. Bunlar yerine getirilmeden uzun vadeli hedeflere ulaşmak mümkün değil. Bu nedenle siyasi örgütler öncelikleri iyi saptamalıdır. Bazı dönemlerde siyasi örgütler stratejik hedeflerini geçici olarak askıya alabilir, güncel hedeflerini öne çıkarıp onlarda yoğunlaşabilirler. Ülkemizin adeta viraneye çevrildiği, 5 milyon insanın zorla yurdundan edildiği, milyonlarca insanın metropol varoşlarında açlık ve sefaletle karşı yaşam mücadelesi verdiği, PKK ekseninde bir yenilgi sürecinin yaşandığı, toplumun bir kaos ve depresyon içinde olduğu, siyasi ve aydın çevrelerin ve hatta büyük ölçüde toplumun demoralize olduğu bugünkü koşullarda, güncel ve acil olan bazı görevlerde yoğunlaşmak gerekiyor. Nedir bu görevler? Örneğin, PNK'nin (Platforma Neteveyîya Kurdistanê/Kuzey Kürdistan Örgütleri Platformu) dünya kamuoyuna sunduğu güncel talepler bildirgesinde yer alan görevler ve bu temelde yapılması gereken çalışmalar buna cevap verebilecek bir çerçevededir. Kürtlerin adeta sürgünde yaşayan bir ulus durumuna getirildiği, asimilasyonun olağanüstü bir hız kazandığı, ama buna karşın Kürtlerde kimlik arayışı ve uluslaşma sürecinin yaygınlık kazandığı bir süreçte Kürt dili, edebiyatı, kültürü, folklorünün geliştirilmesi alanında yapılacak çalışmalar son derece önemlidir. Siyasi, demokratik, hukuki, kültürel vb. hayatın her alanında Kürt kimliğiyle hareket etmek ve bu temelde örgütlenmek, ulusal ve uluslararası düzeyde Kürt sorununu legalize etmek, sürecin dayattığı önemli çalışma alanlarıdır.

Kürt siyasetçileri ve aydınları kendilerine, tarihlerine ve toplumlarına karşı gerçekçi davranmadılar ve hala da öyledirler. Tarihimiz, sadece direnme ve özgürlük uğruna mücadele tarihi değildir, aynı zamanda ihaneti bol, birlikten yoksun, bölünme ve parçalanma tarihidir. Bunu görmek zorundayız. Kürtler sorunlu bir halktır, Kürt toplumu içten ve dıştan bölünmüş, parçalanmış, iç dinamikleri zayıf ve girift çelişkilerle dolu bir toplumdur. Böyle olmasaydı bugün zaten bu durumda olmazdık. Gerçekliklerimizi kabullenmek zorundayız.

Birlik sorunu Kürt halkının tarihsel sorunlarından biridir. Bu sorun, bugün daha çok yakıcı bir hal almıştır. Her alan ve düzeyde birlik ve ittifakların geliştirilmesi, varolanların güçlendirilmesi ve daha ileri götürülmesi gerekiyor. Birlik olmadan halkımızın kurtuluşu ulaşması olanaklı değildir. PNK'nin çalışmaları ve Kürt örgütleri arasında yapılacak her düzeydeki birlik girişimleri desteklenmeli, birlik, dayanışma ve güven bilinci geliştirilmelidir.

Dün göremediğimiz veya görmek istemediğimiz sorunlar bugün tüm çıplaklıklarıyla önümüze çıkmaktadır. Kürt toplumunda kimlik arayışı derinleştikçe bu tür sorunlar daha açık bir biçimde ortaya çıkıyor. Kürt olmak, devrimci olmak, sosyalist olmak veya özgür ve bağımsız bir ülke istemek vb. yetmiyor. Nasıl bir gelecek ve nasıl bir siyasi yapılanma istiyoruz? Bu, büyük ölçüde bugünden toplumumuzu ne kadar tanıdığımızı, sunacağımız programa bağlıdır. Hala bir çok insan için 'Kurd û Kurdistan' sloganı yeterlidir. İşin bu kadar basit olmadığı, toplumumuzun, bildiklerimiz dışında daha bir çok ciddi sorunlarının olduğunu gün geçtikçe daha açık biçimde görüyoruz. Kürtler bir ulustur; fakat dil ve lehçe sorunları, parçalara ve hatta bölgelere göre kültürel farklılıkları, din ve mezhep ayrılıkları, çeşitli kimlik sorunları olan bir ulustur. Toplumların ve onu oluşturan bireylerin tek bir kimliği yoktur, her insanın birden fazla kimliği olduğu gibi, toplumlarda da iç içe geçmiş ve zaman zaman birbirini tamamlayan, ama bazen de çelişen kimlikleri vardır. Örneğin, bugün sıradan bir Kürt için 'Ben Kürdüm', 'Ben yurtseverim, devrimciyim, sosyalistim', 'Ben müslümanım' vb. demek yetmiyor. Din sorunu önemlidir ve bu sorun yeniden ele alınmalıdır. Halkımızın önemli bir kesimi Alevidir ve 'Alevi kimliği'ni öne çıkarıyor. Alevilik, siyasi bir kimlikle yorumlanıyor. Kürt olmak ne demektir? Bu soruya yeniden cevap vermek gerekiyor. Dün önemsiz olmayan kimlikler bugün öne çıkıyor. Artık 'Kürdüm' diyen, arkasından ekliyor: 'Kürdüm, ama Soranım', 'Kürdüm, ama Kurmancım', 'Kürdüm, ama Zazayım', 'Kürdüm, ama Behdînanîyim', 'Kürdüm, ama Aleviyim' vb. Güney

Kürdistan'ın siyasi, idari ve kültürel alanda Soran ve Behdînan olarak ayrılması ve şekillenmenin bu temelde olması tesadüfi bir hadise değildir.

Bu sadece bizde yaşanan bir durum değil elbette. Alt kimlikler, bölgesel ve yerel kimlikler sanıldığından daha çok önem kazanıyor. Dünyada genelde hızlı bir küreselleşme yaşanıyor. Ancak, Kürdistan'da ve yoğun kimlik arayışının sürdüğü dünyanın diğer bazı bölgelerinde alt ve bölgesel-yerel kimlikler öne çıkıyor. Bu durum bir bakıma dünyada yaşanan küreselleşmeye, yozlaşmaya, kültür emperyalizmine ve tabii ki egemen kültürlerin asimilasyon-cu politikalarına duyulan bir tepkinin de sonucudur.

Kürdistan ulusal demokratik hareketinin programı yeniden yapılmalıdır. Program, son 30-40 yıllık birikimi sahiplenen, ülkenin bağımsızlığını ve ulusun özgürlüğünü amaçlayan örgüt, çevre ve kişilerin paylaştığı uzun ve kısa vadeli hedeflere dayanan, sade ve gerçekçi bir program olmalıdır. Sosyalistler böyle bir programın oluşturulması ve hayata geçirilmesinde aktif rol oynamalı, hatta önderlik etmelidirler. Bu programda, Kürt örgütlerinin daha önce görmediği/göremediği, çözüm yolu önermediği ve programlarına almadığı sorunlara açık ve net çözümler sunulmalıdır. Örneğin, dil sorunu bunlardan biridir. Kürtçe, dört lehçeden (Kurmanci, Sorani, Zazaki, Gorani) oluşan bir dildir. Bunun yanında her lehçenin kendi içinde bir çok ağız farklılığı vardır. Kürtlerin anlaşabilecekleri ortak bir ulusal dil yaratmak öyle sanıldığı gibi kolay değildir. Kürtçe'nin bütün lehçelerinin eşit düzeyde ele alınması, geliştirilmesi ve standardize edilmesi gerekiyor. Kuzey Kürdistan'da Kürtçe'nin iki lehçesi konuşuluyor: Kurmanci ve Zazaki. Kurmanci nisbeten gelişmiş bir lehçedir. Zazaki'nin de geliştirilmesi ve standardize edilmesi için yapılan çalışmalar desteklenmelidir. Kürtçe'nin her lehçesi konuşulduğu bölgede eğitim, yönetim vb. alanlarda birinci derecede geçerli lehçe olmalıdır. Alevilik sorunu da yeniden ele alınarak doğru bir politika oluşturulmalıdır. Bunların bugünden programlanması gerekiyor. Gelecekte nasıl bir toplum

yaratmak istediğimiz bugünden bu sorunlara önereceğimiz çözümlere bağlıdır.

Legal ve demokratik alandaki çalışma önemlidir. Bu anlamda Kürt hareketinin siyasi, hukuki ve milli boyutlarıyla Türkiye'de ve uluslararası alanda legalize edilmesi sürecini hızlandırmak gerekiyor. Kürtlerin ulusal varlığını inkar ve reddeden mevcut yasaçığı ve baskıcı hukuk düzenine karşı mücadele yoğunlaştırılarak fiili durumlar yaratılabilir. Bu bir yanı sıra çetin bir hukuk savaşıdır. Ulusal demokratik haklar içinde örgütlenme hakkı en başta gelen haktır. Ve örgütlenmenin her alanında Kürtlerin ulusal kimlikleriyle örgütlenmeleri gerekiyor. Siyasi, sosyal, kültürel vb. alanlarda ulusal demokratik kurumlaşma yaratılmadan kalıcı hiçbir hak elde edilemez, edilse bile korunamaz. Siyasal örgütlenme vazgeçilmez öncelikli haktır, dolayısıyla illegal Kürt örgütlerine demokratik bir ortamda legal çalışma olanağının yaratılması için mücadele edilmelidir. Mevcut legal parti çalışmaları da ancak bu perspektifte sürdürülürse istenilen bir sonuca ulaşılabilir. Bu dönemde, Kürt halkının acil ulusal demokratik taleplerinin hayata geçirilmesi ve Kürt sorununun kalıcı çözümüne yol açan çalışmalar için faaliyet yürüten ulusal demokratik bir kitle partisine ihtiyaç vardır.

Kürtler için Türkiye demokrasi mücadelesinde aktif yerlerini almak hayati önemdedir. Türkiye'deki her tür gelişme Kürdistanı ve Kürt hareketini direkt etkiliyor. Türkiye demokrasi güçleriyle her düzeyde ittifak ve ortak mücadele olanaklarından yararlanılmalıdır. Önemli ve acil görevlerden biri de budur.

Yukarıda kısaca dile getirdiğimiz şeyler yerine getirilmeden uzun vadeli hedeflere ulaşmak mümkün değildir. Öncelikle içinde bulunulan toplumsal kaosun aşılması, halkın kendine gelmesi, varolan moralsizliğin aşılması, güvensizliğin yokedilmesi gerekiyor. Bu bağlamda İmralı Süreci'ne karşı doğru ve etkin bir tavır geliştirilmesi özellikle önemlidir.

Bu süreçte Kürdistanlı sosyalistlere ikili görev düşüyor: Birincisi, böyle bir acil müdahale programının hayata geçi-

rilmesinde yer almak. İkincisi, sosyalist bir perspektifle yeniden örgütlenmek ve kendi alternatifini yaratmaktır. Sosyalistler, acil müdahale programının hayata geçirilmesinde, toplumun diğer tüm yurtsever kesimleriyle birlikte hareket etmelidirler, ama önlerindeki tarihsel görevlerini de unutmamalıdır.

Bu tarihsel görevlerin ne olduğunu yazımızın bundan sonraki kısmında ele alacağız.

### **IX) Ulusal Demokratik Hareketin Geleceği**

1980-1990'lı yıllarda dünyada, Ortadoğu'da ve Kürdistan'da önemli gelişme ve değişimler yaşandı. Kürdistan bundan derin bir şekilde etkilendi. Kürt toplumu ekonomik, sosyal ve sınıfsal olarak yeni bir değişim sürecine girdi. Bunun sonucu olarak ulusal bilinç ve uluslaşma süreci derinlik ve yaygınlık kazandı. Siyasal gelişmeler mevcut örgütlenmeleri aştı. Kürt ulusal hareketi gençlik dönemini geride bırakarak şu veya bu düzeyde ulusun tüm sınıf ve katmanlarını kapsayan kitlesel bir aşamaya ulaştı. Ayrıca bu dönemde yurtsever, devrimci-demokrat ve sosyalist çevrelerde ideolojik, politik ve örgütsel yönelim bakımından farklılaşma, saflaşma ve yeniden yapılanma görülüyor. 21. yüzyılın başında Kürdistan ulusal demokratik hareketi yeniden bir ideolojik ve politik şekillenme sürecini yaşıyor. Bu yeniden şekillenme sürecinde genel hatlarıyla üç çizgiden söz etmek mümkündür.

1) Sosyalist çizgi; dünyada ve ülkemizde yaşanan aleyhteki gelişmelere rağmen, Kürdistan'da hala toplumsal temeli en geniş olan çizgidir. 1970-1980'li yıllara damgasını vuran sosyalist çizginin Kuzey Kürdistan'da 30-40 yıllık bir geçmişi vardır. 1940'lardan sonra Kürt burjuvazisi ve diğer egemen sınıfların ulusal harekette etkin yer almamalarından dolayı, bu kesimlerin üstlenmesi gereken ulusal görevleri de sosyalistler yerine getirdiler. Son 30-40 yıllık ulusal-demokratik birikimlerin yaratıcısı yine sosyalistlerdir. Kürdistanlı sosyalistler bu süreçte büyük bedeller ödediler. Bugün koşullar her bakımdan onların aleyhine dönmüştür.

Ama bu geçici bir durumdur, yanılısama uzun sürmeyecektir, önümüzdeki dönemde sosyalist hareket daha güçlü bir şekilde sürece müdahale edecek bir konuma gelecektir. Dün olduğu gibi bugün de sosyalist çizgide yer alan örgüt, parti ve çevreler arasında, hem sosyalizmin yorumlanması ve hem de bunun pratik yansıması olarak örgütlenme, mücadele vb. konularda farklı eğilimler var. Kendini sosyalist olarak tanımlayan ve bu zeminde hareket eden bir çok örgüt, çevre ve bağımsız kadrolara dayanan nitelikli büyük bir birikim var. Bunları genel bir çerçevede sosyalist çizgide görmek gerekiyor. Sorun, bu potansiyeli örgütlü bir politik güce dönüştürmektir. Sosyalistlerin birliği sorunu sürecin can alıcı sorunlarından birisidir.

2) Liberal çizgi; Kuzey Kürdistan'da uzun bir geçmişi olmayan, toplumsal temeli zayıf olan, ancak bireysel çevreleri aşmayan bir akımdır. Bu çizgi, sosyalizmin dünya çapında aldığı yenilgi ve geri çekilme koşullarında, kapitalist-emperyalist ülkelerin 'kapitalizmin tek alternatif olduğu' tezini geliştirdiği ve Yeni Dünya Düzeni adı altında insanlığa dayattığı neo-liberalizmin ülkemizdeki bir yansıması olarak daha çok 1990'lı yıllarda toplumsal bir zemin bulmaya başladı. Genel olarak illegal örgütlenmeyi, radikal mücadele biçimi ve yollarını reddeden, ulusal demokratik hareketin temel tezlerini inkar eden, sorunu 'Misak-ı Milli' sınırları içinde 'etnik bir sorun' düzeyinde ve çözümünü yasal yollardan 'kültürel haklar' bazında ele alan liberal çizgi, daha çok legal ve demokratik alanda kendini gösteriyor. İlginç olan bir şey de, eskiden bazı örgütlerde yönetici olanlar dahil, çok sayıda eski sosyalist kadronun bu yeni çizginin savunuculuğunu yapmaları ve hatta etkin rol oynamalarıdır. Liberal çizgi daha çok Kürt orta sınıfları arasında taraftar bulmaktadır.

3) İslami çizgi; daha çok 1980'li ve 1990'lı yıllarda gelişme ortamı bulan, sol ve sosyalist örgütlerin darbe aldığı ve giderek güç kaybettiği bir dönemde ortaya çıkan ve bu boşluktan da yararlanarak ulusal demokratik saflarda politik bir akıma dönüşen bir çizgidir. Kürdistan'da faaliyet yürüten bazı İslamcı güç ve çevreler



yurtsever güçlere karşı kullanılmak amacıyla doğrudan devlet tarafından destek ve yardım gördüler. Hizbullah bunlardan biridir. Ancak, İslamcı çizgiden kastımız bunlar değildir. Kürdistan'da son 10-15 yıl içinde gelişen yurtsever İslami bir çizgi ortaya çıkmış ve bugün politik bir akım haline gelmiştir. Bugün yurtsever İslami çizgide faaliyet yürüten bağımsızlıkçı radikal örgüt/örgütler vardır. Din, ulusal kurtuluş hareketlerinde olumlu veya olumsuz olarak önemli rol oynayan faktörlerden biridir. Sömürgeci güçler, bugüne kadar dini genel olarak Kürt ulusal hareketine karşı bir silah olarak kullandılar. Kürdistan'da gelişen yurtsever İslami çizgi, halkının %90'nının müslüman olduğu bir ülkede, bu durumu tersine çevirebilirse, önemli bir görev yerine getirmiş olacaktır.

Bir de geleneksel milliyetçi çizgiden bahsetmek gerekiyor. Bu çizgi, konjonktürel duruma göre zaman zaman güçlenen ve zaman zaman gerileyen bir seyir izlemiştir. Geleneksel milliyetçi çizginin yüzü genellikle Güney Kürdistan'a yöneliktir. Toplum ekonomik ve sosyal alanda geliştikçe ve ulusal hareket kentsel nitelik kazandıkça geleneksel milliyetçi çizginin toplumsal temeli de zayıflamaktadır.

Kuşkusuz, bu çizgilerin kendi içinde tam kristalize olduğunu söylemek mümkün değil. Bir geçiş sürecini yaşayan Kürdistan toplumunda sınıfsal zemin kaygandır, toplumsal gruplar sürekli değişme içindedir. Dünyadaki gelişmelerin de etkisiyle, ideolojik ve siyasi alanda da zemin kaygandır. Dolayısıyla hangi örgütün tam olarak hangi sınıfsal kesime dayandığını belirlemek zordur. Bir örgüt bünyesinde her sınıf ve tabakadan insanlar olduğu gibi, değişik ideolojik görüşlere sahip insanlar da yer alabiliyor. Bu durum özellikle son dönemde çok belirgin hale gelmiştir. Bu nedenle ideolojik ve politik alanda ancak çok genel bir sınıflandırma yapabiliriz.

Yukarıda kısaca ifade edilen ideolojik-politik zeminde Kürdistan'da faaliyet yürüten çok sayıda örgüt ve parti vardır. Kürdistan sınıflı bir toplumdur, her toplumsal sınıf ve tabakanın siyasi alanda özgürce kendini ifade etme ve örgütlenme hakkı

vardır. Önemli olan, ideolojik görüşleri ne olursa olsun, yurtsever temelde faaliyet yürüten politik güçler arasında ortak hedefler doğrultusunda birlik ve dayanışma politikasını hayata geçirmektir.

Kürt toplumu giderek bir şehir toplumu haline geliyor. Bunda iktisadi nedenler rol oynadığı gibi, devletin siyasal zoru da önemli bir etkidir. Kürdistan zoraki şehirli bir toplum haline getirilmiştir. Kırsal alan nüfusu giderek azalmaktadır, kent nüfusu ise artmaktadır. Kırsal alan nüfusu %40-50 civarına inmiştir ve bu oran hızla kent lehine artmaktadır. Kürdistan'da üç aşamalı yoğun bir göç yaşanmaktadır. Göçün yönü kırsal alandan kentlere, Türkiye'nin metropol kentlerine ve doğrudan Avrupa'ya yöneliktir. Ekonomik ve toplumsal gelişme ve değişme, nüfustaki değişim vb. etkenler ulusal hareketin geleneksel özelliklerini aşındırmakta, Kürt ulusal hareketi daha çok kentsel özellikler kazanmaktadır. Bundan sonra Kürt ulusal hareketinde belirleyici olan kentlerdir. Bu durum örgütlenmeyi ve mücadele biçimini doğrudan etkilemektedir. Kürt ulusal hareketinin geline aşamadaki esaslı değişimi bu noktada aranmalıdır. Bundan sonra kentsel alana dayanan mücadele biçimleri giderek ağırlık kazanacaktır. Son Newroz kutlamaları ve çeşitli kitlesel eylemler bu momentin dışı vurumudur. Devrimciler, bu süreci yakından izleyerek, bugünü ve yakın geleceği veri olarak kabul eden bir program, örgütlenme ve mücadele biçimi saptamalıdır. Siyasal ve kültürel çalışma, sendikal ve diğer legal ve demokratik çalışma alanları, Türkiye genelinde verilen demokrasi mücadelesinde aktif yer alma, kitlesel eylemler geliştirme, metropol alanlarda kadro ve lojistik destek çalışması vb. bu dönemdeki önemli çalışma alanlarından bazılarıdır. Metropol alanlar Kürt nüfus yoğunluğunun hızla arttığı ve nitelikli bir birikimin toplandığı alanlardır. Kürt sorunu artık Kürdistan'la sınırlı bir sorun değil. Bu nedenle Türkiye'de yaşayan Kürtlerin gelecekleriyle ilgili açık bir programa sahip olmak gerekiyor. Metropol alanlara yönelik yeni bir program ve çalışma biçimi saptanmalıdır. Ayrıca Avrupa'daki Kürtlerin sorunlarını da programlamak lazım.

Yaşadığımız teknik ve iletişim çağında artık klasik yol, yöntem ve araçların fazla bir anlamı kalmadı. Geçmişte köylülük içinde örgütlenme, mücadelenin kırsal alandan kentsel alanlara kaydırılması gibi konular önemliydi. Bugün örgütlenme ve mücadele alanında kırsal alan belirleyiciliğini kaybetmiş, kentler belirleyici duruma gelmiştir. Ulusal demokratik hareket kentsel özellikler kazandıkça sınıfsal ve toplumsal tabanı da değişmektedir. Ayrıca hareketin kadrosunda da bir değişme olacaktır, yeni kadrolar bilimsel ve teknik olanaklardan daha çok yararlanıyorlar.

## **X) Sosyalistlere Tarihsel Görevler Düşüyor**

### **Reel Sosyalizmin Çöküşü**

### **ve Dünya Çapında Yaşanan Bunalım**

Reel sosyalizmin çöküşü ve dünyadaki gelişmeler her ülkede sosyalist güçlerin prestij kaybetmesine, politik olarak zayıflamasına yol açmıştır. Emperyalist/kapitalist propagandanın dünya halkları üzerindeki yıkıcı etkileriyle bu durum devam ediyor, tüm dünyada sağ rüzgarlar esiyor. Aynı durum bizde de yaşanıyor. Devrimci saflarda ideolojik bir bunalım, kimlik arayışı, sağa kayış ve savrulma yaşanmaktadır. Resmi sosyalizm anlayışları yıkılmakla birlikte, devrimciler sosyalizmin yorumu konusunda yoğun arayış içindeler. Dünya devrimci hareketinin uzun tarihi ile birlikte sosyalizmin 70 yılı aşkın pratik deneyimleri değerlendirilerek günümüzde sosyalizmin yeniden yorumlanması gerekiyor. Özellikle sosyalist örgütlenme ve sosyalist demokrasi sorunu yeniden tartışılmalı, kapsamlı bir şekilde araştırılmalıdır. Ancak aceleci davranmamak ve yüzeysel tespitlerden kaçınmak gerektiğine inanıyorum. Bununla birlikte emperyalist burjuvaziye karşı ideolojik mücadelenin her alanda ve her zamankinden daha fazla yoğunlaştırılması öncelikli bir görev olarak önümüzde duruyor.

Kuşkusuz, Kürdistan devrimcilerinin sosyalizmin dünya çapındaki sorunlarını çözüme durumu ve yükümlülükleri yok. Bu onlar için öncelikli bir görev de değil. Ancak onlar taraftarlar, burjuvaziye

karşı mücadele cephesinde güçleri ve etkinlikleri oranında yerlerini alacaklar. Bunu, dogmalara karşı savaşarak ve Marksizm'in yenilikçi ruhuna, bilim olarak sosyalizme, onun evrensel değerlerine, yarattığı tarihi birikimlere sahip çıkarak yapacaklar. Kürdistanlı sosyalistler ülke düzeyinde diğer ulusalcı güçlerle birlik ve ayrılık noktalarını netleştirerek tarihsel misyonlarını yerine getirmekle yükümlüdürler. Bunun için de öncelikle devrimci saflardaki karamsarlığın yok edilmesi, ideolojik düzeydeki karışıklığın giderilmesi, teorik alanda tartışmaların yoğunlaştırılması ve kitlelerin yeniden siyasal tartışmaların içine çekilmesi gerekiyor. Kuşkusuz sosyalist mücadele uzun soluklu bir mücadeledir.

### **İnsanlığın Geleceği Sosyalizmedir**

İşçilerin, emekçilerin, yoksul köylülerin, emeğiyle geçinen esnaf ve zanaatkarların, devrimci aydınların çıkarları ve geleceği sosyalizmedir. Sosyalizm, tarihi ve toplumsal gelişmenin yolunu aydınlatan, sınıf savaşımının kurallarını belirleyen ve sömürülenlere, ezilenlere kutuluşun yolunu gösteren bilimsel bir dünya görüşüdür. Her şeye rağmen tarihi ve toplumsal gelişmenin yolunu açacak ve insanlığın ilerlemesini sağlayacak olan yine de sosyalizmdir. Sosyalizm, kendi içinde demokratik, toplumun çıkarları ekseninde bireylerin hak ve menfaatlerini koruyan, bireyin üretkenliğini ve yaratıcılığını geliştiren, çalışanların yönetimin her düzeyinde söz, yetki, karar ve denetim sahibi olmalarını sağlayan, demokratik işleyişi esas alan bir sistemdir. Sosyalizmde her şey insan içindir. Bireyi, devlet karşısında sadece görev ve sorumluluklarını yerine getiren, sadece çalışan ve üreten bir varlık, bir makine olarak gören anlayış, sosyalist anlayış değildir. Amaç, nihai olarak insanlığı sınıfsız ve sömürsüz bir geleceğe kavuşturmaktır. Sosyalist toplumun gelişmesine hizmet eden eleştiri ve farklı görüşlerin rahatlıkla ortaya konulabileceği bir ortamın yaratılması gerekiyor. Sosyalist toplumda işçi sınıfı partisi içinde farklı görüşlerin varolması, hatta emekçilerin çıkarlarını savunan birden fazla

partinin bulunması doğaldır. Yaşanan tarihi deneylerden sonra sosyalist çoğulculuk ilkesi hayati bir önem kazanmıştır.

Sosyalizm hedeftir, ancak. Kürdistan'da... nasıl kurula-  
lacağı, ulusal demokrasi'... giden sürecin  
hangi tarihsel koşullar... in bir sorunudur.  
Her şey ancak... eğerlendirilebilir.  
Önemli ol... ougünden işçilerin,  
toplum... as alan bir örgütlenme  
ve

Değişik örgüt, parti ve gruplar  
an sosyalist güç ve kadrolar  
re etkin bir şekilde müdahale ede-  
bugünkü koşullarda atılması gereken  
kadroların siyasal birliğidir. Bu, aynı  
Kürdistan sosyalist hareketinin birliğinin  
Bu nedenle Kuzey Kürdistan ulusal  
u yeni aşamasında sosyalist güçlere, gele-  
an ve çıkarlarını onlarla birlikte davranma-  
bir rol düşmektedir. İçinde bulunduğumuz  
adan yeni görev ve sorumluluklarla dolu bir  
süreç... ulusal demokratik hareketinin doğru, kararlı ve  
emekçi kesim... çıkarlarına dayanan bir yolda gelişmesi bu güç-  
lerin siyasal ve örgütsel birliğini sağlayarak ulusal hareket içinde  
etkin olmalarına ve sürece müdahale etmelerine bağlıdır. Sosyalist  
güçler etkin bir konuma gelerek bugün için müdahaleci olmak ve  
2000'li yılların programını yapmak zorundadırlar.

## XI) Nasıl Bir Sosyalist Parti?

### Ulusal-Toplumsal Kurtuluşu Hedefleyen Sosyalist Parti

Kuzey Kürdistan'da sosyalist hareketin ortaya çıkışı 1960'lı yıl-  
ların sonlarına doğrudur. 1970'li yıllara kadar sosyalist hareket dar

bir aydın çevresiyle sınırlıydı. Kendini sosyalist olarak gören kadroların çoğu Türk solu içinde yer alıyordu. Türk solundan ulusal sorundaki anlaşmazlıktan dolayı koparak Kürdistan'a yönelen kadroların getirdiği yeni bir dinamizmle kendini sosyalist (Marksist-Leninist, proleter devrimci, komünist vb.) olarak tanımlayan siyasi gruplar ancak 1970'li yıllarda ortaya çıktı. Bu 30 yıllık dönem Kürdistan sosyalist hareketinin kendi iç tartışmaları, birlik ve ayrılık noktaları, ayrışma ve bütünleşme öğeleriyle bir kimlik arayışı sürecidir. Geçen dönemi ve bugünkü durumu kavramak için sosyalist hareketin ortaya çıkış ve gelişim sürecini iyi tahlil etmek gerekiyor.

Farklı çizgilerin varlığına rağmen reel sosyalizmin çöküşüne kadar Kürdistan sosyalist hareketinde genel olarak SBKP, ÇKP, AEP gibi uluslararası merkezlere bağlı ideolojik, siyasi ve örgütsel bir yapılanma egemendi. Ayrılıklar ülke koşullarından, temel meselelerdeki farklılıklardan çok, uluslararası merkezlere bağlılıktan kaynaklanıyordu. Dogmatik, şabloncu ve bağımlı yapılanma suni ayrılıkların temel nedeniydi. Kürdistan sosyalist hareketinin bağımsız ve olgun bir kimlik kazanamamasının nedenlerinden biri de buydu. Bu suni ayrılıklar bugün büyük ölçüde ortadan kalkmış olmasına rağmen bazı alanlarda geçmişin olumsuzlukları tümüyle aşılabilmiş değil, zayıf da olsa hala başka ülkelerin örgütlenme ve parti modellerini esas alan anlayışlar varlığını korumaya devam ediyor.

Her ülkede ve her koşul altında geçerli sosyalist bir parti modeli yok. SBKP, ÇKP, AEP veya başka ülkelerin partileri ülkemiz için model olamazlar. Kuşkusuz bu partiler kendi ülkelerinde tarihsel bazı görevleri yerine getirdiler. Bunların hata ve eksiklikleri olduğu kadar, başarılı ve örnek alınması gereken yanları da vardır. Ancak bu partiler son tahlilde bu ülkelerin tarihsel koşulları tarafından biçimlendirilmiş, bu ülkelerin nesnel koşullarına göre örgütlenmişlerdi. Biz ancak bunların, bu ülkelerin sosyalist örgütlenme deneyimlerinden yararlanabiliriz. Dünya devrimci hareketinin tari-

hi, hatalarına rağmen sosyalizmin 70 yıllık tarihsel birikimi, örgütlenme alanında bize zengin deneyimler bırakmıştır. Yapmamız gereken, bu ülkelerin tarihsel deneyimlerinden yararlanmak, bundan ders çıkarmak olmalıdır. Her ülkenin kendine özgü bir tarihi ve toplumsal gelişme çizgisi var, örgütlenmenin buna uygun ve ülkenin nesnel koşulları üzerinde yükselmesi gerekiyor. Dönem ve koşullara bağlı olarak her ülkede partileşme süreci ve bu süreçte izlenecek yol ve yöntemler farklıdır. Ülkemizde de bu süreç dönem ve koşullara göre farklılıklar göstermiş, gösterecektir. Sosyalist örgüt ve partiler ülkemizin tarihi, milli, iktisadi, sosyal ve siyasal gelişme çizgisine uygun, bugünün ve geleceğin görevlerini üstlenen örgütler/partiler olmak zorundadırlar.

Kuzey Kürdistan'da "nasıl bir sosyalist örgütlenme" sorunu bugün de sosyalistlerin gündemindeki en önemli sorunlarından biridir. Kürdistan sosyalistlerinin ülkemiz özgülünde soruna somut cevap bulmaları gerekiyor. Platform, örgüt, parti vb. hangi biçim ve düzeyde olursa olsun sosyalist bir örgütlenme için tüm yol ve yöntemler denenmelidir. 1980 ve 1990'lı yıllardaki başarısız bazı deneyimlerden sonra olumsuz bir çağrışım yapsa da sosyalistlerin siyasal birliği bu yollardan biridir. Sosyalistlerin siyasal birliği temelinde yeni bir yapılanma farklı kökenlerden gelen kadrolar arasında ideolojik, politik ve örgütsel birliğin sağlanmasıdır. Bu aynı zamanda bir olgunlaşma ve bütünleşme sürecidir. Ben buna sosyalist yeniden yapılanma diyorum. Bu yeniden yapılanmanın hedefi sosyalist bir partinin yaratılması olmalıdır. Sosyalist yeniden yapılanma 30 yıllık bir geçmişi olan Kürdistan sosyalist hareketinin vardığı yeni bir düzeyin ifadesi ve sentezi olacaktır. 30 yıllık birikim, deney ve tecrübeye dayanacak olan Kürdistan sosyalist hareketi ancak bu yoldan özgün kimliğini bularak yoluna devam edebilir. Bugünkü süreçte Kuzey Kürdistan ulusal demokratik mücadelesinde tarihsel rol oynayacak sosyalist bir partinin yaratılmasının en gerçekçi yolu budur. Bana göre bunun koşulları ve olanakları vardır.

Kürdistan'da sömürgeciliğin, emperyalizmin ve yerli işbirlikçilerinin egemenliğine son verilerek demokratik bir toplumun ve giderek sosyalizmin koşullarının hazırlanması tarihsel görevinin yerine getirilmesi bugünden atılacak adımlara bağlıdır. Bunu ancak emekçi yığınları örgütleyerek ulusal kurtuluş mücadelesine seferber eden, ulusal kurtuluşu toplumsal kurtuluşla tamamlayabilme yeteneğinde olan sosyalist bir parti yerine getirebilir. Kürdistan koşullarının gerektirdiği parti, sosyalizme inanan ve onu rehber edinen sosyalist bir partidir; işçi sınıfı ve emekçi kesimlere dayanan emekçi bir partidir; ulusun kurtuluşu için savaşıyan ulusal kurtuluşçu bir partidir.

Kürdistan'ın bugünkü koşullarında sosyalist bir partinin sınıfsal ve toplumsal temeli nedir? Kürdistan'da yaşanan sınıfsal farklılaşmanın olduğu düzey ve toplumun sosyo-ekonomik durumu iyi tahlil edilmeden bu soruya doğru cevap verilemez. Kürdistan işçi sınıfı diğer bir çok sömürge ülkeyle kıyaslandığında görece gelişkin, ama Türkiye ile kıyaslandığında oldukça geridir. Sömürgeci yapı, ekonomik ve toplumsal gerilik, işçi sınıfının hem sayısal hem de siyasal olarak gelişmesini engellemiştir. Bu durum onun örgütlenme ve mücadele düzeyine de yansımıştır. Kürdistan işçi sınıfının ekonomik-demokratik mücadele geleneği yenidir, politik mücadele mirası yok denecek kadar azdır. Kürdistan'da işçi sınıfı hala kendiliğinden bir sınıf konumundadır. Ama sömürge bir ülkenin işçi sınıfı olmasından dolayı yurtsever düşüncelerin geliştiği toplumsal kesimlerin başında gelmektedir.

Kürdistan toplumu hala geçiş sürecinde olan bir toplumdur. Sınıfların durumu geçiş sürecinin özelliklerini taşımaktadır. Bu özelliklerinden dolayı Kürdistan işçi sınıfı homojen bir sınıf değildir. Her ülkede işçi sınıfının ulusal özellikleri o ülkenin tarihi ve toplumsal yapısından, ulusal kültürel özelliklerinden gelir. Ülkenin iktisadi ve toplumsal durumundan dolayı Kürdistan işçi sınıfı küçük burjuva özellikleri olan, köylülükle bağları kopmayan, mülkiyet ilişkilerinden arınmamış bir sınıftır. İşsizlik ve yoksulluk,



siyasi ve yasal düzenlemeler, iş kolları arasındaki ayrıcalıklar ve farklı ücret uygulamaları gibi nedenlerden dolayı işçi sınıfının belli kesimleri arasında önemli farklılıklar oluşmuştur. Bazı alanlarda işçi olmak ekonomik ve toplumsal olarak ayrıcalıklı bir durumdur. Kürdistan'da sanayi proleteriyasının işçi sınıfının toplamı içindeki oranı ise oldukça düşüktür.

İşçi sınıfının bu özelliklerine rağmen Kürdistan'da sosyalist bir partinin geniş bir toplumsal temeli vardır. Sosyalist partinin sınıfsal ve toplumsal temelini işçi sınıfı, kır emekçileri ve yoksul köylüler, emeğiyle geçinen küçük esnaf ve sanatkarlar, devrimci aydınlar, ilerici gençlik oluşturuyor. Yukarıda belirtilen çerçevede bir partinin yaratılmasını hedeflemekle birlikte, bunun biçimi, işleyişi ve program hedefleri Kuzey Kürdistan toplumunun içinde bulunduğu ekonomik, sosyal ve kültürel gelişme düzeyi, ülke ve ulus olarak parçalanmışlık ve bunun getirdiği sorunlar, ulusal kurtuluş hareketimizin özgül koşulları, uluslararası koşullar ile toplumumuzun düşünsel birikim ve gereksiniminin ışığında belirlenecektir. Kuzey Kürdistan'da ekonomik ve toplumsal alanda yaşanan gelişme/değişmeler, derinleşmekte olan mülksüzleşme ve yoksullaşma süreci, ulusal hareketin geleneksel özelliklerinden koparak kentsel ve daha modern bir içerik kazanma sürecini yaşıyor olması, uluslaşma sürecinin bu yeni dönemde kazandığı yeni öz ve derinleşerek geniş toplumsal kesimleri kapsamaması, PKK önderlikli gerilla hareketinin Kürt kadınları ve toplumun nisbeten edilgen bazı kesimlerine kazandırdığı siyasal hareketlilik ve bir dizi başka etken sosyalist bir partinin ulusal ve toplumsal örgütlenme zeminini genişletmiştir.

Kürdistan'da tarihsel olarak geleceği olan sınıf işçi sınıfı ve onun mütefikleri olan emekçi sınıflardır. Sorun bu noktada nedir? Yapılması gereken yeni bir ruhla, yeni yol ve yöntemlerle bu kesimleri örgütleyebilme ustalığını göstermek, bunun için geniş emekçi kitleler içinde çalışma ortamını yaratmak, onları, kurtuluşun ancak kendi örgütlenmeleri ve mücadeleleriyle olanaklı ola-

bileceğine inandırmaktır. İşçi sınıfına rağmen onun adına politika yapan ve onun kurtuluşu için çalışan, geniş emekçi kitleleri örgütlemeyen onlara kurtuluş vadeden, ulusu örgütleyip ulusal kurtuluş sürecine seferber etmeden ulus adına savaştığını söyleyen "öncü", "ulusal kurtuluşçu" "çelik disiplinli proleter örgütlenmesi" gibi örgüt ve partiler sürecin gerisinde kaldılar. Öncülerin, önderlerin bir uluşun, toplumun, sınıfın kurtuluşunda rolleri önemlidir, ancak esas olan kitlelerin kendi tarihsel rollerinin bilincine varmaları ve yeni bir tarih yaratmaya hazırlanmalarıdır.

Kürdistan toplumu sınıflı bir toplumdur. Her sınıf ve tabakanın ulusal kurtuluş hareketi içindeki yeri ve çıkarları farklıdır. Bu nedenle her sınıf ve tabakanın hareketten beklentileri ve hedefleri de farklıdır. Sosyalistlerin sömürgeciliğe karşı ulusal mücadelede kapitalizmi savunan kimi güç ve çevrelerle ortak hedefleri olsa da toplumsal mücadelede yerleri ayrıdır. Her siyasal güç kendi sınıf konumuyla ulusal mücadelede yerini alıyor, alacaktır. İşçi sınıfı, emekçi kesimler, sosyalistler, devrimci aydınlar da ulusal kurtuluş mücadelesine kendi örgütleriyle katılacaklar.

İşçilerin, emekçilerin, devrimcilerin mücadeledeki en büyük silahları kendi örgütleridir, sosyalist partidir. Sosyalist parti ideolojisi, politikası, örgütlenmesi, strateji ve taktikleriyle diğer sınıfsal güçlerin örgütlenmelerinden farklıdır, farklı olmak zorundadır. Sosyalist parti ideolojik ve siyasal görüşlerinde net olmalıdır, ulusal düzeyde ve uluslararası alanda müttefiklerini, dost ve düşman politikasını, yakın ve uzak hedeflerini açıklıkla tespit etmelidir. Sosyalist partinin ulusal kurtuluşu toplumsal kurtuluşla tamamlama görevi vardır. Bu, ülkenin içinde bulunduğu farklı koşullardan kaynaklanıyor. Kürdistan sömürge bir ülkedir. Kürdistan bölünmüş bir ülke, Kürt ulusu parçalanmış bir ulustur. Önümüzdeki devrim aşaması ulusal demokratik devrimdir. Kürt ulusu ile sömürgeciler arasındaki çelişki baş çelişkidir. Bu çelişki çözümlenmeden ülkemizin milli, siyasal, ekonomik, toplumsal ve kültürel olarak bağımsız gelişme yoluna girmesi mümkün değildir. Toplumun demok-

ratikleştirilmesi, üretim güçlerinin gelişmesinin önündeki engellerin ortadan kaldırılması, emek-sermaye çelişkisinin çözümü buna bağlıdır. Öncelikli hedefler ülkenin bağımsızlığı, ulusun kurtuluşu ve halkın özgürleştirilmesidir. Bu hedeflerin gerçekleştirilmesi sömürgeciliğe, emperyalizme ve işbirlikçi güçlere karşı birleşebilecek tüm ulusal güçlerin katılacağı bir ulusal demokratik kurtuluş mücadelesiyle mümkündür. İşçi sınıfı ve emekçi kesimlerin, devrimci aydınların, sosyalistlerin ulusal kurtuluş mücadelesinde diğer ulusalçı güçlerle ortak olan ve ayrı olan hedefleri vardır. Ulusal demokratik devrim sürecindeki hedefler ortak hedeflerdir, bu sürecin daha ileriye götürülmesinde bu güçlerle hedef ortaklığı yoktur. Sosyalist partinin asgari hedefleri ulusal demokratik devrimin hedefleridir. Sosyalist parti, bu süreçte, ulusal demokratik devrimde tarihsel rolünü oynamak misyonuyla karşı karşıyadır. En ateşli yurtseverler sosyalistlerdir. Bu nedenle Kürdistan ulusal demokratik mücadelesinde en büyük görev sosyalistlere ve onların partisine düşmektedir. Kürdistan koşullarında sosyalist parti gerçek bir ulusal kurtuluşçu partidir, böyle olmak zorundadır. Sömürge bir ülkede işçi sınıfı ve diğer toplumsal kesimler hem ulusal hem de sınıfsal olarak sömürülmekte, ezilmektedirler. Onlar sömürgeci ve emperyalistler tarafından sömürülüp ezildiği gibi bir de yerli egemen sınıflar tarafından sömürülüp ezilmektedirler. Bu kesimlerin savaşı örgütü olarak sosyalist parti ulusal kurtuluş mücadelesinin önder gücü olmaya hazırlanmalıdır. İşçi sınıfı, emekçi kesimler, sosyalistler, devrimci aydınlar ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinin en kararlı ve en fedakar kesimleridirler; mücadelenin temel gücünü ve en geniş toplumsal temelini onlar oluştururlar. 1940'tan bu yana Kuzey Kürdistan'da ulusal saflarda yer alması gereken bazı kesimlerin görevlerini de sosyalistler üstlenmişlerdir. Sosyalist parti, ulusal kurtuluş süreci boyunca ulusal çıkarlarla sosyalistlerin çıkarlarını, tüm ulusun çıkarları ile işçi sınıfı ve emekçilerin çıkarlarını dengelemek zorundadır. Bu da sömürgeciliğe, emperyalizme ve işbirlikçi sınıflara karşı ulusal kurtuluş mücadelemizde yer ala-

bilecek en geniş düzeydeki yurtsever güçlerden oluşan ulusal demokratik birlik politikasıyla mümkündür.

İşçi sınıfının önderliğini zorunlu gören ve bunu dayatan görüşler gerçekçi olmayan görüşlerdir. Bir ülkede hangi sınıfın mücadeleye önderlik edeceği nesnel koşullara, yani ulusal ve uluslararası duruma, sınıfların mevzilenmesine, güç dengelerine vb. bağlıdır. Önderlik yasal ve hukusal bir hak değildir, nesnel koşullara bağlıdır. Bu nedenle herhangi bir sınıfın kendisini hukuki veya siyasal bir dayatmayla önderliğe aday göstermesi hayatın gerçekleriyle bağdaşmayacak bir durumdur. Sosyalist bir parti Kürdistan ulusal demokratik devriminde ideolojik, politik ve fiili önderlik konumuna gelmek istiyorsa, bu tarihsel misyonuna uygun örgütlenmek, mücadelecilik olmak ve kendisini benimsetmek zorundadır.

### **Legal Ve İlegal Örgütlenme Demokratik Merkeziyetçilik**

Bugünkü koşullar değişmedikçe, Kürdistan'da ulusal kurtuluş mücadelesi veren örgütler ve tabii ki sosyalist bir parti illegal olarak örgütlenmek zorundadır. Bu bizim kendi istemimiz değil, koşulların bir dayatmasıdır. Kuşkusuz bu sosyalist partinin legal ve demokratik alanlardan yararlanamayacağı anlamına gelmiyor. İlegal örgütlenmekle birlikte, sosyalist parti, olanaklı tüm alanlarda legal ve demokratik çalışma yürüten, farklı çalışma biçimlerini ustalıkla birleştirebilen bir partidir.

Yasakçı, zor ve ağır koşullarda kurulan, ulusal ve toplumsal kurtuluşu hedefleyen sosyalist bir partinin iç işleyiş mekanizması nasıl olmalıdır? Bu koşullarda kurulan bir partide demokratikliğin sınırı nerede başlıyor ve nerede bitiyor? Buna kesin bir yanıt verilmesi elbette kolay değil. Ama, zor ve ağır koşullara rağmen sosyalist parti demokratik-merkeziyetçi bir partidir. Kimilerine göre birbiriyle çelişir gibi görünen bu iki kavram, aksine örgütlenmede birbirini tamamlayan, karşılıklı olarak geliştiren bir mekanizmayı oluşturuyor. Demokratik merkeziyetçilik, parti organlarının aşağı-

dan yukarıya doğru üyelerin özgür iradeleriyle seçilmesi, alt organların üst organlara, azınlığın çoğunluğa bağlı olması demektir. Demokrasi, organların seçimle göreve gelmesi ve yine seçimle görevden alınması, her üyenin parti organlarına seçme ve seçilme hakkı dahil eşit haklara sahip olması, eleştiri ve özeleştiri mekanizmasının işletilmesi, azınlığın haklarının korunması ve güvence altına alınmasıdır. Sosyalist partide organlar yetkili kurullarda yapılan seçimle işbaşına gelir ve yine bu kurullar tarafından görevden alınır. Ancak, olağanüstü koşullarda ve bazı istisnai durumlarda alt organlar üst organlar tarafından atanabildiği gibi, görevden de alınabilirler. Partide demokratik-merkeziyetçilik ilkesinin nasıl uygulanacağı ülkede yaşanan duruma, dönemin koşullarına, mücadelenin vardığı politik aşamaya, örgütsel yapının gelişme düzeyine vb. bağlıdır. Genel olarak demokrasi sorunu ve özel olarak bugünkü aşamada örgüt/parti içi demokrasi sorunu son derece önemli ve hasas bir sorundur. Sosyalistlerin, sosyalist örgütlerin, sosyalist demokrasinin ayırdedici özellikleri en çok bu konuda kendini ortaya koyuyor. Sovyetler Birliği ve diğer reel sosyalist ülkelerde yaşanan tarihsel deneyimler demokrasi sorununu öne çıkarmıştır. Bürokratik, elit unsurların merkezi yönlendiriciliğine dayanan, tepeden inme yapılar sosyalist örgütlenme olamazlar. Demokratizmin işlemediği örgütlerde bürokratik veya şeflik örgütlenmesi, diktatörlük yönetimine götürür. Merkeziyetçilik, kendi alanında partide bireylerin ve kurumların özgürlüğünü, inisiyatif ve yaratıcılığını ortadan kaldırmaz, kaldırmamalıdır. Değişen durum ve koşullara bağlı olarak partide merkeziyetçi veya demokratik yanlardan biri daha çok öne çıkar ve hatta belirleyici bir durum kazanabilir. Bu da durum ve koşullara bağlıdır. Bu nedenle legal ve demokratik bir ortamda çalışan partilerle ağır illegal koşullarda çalışan partilerin örgütlenme yapısı ve iç işleyiş mekanizması aynı olamaz. En ağır koşullarda bile demokratik mekanizmanın her zaman için işletilmesi zorunluluğuyla birlikte, parti, kendisini değişen durum ve koşullara her an uyarlayabilecek

bir örgütlenme modeline sahip olmak zorundadır. Her ülkenin ve hatta her dönemin kendi tarihsel özgünlüğü içinde ele alınması gerekiyor. Koşulların uygun olduğu her yerde demokratiklik esas alınmalıdır. Fakat unutulmamalıdır ki Kürdistan gibi demokratik ortamın olmadığı bir ülkede sosyalist parti ne kadar demokratik bir mekanizmayı işletebilir? Daha önce belirttiğimiz gibi sosyalist bir parti Kürdistan'da mücadeleci ve savaşkan bir partidir. Ağır baskı, zulüm ve illegalite koşullarında faaliyet yürüten, mücadeleci ve savaşkan bir örgütte merkezîyetçilik zaman zaman ağır basacaktır. Yoksa düşmandan korunması, disiplinin sağlanması, sert bir mücadeleye hazırlanması zordur. Misyonlarını fikir üretmekle sınırlandıran ve düzen içi mücadele eden partiler sömürgecilik koşullarında ülkenin bağımsızlığı ve ulusun kurtuluşu için ciddi bir mücadele yürütemezler.

### **Mücadele Yolu ve Araçları**

Sosyalist parti ve örgütlenmenin her biçimi amaç değil, araçtır. Parti, mücadele biçimlerinde, bunun yol, yöntem ve araçlarında değişken, esnek ve yaratıcı olmalıdır. Belli bir mücadele biçiminde, toplumun gerisinde kalan araçlarda ısrar eden bir parti, üreten, gelişen ve değiştiren parti olamaz. Parti programı, stratejisi, taktikleri, mücadele biçimi ve bunun yol, yöntem ve araçlarıyla uyum ve bütünlük oluşturur. Parti statükocu değil, değişen ve değiştiren bir mekanizmadır. Toplumun değişme sürecinde sosyalist parti de sürekli olarak kendisini gözden geçiren ve yenileyen bir partidir. Bu nedenle sosyalist parti içinde yer aldığı toplumu çok iyi tanımak, gelişim ve değişim süreçlerini yakından izlemek zorundadır.

Sömürge bir ülkede sosyalist parti devrimci, savaşkan, militan bir partidir. Kendilerini sosyalist olarak tanımlayan elit aydınların bir araya geldiği bir yapı Kürdistan gibi bir ülkede ulusal kurtuluş mücadelesinin tarihsel görevlerini üstlenemez. Böyle bir yapı ancak ideolojik ve teorik sorunlarla uğraşan bir aydınlar kulübünden başka bir şey olamaz. Elbette sosyalist partide nitelik, kadro-

laşma son derece önemlidir. Ama sorun sadece yetkin kadrolara sahip olmakla çözülemez. Kendi içinde nitelikli kadrolara sahip olan, ama işçi sınıfını, kent ve kır emekçilerini, devrimci aydın ve öğrencileri, emeğiyle geçinen esnaf ve zanaatkarları, geniş emekçi yığınları örgütleyen ve onları ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinin hedefleri doğrultusunda seferber eden bir sosyalist parti ancak tarihsel rolünü yerine getirebilir. Dolayısıyla sosyalist parti hem nitelikli bir kadro hareketi, hem de emekçi kitleleri örgütleyen bir kitle hareketidir. Bizim ülkemizde bugüne kadar gerçekleştirilemeyen budur. Yapılması gereken, sosyalist hareket ile işçi sınıfı hareketi arasında organik bağ kurmak, bu temelde ulusal ve toplumsal kurtuluş görevlerini üstlenen gerçek bir sosyalist parti yaratmaktır.

Bilindiği gibi sosyalist hareket ile işçi sınıfı hareketi farklı kaynaklardan doğar ve farklı bir gelişme süreci izlerler. Sosyalist hareket aydın çevrelerde başlar. İşçi sınıfı hareketinin kaynağı ise onun ekonomik-demokratik hareketidir. Sosyalist hareketle işçi hareketini birleştiremeyen bir parti işçi sınıfı ve emekçilerin partisi olamaz, olsa olsa işçi sınıfı adına ortaya çıkan bir sosyalist aydınlar partisi olur. Kürdistan'da bağımsız bir işçi sınıfı hareketi oluşmadı. Bunun, Kürdistan ve Türkiye işçi sınıfının sendikal alandaki içiçeliği gibi bazı nedenlerin yanında, sosyalistlerin işçi ve emekçi kesimler içindeki örgütsüzlüğünden kaynaklanan önemli siyasal nedenleri var. Aslında sosyalistler hem ulusal hem sınıfsal temeldeki çalışmayla işçi ve emekçi kesimler arasında oldukça elverişli çalışma koşullarına sahiptir. Zira Kürdistan'da sosyalist bir partinin toplumsal tabanı diğer tüm örgütlenmelerin toplumsal tabanından daha geniştir. Önümüzdeki devrim aşamasının niteliğinden dolayı emekçi kesimler ulusal kurtuluş mücadelesi içinde hem ulusal hem de sınıfsal olarak aktif kesimlerdir ve dolayısıyla örgütlenme çalışmaları için koşullar uygundur. Önemli olan gerçekçi bir program, sağlıklı bir örgütlenme ve doğru bir politika yaratabilmektir.

## **İdeolojik Birlik Zorunlu mudur?**

Sosyalist partide asgari düzeyde bir ideolojik birliğin olması gerekiyor. Bu, dünün kılı kırk yaran, tüm ayrıntılarda aynı şekilde düşünmeyi öngören "ideolojik birlik" anlayışı ile karıştırılmamalıdır. İnsanları aynı kalıplar içinde düşünmeye zorlamak kadar tehlikeli bir şey olamaz. Bu, insana, insan doğasına, insan düşüncesine terstir ve saygısızlıktır. Farklı görüşlerin olmadığı, eleştiri ve tartışmanın yürümediği bir örgütte üretkenlik de olamaz. Sosyalist partide ilkesel ve stratejik düzeyde olmayan ayrılıklar doğaldır. Önemli olan programda birlik, örgütte birlik, eylemde birliktir. Partide azınlık hakkı olmalıdır ve bu örgütsel yollardan güvenceye bağlanmalıdır. Fakat azınlığın hakkı, partinin eylem birliğini bozacak, onun militan politikasını frenleyecek, partinin inisiyatifini kırarak bir yolda kullanılmamalı.

Örgütün iç işleyişinde ve üyeler arasında pragmatizme, ahabpçavuş ilişkilerine, bölgesel eğilimlere, grupçu ve hizipçi davranışlara müsaade edilemez. Kendi içinde bu tür hastalıklara karşı sürekli mücadele etmeyen, üyelerini eğitmeyen bir parti, ne kadar devrimci ve radikal olursa olsun, çürümeden kurtulamaz. Parti üyeleri tartışan, üreten, görüşünü söyleyen, öneri ve eleştirileriyle partiyi geliştiren aktif bir konumda olmalıdır. Parti içinde edilgenlik ortadan kaldırılmalıdır. Eğitilmeyen, kendilerini eğitmeyen, tartışmalara katılmayan, görüş, öneri ve eleştiri sahibi olmayan üyeler kendileriyle birlikte parti kitlelerini de edilgenleştirirler. Bugüne kadarki deneyimler örgütsel yapıda "çoğunluğun doğru ve haklı olduğu" ve "çoğunluğun bulunduğu taraftan görünme" gibi eğilimlerin son derece sakıncalı sonuçlar doğurduğunu göstermiştir. Pekala çoğunluk da yanılabilir. Veya doğruyu savunanlar uzun bir süre azınlıkta kalabilirler. Her kadro ve üye için doğru veya yanlış bulduğu konularda açık bir tavır sahibi olması ilkesel bir tutum olmalıdır.

Sosyalist parti nitel bir güçtür, onun gücü ve etkinliği savunduğu dünya görüşü, örgütlenmesi, kitle bağları, sıkı disiplini ve nitelikli



bir güç olmasından kaynaklanır. Ama sosyalist bir parti tek başına kendi parti örgütlerinin ve üyelerinin toplamı olarak düşünülmemelidir. Sosyalist parti, politikası doğrultusunda ve kendisi etrafında toplum içinde her alanda yarattığı ekonomik, demokratik, mesleki, kültürel vs. legal ve illegal, siyasi ve demokratik örgütler toplamıdır. Bu nedenle sosyalist partinin örgütlenmesinde kadın, gençlik, sendika, kooperatif, dernek, milli ve kültürel kurumlaşma vb. her alanda etkin bir faaliyet ağının oluşturulması gerekir.

Toplumun tüm kesimlerini aynı hedefler ve aynı örgütler içinde örgütlemek ne doğru ne de mümkündür. Sosyalist parti emekçi halkın her alandaki örgütlenmesine yol gösterir ve öncülük yapar. Toplumun farklı kesimlerinin kendi inisiyatifleriyle tabandan örgütlenmelerini yaratmaları gerekir. Partinin, bunun yolunu açması ve bu düşüncüyü geliştirmesi gerekir. Bunu ancak halkın demokratik iktidarına inanan bir parti yapar. Yoksa parti her şeyi tepeden alınan kararlarla yaratamaz ve bu doğru demokratik bir yol değildir. İktidar öncesinde ve iktidar döneminde halkın parti ve iktidar üzerinde etkili olabilmesi, kendi iradesini ortaya koyabilmesi, nihayetinde kendi iktidarını kurabilmesi ancak bu yoldan mümkündür. Ekim Devrimi öncesinde ve devrimden bir süre sonrasında kadar 'Sovyetler' tarihsel bir rol oynadılar. Bunun nedeni Sovyetlerin toplumun değişik kesimlerinin doğrudan iradesini yansıtan örgütlenmeler olmalarıydı.

Sosyalist parti, bilimsel kuşkuculuk anlayışına dayanan, araştırmacı, üretken ve geliştirici bir partidir. Dogmatizm, taklitçilik, şablonculuk böyle bir partinin yöntemi olamaz. Sosyalist parti kendisini net ve açık olarak tanımlamak, teorisi ile pratiğini uyumlu kılmak zorundadır.

### **Eleştiri ve Özeleştiri Mekanizması**

Sosyalist partide her üyenin ve kurumun eleştiri ve özeleştiri hakkı vardır. Eleştiri ve özeleştiri sosyalist örgütlenmenin temel ilkelerinden biridir. Parti içi sorunların çözümlenmesinde esas yön-

tem eleştirisi-özeleştiri ve ikna yöntemidir. Eleştirinin ortadan kalktığı yerde demokrasi olamaz. Eleştirisi ve özeleştirisinin işlemediği bir örgütlenmede bürokratism, merkezizetçilik, yozlaşma kaçınılmazdır. Ancak eleştirinin ve tartışmanın da sınırı vardır. Parti programını, örgütün stratejisini, partide irade birliğini, eylemde birliği zedeleyen bir düzeyde eleştiriyeye müsaade edilemez. Sosyalist partiye giriş özgür iradeyledir ve ayrılmak da özgür iradeyle olmalıdır. Tabii ki özgür iradeyle ayrılmak ile hizipçilik, darbecilik, komploculuk, tasfiyecilik bir değildir ve buna dikkat edilmesi zorunluluğu vardır. Kuzey Kürdistan'da son 30 yılın deneyimleri ve özellikle 12 Eylül 1980 askeri-faşist darbesiyle başlayan dönemde yaşanan olaylar son derece öğretici deneylerle doludur. Siyasi örgütlerdeki bölünme, ayrılma ve kopmalar daima ideolojik nedenlere dayandırılmış, ayrılıklar ideolojik gerekçelerle izah edilmiştir. Elbette bazı bölünme ve ayrılmalarda haklı ideolojik ve siyasi nedenler var. Ancak, çoğunlukla bu olaylarda kişisel sürtüşme ve tükenmişliğin yanında "yorgan için pire yakan" Kürt aydın tipinin uzlaşmaz ve istikrarsız yapısı neden olmuştur. Aynı sınıfsal karaktere sahip, aynı ideolojik zeminde olan küçük burjuva devrimci-demokratların birbirlerinden kopuşu hep sınıfsal bir ayrışma olarak sunuldu. Bu durum harekete büyük zarar verdi. 1970'li yıllarda bu insanları bir araya getiren ortam ve nedenler ortadan kalkınca, birliktelik de son buldu. Bu süreçte yaşanan gelişmeler sosyalistlerin niçin ve neden birleşmeleri gerektiğini, nasıl ve hangi yollardan birleşeceklerini, neyi ve hangi araçlarla yapmaları gerektiğini, nereye kadar birlikte yürüyebileceklerini açık ve net olarak bilmelerini zorunlu kılıyor.

### **Aydınların Yeri**

Sosyalist parti işçi sınıfı ve emekçilerin partisidir. Sosyalist ve devrimci aydınlar böyle bir partide önemli bir rol üstlenirler. Daha önce belirttiğimiz gibi Kürdistan'da "saf bir proleter parti" görüşü gerçekçi bir görüş değildir. Böyle bir görüşün Kürdistan koşulların-

da bilimsel bir değeri de yoktur. Kürdistan koşullarında işçi sınıfından sadece sanayi proletaryasını veya Marks'ın tanımladığı "zincirlerinden başka kaybedecek, emeğinden başka satacak bir şeyi olmayan" işçileri anlamak yanlışır. Bu, Kürdistan'ı ve Kürdistan işçi sınıfını tanımamak olur. Aynı zamanda bu, Kürdistan devriminin niteliğini görmemek, sömürgeciliğe karşı mücadeleyi proleter sınıf mücadelesi düzeyine indirgemek olur. Daha önce ifade edildiği üzere Kürdistan'da sosyalist bir partinin toplumsal tabanı oldukça geniştir. Kürdistan'daki en geniş toplumsal kesim böyle bir partiye taban olabilecek kesimdir. Kürdistan'da sosyalist parti sadece işçi sınıfının kurtuluşu için mücadele etmez, o sömürge bir ülkede kendisiyle birlikte tüm ulusun kurtuluşu için mücadele eder. Hatta Kürdistan koşullarında sosyalist partinin görevi, bölünmüş ülkenin ve parçalanmış ulusun birliğini gerçekleştirerek çağdaş bir toplum oluşturmak, bağımsız ve demokratik Kürdistan hedefini gerçekleştirmektir. Bu hedefler için mücadele eden sosyalist bir partide sosyalist bilinç taşıyıcısı ve entelektüel birikim sahibi aydınlarla büyük görevler düşmektedir.

### **Örgüt İçi Eğitim ve Kurumlaşma**

Sosyalist partide her düzeyde ideolojik ve teorik eğitim sürekli olmak zorundadır. Kadroların eğitimi, örgütün kitle tabanının eğitimi, parti içi ve parti dışı eğitim sürekli olmalıdır. Kendisini eğitmeyen bir parti kitleleri de eğitemez. Eğitimin sürekli olmadığı bir parti kendisini geliştiremez, değişen durum ve koşullara bağlı olarak kendisini değiştirip dönüştüremez. Bunun dogmatizme, bürokratlaşmaya, hantallığa vb. yol açacağı biliniyor. Kaldı ki sosyalistler toplumun en gelişkin, en kültürlü ve en uzman kişileri olmak zorundadırlar. Bu olmadan sosyalistler toplumu eğitip geliştiremezler, topluma önderlik edip yönlendiremezler. Kadroların eğitimi iş bölümü ve uzmanlaşma temelinde olmak zorundadır. Bugünkü karmaşık modern toplumda her insan her işi yapamaz. Bu sosyalist bir partide de geçerlidir. Kadrolar yetenek ve

yönelimlerine göre eğitilmeli, parti içinde iş bölümü ve görevlendirme yeteneğe ve uzmanlığa göre olmalıdır. Her kadro kendi görev alanının uzmanı olmalıdır. Uzun vadeli uzmanlaşma temelinde kadrolaşmayan bir parti siyasi ve örgütsel olarak istikrar kazanamaz.

Kadrolaşmadan salt tek tek seçkin ve uzmanlaşmış insanlar yetiştirmeyi anlamamak gerekir. Kadrolaşmada hedef kurumlaşma olmalıdır. Kişiler geçici, kurumlar kalıcıdır. Bir örgütte kolektif çalışmanın temeli ve koşulu kurumsal örgütlenme ve kurumsal çalışmadır. Yapılması gereken, kadrolaşmanın kurumsal bir yapıya dönüştürülmesi ve iktidar kadrolaşmasının temelini atılmasıdır. Kürt örgütlerinin bugüne kadarki örgütlenmesi gününbirlik örgütlenme olmuştur. Tek tek kadrolar hem teori üreten, hem politika yapan, hem örgütlenme yapan, hem de militanlık isteyen görevler üstlendiler.

*Alman Komünist Partisi'nin (DKP) çağrısıyla  
29-30 Haziran 2002 tarihlerinde gerçekleşen  
Komünistlerin Uluslararası Konferansı'nda  
Küba Komünist Partisi adına yapılan konuşmayı yayınlıyoruz  
Ceviri: Sadık KOLUSARI*

Küba Komünist Partisi Uluslararası Bölümü'nün  
Batı Avrupa Bölümü Lideri  
**Lic. Claudio Ramos Borrego**

## **Kapitalist Globalleşme ve Devrimci Dönüşümün Zorunluluğu (I. Bölüm)**

*"Amerika Birleşik Devletleri bugün  
globalleşen emperyalizmin temelidir  
ve bu egemenlik biçimine karşı  
mücadele globalleşmek zorundadır"  
(Fidel Castro, 03.07.1998 tarihli 98*

*Uluslararası Ekonomik Toplantı konuşmasından)*

**K**apitalizm uluslararasılaşma eğilimiyle oluştu, sürekli yeniden düzenlenme zorunluluğuyla karşılaştı ve zor yoluyla niteliklendirildi. Bu üç nitelik Marx tarafından araştırıldı ve eserlerinde yer aldı, dün olduğu gibi bugün de geçerliliklerini tam olarak koruyorlar.

Neoliberal globalleşmeyi veya dünyalaşmayı, bugün sermayenin uluslararasılaşmasının belirtisi olarak kabul ediyoruz; fakat bu sürecin yıllar önce başladığını ve hiç sonuçlanmadığını unutmamalıyız. Burjuvazi, kendisinden önceki egemen sosyal sınıflardan farklı olarak, üretim araçlarını sürekli devrimcileştirmek

zorunda kaldı. Varolanı korumak işine gelmiyordu, tersine yaratılan sürekli yıkılmalıydı.' Bunun yanında maddi zenginliğin biricik iki kaynağını tahrip eden çılgın bir tempo ile ilerledi; doğayı ve üzerinde yaşayan biz insanları.

Kapitalizm başlangıcında eski ulusal sanayileri yıkmalıydı, ulusal pazarları düzenleyen ve koruyan güçlerin egemenliğini kırmalıydı... Tüm ülkelerin uygarlaştırılması parolasıyla yeni çıkarlar yaratarak, kendi durumuna ve batılı burjuva sanayi toplumları ile onların ideolojik değerlerine göre tüm gezegene kendi metalarını dayattı; böylece metalar da yok etti. Üretimin uluslararasılaşması, hem maddi hem de manevi olan kalite ve fiatlar için standart modeller, metaların dolaşım yollarını ve transport ile iletişim medyasındaki fırtınalı gelişim ve uluslararası finans sisteminin yaratılması: Tüm bunlar dünyayı uluslararası sermaye tarafından yönetilen bir pazara dönüştürmek yoluyla ulusallık ve yerelliğin tüm eski biçimlerini parçalayan burjuvazinin işidir.

Bu konferansta, bu muazzam yeniden düzenlemenin en merhametsiz zor yoluyla gerçekleştiğini söylemeye gerek yok: Sadece, sermayenin bu irsi zorunluluğu içerisindeki başlangıcının bir parçası olan Amerika'nın işgali, köle ticareti, Asya ve Afrika'da sömürgeci talan savaşları ile dünya savaşları gibi dünya tarihinin böylesi kanlı olaylarının geliştiklerine ve uluslararasılaştıklarını belirtmeme müsaade ediniz. Neoliberal globalleşme denen şeyin sermayenin uluslararasılaşma sürecinin yeni bir aşamasından hareket ederek, yazarların çoğunluğunun diğer aşamalardan farklı olan temel özellikler olarak neleri gördüklerini şematik bir biçimde belirtmek istiyorum:

"Rekabet yeteneği ilkesine dayalı aynı malın değişik yerlerde üretilmesini sağlayan üretim süreçlerinin uluslararası gelişimi. Araba, kompitür ve rafine edilmiş üretim mallarının bir çoğu onları birbirinden ayıran ulusal etikete artık sahip değiller. Büyük ulus-

larüstü şirketler ürünlerini en az üretim fiatlarıyla üretmek amacıyla üretiyorlar; bunun yanında pazarda talep edilen kalite seviyesini temel nitelikleriyle koruyabiliyorlar. Bu konuda Fidel Castro yoldaş şöyle dedi: Dünya hızlı bir şekilde globalleşiyor - Bu demektir ki, dünyada finansmanlar, sermaye transferi, yatırımlar ve ticaret hızlı bir şekilde yayılıyor. Bu, insan toplumu, üretim güçlerinin ilerlemesi, teknolojik gelişim, iletişim ve ulaşım gelişiminin acımasız bir yasıdır.

"Dünya çapındaki finans sermayenin üstünlüğü. Karl Marx zamanında en önemlisi meta üretimi ve daha sonra Lenin zamanında emperyalist devir başladığında en önemlisi sermaye ihracı ise, bugün biz marxizmin klasikleri için tasavvur edilemeyecek kadar daha spekulatif ve daha parazit sermaye işlemleri gelişiminin şahitleriyiz. Sadece bu fenomen hakkında bir tasavvurda bulunabilmeyi sağlamak için, Havanna'daki konferansta Ignacio Ramonet'in dediklerinden bir alıntı yapacağım: "Geriye kalan sadece borsaların veya para değerlerinin alım satımına dayanırken, somut malların üretimi, ulaşımı ve sürümü dünya ekonomisinin sadece yüze beşini tutuyor."

"Günümüzde sermayenin gezegensel birliği. Artık karmaşık banka işlemleri yoluyla büyük sermaye miktarlarının finans merkezlerinden uzak ülkelere transferi gerekmiyor; bugün büyük sermayedarlar kendi başkentleri salonlarında rahat oturarak, teknolojik iletişim ve kompyütür sayesinde, bir dakika bile sürmeyen bir zaman diliminde kocaman para meblağlarını hareket ettiriyorlar.

"Ulusal devletlerin dünya ekonomisi üzerindeki yönetimlerinin daraltılması. Uzun yıllar boyunca kendi hükümetlerinin iltimasına/himayesine sahip olan büyük uluslarüstü işletmeler, kendi ticaretlerinde tam bir serbestliği hedefleyerek, tüm araçlarla - rüşvet, gözdağı, baskı ve finansman veya ekonomik zorlatıcı tedbirlerle- ulusal devletlerin kontrolüne karşı bir çaba içerisinde.

Rekabet yeteneğinde diğerk bir yönelim, neoliberalizmin temel bir prensipi olarak, kamu sektörünün sert bir şekilde küçültülmesidir. Özelleştirme dalgası, son yıllardaki ekonomik yeniden düzenlemelerden birisidir.

"Eşitsizliğin büyümesi. Neoliberal globalleşme, etkili değerler tarafından oluşturulmuş finans torbası denilen önemsiz bir azınlık elinde ekonomik gücün dev boyutlarda merkezileşmesini yarattı. Belli oranda gerçek bir ekonomik büyüme gösterdiği doğrudur; fakat bu aynı zamanda Üçüncü Dünya denilen ülkelerde yoksulluk ve bir tarafta finans spekülasyonu için çok büyük mülkiyet diğerk tarafta dışlanma, güvensizlik ve işsizlik barındıran zengin ülkelerde refah devletin çözüldüğünü de getirdi.

"Kültürün homojenleştirilmesi ve ideolojik totalitarizm; Dünya çapında iletişim medyasını tekelleştiren büyük uluslarüstü informasyon şirketlerinin sürekli daha küçük bir grubu tarafından fikirlerin kontrolünü yaşıyoruz. Hoşgörüsüz, ayrımcı ve faşist ideoloji benzeri tek tip düşünce modeli ile kendi gerçekliğini ve kendi kültürel, sosyal ve politik modellerini dayatıyor. Halklara istedikleri ekonomik ve sosyal modeli seçmede bağımsızlık hakkını vermiyor. Bu durum bugün dünyadaki büyük ekonomik güç merkezlerine uyuyor. Neoliberal demokrasi denilen şeye uygun tek kabul edilebilir alternatif Washington tarafından geliştirilen modeldir.

Geçen yüzyılın son on yılındaki dramatik gelişmeler, sosyalist sistemin nihayetinde Sovyetler Birliği'nin yıkılması toplumsal haklar, eşitlik ve insanlığın kapitalist sömürden kurtuluşu için düşüncelere yıkıcı bir darbe anlamına geliyordu ve dünya çapındaki tüm diğerk uğursuz ek olaylar. Ne sömürünün ne de sömürücülerin olduğu, içinde doğanın insafsız yağmalanmaya tabi olmadığı ve insanların sıradan meta olmadıkları bir dünya ütopyası ve verilmiş sözlerle, "real sosyalizm" in yaratılmasındaki yöneticilerin



ağır hataları ve bu ülkelerin liderlerinin ihanetleri yoluyla ciddi şekilde oynandı.

İlerici güçlerin bütünlüğü ve özellikle komünist partiler, o tarihsel sürecin tartışmasız kazanımlarını ve toplumsal yeniden düzenlemenin fikirlerini inkâr eden ağır bir antisosyalist kampanyanın hedefi oldular. Büyük bir coşkuyla ideolojilerin, sosyal sınıfların ve onların mücadelelerinin sonu hatta tarihin sonu ilan edildi. Bu korkunç baskı altında bazı partiler programlarından vazgeçtiler, isimlerini değiştirdiler, marxizmden el çektiler ve onlara bolluk içindeki tüketim toplumunun tatlı boyunduruğunu vaad eden yeni ebedi ve değişmez düzene uyma yoluna başvurdular. Kendi duruşlarını sıkı bir şekilde koruyanlar, antikomünist dalganın sonuçları altında acı çektiler, ülkelerindeki çeşitli sosyal tabakalar içerisinde etkilerini yitirdiler ve uluslararası düzlemde dayanacak ve birlikte çalışabilecekleri güçler bulamadılar. Bir çok devrimci arasında cesaretsizlik gelişti, ve bu partiler içerisinde bir çoklarında ayrılmalara, komünist hareketin parçalara ayrılmasına ve yok olmasına yol açan uzun tartışmalar yapıldı. Geçen on yıldan bu yana egemenlerin metodlarına ve Doğu Avrupa ülkelerinin stiline yönelik oldukça eleştirel, SSCB liderlerinin geleneksel çabalarına karşı isyan eden, evrensel bir merkezden hareketle kendi konseptlerini diğer politik partilere ve hareketlere dayatan ve bunları kendi devletsel önceliklerine bağlayan hareketlerin oluştuğuna göz yumamayız. Bugün neoliberal strateji karakterinin kitlelere günlük olarak tanıtılması için, her zamankinden daha fazla büyük bir fikir mücadelesi sürdürmeliyiz. Komünist partilerden bir grubun, Montevideo, Uruguay' da olan toplantılarının basın açıklamalarında deniyor ki: "Halklarımızın bir parçası olarak biz komünistler, toplumsal adaletli özgürlük ve demokrasi bayrağını istiyoruz; bu, bugün sınıf düşmanı tarafından kötü biçimde tecavüz edilen insan haklarının kendi bütünlüğü içerisinde geçerli kılınması demektir."

Batı Avrupa ülkelerinin çoğunluğunda bu dönemde, programlarıyla önemli reformlar düşünen, sol koalisyonların iktidara geldikleri, gelişen halk yığınlarının hoşnutsuzluklarını Büyük Britanya'da Margaret Thatcher, Almanya'da Helmut Kohl benzeri neoliberal politikalara göre kanalize ettikleri anlamlı bir gerçektir. İtalya'da Ulivo, Fransa'da çoğulcu sol veya Almanya'da Schröder'in SPD'si gibi politik oluşumlar, yönetimi geleneksel sağdan alan koalisyon tarafından yönlendirilen aynı veya benzer gidişatı, sosyal refah devletinin çözüldüğünü üstlendiler. Bu koalisyonlarda bazı komünist örgütlenmelerin yer alması, sürekli sosyal demokrasi yedek halatı durumunda, bu hükümetlerin başka bir yöneline girmelerini çok az etkiledi.

Uluslararası şirketlerin ve burjuva hükümetlerin ekonomik ve sosyal politikasının egemenliğinin sapık sonuçlarına yanıt olarak, dünyada neoliberal globalleşmeye karşı direnişin halk hareketi gelişti. Başlangıçta Séattle'de ani bir sokak gösterisi olarak gözükken, yavaş yavaş değişti, etkileri arttı ve örgüt haline geldi. Prag, Davos, Monreal ve Cenova, Porto Alegre'de kararlaştırılan eylem projesinin kısa bir süredeki kilometre taşları oldular. Partili sistemin kenarında oluşan bu hareket, ekonomik, sosyal ve politik değişim zorunluluğu fikrinin ortak paydası oldu. Şimdi ve 11 Eylül 2001'deki terörist saldırıların canlı ve doğrudan yayınlanan görüntüleri tarafından doğan büyük sarsıntının kullanılmasıyla, ABD mevcut teröre karşı mücadele adı altında, devrimci ve ilerici güçlere karşı dünya çapında baskı yapmak için kullanılan, kendi himayesinde geniş bir uluslararası koalisyon oluşturmayı başardı. Avrupa'da en gerici güçler, faşist ideolojinin mirasçıları, önemli seçim başarıları sağladılar. Bu, diğer etmenler yanında, sosyal demokratlar tarafından uygulanan aynı neoliberal reçetelerin, iktidare gelirken verilen fakat yerine getirilmeyen vaatlerin ve 11 Eylül 2001'deki olaylardan sonra başkan Bush yönetimindeki hükümetin kızıştırdığı savaş psikolojisinin sonucudur. ABD'nin önderlik rolü

tartışmasızdır; savaş manevralarına karşı bir halk muhalefetine geliştiği doğrudur, fakat şimdiye kadar hükümetlerin çoğunluğu ABD politikasını destekliyor. Kendisi tarafından canlandırılan ve engellenemeyen silahlanma yarışı ile onun temel bir parçası olan Savunma Roketleri Projesi, terör yoluyla ABD'nin hakim olduğu açık bir askeri üstünlüğü hedefliyor. Hepimiz biliyoruz ki, mevcut koşullarda bu milyarlık proje ulusal savunma çıkarlarını takip etmiyor ve belirtilen terörist tehdit ile alakası ise daha azdır.

Neoliberal globalleşme modelini savunma ve kapitalist yoğunlaşmanın yıkıcı karakterini inkâr etmede burjuva ideologları git-tikçe zorlanıyorlar.<sup>2</sup> Bu yüzden onlar kapitalist sistemin reform alternatiflerini önerdiler. Pazar içerisinde bir mantık bulabileceklerini iddia ediyorlar, fakat ikinci dünya savaşı sonrası Avrupa toplumu örneğinde kapitalistler ile sendikalar arasında sosyal ittifaka veya Bandung-Model denilene götürmüş, Afrika ve Asya'nın eski kolonilerinde uygulanmış ve Latinamerika'daki gelişim modelindeki devletçe düzenlenen önlemlere yeniden dönüyorlar. Bu neokeynesçi Teori, daha önce ulusal pazarlar için uygulanmış ve neoliberal yeniden düzenlemelerle yıkılmış aynı kuralları dünya çapında uygulamayı hedefliyor. Postkapitalist toplumu propoganda eden aynı yönde bir çok teori var. Reforme edilmiş burjuvazi toplumun genel refahını emniyete alan kurallara bağlanmayı kabul edecek.

Kapitalizmin reforme edilebileceği ve onu devam eden insanlık gelişimine uydurulabileceği hayali mevcut koşullar altında gerçekleştirilemez ve teknoloji ve bilimdeki fırtınalı değişimler ile post-endüstriyel toplumdaki sınıf yapısındaki uygun değişimlerin ekonomik, ekolojik ve sosyal bakımdan kapitalizmin uygulanabilir olmadığı gerçeğini değiştirmedeğini belirtmek gerekiyor; aksini düşünmek tarihsel perspektif içinde yersiz bir yanılgıdır. Tam tersine doğaya karşı haydutça karakteri ve insanlığın gelişimi için

engel teşkil eden niteliği daha da keskinleşti; bununla ortaya çıkan ulusal devletlerin beceriksizliğindeki, büyük uluslarüstü işletmelerin etkisini düzenlemekteki zorluklar. Kapitalist sistemin temel niteliğinin kendisi bu reformlar önünde temel engeldir. Sistem kendisini evrimsel olarak geliştirmeye devam edecek ve ne kadar süreceğini önceden kestirmek rizikoludur, fakat aldığı çok farklı ve çelişkili biçimlerden hareketle nihai amaç sürekli en daha az masrafla daha fazla kâr elde etmektir. Bu anlamda 1998 yazında şunları söyleyen yoldaş Fidel'den alıntı almama müsaade ediniz: "Mevcut yol ile dünyanın kurtulması mümkün değildir. Bana göre (bu yolla, ç.n.) cinsin en ufak yaşama şansı yoktur; aynı şekilde globalleşmenin ve yaratılan yeni düzenin yaşama imkânı da yoktur, çünkü yığınlar patlayacak. Bundan dolayı fikirler düzleminde büyük bir çatışmanın yürütüleceğine inanıyoruz, her şey globalleşiyorsa çözümler de globalleşecektir".

Globalleşen neoliberal kapitalizm için gerçek ve geçerli bir alternatif var mı?

Sadece son derece küçük bir azınlığın çıkarları gereği sınırsız açlık getiren, bizi çevrenin tahribine ve kendi insan cinsimizin kaybolmasına götüren çılgın ve dizginsiz yarış durdurulabilir mi?

İnsan cinsi çaresizlik, hastalık, açlık, eğitimsizlik ve savaşlardan korkusuz bir dünyada yaşayabilecek mi?

Yüzyıldan daha önce Rosa Luxemburg'un 19.yüzyıl sonundaki oportünizme karşı "Reform veya Devrim" kitabında yazdığı aynı şey, bugün 21.yüzyılın başlangıcında devrimci güçlerin önünde durmaktadır. Onun "Sosyalizm veya Barbarlık" cümlesi insanlık alternatifidir.

### **Dipnot**

<sup>1</sup> "Burjuvazi üretim araçlarını, üretim ilişkilerini, yani bütün toplumsal ilişkilerini devrimcileştirmeden varlığını devam ettiremez. Buna karşılık eski üretim biçiminin değiştirilmeden korunması tüm sanayileşme öncesi sınıfların ilk yaşam şartıydı. Üretimin devam eden yenilenmesi, tüm toplumsal durumların aralıksız sarsıntısı, sürekli emniyetsizlik ve hareket burjuva dönemini tüm diğer öncekilerden ayırır" Karl Marx: Komünist Parti Manifestosu

<sup>2</sup> Kapitalizm başından beri sürekli globalleşmişti (dünyalaşma), ve genişlemesiyle devamlı zenginliğin kutuplaşmasını yarattı. Sanayi devrimi zamanında değişik dünya bölgeleri arasındaki orta üretim seviyesi fark ilişkisi 1:2'yi aşmamışsa, bugün iki yüzyıl sonra bu ilişki 1:60'dır (Samir Amin, Alternativas Sud, Bant VII.2001)

Hakan SOYTEMİZ

## DEVİRİMİN ÖZNESİ DEVİRİMCİ ÖZNE

**T**ürkiye'de devrimci çalışmanın teorik-pratik bazı açmazlarını gidermenin başlangıcı, belki de başlıktaki ayrımı kavramaktan geçecek.

Özne; bir edimi gerçekleştiren kişi ya da şey olarak tanımlandığında ve bu tanım konumuz gereği devrim edimine taşındığında devrimi yapan öznenin, ister istemez, aynı zamanda devrimci olan özne de olduğu anlaşılacaktır. Ancak tersinden gidildiğinde yani devrimci olan her öznenin devrimin doğrudan öznesi olmadığı, yani bu iki kavramın birbiriyle örtüşük olmadığı kolaylıkla görülebilecektir.

Özellikle doğru toplumlarının insanı, konu proleter devrimleri olduğunda bu ayrımı yapmakta hiç de zorlanmayacaktır. Bilindiği gibi modern burjuva toplumunun en gelişkin biçimlerini yaşayan

batıda, düzene alternatif yegane güç, üretimden aldığı hızıyla proletarya olmaktadır. Bu toplumlarda, işçi sınıfının dışında, sisteme tepkisini örgütlü bir şekilde sunabilecek ve bu tepkiyi bir dönüştürücü güç haline getirebilecek başka bir kolektif aksiyon kategorisi bulunmamaktadır. Kolektif aksiyon dediğimiz, topluca eylem gücü ise, her türlü dönüşüm, değiştirme için olmazsa olmaz koşuldur.

Oysa ki doğu toplumlarında, modern toplum ilişkileri kendinden önceki toplumsal süreçlerin bütün ilişki kümelenmelerini batıda olduğu gibi tasfiye edemediği için, modern toplumun iki temel kategorisi; işçi sınıfı ve burjuvazi dışında kadim toplum kümelenmeleri mevcuttur. Bunlar bize, toplumsal ilişkilerin her türlü karmaşıklığının yanı sıra tarihsel kolektif aksiyon kategorileri de sunarlar: Şiilik, Sihlik gibi tarikat kolektiviteleri veya kabile, aşiret, klan gibi toplumsal biçimlerin kolektiviteleri ya da Baas tipi ordu kolektiviteleri vs. vs...

Kolektif aksiyon, Kıvılcımlı'nın tanımında zor ve şiddet anlamı taşıyan ve değiştirici insan üretici gücüdür. (Bkz. Hikmet Kıvılcımlı, Tarih Devrim Sosyalizm içinde Tarih ve Üretici Güçler bahsi). Modern toplumda işçi sınıfının sosyal devrimin öznesi olması, kapitalist üretim ilişkilerini yıkarak yerine yenisini koyabilecek tek kolektif aksiyon kategorisi olmasındandır. Bu itibarla kadim topluma ait üretim süreçlerini tümüyle tasfiye etmiş ileri kapitalist toplumlarda devrimin öznesi ve devrimci özne birbiriyle çakışıktır: İşçi sınıfı... Bu toplumlarda düzene muhalif devrimci bir eylemi işçi sınıfından başka hiçbir toplum kesimi örgütleyemez ve süregenleştiremez.

Kadim toplum ilişkilerini toplumsal yapılanmadan tasfiye edememiş doğuya gelince durum biraz farklılaşır. Bütün dünyada olduğu gibi, doğu dediğimiz ülkeler coğrafyasında da egemen olan üretim tarzı, kapitalist üretim tarzıdır. Ancak buralardaki kapitalist ilişkiler antika toplum ilişkileriyle karışarak, kendine özgü melez ilişkiler ortamını oluşturmuştur. Toplumsal çelişkiler de salt prole-

taryanın burjuvazi karşısındaki emek-sermaye çelişmesini aşarak, bu temel çelişkinin yanına, gene aynı temelde olmak üzere, başka çelişkiler sokmuştur. Bunlar, geçmiş ama henüz aşılammış tarihsel süreçlerde yaşanan çelişkilerin günümüze taşınmasıyla olduğu gibi, modern ve antika toplumun birbirine eklenmesinin ürünü olarak ortaya çıkanlarla da zenginleşmiştir. Her toplumsal çelişki, kendi diyalektiği gereği çözümünü sağlayacak nesnel ve öznel unsurları içerir. Burada modern kapitalizmin yarattığı soygun ve zulümden zarar gören toplumsal kategoriler, ister istemez kendi çözümlerini sisteme dayatma yolunu tutmuşlardır.

Mesele böyle konulduğunda, ülkede varolan kapitalist düzene karşı yapılan her başkaldırı ister istemez hem ülkedeki rejimi sarsmakta, hem de bu ülkelerin üyesi olması itibariyle giderek emperyalist-kapitalist sistemdeki bir zayıflamayı getirmektedir. Yani gerici ve kokuşmuş bir sisteme karşı devrimci bir işlev görmektedir. Kapitalist toplumun tek panzehiri olan işçi sınıfı dışında gelişen bu kolektif aksiyon kategorilerine bu haliyle devrimci özne demek, bir zorunluluktur. Ancak devrim bir dönüşümdür ve modern toplumda dönüşümü gerçekleştirecek olan sadece işçi sınıfı olacağı için, sınıf dışı devrimci özneler doğrudan sosyal devrimin öznesi demek yanıltıcı olur.

Yanılgının bir diğer ters biçimi de, sosyal devrim, işçi sınıfının eseri olacağı için, işçi sınıfının dışında gelişen ve varolan devrimci özneleri küçümsemek ve yok saymak eğilimidir. Sorun, geri ülke dinamiklerinde devrimin öznesi olan işçi sınıfıyla, onun dışında varolan devrimci özneler arasında program ve taktik birlikleri geliştirebilmektir.

Bu açıklamaları kendi ülke somutumuzla indirgeyerek irdelersek konu daha da anlaşılır olacaktır.

Türkiye devrimci hareketi, daha yola çıkışın en başından itibaren, "başta işçi sınıfımız olmak üzere" deyişini diline pelesenk



etmiş ve çalışmasını bu eksene oturtmuştur. Ancak, Kurtuluş Savaşı'nda, işçi sınıfı İstanbul ve İzmir gibi şehirlerde işgal altında tutulmasıyla geri düşmüş, bu düşüş 1960'lara kadar gelmiştir. Bu zamana kadar geçen sürede Türkiye'nin toplumsal hayatındaki devrimci rolü, Cumhuriyet kapitalizminden önceki devrilerden alıp getirirsek, sürekli ordu gençliği ve aydın gençlik hareketi oynamıştır. Yani devrimci özneyi bu toplumsal kategoriler oluşturmuştur.

1960'larla birlikte bu tarihsel devrim kategorileri kendilerini politik olarak işçi sınıfından yana tavır alışlarla göstermeye başlamıştır. Ordu gençliği içinden çıkan Talat Aydemir, Fethi Gürcan'larla başlayan süreç, 9 Mart girişimine kadar ulaşırken, aydın gençlik sosyalizmden yana tavır alışını daha net ortaya koyarak, işçi sınıfı adına davranmaya başlamıştır.

Sosyal devrim, kendi gerçek öznesini bulamadığı sürece salt nesnel koşulların yeterliliğiyle gerçekleşemez. O konjonktürün devrimci özneleri ise sınıfın kendisi olmadığı için, sosyal devrim için gereken öznel faktör ayağı boş düşmüş ve devrimci kalkışma günümüze kadar iki ağır yenilgiyi; 12 Mart ve 12 Eylül yenilgilerini yaşamıştır.

Bu süreçlerde işçi sınıfı kendi mücadele alanlarında önemli ve güçlü savaşımalar içinde bulunmasına ve buralarda ileri başarılar elde etmesine karşın, dışında gelişen ve ilerleyen devrimci hareketle organik bağlantısını kuramamış ve kendi eylemi içinde çoğunlukla ekonomik-demokratik programlar dahilinde kalmış, politik mücadeleyi bir iktidar sorunu olarak algılayamamıştır. Bu bilinçle de varlığını daha ziyade reformizme altlık edegelmiştir. Kısacası, Türkiye devriminin öznesi olan Türkiye işçi sınıfı, geçmişteki iki devrimci kalkışma momentinin başı çeken ögesi durumuna gelememiştir. Daha da önemlisi bu yönde bir çabası olmamıştır.

Proletaryasız proletarya devrimini zorlama süreçleri, Türkiye devrimci hareketinde yukarıda andığımız yanılıklı bakışların kurumlaşmasına, ideolojileşmesine yol açmıştır. Ve günümüz devrimci hareketleri hala aynı yanılığın ağırlığı altında ezilmeye devam etmektedir. Nasıl mı?

1960'larla birlikte, geri kapitalist ülkelerde gelişen "proletaryasız" devrimler, Türkiye'de siyasal olarak varlığı duyulmamış işçi sınıfını demografik olarak da tartışmaya sokmuştur. Türkiye'de işçi sınıfının varlığını göremeyenler, "işçi sınıfının ideolojik öncülüğü" kavramını üreterek fiili öncülüğü gerilla kollarına teslim etmişlerdir. Böylece aydın gençliğin tarihsel devrim gelenekli kalkışması stratejileşmiş ya da bir başka anlatımla konjonktürün devrimci öznesi kendini aynı zamanda devrimin öznesi olarak da görmüş, bunu teorize ederek öyle göstermeye çalışmıştır.

1970'li yıllar, 1960'ların kitleselleşmiş bir tekrarı oldu. Devrimci öznenin yükselişi öylesine müthiş ve parlaktı ki temel yanılışı görmek de göstermek de çok zordu. Kimsenin yapamadığını yaşam gerçekleştirdi ve yenilgi bir öncekinden onlarca kere daha ağır yaşandı.

Tarihsel kurgularla ivmelenen devrimci kolektivitely devrimin gerçek öznesi gibi dayatanlar artık doğruyu görüyorlar ve işçi sınıfı olmaksızın sosyal devrimin gerçekleştirilemeyeceğini söylüyorlar ama yenilgilerin yarattığı kirlenmiş bir atmosfer doğrunun bu kez de tersinden kırılarak bir başka yanılıyla birlikte ifade edilmesini getiriyor. Kapanan konjonktürün devrimci özneleri bu yeni dönemde hiçbir şekilde bir çalışmanın konusu edilmiyor, buraya uygun taktik-teknik açılımlar düşünülüyor, üretiliyor. Devrimci öznenin yenilgisi bütün tarz ve kazanımlarıyla birlikte yok sayılmasına yeter görülüyor.

Türkiye devriminin öznesi, yani Türkiye proletaryası gene politik süreçlerin etkileyicisi, gündemin belirleyicisi değil. O, kadim

toplum çözüntüsü kökeninin gelenekleriyle, yani Osmanlı köylüsünün, reaya'nın gelenekleriyle devlete karşı isyanını örgütleyecek başka Devletlu'ların çıkışını beklemekte, ve böyle bir öncü bulana kadar da kaderine tevekkülle katlanmaya devam etmektedir. Kuşkusuz ki ülkede yaşanan son yirmi yılın proletaryaya kattıkları, bundan önceki tarihsel birikiminin en az yüz katı daha fazladır. Ancak, bu birikim gene de çağın kendisine yaptığı çağırığı algılayabilecek ve gereklerini yerine getirebilecek bir düzeye çıkaramamıştır, Türkiye proletaryasını.

Bu tabloda Türkiye devriminin talihsizliği ve bütün açmazların sergilenmesi vardır: Türkiye devriminin tek gerçek öznesi olan Türkiye işçi sınıfı devrim konjonktürlerinde devrimci özne olamamakta, bu süreçlerde öne çıkan devrimci özneler de kendilerini devrimin öznesi sanarak ve sayarak ağır yenilgilere koşmakta, kendileriyle birlikte pek çok devrim potansiyelini de kırdırmaktadırlar.

Yukarıdaki tablo sadece devrimimizin yapısal zaafını değil, aynı şekilde onu aşmanın yolunu da bize göstermektedir.

Sosyo-ekonomik yapı tıkanıklıkları işçi sınıfı tarafından aşılamayınca, son tahlilde burjuvazinin kendi sistemini reforme edici sonuçlar veren sınıf dışı devrimci girdilerin ülkemizin tarihsel düğümlerini oluşturduğunu yukarıda belirtmiştik. Meşrutiyet hareketlerinden 1960'a kadar gelişen süreç sonunda uluslararası ve yerli finans kapitalin aldığı önlemler ordu gençliğini sınıftan yana bir tavır alıştan uzaklaştırdı. Bugünkü kesit itibariyle üzerinden hem 12 Mart'ın hem de 12 Eylül'ün geçtiği üniversite gençliği politik yaşamımızın, burada anmaya gerek olmayan kimi öznelliklerin de etkisiyle, devrimden yana kitlesel tavır alışının çok gerilerine düşmüştür. Kıvılcımlı'nın "pratik devrim orijinalligimiz" dediği bu iki kolektif aksiyon kategorisinin devrimci edimin gerçekleştirilmesinde gösterdikleri zaafly yapılanma geçici olmakla birlikte, bugün üzerine hesap yapılabilecek boyutta da değildir.

Ancak, 80'li yıllar hırpalanan bu kategorilerin yerine yenilerini geçirmiştir. Bunlardan en önde geleni Kürt aşiret gerçekliği olmuştur. Göçebe toplum geleneklerinden güç alan Kürt kolektivesi, bu kadim dürtüyü ulusal taleplerle modern bir programa oturttu. İşçi sınıfı ne yazık ki bundan önceki konjonktürlerin devrimci öznelere istihdam edememenin sıkıntısını nasıl yaşıyorsa ve yaşamaktaysa, tıpkı öyle Kürt ulusal kolektivesini de kendi mücadelesinde istihdam edememenin sıkıntısını çok şiddetli yaşayacaktır. Kürt devrimci hareketinin bugün salt Türkiye için değil, tüm dünya dengeleri açısından devrimden yana bir ağırlığı oldukça gelişmiştir. Ancak bu dengelerin tam dönüşümü yalnızca bu mücadelenin işçi sınıfı programına dayalı gelişmesiyle mümkündür, fakat görüldüğü gibi Kürt devriminin gelişimi salt ulusal bir temelde olmaktadır ve bu yüzden de dönüşüm dediğimiz toplumsal süreç atlamalarını gerçekleştirme gücünden uzak düşmektedir. Özetle söylenecek olursa, Türkiye devrimi açısından Kürt ulusal mücadelesi devrimci bir özne niteliği taşımaktadır ama bu özne devrimin öznesi olmaktan uzaktır.

Keza anılması gereken bir başka kadim toplum kalıntısı kolektif aksiyon geleneği Alevi toplumunda bulunmaktadır. Hazreti Ali'nin zanaatkarlar ve bedevilik üzerine temellendirdiği ilkel komünal gelenekli ideoloji yolu Ortadoğu topraklarında İran ve Irak halk muhalefetini oluşturmuştur. Anadolu topraklarında ise hızla gizliliğe (batınlık) uğratılarak ezilmeye çalışılmış, fakat taşıdığı kolektif aksiyoner savaşı geleneği Yeniçeri ordusuna Hacı Bektaşî adına gülbank çektilererek resmi kurumların tikanıklarını aşmada istihdam edilmiştir. Geçen zaman içinde devrimci hareketlere kitle ve kadro kaynağı yaratan Alevi toplumu, özellikle 12 Eylül'den sonra devrimin toplum ve dünya ölçeğinde bir alternatif olmaktan çıkmasına güvenilerek yeniden sistem içine çekilmeye çalışılmaktadır. Böylece hem devrimin doğal kitle kaynağına ket vurulmuş olacak, hem de kırdan bezirgan ekonomisinin vurgununa karşı, finans

kapital modernleşme sürecine bir müttefik bulmuş olacak, ihtiyaç duyduğu kolektif aksiyoner toplum gücünü kendi kontrolüne geçirmiş olacaktır.

Bir diğer kolektif aksiyon yatağı ise yukarıda bahsettiğimiz kurgularla devinim kazanır. Büyük kentlerin varoşlarında yaşayan mahalle gençliğidir, söz konusu ettiğimiz. Kırdaki mülksüzleşme sürecinin doğal bir uzantısı olarak büyük kentlere özgür işgücünü satmaya gelen çalışma gücündeki gençlik, çıkış orijinin Kürtlük, Alevilik gibi kolektif aksiyon geleneklerini şehre; yaşadığı mahalleye, çalıştığı işyerine, okuduğu okula da getirir. Ancak bu aksiyon potansiyeli sınıf yörüngesine girmediği ya da onunla bütünleşmediği sürece buradaki kıvılcımlar da birer birer közlenmeye mahkum olacaktır. Dolayısıyla yoksul mahallelerdeki çalışmaların kendi yapabilirliklerine göre programlanmasından ziyade sınıfın politik eylem düzeyine göre organize edilmesi, bu potansiyellerin hem devrim adına yol açıcılık yapmalarını sağlamış olacak, hem gereksiz çırpınışlarla yok yere tükenmeleri engellenerek korunmaları sağlanmış olacaktır.

Toplayacak olursak:

Çağımızda modern toplumun önündeki dönüşüm konağı proleter devrimleri konağıdır ve bu edimin öznesi proletaryadan başka hiçbir şeydir. Ancak, geri kapitalist toplumlarda tarihsel olarak aşılmamış süreçlerin bir kalıntısı olarak tarihsel kolektif aksiyon güçleri bulunur ve güncel toplumun tıkanmalarına karşı bu kolektivite tepki gösterir. Sisteme karşıt olan özü itibariyle, bu tepki güçleri, anılan konjonktürün devrimci öznelerini oluştururlar. Devrim basamakları açısından öz güç proletaryanın sürece başat girdileri olmadığı koşullarda, onun adına davranma yanlısına düşmedikleri, düşürülmedikleri sürece, devrimin öznesi ve onun örgütlerince bu güçlerin istihdamı tek doğru taktik programdır.

Özellikle Türkiye gibi devrimci öznelerin mücadele sahnesinde yer alışı gelgeç konjonktür ya da momentler itibariyle değil de, toplumsal yapının derinliklerinden kurgulanan tarihsel itkiler itibariyle oluyorsa bu konuya salt taktikler çerçevesinde değil, strateji bağlamında yaklaşmak ve bir kaçınılmazlıktır.

Devrimin öznesine devrimde fahri öncülükler atfeden küçük-burjuva devrim stratejileri de kolektif aksiyonu reayanın edilgenliğiyle inmelenmiş işçi sınıfına yaslanarak reformculuğu proletarya çizgisine tekabül ettiren burjuva sosyalizmleri de ülke özgülündeki kolektif aksiyon kategorilerini yanlış kavramanın iki çengeline asıldılar. Teoride bu olay Marksist devrim kuramının üretici güçler parantezini açılmadık olarak kendini gösterir.

Kıvılcımlı kendi stratejisini kurarken teorideki bu boşlukları Marksist yöneme ve tarih anlayışına uygun olarak doldurmuş ve devrimin öznesiyle devrimci özne ilişkisini aynı stratejik bağlama, devrimin özgücü kategorisine yerleştirmek suretiyle çözmüştür. Bu bağlamı doğru kavrayanlar ve hayata geçirenler geleceğin kurucusu olacaklardır.

*Alman Komünist Partisi'nin  
28-30 Haziran 2002 tarihinde düzenlemiş olduğu  
Enternasyonal Konferansı'na Alman Komünist Partisi Başkanı  
Heinz Stehr'in sunduğu metin.  
Çeviri:Hüseyin TAŞAN*

**Heinz STEHR'in**

**Kapitalist Globalizm - Alternatifler - Karşı Güçler -  
Komünistlerin Rolü...**

## **Emperyalist Globalizm**

**G**ünümüzde genelde "Globalizm" olarak nitelendirilen ekonomik, kültürel ve politik süreç uluslararası monopol-kapitalin çıkarlarınıca yönlendiriliyor ve kapitalin tarihsel enternasyonalleşme sürecinde yeni bir gelişmesini simgeliyor. Bu da kapitalin üretim ve yeniden üretiminin her safhasını belirliyor ve bundan böyle kapital ve devlet, barış ve savaş ve de insanların yaşamlarının her alanını (yaşam koşulları, kültür, eğitim, değer yargıları...vs.) içine alıyor ve değiştiriyor.

Globalizm terimi altında yatan gerçek; teknolojik gelişme ilişkisi, kapitalin konsantrasyonu ve dünyanın tümü üzerinde üretim ve tüketimin, politika ve devletin, savaş ve barışın tüm sonuçlarına katlanan kar avıdır.

## **Emperyalist Globalizmin Anlamı**

"Yeni Dünya Düzeni"nin gerçekleşmesi için savaş ve müdahale dünya çapında işçi sınıfı ve çalışan tüm insanların iş ve yaşam koşullarına saldırı. Bilimsel-teknik zekanın yaratıcılığını kullanarak sömürüyü artırma, iş alanlarını yok etme ve küçük bir azınlığın servetini sınırsız arttırmak. Her geçen gün daha fazla insanın işinden, eğitimden, enformasyona ulaşmaktan menedilmesi.

İşçi hareketinin burjuvaziden bir yüzyıl boyu savaşla elde ettiği demokratik ve sosyal haklara, insan haklarına, burjuva aydınlanmaya saldırıdır. Uluslarötesi kapitalin diktatörlüğü daha açık bir şekilde gündemleşiyor ve seçilmiş hükümetlerin fonksiyonunu üstleniyor. Hükümetler ve uluslarötesi kuruluşlar artık kapitalin çıkarları için propaganda yapıyorlar.

\*Uluslararası kapitalin dünya ekonomik sistemine entegre ettiği (bu yeni sömürgecilik sisteminde) bağımlı ülkeler en sıkı şekilde ham mamul ihraç eden, gelişmiş ülkelerin çöp depoları ve de çevreye ekstrem zararlı malların üretildiği alanların olmasıdır. Yine bu saydığımız ülkeler modern teknolojinin girişine ve bağımsız ulusal gelişmelere kapatılmışlardır.

\*Ulusal bağımsızlığa, ulusal egemenliğe ve devletler hukukuna saldırıdır.

\*Toplumun askerileştirilmesi, temsilci burjuva devletin parçalanması ve uluslarötesi tekellerin bir yaptırım gücüne (büro) dönüştürülmesidir.

\*Demokratik, ilerici kültüre saldırı ve onların yerine emperyalist medyanın genelleştirici, basit ve insanlığa zararlı "kültür"ün dağıtılmasıdır. "Fotoğrafların savaşı"yla yönetilenlerin bilinçlerine yönetenlerin prensiplerini, onların pazar, para ilahlarını ve açık şiddeti yerleştirmektedir.



\*Doğal çevrenin kirlenmesi ve insanlığın yaşam koşullarının zorlaştırılmasıdır.

\*Göçün polis ve militarist güçlerle sınırlandırılmasıdır. Bunun için Sevilla'daki (İspanya) AB Zirvesi kararlarından "sınırların beraberce korunması" ve Almanya'nın yeni göç yasaları örnek gösterilebilir.

\*Uluslararası kapitalin ve onun hükümetlerinin sosyalizme, daha iyi ve demokratik bir dünya için savaşanlara saldırısıdır.

Globalizm insanlığın tüm tarihi gelişmesine eşlik etmiş objektif ve gerekli bir süreçtir. Bu toplumsal süreç sınıfların hedef ve çıkarlarıyla bağıntılıdır. Kendi egoist sınıf çıkarlarının esiri olan burjuvazi globalizmi insanlığın yararına çözemez. Bu ancak yeni bir toplumsal düzende -sosyalizmle- gerçekleşebilir.

Emperyalizme, neoliberal globalizme yalnız ve yalnız bir toplumsal alternatif vardır: **Sosyalizm!**

### **Direnen Güçler**

Günümüz dünyasının en önemli özelliği halkların sosyal tecrübelerinin ortaklığıdır. Federal Almanya Cumhuriyeti'ndeki grevler, Güney Kore'de işçi çıkarımına ve ulusal sanayinin satılmasına karşı sendikaların grevleri, devlet kurumlarının özelleştirilmesine karşı nisan ayında sendikaların Hindistan'da genel grevleri, sosyal kazanımların tırpanlanmasına karşı nisan ayında İtalya'da sendikaların genel grevleri, topraksız insanların Brezilya'daki mücadelesi, Arjantin'deki aktüel halk mücadelesi, Meksika'da Zapatista hareketi, Porto Alegre'deki Dünya Sosyal Formu'nun buluşması ve Avrupa Sosyal Formu'nun Florenz'deki hazırlıkları...

Görünen o ki çalışan sınıfın kendini bu yeni savaşta enternasyonal bir sınıfa dönüştürmesinin gerekli olduğudur. Yalnız kendisini için temel sorunlarına konsantre eden bir sendika değil de politik

ve ekonomik sorunlara cevap verebilecek bir sendika tipine ihtiyacımız var. Öyle ki insan hakları, daha insancıl pazarlama, sosyal eşitlik, yoksulların ve toplumdan dışlanmışların savunulması ve bütün bunların uluslararası ilişkilendirilmesi...

Bizim, özel mülkiyet sorununu tartışmaya açan bir sendika tipine ihtiyacımız var.

Yakın zamanda dünyada neoliberalizme, kapitalist globalleşmeye ve emperyalist savaşa karşı bir hareketin başladığına yaşayarak şahit oluyoruz. Bu global hareket işçi hareketini uyarabilir. Ama tersinden bu hareketin sosyal ve politik alternatif olması için örgütlü işçi hareketine ihtiyacı var.

Bu hareketin etkisi devrimcilerin toplumu değiştirici yönde hareket eden güçlere güç verme, toplumsal perspektif ve alternatifleri tartışan, parlamento dışı muhalefeti etkili eylemlerde temsil edebilmesine bağlıdır.

### **Sosyalizm Gerekli ve İmkan Dahilindedir**

Bugüne kadarki toplumsal düzenin yerine ne gelebilir? Bugünkü yeni gerçekleşecek toplumdan, onun gerekli kurumlarından vs. her beklenti yalnızca geçici olabilir. Ancak iktidar ve mülkiyet sorusu temelden çözülmek zorunda, yoksa toplumsal dönüşüme gidilemez.

Bunun anlamı burjuvazinin politik iktidarının bütün anti kapitalist - anti emperyalist güçlerle birlikte işçi sınıfının hegemonyasıyla çözümesidir.

Kapitalist devletin, eski ulusal yapıların yerine bugünden kestirebileceğimiz yeni bir toplumsal örgüt şekli geçebilir.

Sosyalizme giden yol, insan gücünün sömürülmesi ve doğal kaynakların savurganca harcanmasıyla maksimal karı hedefleyen kapitalist ekonominin temelden yıkılmasına yönelik olmalıdır.

En önemli üretim araçlarının mülkiyeti toplumsal mülkiyete dönüştürülmelidir; toplumsal üretimden elde edilen servetin privatlaşması (şahıslaşması) ortadan kalkmalıdır. İktidarın privat

entereseden (çıkardan) alınmasıyla tüm ekonomik altyapı yeni bir durum arz eder.

Sosyalizm, gerçek "halk İktidarını" insanların etnik kökenlerine, dinsel ve dünya inançlarına bakmaksızın, herkese eşit özgürlük ve hakları garantileyen yeni ve tarihi bir demokrasi biçimini geliştirmelidir.

Sosyalizmin hedefi; tarihte ilk olarak sosyal ve politik insan haklarının birliği (eşitliği), özgür, kendi geleceğini belirlemiş bireylerin katkısının toplumda şart olduğu, herkesin özgür gelişmesinin temel alındığının garantilenmesidir. Bugünkü savunma mücadelesi içinde başka bir gelişme çizgisini taşıyan, hedefi barış, dayanışma, hak eşitliğinin kabul ettirildiği geleceğin savaşıyla birleştirilmelidir.

Bu mücadelenin ise savaşta sosyalizmin kabulü perspektifine ihtiyacı vardır.

**"Bütün ülkelerin işçileri ve ezilen halkları birleşin!"** sloganı bugün her zamankinden daha aktüeldir.

**Rabia SENGÖR**

## "DEVİRİMCİ YENİ" Yİ YARATMAK İÇİN...

**D**ünya'da, Türkiye'de ve K. Kürdistan'da bugüne dek yaşanan yüzlerce örgütlenme deneyimi, bize her biri ayrı ayrı incelenmeye değer zengin bir birikim sunuyor. Bu örgütlenmelerden bazıları insanlık tarihinde muazzam bir sayfa açarak sosyalizmi devlet tarzında vücuda getirmeyi başardılar. Büyük zaferlere imza attılar. Asya'da, Latin Amerika'da, Avrupa'da ve Afrika'da emekçi sınıflara dayanan iktidarlar kuruldu. İnsanlığın, despotizmi, diktatörleri ve onların dayandığı ekonomik temelleri yıkabileceği, sosyalizmin her anlamda kapitalizmin karşısında alternatif olabildiği kanıtlandı.

Ancak, Paris Komünü ile başlayan bu süreç 1990'larda kapandı. Reel sosyalizm çöktü, Doğu Bloku yıkıldı. Çin, emperyalistler arasında kendine yer açabilmek için büyük adımlar attı. Afrika devrimleri emperyalistlerin körüklediği kabile savaşlarına ve kontrgerilla faaliyetlerine yenik düştü. Latin Amerika'da ise emekle

kazanılan devrimler seçimlerle kaybedildi ya da varolan gerilla hareketleri barış masalarından neredeyse kazanımsız kalkmaya mahkum edildi.

Tüm bu deneyimleri kısaca da olsa incelemek bu yazının kapsamını oldukça aşar. Ancak tekrar olacak bile olsa, Sovyetler Birliği ve Latin Amerika'nın yaşadığı sürece değinmek gerekiyor.

Sovyetler Birliği'nin yıkılışında pek çok etkenden ikisi öne çıkar:

1- Emperyalizmin ideolojik-politik kuşatması.

2- SBKP'nin halktan kopması ve bürokratlaşma.

Emperyalizmin ideolojik-politik saldırıları çok yönlüdür, sınırsızdır, bu açıdan çarpıcıdır. Ancak üzerinde durduğum temel nokta ikinci madde, yani bürokratlaşma. "Bu muazzam devrim yok olmaya mahkum muydu?" sorusuna, "hayır" yanıtını veriyorsak, onu yok eden en önemli etkenlerden biri olan bürokratlaşmayı tartışmalıyız.

Evet, sosyalizm yıkılmaya mahkum değildi. Sovyetler Birliği çok ağır despotizm koşullarında doğdu, ağır bir iç savaş geçirdi ve emperyalizmin bugüne dek en kapsamlı olan 2. Paylaşım Savaşı'ndan zaferle çıktı. Güçlü bir devlet oldu, dünya siyasetine yön veren iki kutuptan birini oluşturdu. Sosyalist Blok'un güçlenmesi ile emperyalizmin atakları bu iki gücü sürekli karşı karşıya getirirken, Sovyetler Birliği özellikle savaş koşullarının da etkisiyle dev ekonomisini ve siyasetini bilimsel sosyalizmin ışığına değil, revizyonizmin yoluna çevirmek zorunda kaldı.

Emperyalizm karşısında taraf olmak güç olmayı gerektirdi ve bu güç SSCB'yi olanca ağırlığı ile ezmeye başladı. Sovyetler Birliği ya "devlet gibi devlet olma" ya da bilimsel sosyalizmin yolunda pratikle at başı giden devrimci teori oluşturma arasında bir seçim yapmak zorundaydı. Ancak "pratik önce gelir" köklü anlayışı ikinci seçeneği saf dışı bıraktı ve SBKP giderek halktan kopmaya, onun üzerinde bir yönetim organı olarak devleti yönetmeye başladı. 1960'lara gelindiğinde büyüyen ekonomi artık eski tarzı

kaldıramıyor, genişlemek istiyordu ve Kruşçev revizyonizme kapıları açtı. İçten içe yaşanan yönetme bunalımı yıllar içinde büyüdü ve tüm Sovyetler'i sardı. Devrimci üretim ve ilerleme içinde olmayan, demokratik merkezîyetçi anlayışın 'demokratik'ini rafa kaldırarak sadece merkezi anlayışı bırakan, devrime adını veren Sovyetler'den, işçi ve emekçilerden teorik olarak beslenmeyen, aksine onlara yabancılaşan ve devrimi onlara yabancılaştıran "eskimiş" devrimciler Sovyetler Birliği'nde adım adım karşı devrimi örgütlediler. Uzun yıllar boyunca devrimin değerlerini cepten yiyen revizyonizm ve onun dev bürokratik aygıtı 1990'larda gürlütle çöktü. Tabii ki ona bel bağlayan devrimci hareketler de ağır bir ideolojik yalpalanma ve güvensizlik girdabına düştüler.

Tasfiye 1990'lara damgasını vuran bir olgu oldu.

Lenin, tasfiyeciliği örgütsel ve siyasal tanımlamalarının yanında aynı zamanda toplumsal bir olgu olarak da tanımlar ve bir dönemin, içinde yaşayan bütün insanları kapsayan, etkileyen bir yenilgi hastalığı olarak ortaya koyar. Tasfiye süreçlerinde, örneğin aydınlar, Marksist-Leninist olmayan akımların peşinden sürüklenir, kitleler devrime karşı sempati ve güvenlerini yitirirler, gençler gelecek arayışını kapitalizm girdabında çözmeye çalışır ve "olağan" zamanlarda iktidar adayı olan örgütler iktidar perspektiflerini kaybederler. Bu durum tasfiyeciliğin bir döneme damgasını vuran tablosudur.

Bu tabloya bir de Latin Amerika cephesinden bazı ülke deneyimleri ile kısaca bakalım.

FMLN gerillaları 1992 yılı başında El Salvador rejimi ilk teslimiyetçi bir barış antlaşması imzaladı.<sup>1</sup>

1993 Ocak ayında silah teslim işleri tamamlandı. FMLN yasal bir partiye dönüşerek seçimlere hazırlanmaya başladı. Böylece ABD'nin "arka bahçesinde" kendisine ve uşaklarına kök söktürmüş bir halk hareketinin dosyası en azından bir süre için kapandı.

FMLN bu "barış" sürecinde ne kazandı, ne kaybetti?

-Gerilla kendi varlık koşulunu, faşist rejim karşısındaki yaptırım gücünü kaybetti.

-FMLN ve radyosu yasallaştı, "politik çalışma" ve seçimlere katılma hakkı kazandı.

-Boşta kalan gerillaların düzene entegre olması için FMLN üyelerine özel bir toprak reformu çıkarıldı.

-El Salvador oligarşisinde ağırlıklı yer tutan "14 Aile"nin egemenliği sarsılmadan kaldı.

El Salvador proletaryası ise barış anlaşmasından sadece "devletin işçi-işveren kesimleri arasında bir forum-toplantıya çağırma yükümlü olması"nı elde edebilmiştir.

Bu yenilgi, ABD'ye zafer çılgınlıkları attıran Nikaragua'nın teslimiyetiyle açılan yolun bir aşamasıydı.

Çizgi ve program, atılım ve başarılarıyla Latin devrimi kıta çapında birbirini etkileyen bir süreçti. Yenilgiler de birbirini etkiledi.

\*Şili, Bolivya, Arjantin, Uruguay ve Brezilya'da darbelerin ardından 1982'lerden itibaren işbaşına gelen sözde sivil rejimler, MIR (Şili), PRT (Arjantin), Tupomarolar (Uruguay), ELN (Bolivya)... gibi pek çok örgütü düzene entegre olmuş ya da buna hazır durumda buldular.

\*Kolombiya'nın güçlü gerilla örgütü M-19 "Kolombiya ve Barış İçin" şiarıyla silah bırakmış ve devlet başkanı tarafından "Demokrasiye hoş geldiniz" diye karşılanmıştı.

\*Somoza'nın binbir baskı ile yıldıramadığı Sandinist Devrimi'ni emperyalizm 10 yıl sonra 'resmen' teslim aldı.

Yenilgilerin pek çok nedeni vardı. Emperyalizm, gerilla ve halk hareketini ezmekte deneyimliydi. ABD'nin burnunun dibinde devrim yapmak zordu ve Sovyet revizyonizmine ister istemez güven duyuluyordu, ancak Sovyetler Birliği nüfuz alanlarını bir bir kaybedince, devrimini yapmış ülkeler (Küba, Nikaragua) ekonomik olarak zor duruma düştüler. Bu zorluk özellikle FMLN'nin gözünde fazla büyüdü.

1992'ler, gerçek bir komünist örgüt öncülüğündeki halk hareketlerinin dahi geçici gerilemeler yaşayabileceği, soluklanma gereksinimi ile kimi taktik manevralara ihtiyaç duyabileceği bir dönemdi. Bu hafife alınabilecek sıradan bir etken değil, ama asıl etken küçük burjuva devrimci çizginin ürünüdür. Emperyalizmin çok yönlü saldırıları karşısında politika yeterli düzeyde üretilememiş, devrimci bir iktidar yaratma ve yaşatmanın olanaksızlığı fikri bilinçlerde yer etmiştir.

Lenin tasfiyeciliğin tanımını yaparken, "devrimci örgütlerin iktidar perspektifinden uzaklaşmaları" olgusunun üzerinde önemle durmuştu. Bunu iki örnekle açmak yerinde olur sanırım.

Birincisi, Arjantin PRT'sinin yöneticisi. Şöyle diyor: "Politikamızı şartlar öyle gerektirdiği için 'pratik olarak ilerleme' diye adlandırıyorduk. Devrimci örgütlenmeye başladığımızda bir çok temel konuyu, örneğin iktidar konusunu henüz tanımlamamıştık. İki üç şey kafamızda netti, geri kalanları da yaşam bize öğretti."

Diğer örnek de Uruguay Tupomaroları'ndan:

"Bizim kafamızda henüz daha açıklık kazanmamış şey, bu stratejilerin gerçeği değiştirecek kadar doğru olduğu olgusuydu. Ve bir grup insan için veya politik-askeri bir örgütlenme için çizilen stratejiyi aşan global bir stratejiyi belirleyecek durumda değildik. İktidarı ele geçirme sorununu hiçbir zaman önlümüze koyamadık." (Gerilla Bilanço Çıkartıyor. s:85/165)

\*\*\*

1990'ları tüm dünyada devrimci yapılanmalar açısından ağır bunalım yılları olarak tanımlamak yanlış olmaz. Sosyalist Blok yıkılırken, o ülkelerden ithal ettikleri ideolojilerle yola koyulanlar bir yalpalama içine girdi. Emperyalizm bu duruma "nasıl olsa kendi içlerinde çözülüyorlar, yalpalıyorlar" gözüyle bakmadı. Duruma kendisi için en uygun şekilde müdahale etti.



Onun devrimci yapılanmalara karşı hedefleri net, ısrarlı ve iradi bir yöntemle gittiğini görüyoruz. 90'larda bu iradi yöntemin adı "siyasal ve barışçı çözüm"dü. Emperyalizm çeşitli ülkelere yaptığı askeri müdahalelere bile barışçıl bir kılıf uyduruyordu. Kendi içinde çeşitli sorunlar yaşamaya başlayan silahlı örgütlere yönelimi de yine barış-özgürlük maskesi ile oldu. Masalar kuruldu, pazarlıklar başladı.

Şimdi bu süreç kapandı. Barış, özgürlük söylemlerinin yerini Bush'un "Bizim yanımızda değilseniz, karşımızdasınız demektir" sözlerinde ifadesini bulan açık terör ve saldırı koşulları aldı. Şurası çok açıktır ki emperyalistler 1990'lar boyunca siyasi çözüm adı altında devrimci hareketleri etkisizleştirmeyi, pasifize etmeyi, güven bunalımı yaşatmayı ve onlara YDD'nin asla kaçınılmaz bir süreç olduğunu göstermeyi hedeflemişti. Devrimci hareketlerin yarattığı sempati, güven duygusu ve yaratıcılıkla baş edemeyen egemenler, en deneyimli oldukları alanlardan biri olan diploması yoluyla örgütleri düzen içine çekerek entegre etme yolunu izlediler. Bu yöntemleri kısmen başarılı da oldu. IRA, ETA gibi örnekler önümüzde. Bu yönelime şöyle ya da böyle direnen örgütler ise ister istemez güç kaybına uğradılar.

\*\*\*

Tüm dünyada devrimci hareketlerin belli bir düşünüş evresi gösterdiği yıllarda ülkemizde durum farklılıklar arz etse de genel duruma uygundu. Tüm dünyanın 1990'ların ilk yarısında yaşadığı tasfiye sürecini, Türkiye ve devrimci-ulusalcı yapıları ikinci yarısında yaşamaya başladı.

1980 darbesinden sonra üzerine ölü toprağı serpilen örgütlenmeler 1988'den itibaren belli bir toparlanış içine girdiler. Özellikle Kürdistan'da ulusal temelde gelişen silahlı mücadele ve Türkiye'de de işçi ve memur sendikalarının güçlenmesi, alanlara çıkması, öğrenci gençliğin mücadelesinin ivme kazanması bu yılların belirgin özellikleriydi.

Şu hakkı teslim etmek gerekir ki Türkiye ve Kürdistan'daki sol yapılar, içinde yaşadıkları tüm zorluklara, çelişkilere ve ideolojik bunalıma rağmen revizyonizmin çöküşü ve YDD'nin kendisini açıkça dayatması karşısında beyaz bayrak sallamadılar. Aksine bu yıllar demokrasi mücadelesinin ivme kazandığı ve kazanımların elde edildiği bir dönem oldu.

Ancak tüm dünyayı saran tasfiyecilik dalgasından demokratik haklar mücadelesinin ivmelenmesi ile kurtulmak mümkün değildi. Bu yanıyla toparlanış sürecinin eksik yaşandığı, YDD ve küreselleşme süreci saldırıları konusunda bilincin geç kazanıldığı söylenebilir.

Bu çok uç bir değerlendirme mi? Yaratılan değerlerin üzerinden atlamamak kaydıyla öyle olmadığını söyleyebilirim. Ülkemiz devrimcileri, sosyalistleri çok büyük bedeller ödediler. Ölürken inançlarını duvara kanla yazdılar. Newroz ateşleri bedenlerde tutuşturuldu. Emniyet müdürlüklerinin işkencehaneleri dolup taşarken, 'susma hakkı'nı kullandığı için 'intihar' ettirildi devrimciler. Çok değerli ve asla unutulmaması, üzerinden atlanmaması gereken bir değerler birikimi ve kültürel şekillenme yaratıldı.

Ancak 12 Eylül'de yaşanan yenilginin ardından geçmişin muhasebesinin net yapılmaması, ideoloji ithalinden kurtulunamaması ve varolan ideolojik üretimde pratiğin çok gerisinde kalınması, söylemlere ve pratiğe grupçuluğun damgasını vurması, ideolojik zeminin (bazılarında iç güven eksikliği, bazılarında ise popülist kaygılarla) belirsizleşmesi gibi etkenler 1990'ların ikinci yarısında kendisini hissettirmeye başladı. Özellikle PKK'nin bu süreci yaşayışı incelemeye değerdir. Tarihseldir. Bu konunun yazıtı çok uzatacağımı düşündüğüm için geçiyorum.

Ve geldik 2000'lere. Tablo pek de iç açıcı görünmüyor. (Ama görünene kanmamak gerekir bazen!) Tüm dünyada küreselleşme karşısı yaygın bir hareket var. Bu gelişecektir. Diğer yandan emperyalist sıkışma yeni bir paylaşımı zorunlu kılıyor ve Afganistan, Filistin, ileriki günlerde Irak derken açık savaş sürecine girildi bile. Demokrasiden bahseden kalmadı.

Diğer yanda halk ekonomik, sosyal ve siyasal çok yönlü bir saldırının ortasında kaldı. Binlerce esnaf kepenk kapattı, işçilerin kazanımları bir bir ellerinden alınıyor. Kamu emekçileri mezarda emekliliğe mahkum edildi. Küçük üretici ve çiftçiler IMF'nin tarımı bitirme programı doğrultusunda çaresiz bırakıldı. Depremzedelerin sorunları olduğu gibi duruyor. Öğrenciler yeni YÖK yasası ile sıkıştırılıyor. Ekonomi ve siyasetteki bu gerileme sosyal yaşama da derin bir dejenerasyon olarak yansıdı. Televizyon programlarına bile bakmak yeterli. Biri Bizi Gözetliyor, Affet Beni, Film Gibi, İtiraf ve daha niceleri... "Unutulmamalı, gündelik hayatı teslim alan, yüreklerden ve akıllardan itirazı silen" sıradan faşizm "faşizmlerin en tehlikelidir."<sup>2</sup>

Yoksulluk ve yozlaşma at başı gidiyor. Sürdürülemez nitelikteki bu yaşamı sürdürmek bile başlı başına bir direniş. Bu büyük bir öfke biriktiriyor ve patlamaya çok meyilli. Bu da büyük gelişmelerin yaşanacağı günlerin yakınlığı anlamına geliyor. Çünkü: "Dışlanmışlar yani 'out'lar veya ötekiler artık daha fazla out olarak yaşayamazlar. Çünkü mahkum edildikleri hayat sürdürülemez niteliktedir... Çünkü onların da dahil olabilecekleri yeni bir dünyayı tahayyül etmesi, istemesi, 'in'lerin dünyasına 'bizim değil' diyerek harekete geçmesi imkan dahilindedir. Çünkü toplumdaki sınıfsal vites farklılığının besleyip büyüttüğü 'dışlanmışlık duygusu'nun devreye sokacağı kolektif toplumsal çıkışlar 'basit bir akli vaka' değil, 'derin' bir sosyal oluşumlar niteliği taşır."<sup>3</sup>

\*\*\*

Bir yandan eskiyen, bozulan ve tamir edilmeyi bekleyen gerçeklerimiz var, diğer yandan ise yeni, gelişen, iradi müdahale bekleyen, olgunlaşmaya hazır geleceğimiz. Tarihsel gelişimin yasasıdır zaten. Belli bir aşamaya kadar gelişen bir ekonomik sistem, içinde daha yeniyi doğuracak dinamikleri de ister istemez taşır. O eskidikçe içindeki "yeni" gelişir ve eskinin sonunu hazırlar. Bu dönem uzundur, sancılıdır, zordur. Daha da önemlisi yıkılış ve

kuruluş süreçleri toplumlarda derin alt-üst oluşlara neden olur. Şimdi dünyanın bu alt-üst oluşu yaşadığına inanıyorum. Örgütlenmede "durgun zamanlar", "normal günler"den daha fazla bu alt-üst oluş günlerinde lazım. Değiştirebilmek için.

\*\*\*

Bu 'çılgın zamanlarda' burjuvazi iç politikasında gericileşme, dış politikasında savaş ve hegemonya gibi çarelere başvurmak zorunda. Bu zorunluluk aynı zamanda onların sıkışmışlığını ve nefes alabilmek için çırpınışlarını da gösteriyor. Biz emekçiler, sosyalistler ise çareyi asla vazgeçemeyeceğimiz biçimde devrimde aramak zorundayız. Sürdürülemez nitelikteki bu yaşamı değiştirmek, dünyayı değiştirmek zorundayız.

Bunun gereklerini yaratamazsak "dünyayı değiştirmek" iddiası hoş ama boş bir seda olur.

Bulduğum cezaevi koşullarında örgütlenme gibi bir meseleyi yazmak zor. Yaşamdan kopuk bir mekandan, hayatın canlı akışı, hareketi, tozu dumanı içinde ter dökmeden, ayaklar şişmeden ya da kafa emeğinin yarattığı o zihinsel yorgunluk baş ağrıtmadan oturduğum yerden öneri yapmanın ne anlama geldiğini soruyorum kendime. Buna rağmen birkaç noktaya değinmek isterim.

\*\*\*

Otuz-otuz beş yıllık devrimci yaşamını şu an F Tipi cezaevinde sürdürmekte olan bir arkadaşım var. 1990'lı yıllarda devrimci fikirlerle tanışan bizler, biyolojik yaşları ellinin üzerinde olan ama yaşına bakmadan ısrarla genç hayallerini gerçekleştirme savaşımı veren bu arkadaşlarımıza biraz da "soyu tükenmekte olan, o yüzden de mutlaka özel bir koruma programına alınması gereken canlılar" gibi davranıyoruz. İşi kuşak çatışmasına pek dökmeden dinliyoruz birikimlerini.

Arkadaş, işte bu sohbetlerden birinde çarpıcı bir değerlendirme yaparak şöyle demişti: "Biz 1960'larda dünyaya bakıyorduk,

1970'lerde ülkeye bakmaya başladık, 1980'lerde içimize döndük ve şimdi hücredeyiz!"

Ciddi bir özeleştiriydi bu. Arkadaşın bahsettiği "hücre"nin hem Türkiye ve Kürdistan sol hareketlerinin bir gerçekliği hem de bizim olaylara, hayata ve devrime bakış açımızı ifade eden yerinde bir imge olduğunu düşünüyorum.

Mekan olarak hücre dar bir alan, havalandırma ile birlikte boyu 25 adım, eni ise sadece 6 adım. Görebildiğiniz bütün alan bu. Bu durum pek çok göz yanılması neden oluyor. Uzaktakini daha yakın, yakındakini daha uzakta görebiliyor insan. Hücrenin bu durumuna alıştıktan sonra da hücreden çıkıp biraz daha geniş bir alanı görmek zor geliyor insana. Baş dönmesi yapıyor, korkutucu oluyor.

Biz maalesef uzun zamandır kafamızda oluşturduğumuz hücrelerde yaşamaya alıştık. O hücre iç tartışmalarımız, sonu gelmez statükolarımız, 'ben bilirim' tavrımız, dahası "ben yaptım, oldu" böbürlenmelerimiz, 'sen, ben, bizim oğlan' alışkanlığımız.

Bu darlığa zihnimiz alıştı. Şimdi geniş bir alana çıkmak, -arkadaşımızın özeleştirisini dikkate alırsak- kendimizden çıkıp dünyaya açılmak söz konusu olduğunda biyolojik bir tepki veriyoruz. Başımız dönüyor. Yalpalamaktan korkuyoruz. Oysa asıl yalpalatan hücrede kalma isteğidir.

Bizim iddiamızı, hayallerimizi bir hücrenin darlığı kaldıramaz. Öyle derin, geniş hayallerdir bunlar. İmkansız istemek ve bunu gerçekleştirmek için yola çıkan biri kafasındaki hücrenin, hayallerine hiç yakışmadığını rahatlıkla anlayabilir. Bu hücreyi yıkmalıyız. Yıkma için heyecanlı bir yüreğe, diri bir zihne, devrimci bir aydınlanmaya ve devrimci bir yeniden yapılanmaya ihtiyacımız var. Yeni bir yapılanma kavramını özellikle kullanıyorum. Çünkü "devrimci" kavramı, moda olandan başka, doğru bir yenilik kavramını da içinde barındırıyor kanımca.

\*\*\*

21. yüzyıl kötü başladı. Dağınık başladı. Lenin, "Savaş dönemlerinde savaş yasaları yürürlüğe konur" demişti. Görünürde olan tüm kurumsallaşmış demokratik kazanımlara rağmen savaş yasaları yürürlüğe girdi/giriyor. Tüm dünya "güvenlik" paranoyasına ortak edildi bir anda. Bu ortam içinde, bu ortamı değiştirecek bir örgütlenme ancak 21. yüzyılın örgütlenmesi olabilir.

İçerisinde binbir saray oyunları dolu, entrikacı, apoletçi, Avrupa merkezci, önderci, başkancı örgütlenmeler ve bunun şekillendirdiği kafa yapılarıyla yol alamayacağımız ortada. Devrimci bir aydınlanmayı kendinde yaratmış, binbir emekle yaratılan değerleri çarçur etmeyen, diri bir eleştiri gücü taşıyan kadrolar 21. yüzyıl örgütlenmesini yaratabilir. Tüzükler, programlar, örgütsel hiyerarşiyi vb. geçiyorum. Bunlar zaten varolması ve dejenere edilmemesi gereken organlar.

Ancak tek başına tüzük, program, karar vs. bir şey ifade etmez. Fikirler, ne kadar büyük olurlarsa olsunlar, ancak onları vücuda getirecek insanların varlığıyla yaşam bulurlar. "Genel olarak söylemek gerekirse, fikirler hiçbir şeyi iyi bir sonuca vardırılmazlar. Fikirleri iyi bir sonuca vardırabilmek için pratik gücü iyi kullanan insan gerekir" diyor Marks, Kutsal Aile'de.

Teori ve pratik... İkisinden de geri kalmamalıyız. 'Eldeki bilgi yeterli, temel de sağlam, o zaman yürüyelim arkadaşlar' demek zor, kavşaklarda nereye gideceğini bilmemek gibi bir sonuç doğurur. Kavşaklar önümüze çıkmadan, durduğumuz yerden fikir üretmek, tartışmak ise kafamızda kavşaklar üretir.

"Düşüncesiz eyleme inanmak ilkeliliği faşistlere özgüdür. Ancak burjuva aydınının hurafesi olan eylemsiz düşünceye inanmak da aynı derecede ilkelidir. Düşünce eylemden uzaklaştırıldığında eli kolu bağlanır, daha doğrusu hiçbir şey üretmeyen bir makine gibi işler durur." (Christopher Coudwell, Ölen Bir Kültür Üzerine İncelemeler s:24)

Burjuva aydını eylemden nefret ettiğine göre dünyayı nasıl harekete geçirecek? Düşüncelerini dile getirerek ve onların propagandasını yaparak. Ancak propagandanın da harekete geçirebilmesi ve bu hareketi süreklileştirmesi için dünyanın hareket yasalarına uyması ve gerçeğin "öz"üne inebilmesi gerekiyor. Burjuvazinin bir açmazı da buradadır. Bu "öz"üne inemediği için tartışma ve fikir üretimini tekeline alır ve onu dikte eder. Fikir yoksulu haline getirdiği halka ise adam olmayacak şekilsiz kütle diye bakar.

Fikir üretirken, tartışırken bir burjuva aydınına dönüşmeyeceksek, eylem ve tartışmayı birlikte yürüten bir kültüre sahipleneceksek kimin kafasıyla düşüneceğiz? Marksizmin insanlığa sunduğu kavramları kullanıp kafa bulandıran sözde özgürlükçü liberallerin kafasıyla mı? El attığı her konuda dünü ve geleceği yok eden post-modernistin kafasıyla mı? M-L yapıtları dogmalastırıp onları kutsal kitap kategorisine indirgeyenlerin kafasıyla mı? Yoksa onları yaşamın canlı pratiğinden koparıp salt bir reçete, bir dizin gibi algılayanların kafasıyla mı?

Hiçbirinin olmamalı. Sosyalist insan bir emekçi gibi düşünmeli. Emekçi gibi düşünmeyen, emekçi gibi yaşamayan kişinin bir emek hareketi yaratabileceğini sanmam. Nasıl ki insanlar geçim araçlarını üretirken maddi yaşamlarını da üretir ve ona göre bir yaşam tarzına sahip olursa, devrimci de devrimi üretirken yaşam tarzını da üretecektir. Kimin kafasıyla düşünüp, kimin kafasıyla yürüdüğümüz önemli. "Saygıdeğer amaçlara, saygıdeğer araçlarla varılır" diyor Bedreddin. Saygıdeğer hedef devrim ise ona ulaşmaya araç olacak örgütlenme de aynı ölçüde saygıdeğer olmalı. Onun bunun kafasıyla değil, M-L'nin evrensel değerler sistemi ile düşünmeli ve yürümeliyiz.

\*\*\*

21. yüzyılın başında dağıntıyı dedim. Bu dağıntı bizi korkutmamalı. Dağılan biraz da eskiye ait olandır. Bu dağılma arınmayı ve giderek toparlanmayı getirebilir. Eskiye atmalıyız. Atmak reddetmek değildir.

Eskiyle yeninin çatışmasının doğurduğu bir gerginlik vardır. Bu gerginlik yaşanmadığında "alışkanlık" üzerine yapılan devrimcilik, "devrimci yeni"yi yaratamıyor. Bu gerilimi yaşamak kimseyi korkutmasın. Bu bir sanatçının eserini yaratmaya başlamadan az önceki gerilimi gibidir. Sinirlidir, kıpır kıpırdır. Üslubu, renkleri, kullanacağı taşı, ilk kelimeyi, kahramanın romana nasıl gireceğini... her şeyi düşünür sanatçı. Bu gerilimden kurtulmanın tek yolu eseri yaratmaktır. Gerilim ancak eser tamamlanınca biter ve yenisi başlar. Daha güçlü, daha yoğun.

Sanatçı bu gerilimden eser çıkarır, devrimci ise bu gerilimi mücadeleyi yükseltmeye çağrı gibi algılar. Bu gerilimi yaratmamız gerekiyor. Hem kendimizde hem çevremizde.

\*\*\*

İşin bir diğer yönü de şudur ki; okumuyoruz. Öğrenme konusunda bir atıllık, bir gevşeklik var. Sanki öğrenilmesi gereken her şey bitmiş gibi bir durum söz konusu. (Bu gözlemim tamamen subjektif de olabilir. Ancak 12 Eylül'ün kalem bile bulunmayan zor koşullarında şairler, yazarlar yetiştiren cezaevlerinde, koşullar iyileştiğinde aynı verimliliğin sağlanmaması, ülkemizde çıkan sol yayınların bolluğuna ve çeşitliliğine rağmen merak uyandırıcı, ilgi çekici vb. olmaması gibi etkenlere dayandırıyorum görüşümü.)

Okuma ve yazma faaliyeti burjuvazi tarafından burjuva aydınının eline bırakıldı. Onun tekeline sokuldu. Bizim cephemizde ise genellikle zaten yazı yazan, yazmak zorunda olan kadroların işi olarak görüldü. Tartışma kültürünü zedeleyen bir etken de bu.

\*\*\*

Gazetelerimiz için de benzer şeyler söz konusu. Piyasada yüzlerce yayın bulunuyor. İnternet yaygınlaşıyor. Kararlı bir okuyucu kitlesinin yanında bir de hiç okumayan hatırı sayılır bir kesim var. Şimdi böyle bir ortamda çıkan gazeteler, dergiler yaşam içinde nasıl yer bulacak? Gazetelerimizin ilgi çekici ve bununla da



yetinmeyip insanların önüne yeni ufuklar açacak nitelikte olması gerekmez mi? Kitapların yazdığı doğruların gündelik hayatta karşılık bulması, sosyalist düşünce ve edebiyatın alternatif olduğunun açıkça belli olması, insanları soru sormaya yöneltecek nitelikte olması gerekmez mi?

\*\*\*

Devrimci bir aydınlanma yaratmamız gerekiyor. Dışarıdan taşınan bir aydınlanma değil, buradan bulunduğumuz yerden kalkış yaparak dünyayı bir bütün olarak kavrayabileceğimiz, değiştirebileceğimiz bir aydınlanmanın gerekliliği çok açık. Sürekli diri bir zihin, heyecan dolu bir yürek, kıpır kıpır bir merak ve kendiliğindenciliğe bırakılmamış bir emek bu aydınlanmayı gerçekleştirebilir ve bunu emekçilere taşıyabilir. Taşıyabileceğimize inanıyorum. Önümüzde binlerce yıldır insanlığın yarattığı (daha da yaratacağından başka) değerler var, zengin tarihsel birikimler var. Ve önümüzde bu dünyada böyle yaşanmayacağını her an bize hissettiren, değiştirmemiz gereken şeylerin varlığını gözümüzün içine sokarcasına gösteren sayısız insan trajedileri var. Devasa savaş aygıtı ve emperyalizme rağmen "her şeye rağmen" diyebilecek milyonlarca emekçi var. Öyleyse değiştirebiliriz. Kendimizle birlikte dünyayı değiştirebiliriz.

Ben bunu bir kuşak gibi düşünüyorum. Örgütlenmenin çevresinde dolaşan ve emekçileri kaplayan bir aydınlanma kuşağı. Bence aydınlanma kuşağı, bilginin gücü ile estetiğin, sanatın büyüsünü, insan hümanizminin güzelliğini iktidar bilincinin içine yedirebilmiş bir kadro tipinin adı olacaktır.

**Dipnot:**

- 1- Daha yakın bir süreç olarak Guatemala deneyimi var. Ama elimde bu konuda yeterli kaynak olmadığından FMLN deneyimini seçtim.
- 2- Sibel Özbudun, Evrensel Kültür, s:122. Şubat 2002
- 3-Temel Demirer, Fıratta Yaşam, s:9, Nisan 2001, sy:99

# ÖR-GÜT-LEN-MEK!

## 21. Yüzyıl Örgütlenmesinde Tarz Sorunu

*"Filozoflar dünyayı yalnızca  
değişik biçimlerde yorumladılar,  
oysa önemli olan onu değiştirmektir."  
(Karl Marx)*

*"Bisiklet yürürse durur,  
durursa düşer"  
(Halikarnas Balıkcısı)*

**Y**azı yazmak iletişimin belki de en güçlü araçlarından birisidir ama bu yazılanların pratiğe/yaşama geçirilmediği sürece hiçbir şey ifade etmediği de önemli bir gerçektir. Bu nedenle, Kürt Sölu 8'in dosya konusu olan örgütlenme konusunda elimden geldiği kadar teorik ve soyut şeyler yazmamaya çalışacağım. Çünkü ben, iyi de olsa kötü de olsa düşünceler sağlam, tutarlı ve dinamik bir örgütlülüğten yoksunsa yaşama geçirilemeyeceği için bu düşüncelerin ya da teorinin bir işe yarayacağını düşünüyorum.

Hitler'in düşünceleri ve yaptığı iyi değildi ve bütün dünya zaten onu mahkum etmiştir, ama Hitler'in bir gerçekliği vardı; Muazzam bir şekilde güçlü, çok büyük, dünyayı yerinden oynatan bir

örgütlülük yarattı. Tarihte de buna benzer ve karşı örgütlülükler bulunmaktadır. Eğer biz Marksistler/komünistler sınıfsız ve sınırsız, eşit, paylaşımcı bir dünya kuracağız diyorsak, bunun en büyük koşulunun sağlam, tutarlı, dinamik ve geleceği okuyan, gören ve bunların yanında merkezine insanı alan bir Marksist/Leninist örgütlenme yaratmak olduğunu kavramamız gerekiyor.

Örgütlenme, 21.yüzyılda devrimci komünist hareket ve partilerin önünde çözümlenmesi gereken en önemli sorunlardan biri olarak durmaktadır. Hiç yoktansa günümüze cevap verebilecek, yaşadığımız çağı karşılayabilecek, kitleyi kucaklayan örgüt ya da örgütlenmeleri yaratabilmenin çabası içerisinde olabilmeli ya da bunun rahatsızlığını duymalıyız. Genel anlamda dünyadaki özelde ise ülkemizdeki devrimci komünist ve daha da özelde ise Yurtsever Sosyalist siyasette uzun bir süreden beri bir tıkanma ve gerileme yaşanmaktadır. Bu gerilemenin bir çok nedenleri ve sonuçları bulunmasına rağmen, burada en önemli neden ve sonuç örgüt/örgütlenme sorunudur.

Matematik sayı doğrusunun artı ve eksi sonsuzu gibi zaman ve madde de sonsuzdur. Maddenin ve zamanın sonsuzluğundan hareketle örgütlenmenin de sonsuzluğuna ulaşabiliriz. Maddenin ve zamanın sonsuzluğu devam ettikçe (ki devam edecektir) örgütlenme de devam edecektir. Örgütlenme sadece insana has olan sosyal bir olgu değil, bütün maddelerin doğasında bulundurduğu bir mekanizmadır, bir işleyiştir. Bu mekanizmalardan bir ya da birkaçı eksik olduğu zaman (yani yaşamın varolabilmesi için canlılar aleminin ihtiyaç duyduğu güneş, hava, su ve toprak gibi) böyle bir evren ya olmayacaktı ya da bilmediğimiz farklı bir işleyişte olacaktı. Vücudun bütün organlarının arasındaki o muazzam uyum, motivasyon ve işleyişte de yine bir eksiklik olduğu zaman normal bir insan prototipinin dışında olacaktı ya da standart bir yaşam sürdüremeyecekti.

Kısacası evrende bulunan her şey ama her şey aslında örgütlenmeden başka bir şey değil. Yani evrendeki bütün parçaların bütünlüğünün ve tezatlığının sonucudur. Parçalardan birinin ya da birkaçının eksikliği sonucunda örgütlenme yine devam edecektir ama bu sefer de örgütlenmenin biçimi ve seyri değişecektir.

Buradan varmak istediğim nokta aslında şudur: İnsanlar ve ege-men güçler istese de istemese de şöyle veya böyle örgütlenme her yerde, her zaman var olacak ve devam edecektir. Belki örgüt/örgütlenmenin biçimi ve seyrinin değişmesinde etkili olabilirler ama onun önünde hiçbir zaman duramayacaklardır/bitiremeyeceklerdir.

Keza aynı örgütlenme insanlar arasında ve toplum içerisinde hem bütünsel hem de çok parçalı olarak kendisini göstermektedir. Yani belli bir amaçla şekillenen örgütlenmeler ile şekillenmemiş doğal örgütlenmeler... Şekillenmiş olanlar; ekonomik ve siyasal amaçları bulunan resmi ya da gayri resmi (şirket, dernek, sendika, yasal/yasadışı parti, ordu ve devlet vb.) kurumlaşmalardır. Doğal olanlar ise otobüsteki yolcular, ekmek kuyruğundaki insanlar, turist kafilesi veya seyircilerdir. Bunlar daha çok rastgele, amacı basit ve kısa süreli örgütlenmelerdir. Bütün bu bir arada bulunuşlar basitten karmaşığa doğru giden birer sosyalleşme ve örgütlenmedirler.

İnsanların örgütlenmesi, sosyalleşmesi (gruplaşması), ortak amaçlara ulaşabilmek için aralarında resmi ya da gayri resmi işbirliği yapmalarıdır. İlk insanlardan günümüze kadar asıl özünü koruyarak devam eden bu örgütlenmeler biçimsel değişmelere uğrayarak çok parçalı bir halde bugünkü halini almış ve değişerek devam edecektir. Buradan asıl varmak istediğim konu, kapitalist egemenler (burjuvazi) tarafından yönlendirilen bir takım çevrelerin, ilerici, devrimci, komünist örgütlenmelere "Biz zamanında denedik, boşunaymış çektiğimiz acılar. Bu yüzden sizler de denemeyin, yol yakınken dönün" öğüt ve nasihatlerini vererek, bu tür örgütlenmelerin tasfiyesini sağlamaya çalışmalarıdır. Bunu yaparken de farkında olarak ya da olmayarak kapitalist örgütlenmeye veya toplumun itaatkar örgütlenmesine katkıda bulunuyorlar.

Örgütlenmenin kendisine karşı çıkmak da bir nevi örgütlenmenin kendisidir. Anarşistlerin bütün felsefi, ideolojik ve politik örgütlenmelere ve otoritelere karşı çıkarken kendi ideolojilerinin politikasını ve örgütlülüğünü yapmaları gibi bir şey. Bu hep böyledir. Devletin, kendisine muhalif bütün çevre ve örgütlenmeleri baskı ve zor kullanarak tasfiye etmesi, kendi örgütlülüğünü güçlendirmesi ve pekiştirmesinde olduğu gibi... Tüm bunlar maddenin doğasındaki zıtların savaşımı ya da birliğin toplumsal yansımasıdır. Karşı devrimci ve anti komünist çevreler istese de istemese de iyi ya da kötü yönde örgütlenme vardır ve devam etmektedir. Bundan dolayı da herkes kesin ve açık çizgilerini ortaya koymalı, dengeleri oynamaktan vazgeçmelidir. Ya karşı devrimci, anti komünist ya da devrimci komünist örgütlenme. Başka alternatif ve alternatiflerimiz yok.

Yeryüzündeki bütün insanlara çok masum, temiz ve doğanın bütün saflığını içinde barındıran bir davetimiz var: Biz sınırsız, sınıfsız, ezenle ezilenin olmadığı, cins ayrımcılığının olmadığı, herkesten yeteneğine göre herkese ihtiyacına göre ilkesi çerçevesinde eşit, paylaşımcı bir yaşam için mücadele ediyoruz, sizi de bu yaşama, bu mücadeleye davet ediyoruz. Ama yeryüzünde yaşayan insanların büyük bir çoğunluğu tepkisiz kalarak seyretmekle yetiniyor. Bu insanlar böyle bir davet karşısında neden sessiz ve tepkisiz kalıyorlar? Devrimci-komünist hareket ve partilerin ilkin bu soruyu kendilerine sorması gerekiyor. Bu sorunun cevapları bir çok noktada aranabilir ve cevapları da bir çok noktada bulunabilir. Ama en önemli nokta örgütlenme sorununda gizlidir. Yani varolan örgütlülüklerimizin davet edilen bu insanları, toplumu gerçekten kucaklayabilecek ve toplumun da bu örgütü veya örgütleri kucaklayabilecek potansiyeli var mıdır? Örgüt hakikaten örgüt olduğunu gösterebiliyor mu? Ve önemlisi de örgüt/örgütler ve özelde de Yurtsever Sosyalist örgütlenme yukarıda tanımlanan yaşam sistemini, kendi belirlediği ideolojik politik yönelimlerini, programatik yapısını kendi iç işleyişinde, kendi kadroları arasında

yaşama geçirebiliyor mu? Bu anlamda örgütün ve örgüt kadrolarının bu daveti yapmadan önce dönüp şöyle bir kendilerini tartmaları, ölçmeleri ve sorgulamaları gerekiyor. Ondan sonra bir örgüt olarak insanlara ve topluma gitmeliyiz, örgütün onlar ve herkes için varolduğunu/varolduğumuzu kanıtlamalıyız.

İdeolojik ve politik sorun tabii ki önemlidir, çünkü teorin ve politikanın olmadan bilinçli örgütlülüğü yaratamazsın. Teori ve politikayı da göğüsleyemeyen, pratikte somutlaştıramayan bir örgütlenme ise bu, ideolojik ve politik olarak çok da iyi olmak bir işe yaramadığı gibi düşünce kulübü olmaktan da çıkılamaz. Turgenyev'in muazzam bir şekilde tarifini yaptığı, "Rudin" isimli kitabındaki kahramanı "Rudin" gibi çok konuşan ama hayatında hiçbir işi beceremeyen bir karakter gibi bir örgüt ya da örgütçük olmanın dışına çıkamayız. Ya konuşulanlar yapılacaktır ya da bu konuşulanların hiç konuşulmaması gerekir.

Tarih bir çok büyük önder, örgütlenme ve savaşlarla doludur. Zalim Dehak'ı alt eden Demirci Kawa'dan, köleci Roma'ya karşı isyan bayrağı açan Spartaküs'e, Selçuklular dönemindeki muazzam örgütçü Hasan Sabbah'a, Osmanlı'ya karşı başkaldıran komüncü Şeyh Bedreddin'e, Fransız Devrimi'ne, Komüncülere, son yüzyılın en iyi ve en büyük örgütlenmesi Bolşeviklere ve Sovyetler'e, 20.yüzyılın inatçı Küba'sına vb. Yukarıdaki bu örnekleri zalimlere karşı savaşanlar, savaşçılar ya da örgütlenmeler olarak adlandırabiliriz. Roma kötüydü, zalimdi ama çok büyük bir örgütlülüğü vardı. Spartaküs de iyiydi, kahramandı ve köleci devletlere karşı savaşımın ilkini başlattı. Diğer örnekler ve burada adı geçmeyen bir çok örnek de böyledir. Egemen olanın da isyan edenin de muazzam bir örgütlülüğü vardı. Sonuçta köleci Roma'nın politikası her şeye hakim olmak, dünyayı ele geçirebilmek ve daha çok kazanmak; diğerininki de "birimiz hepimiz için hepimiz birimiz için" diyerek varolan bütün zenginliği eşit bir şekilde paylaşmaktır. Köleci Roma, mülkün ve silahın gücünü elinde bulundurarak, buna ek olarak da dini ve gelenek, görenekleri kullanarak örgütleniyor.

İsyankar Spartaküs ise kendisi doğanın bir parçası olarak doğada bulunan bütün zenginlikleri, kaynakları kimseye itaat etmeden herkesle beraber eşit bir şekilde kullanmayı istiyor ve bunu da (felsefesini) kendisi gibi köle olanlarla paylaşarak kitlesel güce ve zora ulaşıyor. Ve kölelerle köle sahipleri arasında o çağın en büyük sınıf savaşımı başlıyor. İnsana özgü olan bu zalim ve isyankar örgütlenmeler çağına göre çok büyük ve muazzam birer örgütlenmedirler. Yani buradan varmak istediğim nokta, bütün sorunları teorik-ideolojik-politik konularda aramaktansa pratik sorunlarda yani daha da kapsayıcı olarak örgütlenme konusunda (sorununda) aramalıyız. Bu çağın teorisi, kavramları, argümanları Spartaküs'ten ya da diğerlerinden çok mu geride de bu çağda sınıf savaşımında başarıya ulaşamıyoruz? Hayır. Tersine, bu çağda komünistler özelde de Yurtsever Sosyalistler teorik olarak en üst seviyedeler. Ama Spartaküs hareketi somut, ayakları yere basan bir örgütlenmeye dayanıyordu. O zaman sorun, içi ve niteliği çürümüş örgütlenmede. 21. yüzyıl soyut kavramları barındıran, ayakları yere basmayan, ideolojik-politik öngörülerdeki içi çürümüş örgütlenmeleri kabul etmiyor. 21.yüzyıl, 21.yüzyıl'ın gerçeklerinden hareket eden, soyut teorik-ideolojik-politik kavramlardan arınan, ayakları yere basan, daha doğrusu piramidin sivri ucu değil de tabanı yere oturmuş örgütlenmelere açıktır.

Yukarıda yazdıklarımın daha da pekişmesi ve anlaşılması için şimdi yazacaklarımı biraz daha somuta çekmek istiyorum. Bazı devrimci-demokrat çevrelerin yayınlarında "Kürdistan Geçici Devrim Hükümeti kuruldu", "Zindanları yıkacağız", "Döktükleri kanda boğacağız" gibi 20-30 yıl öncesine ait, şu an ise duygusal ve insanları geçici gaza getirici, içi boş, sloganvari ve soyut ideolojik-politik kavramlar ve yönelimlerle devrimci kamuoyunu ve kendi kendilerini açıkça aldattıkları, kandırdıkları gözlenmektedir. Bu tip gerçekçi olmayan haber ve yönelimlerle bu çevreler çok komik bir duruma düşmektedir. "Kürdistan Geçici Devrim Hükümeti"ni kurmak için öncelikle bu çevrenin, hareketin hükümet sözcüğünün

anlamını ve içeriğini anlaması gerekmektedir. Geçici hükümet kurmak demek az da olsa iktidarın bir ucuna ortak olmak ya da devrim arefesinde olmak demektir. Bu ülkede şu an ne bir devrim durumu ne bir toplumsal isyan durumu bulunmaktadır, ne de bu çevrenin iktidarı kovaladığı bir gerçektir. Sözde bu "Kürdistan Geçici Devrim Hükümeti"ni kuran çevre ise Türk solundan bir çevre ve bu hükümetten Kürt sol hareketlerinin hiç haberi bile olmamaktadır. Hakikaten şaşkıncu bir durum. Bu ne biçim devrim durumudur, arefesidir. Bu çevrelerin yaptığı, devrimci kamuoyunu oyalamaktan ve aldatmaktan başka hiçbir şey değildir. Bu içi boş, soyut ve sloganvari kavramlarla ve yönelimlerle 21. yüzyılın yani bu çağın örgütlenmesi göğüslenemez. Böyle ideolojik- politik kavramlar şu an bir çok demokrat, devrimci, komünist çevre ve hareketlerin içlerinde taşıdıkları bir ur, bir hastalıktır. Bu şekilde olan çevre ve hareketler sürekli içten içe geriye doğru erimekte dirler. Tersinden de bu yüzyılın insanı da bu tür politikalara ve mücadele tarzlarına kapalıdır. Artık gerçekler herkes tarafından biliniyor. İdeolojik- politik anlayışın ve ona uygun örgütlenmenin ne ise odur. Politikamız soyut ve gerçeklerin dışına taşmamalı, net ve açık olmalıdır. Kısacası bu çağda soyut ve gerçektışı politikalara ve örgütlenmelere yer yoktur.

21. yüzyıl koşullarının dayattığı örgütün biçimsel şeması, çerçevesi şu noktalardan oluşmaktadır/oluşmalıdır. Açık/kapalı/dar ve derin bir örgüt; bireyin kendisini ve yaşamının anlamını tanımlaması; kapitalizmden önce beyinlerdeki kapitalizmin veya mülkiyetin yıkılması; liderler ve kahramanlara son verip takım/ekip ve kolektivizmin ön plana çıkarılması; son olarak ve en önemlisi de örgüt-birey ilişkisinde göreve göre kadro veya yeteneğe göre kadro çalışması.

1-Bu yüzyılı karşılayabilecek örgütün yasal mı, yasadışı mı olması gerektiği tartışması uzun bir süreden beri yapılıyor. Bu tartışmalarda yasal diyenler de oldu, yasadışı diyenler de. Ve hala



da tartışılmaktadır. Bu tartışmaya farklı bir bakış açısından bakarak ben de katılmak istiyorum. Süleyman Demirel'in meşhur bir sözü vardır: "İmkanlar elverdi de biz mi yapmadık!" Demirel bu sözü söylerken tabii ki niyeti bir başka, ama genel anlamda bu sözü düşündüğümüz zaman bir doğruluğu vardır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti bizim ideolojik-politik yönelimlerimiz doğrultusunda yani Yurtsever Sosyalist siyaset doğrultusunda yasal bir partiye izin verdi de biz mi kurmadık. Yer altında saklanarak örgütlenmeyi biz çok istediğimizden dolayı mı yapıyoruz? Hayır! Burjuva parlamenter sistemin içerisinde yer alınmasının imkan ve koşulları hiçbir şekilde bulunmamaktadır. Burjuvazi ve onu temsil eden siyasal partiler kendilerini direkt hedef alan ideolojik-politik yönelimleri kendi içerisine almadıkları gibi bu çevreleri yok etmektedirler. Tarihte bunun örnekleri (TİP, DEP vb.) görülmüştür. Bu partilerin parlamenter sistemin içinde az da olsa sistemi değiştirmeye yönelik adımları ve yönelişleri oldu. Sonuçta çok kısa süre içerisinde tasfiye edildiler. Kurulacak olan parti de varolan demokratik partilerden ileri bir boyutta olamayacaksa yasal parti kurmaya gerek yok, zaten bu partiler var. Ancak yasal zemini ve yasal parti çalışmalarını reddetmiyorum. Burjuva demokratik talepler çerçevesinde muhakkak ki kazanımları olacaktır ama tamamen yasal parti çalışmasını önüne koyan bir partiyi de kabullenmiyorum. Önemli olan, parlamenter sistemin dışında güçlü bir yasadışı (illegal) örgüt yaratabilmektir. Merkezi anlamda yasadışı güçlü bir örgüt ile kendisine dinamik güç katacak olan her türlü açık/yasal mevzilerin yaratılması ve bu alanlarda kurumlaşmaktır. Bolşevik parti örgütlenmesi böyle bir örgütlenmeye çok güzel bir örnektir. Bunun dışında asıl önemli olan, geçmişten bu yana gelen yasadışı piramitsel örgütlenmenin bu yüzyıl için yeterli olup olmadığı tartışılmalıdır. Çünkü teknolojinin karşı devrimci istihbarat güçlerince alabildiğine gelişkin şekilde kullanılması şu an varolan yasadışı örgütlenmeleri çok zor bir duruma ve tehlikeye düşürmüştür. Yani varolan yasadışı örgütlenmeyi neredeyse imkansız hale getirmektedir.

Önerim, piramitsel örgütlenmenin dışında değil ama merkez yasadışı partinin dışında daha da ağırlaştırılmış, dar ve derin olan birinci merkezi örgütlenme. Yani varolan yasadışı partinin de üzerinde, kitlesel olarak çok dar, nitelik olarak çok geniş bir örgütlenme. Birincil örgütlenme dar ve derin, ikincil örgütlenme birinciye göre daha kitlesel ve çok parçalı, üçüncül olan ise yasal örgütlenmelerdir. Ancak bu şekilde yasadışı parti kendi özünü koruyabilecektir, ekonomik-politik bütün olgu ve olaylara ağırlığını koyabilecektir. Her şeyden de önemlisi, böyle bir birincil örgütlenme partinin ideolojik-politik-pratik okulu olacaktır. Tutarlı, nitelikli, her an her yerde politik-pratik bütün görevleri yerine getirebilecek kadroların okulu olacaktır. Bu okuldan çıkabilecek kadrolar ideolojik-politik-pratik faaliyetler olan eğitimlikten tutun da meydanlardan/sokaklardan askeri faaliyetlere kadar varan bir yığın çalışma alanlarının seçili kadroları olacaklardır. Bu aynı zamanda ikincil ve üçüncül örgütlenmelerin niceliğini ve niteliğini yükselttiği gibi, bunların düzenli, tutarlı bir şekilde yönlendirilmesini de sağlayacaktır. Yani bu dar ve derin birincil örgütlenme gerçek kadroları ve ajitatörleri yaratacaktır. Bu konuda sözü daha fazla uzatmaya gerek yok. Kısacası yine piramitsel olan dar ve derin birincil merkezi örgütlenme, ikincil olan ve şimdi de varolan yaygın bir yasadışı örgütlenme, üçüncül olan ise her alanda yaygın yasal örgütlenmeler.

2-Her şeyden önce birey yaşamının anlamını anlamalıdır/tanımlamalıdır. Neden varolduğunu, neden yaşadığını ve toplumsal yaşamın varlığını kavramalıdır. Bu konuda birey netleşirse örgütün ve örgütlenmenin de gerekliliğini ve manasını anlayacaktır. İnsan, hayvanlar aleminden farklı olarak yani üst düzey bir sosyal varlık olarak yaşar. Bir çok insana göre yaşam, bulunduğu çağda, zamanda ücretli bir çalışan olup, kendisinin ve sorumluluğunu yüklediği bireylerin biyolojik yaşamını idame ettirebilmektir. Gelecekte çocuklarına birikim sağlayabilmektir. Bu insanların genel anlamda

yaşam şematikleri ve yaşamlarının anlamı budur. Varolan, mülkiyete dayalı ekonomik-toplumsal sistemlerin kendi yaşamlarını idame ettirebilmesi de bireylerin bu şekilde bir yaşam felsefesi kurmalarına bağlıdır. Bu yaşam felsefesini oluşturan, yönlendiren, daha doğrusu toplumu bu felsefeye uymaya zorlayan da mülkiyete dayalı egemen sınıfların kendisidir. İnsanlar bireyselleşmeden ziyade bireycileştiler, ben merkezci konuma sürüklandiler. Bu insanlar için yaşamın anlamı, kısaca kendisine, evine, çocuklarına ekmek götürebilmektir, biyolojik yaşamlarını devam ettirebilmektir. Bundan başka da kendilerince dertleri, sorunları olmayan insanlardır. Her ne kadar insanların hayvanlar aleminden bir farkı olsa da bu çok büyük bir fark değildir. Çünkü hayvanlar alemi de karnını doyurabilmenin derdini, sıkıntısını yaşamaktadır. İnsanlar böyle bir yaşamla köleleşmişlerdir/köleleştirilmişlerdir. Böyle bir yaşamın ne bir anlamı ne de bir erdemi vardır. Zorla, baskıyla dayatılan böyle bir yaşam kabullenilemez, reddedilmedir. Yani görünüşte özgür ama içeriğine bakıldığında insanlara zorla dayatılan ücretli köleliğe hayır! İşte bu noktada bu 'hayır'ı diyebildiğimiz zaman yaşama bir anlam bir felsefe yüklemiş oluruz.

İnsan üst düzey bir sosyal varlık olduğu için ya da olabilmesi için bütün koşullara sahiptir, o zaman diğer canlılar aleminden farklı olabilmek zorundadır. Sadece doğup, büyüyüp, yaşlanıp ve ölmek gerçeğinin dışına çıkıp, insana özgü olan sosyalleşmeyi (örgütlenmeyi) gerçekleştirmelidir. Deyim yerindeyse, öldükten sonra şanın (adın) kalmalıdır. Belki kimi arkadaşlar, öldükten sonra insanın adının kalmasının ne önemi var diyebilir. Eğer bunun bir anlamı yoksa insanın biyolojik yaşamını devam ettirmesinin de anlamı yoktur. Sonuçta insan sosyal bir varlıktır ve yaşadığı sürece de bunun gereklerini yerine getirmelidir, getiremediği sürece sosyal alanın dışında kalmaya mahkumdur. Bu gerekleri yerine getirirken toplumsal çıkarlar gözetildiği sürece yaşam daha da anlamlı hale gelecektir. Tüm bunların yanında bir de emperyalist-kapitalist

hegemonyaya karşı tavır alıp ücretli köleliği reddederek sosyalizmden, komünizmden yana tavrını belirleyip örgütlü mücadeleye katılmak aynı zamanda yaşamın manasına onuru da katmak demektir. Yani sosyal (örgütlü) ve onurlu yaşamın ilk adımı bireyin kendi yaşamının anlamını anlayabilmesidir.

3- 21. yüzyılın devrimci, yurtsever-komünist kadrolarının, ideolojik-politik savaşçıların, militanlarının handikaplarından bir diğeri ise mülkiyete, kapitalizme karşı savaş açarlarken kendi beyinlerindeki kapitalizme, mülkiyete yenik düşmeleri, bunu yıkamamalarıdır. Beyinlerdeki bu mülkiyet sadece maddi anlamda zenginlik değil, akla gelebilecek bütün her şey hakkındaki mülkiyettir. Bunları maddi zenginlikten tutun da ben duygusu/öne çıkma/egemen olma duygusu, kişisel çıkarlar ve hesaplar peşinde olmaktan tutun da cinsel (seks) mülkiyetçiliğine varana kadar bir dizi beyinleri körelten mülkiyetçiliktir. S. Çiftyürek yoldaşın belirttiği "mülkiyeti olanlar mülksüzlüğü savunamazlar" tespiti çok doğru ve yerindedir. Ben buna ek olarak devrimci, yurtsever-komünist yönetici, ileri gelen ve bunlara aday olan kadrolar açısından da beyinlerindeki bütün kapitalist üretim ilişkilerinden kaynaklı mülkiyet yıkılmadan, ona karşı tutum alınmadan mülkiyete ya da kapitalizmin kendisine karşı çıkılamayacağını vurgulamak istiyorum. Bunun yanı sıra ilerici, devrimci, yurtsever ve komünist bir örgütlenme de yaratılamaz. Her ne kadar karşı çıktıklarını ve örgütlendiklerini iddia etseler de bu, kendilerini kandırmaktan ve oyun oynamaktan öteye gidemez. Komünist kadroların maddi servete karşı çıkıp varolan mülkiyetini herkesle paylaşma ve mücadele uğruna kullanması; ben duygusundan sıyrılarak ekip ve takım çalışmasını yaratması; politik öne çıkmaların, etkinlik kurmaya çalışmaların, egemenlik kurmaya çabalamanın, bunu da beceremeyince ortalığı tarumar etmeye, dağıtmaya kalkışmaların önüne geçilerek demokratik merkezîyetçilik ilkelerine uyulması; bir takım kişisel çıkar ve hesaplara girerek politik mücadelesini

kendi özel işine göre ayarlamaktan vazgeçmesi, özel işlerini politik mücadelesine göre ayarlaması; kadın ya da erkek fark etmez, ege- men üretim ilişkilerinden kaynaklı cins ve cinsel mülkiyetçilik anlayışından kurtulma mücadelesini vermeleri 21. yüzyılın kaçınıl- maz gerekleridir. Bu yüzyılın Marksist/Leninist örgütlülüğü de bu gerçeklere bağlı ve dayalıdır. Belki komünist ekonomik-toplumsal bir sistemde yaşamıyoruz ama hiç değilse komünistler kafalarında- ki bu tabuları yıkıp mülksüzlüğü savunarak kendi yaşamlarına uyarlayabilir. Komünizmin kelime manası da budur zaten. Aslında bu konu için çok söze gerek yok, sadece adımızı koyduğumuz gibi olalım yeter. Bu yüzyılın çağdaş komünist örgütlenmesini yaratmak için olmazsa olmaz koşullar bunlardır.

4- Bu yüzyılın örgütlenme tarzının dışladığı bir diğer olgu ise liderlik, önderlik ve ucuz kahramanlıklardır. Ama bir çok örgütlen- mede olduğu gibi yurtsever, devrimci, komünist hareket ve parti- leşde de bu konudaki ısrar devam etmektedir. Bu olgu bir çok gelişmiş Avrupa devletlerindeki burjuva partilerince bile aşılmıştır. Hatta Türkiye'de yeni kurulan SHP'de (Sosyal Halkçı Parti) bile genel başkanların en çok üç dönem seçilebilmesi tüzükte madde- lendirilmiştir. Benzer şey İsmail Cem'in kurduğu yeni partide de var. Bir çok uluslararası şirket tek bir kişi tarafından değil de güçlü bir merkezi yönetimle yönetilmektedir. Burada anlatmak istediğim nokta, önderlik ve liderlik kavramlarını burjuvaziden önce komünistlerin terketmesi gerekiyorken, tersinden komünistler bunda ısrar ediyor ama burjuvazi bu kamburdan rahatlıkla kurtula- biliyor. Liderlik, önderlik kavramları bir önceki döneme özgüydü ve devri artık kapandı. Bu dönemin yeni örgütlenme anlayışı şun- dan ibarettir: Bireysel liderlik ve önderliklerin olmadığı, kolektif ya da tam bir ekip çalışmasının olduğu güçlü bir merkezi yönetim, yönetici ve kadrolardır. Yani bireysel önderlik ve liderlik değil, herkesin ve partinin önder olduğu bir örgütlenme.

5- Aslında yukarıda anlatılanların bir kısmı da örgüt-birey ilişkisi çerçevesinde düşünülebilir ama burada biraz daha ayrıntıya gireceğim. 21. yüzyıl örgütlenmesinin en önemli ve can alıcı sorunlarından bir tanesi örgüt-birey ilişkisidir. Daha da özel de Yurtsever Sosyalistler'in bu konuda çok önemli sorunları ve zaafları bulunmaktadır. Her şeyden önce şu konuda netleşmelidir: Örgüt mü bireye karşı sorumludur, yoksa birey mi örgüte karşı sorumludur? Ya da örgüt mü birey için vardır, yoksa birey mi örgüt için vardır? Bu sorunun cevabı çok açık bir şekilde "birey örgüt için" olmalıdır. Örgüt ise toplum için vardır. Böyle olmasaydı örgütün, örgütlenmenin hiçbir anlamı olmayacaktı. Örgüt birey için sosyalleşmenin, toplumsallaşmanın bir basamağıdır. Diğer insanlarla, bireylerle yapılan bir tür resmi ya da gayri resmi sözleşmedir. Bu yüzden örgüt bireyin, bireylerin çocuğudur. Bireyin çocuğuna bakma, yetiştirme, büyüme yükümlülükleri ve sorumlulukları vardır. Örgüt de bireyin veya bireylerin çocuğu olduğu için birey örgüte karşı sorumludur. Bu kadar net bir olguyu ve gerçeği göremeyen, algılayamayan arkadaşlar bunun tersini düşünüyor. Hiçbir canlılar aleminde çocukların ebeveynlere baktığı görülmemiştir ki... Deyim yerindeyse bu arkadaşların "Örgüt bizimle ilgilenmiyor, bize bakmıyor, arayıp sormuyor, örgüt nerede?" diye yakınmaları ve sızlanmaları olmaktadır. Bütün örgüt, "Haydi kalkalım, filan arkadaşımız öldü mü, yaşıyor mu, aç mı, susuz mu, bir arayıp soralım" mı desin. Evet, bütün bunlar içler acısı bir durum olduğu gibi bir o kadar da komik ve gülünecek şeylerdir. Ama inanın, herkesin olduğu gibi bizim de gerçekliğimiz bundan başka bir şey değildir. Hala bu yüzyılda buna benzer durumlar var ve yaşanıyor- sa hakikaten her yerimiz utanç doludur. Örgüt tabii ki zor duruma düşen yoldaşlarının, militanlarının yardımına koşacaktır. Ama bu, bireyin kişisel çıkar ve hesaplarıyla ilgiliyse o zaman bu örgütü ilgilendirmedeği gibi, bireyin bu sorunu örgütün gündemine getirmesi de doğru değildir. Zaten örgüt programatik yapısında bütün toplumun sorunlarıyla ilgileneceğini, onları çözümleyeceğini

ifade etmiştir. Toplum da bireylerden oluştuğuna göre örgüt bütün bireyler için vardır. Örgüt bireylerin toplamı olduğu için bütün sorunlar örgütün, örgüte mensup herkesin sorunlarıdır. Ama örgütü bazı kişisel çıkar ve hesaplarla oyalamaya hiç kimsenin hakkı yoktur. Hele de bu kişiler örgüt güçlüyken örgütün yanında olup da örgüt güçsüzken her biri bir deliğe kaçarlarsa, bunlara hiçbir taviz verilmeden tasfiye edilmeleri gerekir. Yurtsever Sosyalist siyasette ekmek yediği kaba işeyenlerin hiç mi hiç yeri yoktur. Bu tip kişilere karşı demokratik merkezîyetçiliğin ilkeleri ne ise onlar uygulamaya geçirilerek savaş açılması gerekiyor.

21. yüzyılın örgütü çok güçlü bir merkezi yönetimle günün ve geleceğin tespitlerini yerli yerinde yaparak, her zaman ve her yerde olabilmelidir. Demokratik merkezîyetçiliğin ilkelerini yaşama geçirerek örgüt içi sorunlara zamanında ve yerinde müdahale edebilmelidir. Örgüt kadroların görev ve yetki dağılımına dikkat etmelidir. Yani sadece iş görülsün diye her adam kadro yapılmamalı, göreve getirilmemelidir. Eğer göreve göre kadro bulunamıyorsa o görev ya da iş bırakılsın, yapılmasın ya da beklemeye alınsın. Kısacası, göreve (işe) göre kadro bulunmalı, hatta yaratılmalıdır. İstikrarlı bir örgüt için olmazsa olmaz koşullardan birisi de budur. Bu yüzyılın komünist örgütü yeryüzündeki insana özgü olan her şeyin takipçisi, öncüsü ve müdahalecisi olmalıdır. Şimdi olamıyorsa bile böyle bir örgüt olabilmek için yoğun bir şekilde ideolojik-politik-pratik çalışmalara başlamalı bu yüzyılın komünist örgütü olmaya aday olmalıdır.

Bireyin örgüte ve mücadeleye karşı görev ve sorumlulukları ise bu yüzyıl için daha bir önem arz ediyor. Örgüt mensupları ve sempatizanlarının öncelikle yapması gereken, örgütün ideolojik ve politik yönelimlerinin yasalara dönüştüğü tüzüğün gereklerini yerine getirmektir. Tüzüğün gereklerini boylu boyuna burada anlatmaya gerek yok. Önemli olan bu gereklerin yerine getirilmesi örgütün işleyişi için olmazsa olmaz koşullardandır. Burada, daha çok belli alanlarda kadro olarak çalışanlar ve bu alanda yetki sahibi

olanlar için bunun altını çizmek istedim. Öncelikle, devrim mücadelesinde bir kişi, bir kadro aktif çalışmak için örgütle pazarlık ya da hesap yapamaz, yapmamalı. Bir kadro "bana şu şu koşulları sağlarsanız ben çalışırım derse" -ki diyenler de var- bu kadro öncelikle devrim ve komünizm mücadelesini kavrayamamış, gününü kurtarmaya çalışan ve kişisel çıkarlar peşinde koşan bir vatandaştır. Komünizan bir kadro böyle bir hesaba girmeden olanla yetinmeli ve bulunduğu alanda kaynaklar yaratabilmelidir. Birey ya da kadro örgütü güçlendirdiği oranda kendisi de güçlenecektir. Yasal ve yasadışı alanlarda çalışan bütün kadrolar klasik memur zihniyetinden çıkmak zorundadırlar. Aslında keşke bazı kadrolar bir memur kadar bile olsalardı, hiç değilse işler rutin olarak yürürdü. Memur anlayışının da dışında kötü, çıkarıcı bir memur zihniyetiyle hareket etmektedirler. Halbuki bu alanlarda çalışan bütün kadrolar çalıştıkları alanlarda kişisel zaaflarından sıyrılarak tam bir ekip, takım ve kolektif çalışma yaratabilmeliler, bunun kaygısını taşımalarıdır.

Önceki bölümlerde de dediğim gibi beyinlerimizdeki mülkiyet anlayışını yıkmalıyız, ondan kurtulmalıyız. Aktif olarak çalışılan bütün alanlarda, kolektif bir çalışmayla herkes bütün yoldaşlarıyla her şeyi paylaşabilmelidir. Zaten komünist olmanın esprisi de budur. Bundan dolayı tekrar yazıyorum, lütfen adımızı koyduğumuz gibi (komünist) olalım. Başka hiçbir şey olmaya gerek yok. Hedef ve iddialarımızda ciddi olmalıyız. Topluma giderken yeni bir yaşamdan, yeni bir anlayıştan, herkesin eşit, paylaşımcı, ezenin ve ezilenin olmadığı bir dünyadan bahsediyoruz ve bunun için mücadele ettiğimizi söylüyoruz. Ama bundan ve her şeyden önce biz bir kere bu yaşam felsefesini özümsemeliyiz ve kendi aramızda böyle bir dünyayı kurabilmeliyiz. Yurtsever Sosyalist siyasette herkes neyin ne olduğunu biliyor. Bundan dolayı hiç kimse elinde sihirli değneğiyle bir sihirbaz beklemesin. Tersinden herkes bulunduğu yerde "en iyisini nasıl yaparım" kaygısına girerek, kendi kendisinin sihirbazı olmalıdır. Bunu bazı yoldaşlar "elimizdeki



malzeme bu" şeklinde anlayarak eleştiri konusu yapıyorlar. Sanki bu hareketin elinde çok muazzam kaynaklar var da vermiyor. Bu hareket gökten zembille donanımlı kadro indirmeyecektir/ indiremez de. En büyük malzememiz insandır, toplumdur. Herkes neyin ne olduğunu biliyorsa, az çok elindeki malzemenin de ne olduğunu biliyor. Önemli olan, bu malzemelerin kısıtlılığından yakınarak yere yatmaktansa bu malzemeleri kullanarak daha iyi malzemeler yaratmaktır. Kısacası, herkes nasıl ki yaşamını idame ettirebilmek için elinden geleni ardına koymuyorsa, örgütünü ve örgütünün hangi alanındaysa her şeyiyle o alanı işi, ocağı, ailesi gibi görüp, ona ölümüne sahip çıkmalıdır. Örgüte, meydanlara, sokaklara, kadrolara, sempatizanlara ruh ancak böyle gelecektir/ ancak bu şekilde ruhumuz canlanacaktır. Yurtsever Sosyalistler'in artık üzerlerindeki ölü toprağını atmalarının zamanı geldi de geçiyor. Bir gün, bir saat, bir saniye bile kaybedecek zamanımız olmadığı gibi, buna hakkımız da yok. Çünkü şu anki bütün koşullar biz komünistleri adres gösteriyor. Ama üzerimizdeki bu ölü toprağı atmadıkça asla!

Serdar YÜCE

DEĞİŞİM  
ve  
DEVİRİM

*"Savaşımın en büyük gücü,  
onun niyetinin saflığındadır."*

**H**erkesin aşağı yukarı bildiği diyalektik materyalist felsefedeki "çelişkilerin çatışmaya dönüşmesi" uzun bir süreç alır. Bu süreç kendi içerisinde yeni ile eskinin savaşımının da adıdır aynı zamanda. Mevcut sürece iradi ve bilinçli olarak yapılan müdahaleler olayların gelişimini olumlu ya da olumsuz etkileyerek arızaya uğratar. Fakat onun sonuç olarak ortaya çıkmasını bir bütün olarak engelleyemez. Tıpkı akan suyun yönünü, hızını kontrol altına alabilmek fakat onun akışını asla durduramamak gibi. Bu yüzden çelişki içtedir, çelişki süreklidir ve devrenseldir tespiti tarihsel gelişme bakımından defalarca hem toplum hem de doğa bilimlerinde ortaya konmuştur. Tarih göstermiştir ki belli olaylar bir bütün süreçlerin adı olarak çıkar kimi

zaman karşımıza. Rönesans, İstanbul'un fethi, Amerika'nın keşfi vb. olaylar örnek verilebilir. İşte yine buna benzer bir olay da yakın zamanda 11 Eylül'de Amerika'daki ikiz kulelere yapılan saldırıdır. Bir bütün sürecin son noktası olarak karşımıza çıktı.

1917 Ekim Devrimi'nde yani proletaryanın iktidara yerleşmesinden sonra dünya emperyalist burjuvazisinin adeta etekleri tutuştu. I. ve II. dünya savaşlarında (ki bu savaşların temeli kapitalizmin yapısal krizlerinden kaynaklanan savaşlardı) aradığını bulamayan kapitalizm, aynı zamanda anti-emperyalist devrimci ulusal kurtuluş savaşlarının da güçlü dalgasıyla tam hezimete uğramıştır.

Özellikle II. Dünya Savaşı'ndan sonra sömürgecilik biçim değiştirerek, pazar savaşımını kendi bünyesindeki rakipler arasında sürdürdü. Tabii, bu savaşım topla, tankla olmadı. Tekellerin pazar rekabetine dayalı savaşlardı. Bu süreç tamamıyla ekonomik, kültürel ve siyasal bir tarz izleyerek gelişti. Ayrıca kıvılcık tehlikeye (komünizme) karşı da her alanda güçlü ittifaklar geliştirerek beraberliklerini sağladılar. Öyle ki bu beraberlik bugün "küreselleşme" adı altında karşımıza çıkıp geldi. Küreselleşme tüm dünyada sermayenin birliği ise eğer -ki öyledir- bunun askeri alandaki ilk oluşumu dünden temelleri atılmış NATO'dur. Ekonomik adımları ise Dünya Bankası, IMF vb. kurumlar ve bunların işleyişi neo-liberal politikalarla serbest piyasa ekonomisinin tüm sınırlarını belirleyen emperyalist tekellerin rekabet gücüne endekslenmiş bir politika olarak dayatıldı tüm mazlum dünya halklarına. Kültürel alandaki yansıması ise moda-magazin, fast-food, marka, kısacası tüketim kültürü dediğimiz ve bugün allayarak pullayarak ince ayar-da light post modernizm (kültür) olarak karşımıza çıkarıldı.

Reel sosyalizmin çözülmesinden sonra, emperyalistlere göre iki kutuplu dünya yerini küreselleşme dalgasına (emperyalist çok uluslu şirketlerin dünyayı yönettiği ve tek hakimi olduğu bir süreçtir), tek kutuplu bir dünyaya bıraktı. Oysa tek kutuplu dedikleri bu dünya tam bir cadı kazanı. Dünyanın tek hakimi olmak kendi

içerisinde riskleri de barındırır. Dün kendi iç çelişki ve açmazlarını komünizmi bahane ederek sıfırlayan emperyalizm kendisine yeni düşmanlar yaratmak zorundaydı. Öyle de yaptı.

Lenin, "Emperyalizm kapitalizmin en çürümüş, en asalak ve en ölümcül şeklidir" demişti, bugün dünyadaki tüm olaylar bizlere bunu bir kez daha ispatlıyor.

Emperyalizmin küresel düzeydeki saldırılarını dünyanın ve sermayenin geldiği yeni bir evre olarak algılayan sol cephedeki siyasal körler -ki bunun bedelini tüm dünyada bir çokları ideolojik savrulma olarak ödedi- kapitalist sistem tarafından sistem içi sola evrilerek burjuvazi tarafından yedekler listesine alındılar. Yani emperyalizmin neo-liberal politikaları karşısında yaklaşık 15-20 yıldır tarihsel misyonunu yitiren sosyal demokrasinin boşluğunu doldurmaya yöneldiler. Bunun ülkemizdeki yansımaları ise İP başta olmak üzere EMEP, ÖDP, halen tam net olmamakla beraber bunun ipuçlarını veren TKP ve diğer kimi küçük siyasal halkçı örgütler. Ülkemiz siyasetinde HAK-PAR, HADEP, dün PKK bugün KADEK bu misyona açık soyunan yapılanmalardır. Bu ideolojik savrulma süreci derinleşerek devam ediyor. Akların ve karaların tam olarak ortaya çıkmasını sağlayacak süreç, dünya komünist hareketinin geçmişte yaşadığı II. Enternasyonal'de ideolojik ayrışma gibi bir sürece tez elden ihtiyacımız var. Bilinir ki II. Enternasyonal tartışmaları komünistlerin sosyal demokratlardan ayrışmalarına sahne olmuştur. Önümüzdeki yılların bu süreci derinleştireceğine inanıyorum. Ayrıca Türkiye sol hareketindeki belli devrimci komünist hareketlerin ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı, özellikle güncel olan Kürt halkının ulusal sorunundaki tutumlarını, resmi ideolojinin Misak-ı Milli anlayışının biraz sağında biraz solunda duran ilkesiz tutumlarını da eklemek gerekiyor. Burayı fazla açmamakla beraber sadece şu belirlemeyi yapmakla yetineceğim: Birlik tarafların bir araya gelmesi ile olur. Eğer Kürt halkı ile birleşik mücadelenin gerekliliği söz konusu ise -ki öyle olduğunu Kürdistan Komünistleri olarak herkesten çok yıllardır

inanyor ve savunuyoruz- o zaman Kürdistan işçi sınıfının öncü kurmayları bir taraf olarak kabul edilir ve aynı zamanda Kürt halkının ulusal sorunu konusunda Leninist bakışı temel eksen olarak birlikte mücadelenin zeminleri örülür. Devrim ve sosyalizm adına inkâr söz konusu olamaz. Daha açıkçası bu perde arkasına gizlenerek soruna yaklaşmak samimi bir tutum olarak görülemez.

Emperyalizm 11 Eylül saldırısından sonra küresel düzeyde "terörizmle mücadele" adı altında yeni bir konsept uygulamaya koydu. Daha açıkçası emperyalizm yapısal krizini aşmanın yeni politikalarını uygulama çabasında. Dün komünizme karşı mücadele bugün "terörizmle mücadele" adı altında şekilleniyor. Kendisine yapay düşmanlar yaratarak asıl hedefine ulaşmak istiyor. Asıl amacı tüm dünyada gelişip ilerleyen küreselleşmeye karşı mücadelenin önünü almak ve kendisine tüm muhalif güçleri "terörist" olarak niteleyip imha etmektir. Evet asıl ve nihai hedef budur. Bu yüzden dün ABD beslemesi El-Kaideler, Talibanlar, Hamaslar, Hizbullah vb. bizzat kendileri tarafından büyütüldü. Kime karşı büyütüldü: Elbetteki komünist tehlikeye karşı büyütüldü. Komünizm onlara göre miadını doldurdu ve öldü, tarihin yanlış adımıydı gibi saçma sapan iddialar...

O zaman bu beslemeleri yeni oyunlarda kullanarak kendilerine hizmet etmelerini bilinçli ya da bilinçsiz devam ettirmeliydiler. Zaten yaşananlar da gösterdi ki öyle de oldu. Evet ana hatlarıyla aşağı yukarı tablo bu. Emperyalizm doğayı, çevreyi, toplumu, emeği daha doğrusu bir bütün olarak yaşamı kirleterek, çürüterek kökten bir yok oluşun eşiğine getirdi. Yaşamın her alanında çözüm bekleyen yığınla küresel düzeyde yapısal sorunlar var ve bu sorunların harekete geçirdiği yeni toplumsal dinamikler her geçen gün devrimcileşerek ilerliyor. İşte emperyalizmin korkularını kâbusa dönüştüren bu süreçtir. Küreselleşme şemsiyesi altında kâbus kaosa dönüştürülüyor burjuvazi tarafından.

Komünistler 21.yy'ın yarattığı yeni olanakları, ayrımları, nirenge noktalarını iyi kavramak zorundalar. Önümüzdeki süreçte ide-

olojik ayrışmaların yarattığı ve sağlıklı yaşanacağı güçlü birliklikler, bunun eşgüdümünde kitlesel taban inisiyatifi ile donatılmış bir örgütsel norm ve tüm bunlarla beraber devrimci sosyalist sokak savaşını temel alan bir mücadele tarzı yaratılmak zorundadır. Ancak kaos bu şekilde parçalanabilir.

Uzun bir çabanın ve nice bedellerin sonunda akademik-demokratik, daha özünde insan olmanın getirdiği kimi doğal hakların kazanımı 18.yy'da başlayan toplumsal hareketliliklerin ilk tohumlarıyla aydınlanma süreçlerine taşındı. Yani Rönesans'a . 19.yy dünya işçi sınıfının düşünsel ve pratik olarak ilk savaşımının kızıştığı ve keskinleştiği dönemlerde gelen Paris Komünü proletarya diktatörlüğünün ilk ışığı olarak tarih sahnesinde burjuvaziye karşı güçlü bir kalkan sayıldı. Buradan çıkartılan sonuçlarla 20.yy'da proletarya 70 yıl gibi bir süre dünyanın üçte birinde iktidar oldu.

Tüm bu devrimci toplumsal muhalefetler bir dalga olarak geldi ve geri çekildi. 21.yy'da proletarya daha güçlü ve tüm dünyada kapitalizme öldürücü darbeyi vurmak için yeniden kapıyı arıyor. İşin kötüsü burjuvazi de bunun bilincinde. Dünden bugüne işçi ve emekçi yığınının yarattığı maddi ve manevi kültürel, sanatsal, politik, örgütsel değerler evrenselleşerek tüm dünyaya mal oldu. Demokratik kitle örgütlerinden siyasal partilere, sivil toplum örgütlerinden sendikalara, ezilenlerin ezenlere, sömürücülere karşı kazanımları, uygarlığa armağanıdır bu değerler. Bu değerlerden bugüne kadar herkes yararlandı/yararlanıyor. 1917 Ekim Devrimi de dünyada evrenselleşen değerler yarattı. Ve bugün bu değerler hem toplum bilimlerinde hem de diğer pozitif bilimlerde varlığını koruyarak ilerliyor. Buna en somut örnek Leninizm'in evrenselleşmesidir. Ayrıca yukarıda sıraladığımız her tarihsel evre kendine özgü toplumsal kültürel değerleri ortaya sererken, aynı zamanda kendine has öncülerini de yaratmıştır. Aydınlanmanın öncüleri J.J. Rousseaular, Roberspierler, Voltaireler dir.19 yy. Markslar, Engelsler, Saint-Simonlar ve 20 yy'da ise Leninler, Stalinler, Che Guaveralar, Mao Zeitunglar, Enver Hocalardır.

20. yy'ın son çeyreğinde tüm dünyada sosyal demokrasi iflas etti. Özellikle Avrupa'da adı komünist, sosyalist veya işçi partisi olan fakat nitelik olarak sosyal demokrasiyi geçmeyen siyasal parti ve örgütler tek tek iktidara geldiler. Kapitalizme karşı olmayan, ona doğrudan karşı cephe alamayan bu partiler sosyal devlet, sosyal adalet, gelirlerin eşit ve adil paylaşımı üzerine politika yaptılar. Zaten Ekim Devrimi'nden ve anti-emperyalist ulusal kurtuluş mücadelelerinden ağzı yanıp korkan emperyalistler belli akademik ve demokratik hakları yığınlara vermeyi peşinen bilinçli bir politika olarak benimsemişlerdir. Buna ayrıca Keynes'in ekonomi politikalarını da eklemek gerekiyor. Bu politikalar; devlet ekonomiye doğrudan müdahale edecek ve piyasadaki arz-talep dengesini sağlayacaktı. Devletin üstlenmiş olduğu bu misyon kapitalizmin krizini aşmasını sağlayacaktı. İşte bunun adını da sosyal devlet anlayışı olarak koydular. Bunların en ateşli savunucuları olarak da sosyal demokratlar siyaset yelpazesinde yerlerini aldılar. Buna bir de kimi ülkelerde bizzat devlet eliyle kurulan sendikaları da eklemek gerekiyor. Bunların misyonu da devrimci sınıf hareketinin önünü tıkamak ve bir dalga kıran işlevini üstlenmek olmuştur. Ülkemizde Türk-İş buna en somut örnektir. Devlet eliyle oluşturulan diğer gerici sendikaları da ayrıca eklemek gerekiyor. Avrupa ve bizim gibi ülkelerde bu ve benzeri politikaların sonuçlarının en belirgin acı faturası işçi sınıfının devrimci çizgiden kopup ekonomizm ve sarı sendikalizm batağı içerisinde boğularak yozlaşmasına neden olmuştur.

Avrupa'da ve diğer ülkelerdeki sosyal demokrasi uzun yıllar proletaryanın geçmişte faşizme ve kapitalizme karşı verdiği mücadelelerin siyasal rantı üzerinde politika yaparak, kimi yerlerde iktidara gelmiş ve oradan da sistemin mülkiyet ilişkilerine entegre olmuşlardır. Kapitalizm küreselleşme olarak kendisini bir üst boyutta yeniden dizayn etmiş, geçmişte uyguladığı ve yarattığı kimi değerleri yadsıyarak yeni ekonomi politikalar üretmekle yüzyüze gelmiştir. Neo-liberalizm ve özelleştirme bu sürecin

ürünüdür. Bu yüzden güçlü ekonomik ve finans kaynağına sahip kamu kurum ve kuruluşları özelleştirmeye tabi kılınmaktadır. İşte sosyal demokrasiyi tarih sahnesinden silen de bu ve benzeri politikaların kendisidir. Avrupa'da ve ülkemizde sistemin mülkiyet ilişkilerine eklenen adı komünist, sosyalist olan siyasi yapılar da bu yüzden ilerici değil, tam tersine gericidirler. Yeri gelmişken belirtmek istediğim bir diğer husus da küreselleşen kapitalizmde devletin üslendiği misyondur. Devlet her yönü ile militaristleşerek kapitalizmin çıkarlarını doğrudan koruyan, yani üstündeki sözde tarafsız perdeyi atan bir yapıya evrilmiştir. Burjuvazi geçmişte devlet eliyle faşizmi dönemsel olarak ihtiyaç hissettiğinde uygulayan bir noktadan vazgeçti. Bugün yaşamda günübirlik üreterek adeta kurumsallaşmasını hedefliyor. Türkiye bu konuda bir hayli yol aldı. Gelişmiş emperyalist ülkeler ise 11 Eylül saldırısından sonra bu sürece start verdi. Devletlerin silahlanmaya ayırdığı fonların her yıl katlanarak artmasının başka bir sebebi olamaz. Ülke savunması adına ileri sürülen palavralara artık kargalar güler. Kimin kime karşı savunması? Aşağı yukarı tüm ikinci-ve üçüncü dünya ülkelerinin sermayesinin kaderi doğrudan çok uluslu sermaye tekellerinin elindedir. Tabii hal böyle olunca bu taşeron işbirlikçi sermayenin devletinin ipleri de bu kurumların elinde oluyor. Türkiye'de son yaşanan bir yıllık gelişmeler göz önünde bulundurulursa bu daha somut görülür. Siyasette ve ekonomide büyük bir etkiye sahip ordunun AB sürecinde takındığı tavır çok açıktır. Ordunun Türkiye'deki sermayeden farklı bir bakışı yok. Sadece zayıf olarak bu sürece girmek istemiyor. Daha açıkçası gücü ve etki gücünü bire bir elinden kaybetmek istemiyor. Ordu ve devlet içerisinde bu süreci gören ve kendince sol Kemalist, demokrat, "anti-emperyalist" kimi çevrelerin rahatsızlıkları söz konusudur. Bunların yarattığı velvelede "anti-emperyalistlik" adına "Bağımsız Türkiye" şiarıyla ucuz ve kolay politika yapan 'sol-sosyalist' çevreler de var. Fakat bu süreci, yani TC sermayesinin yönelişini engelleyecek güçte değiller. Tersinden Kemalist geçinen, anti-



emperyalist geçinen ve "Bağımsız Türkiye" şiarını benimseyenler Kemalizm'in muasır medeniyeti batıda aramasına ne diyecekler? Ya da Mustafa Kemal'in muasır medeniyet çağrısına, Osmanlı dönemindeki batıcılık ve bunun demagojisini yapan o dönemdeki aydınlar ve oradan Cumhuriyete sarkan bu perspektifin halen devam edip gelmesine nasıl bakar sol ve sosyalist devrimci geçinenler? Yukarıda sıraladığımız etkenleri de göz önüne getirdiğimizde 70-80-90 ve 2000'li yıllara girerken Türkiye ve Kürdistan'da bu çevreler ideolojik tasfiye ile yüzyüze gelmiştir.

Geçmişte sol içinde dönem dönem hararetli tartışmalara neden olan yasallık-yasadışıçılık, legalite-illegalite tartışması boşuna yapılan bir tartışmadır. Asıl olan, bu hareketlerin ideolojik tasfiye noktalarına gelmiş olmalarıdır. İdeolojik tasfiye örgütsel ve politik dejenerasyonu da beraberinde getirir zaten. Yani araç-amaç ve yöntem diyalektiği doğru kurmayı gerektirir. Bu çevrelerin kurguları da kendi içinde kendilerince zaten doğrudur. Bizim söyleyeceğimiz: Kolay gelsin demekten başka bir şey değil.

Evet, geldik hep bizlere acı çektiren can alıcı soruna. Acı çekmemizin nedeni niyetimizin saflığındandır. Kirlenenleri ayrı tutmak kaydıyla. Acı çekiyoruz, çünkü mevcut sorun ve problemleri yığınlara kavratıp, örgütlü toplumsal muhalefeti yaratamıyoruz. Sorun biz de mi sadece? Yani devrimcilerin, komünistlerin bilinçsizce hatalı ve zaafı olmalarından mı kaynaklanıyor? Tüm benliğimle "hayır!" diyorum. Elbetteki tarihsel misyonumuz öncülük ve önderlik etmektir. Fakat bu demek değildir ki devrimciler, komünistler her şeye kadirdirler. Belli şeylerin kavranıp açığa çıkarılması sadece öznenin misyonunu yerine getirmesiyle ilgili değil; nesnenin de verili koşullarda olgunlaşmasının bir süreç işi olduğunu görmemiz gerekiyor. Kapitalizmin yarattığı yıkımı her yönüyle yaşayan yığınların sosyalizmi kavrayacak, geliştirecek düşünsel bir gelişim ve evrimi de yakalamaları gerekiyor. Ekim Devrimi'nden önce yığınlar zaten Çarlık otokrasisinin baskı ve zulmünden bıkmışlardı. O dönemin romanları okunup irdelendiğinde

bu çok net görülür. Bolşevikler ise arayış içerisinde olan yığınlara sadece hedef gösterdiler. Kimi eksiklikler, zaafılar, sıkıntılar var, yarın da olacak. Ama bu demek değildir ki bir bütün olarak suç devrimcilerde, komünistlerde. Tersinden devrimcilerin 70 ve 80'li yıllarda, hatta yakın tarihimizde Kürt halkının onca bedel ve çabaya rağmen yakaladığı örgütlülüğün niteliği bence tartışılmalıdır. Nitelikten çok niceliğe önem veren, ne ve niçin yapıldığına değil kimin yaptığına önem veren bir toplumsal kültüre sahibiz. Değerlerin evrenselleşmesini eksen alan bir örgütlenme yaratmak zorundayız. Çünkü kalıcı ve yarınlara taşınan değerler evrensellik ölçüsü taşıyan değerlerdir. Her örgütlenme bir kültürel yapıya sahiptir. Örgüt, parti yaşamın içinde resmi ve biçimsel olabilir, fakat örgüt ya da partinin yaşamdaki pratiği, etik ve kültürel misyonu çok önemlidir. Bu bakımdan genel parti çizgisinin, sosyalist kültür ve devrimci ahlak normlarının aşınmasına neden olan tüm farfaracıların şiddetle mücadele içerisinde izole edilmesi olmazsa olmaz bir zorunluluktur. Bu da çelik gibi bir parti disiplininin yaratılmasıyla mümkündür. Bu disiplin zorlayıcı değil, tamamıyla gönüllü ve sorunları kavrama ve köklü bir bilinç dönüşümünün ürünü olarak ortaya çıkar. Tersinden idare-i maslahatçılık ve suni dengelerle, öznel niyetlerle, "ne yapalım malzememiz bu" gibi kaderci yaklaşımlarla işleyen bir tarzın yaratacağı çöküntünün ortaya çıkardığı tahribat tahmin edilemeyecek boyutlara gelip dayanır.

Bir kere şu noktada anlaşmamız gerekiyor: Bir şeylerin sorumlusu olmak değil; erkeği, kadını, doktoru, mühendisi olmak değil sorun. Yaşamın insanı olmak gerekiyor. En değerli yönümüz doktor, mühendis; erkek ve kadın olmak değil, insan olmaktır. Dişi ya da erkek, artı ya da eksi doğada maddenin özünde mevcuttur zaten. Kırmamız gereken kalıplar var. Yapacağımız şeyleri devrimci komünist olduğumuz için değil, insan olduğumuz için ve uygarlığın evrensel değerlerine sahip çıkmanın bir gereklilik olduğu ölçüünde soruna yaklaşmalıyız. Bu noktada bugün-yarınları konuşurken,

kurgularken, dünü yaşamak bir çelişkidir. Önce bu paradoksları ortadan kaldırmamız gerekiyor. Alt ve üst kimlikler arasına sıkıştırılmayan örgütlenmeler yaratmak, bu düzlemde ortaya çıkaracağımız siyasal kültür etkili ve kalıcı olacaktır. Yani S. Çiftyürek yoldaşın deyimiyle "Yaşamın tamamlayacağı ucu açık doğrular"ı ortaya koymamız gerekiyor.

Güçlü, Örgütü yaratabilmek örgütlenmekten geçer. Örgütlenme ise doğru ve sağlıklı bir iletişim sorunudur. Üzerinde yaşadığı coğrafyanın tarihsel değerlerine yabancılaşan; kültürünün özünü ve toplumsal değişimini kavrayamayan devrimci kadrolar ve hareketler görevlerini yerine getiremezler. Özellikle Türkiye ve Kürdistan'da çağdaşlığın, modernitenin savunucuları ölçüt olarak resmi ideolojinin ve onun aydınlarının bakışından daha köklü bir düzeyde ayrımlarını ortaya koyamadı. Olguların, olayların, tarihin akışına Avrupa merkezli (batılı) bir bakışla yaklaşmak ökü z altında buzağı aramaya benzer. Her toplumun düşünsel formasyonu o toplumun yaşadığı coğrafyadan tutun da iktisadî altyapısına varana dek birbirine paralel gelişip, şekillenir. Batı merkezli aydınlanma geçmişte kendisini tanımlamanın ölçütü olarak Doğu'yu kıstas aldı. Yani Doğu üzerinden kendisini tanımlamaya çalıştı. Ülkemizde ise şöyle bir çelişki ile yüzyüze geldik: Batılılar gibi düşünme, doğuda Doğulu gibi yaşama paradoksunu aşma sığılığında kurtulamadık. Sonuç olarak Batı oryantalistlerinin Doğu'nun tüm dokusunu aşağı yukarı bozunuma uğratmaları da kaçınılmaz oldu. Son 30-40 yıldır bu süreç alabildiğine tırmandırılarak derinleştirildi. Hatta T. Özal'ın meşhur sözü hala hafızalardadır: "Türkiye'yi küçük Amerika yapacağız" diye ortaya koyduğu yaklaşım boşuna değildir. Zaten sonuçları da bugün bunu çok net doğruluyor. Komünistler olarak bu toplumsal dokunun bugünkü değişimini doğru bir şekilde tahlil etmek zorundayız. Bu, tarihimize yeniden bir geri dönüşü gerektiriyor. Tarih bilinci ölmeyen toplumların yarınları olamaz. Ve kendi tarihsel dokusunu objektif bir şekilde bilmeyen halklar bugünün değerlerinin anlam ve misyonunu kavrayamaz.

Tamamıyla önüne ne gelirse abur-cubur tüketmeye yönelir. Zaten bugün her yönüyle yaşanan tüketim çılgınlığının nedeni de burada aranmalıdır. Burjuvazi bir ürünü pazara sürmeden önce o ürünün talebini reklam, promosyon ve benzeriyle hazırlar, bunu hepimiz biliriz. Adeta insanın gözüne gözüne sokar. Bir parça eşya almak için gittiğimiz büyük alış-veriş merkezlerinde 8-10 parça alarak eve gelmemiz bir örnektir buna. Daha özünde söylemek istediğim; ciddi bir değişim söz konusudur. Devrim ve devrimi yaratacak öncü gücün yaratılması bu değişimin diyalektiğini derinliğine kavramaktan geçiyor.

İlginçtir; değer yargılarımız, alışkanlıklarımız bakımından doğulu ve duygusal, günlük tüketim ve doğrudan bizleri ilgilendiren sorunlara kayıtsız kalabilecek kadar duyarsız, katı bir olumsuz değişim süreci içerisindeyiz toplum olarak. Analiz etme ve sentezleme yeteneğini kaybetmişiz. Kürt halkının bugün içerisinde geçtiği süreç tam da bu tespite uygun düşüyor. PKK'nin dün söylediği ile bugün söyledikleri arasında ciddi bir paradoks var. Dün alkış çalanlar bugün yine alkış çalıyor. Kimse çıkıp demiyor ki yahu bu ne haldir! Olur mu böyle şey, bu ne lahana, bu ne perhiz?

Burada açmak istediğim bir diğer sorun da Kürt-Kürdistan sorunu her tartışıldığında PKK'nin çok ciddi değerler yarattığı söylenir. "Yiğidi öldür hakkını yeme!" diye bir halk deyimini vardır. Kimi yönleri ile doğrudur. Peki PKK'nin Kürt halkı üzerinde yarattığı çöküntüyü hiç düşündük mü? Bakın, ilk akla gelenleri sıralayalım: 20 yıldır Kürt halkındaki ilerici, devrimci dinamiğin hoyratça, hesapsızca çarçur edilmesi, toplumsal kültür bakımından geriletilmesi, 20 yıllık savaşın Kürt halkının demografik yapısını değiştirmesi... İstenen talepler ödenen bedellerin yanında devele kulak misali, neyin nereye mal olacağı ise hâlen belli değil. Binlerce Kürt aydın, ilerici, devrimci, üniversiteli gencin köylü hareketine dönüştürülerek toplumsal gelişme ve ilerlemenin devrimci siyasal sınıf temellerinin zayıflatılmasına ne demeli peki!

Bir toplumun sosyal, kültürel, siyasal gelişimi o toplumda filizlenip boy veren değerleriyle doğrudan ilintilidir. Ya da tersinden sormak lazım: Kürt halkını bu noktadan sonra bir daha savaşması için kim ayağa kaldırabilir uzun bir süre boyunca? Toplumsal çelişkilerin, sınıfsal kimliklerin ayrımlarının doğal gelişimi 20 yıllık ağır savaş koşulları ve çarpık ulusalcılık politikalarıyla geriletilmiştir. Mevcut ulusal istemlerin ve gelinen noktanın burjuva taleplerden geri olması bunun somutluğunu gözler önüne zaten seriyor. Tabii ki görmek ve anlamak isteyene. KADEK'in kongresinden sonra kamuoyuna deklare ettiği tutumlardan biri var ki insana küçük dilini yutturur; "Öcalan idam ettirildiği takdirde savaşa yeniden başlanacağı" söyleniyor. Sorarım sizlere; bu ağalar, beyler bir ulusun kaderini, geleceğini, mücadelesini bir bireyin canı uğruna nasıl pazarlık konusu edip böylesi bir politik anlayışa sahip olabilirler. Binlerce ölen gerillanın canı yok muydu ya da Öcalan'ın canı onlarınkinden çok mu kıymetli? Daha özünde Öcalan'ın yaşamı bir ulusun geleceği ile özdeş tutulabilir mi? Bu sorular daha da çoğaltılabilir. Görüldüğü gibi zihniyet ortada, fazla söze gerek yok!

Kürdistan Komünistleri olarak dünya komünist hareketinin yaşadığı en zorlu süreçlerden geçerken iddiamızı ve inancımızı ve her şeyden önemlisi ideolojik eksenimizi kaybetmedik. Tam tersine derinleştirerek geliştiriyoruz. Mücadelede politik ve örgütsel mevzi kaybı söz konusu olabilir. Tarih de bunun örnekleri ile doludur. Yenilgiden zafer için dersler çıkartabiliyorsak bu tür yenilgiler zaferler kadar değerlidir! Yapmamız gereken, dönemlerin, süreçlerin peşinde ayağa kalkan kadro değil, bütünlüklü süreçleri kucaklayabilen kadro ve alternatif örgütlenmeler yaratabilmektir. Kürdistan kentleri toplumsal çelişkilerin had safhada gelişerek ilerlediği ve kapitalist mülkiyet ilişkilerinin düne oranla daha açık ve bariz yerli yerine oturduğu bir dönemece evriliyor. Kürdistan işçi sınıfı yarınlar bakımından Stalinleri, Svertlovları, Che Guevaraları, 13 Martçıları bekliyor. Sorun böylesi değerleri yaratma sorunudur, böylesi değerlerin yaratacağı örgüt ve örgütlenmeler de evrensel nitelikte olacaktır, geçmişte olduğu gibi....

Ve son olarak geldik bugün kişilik bunalımı yaşayan devrimci irade ve tarihsel misyon sorununa. Tüm sıkıntı ve açmazları mevcut dış etkenler gerekçesi ile geçiştiren olgusalçı düz mantığa. Hiçbir mazeret başarının tuttuğu yeri dolduramaz, ya da başarısızlıklar, açmazlar ve çürüme karşısında "ne yapalım, gerçeğimiz bu, bunu değiştirip dönüştüreceğiz" gibi basit bir mantık ile geçiştirilemez. Örgütlü siyasal mücadele bilinçli, planlı, amaç gözeten ve devrimci siyasal mücadelenin bıçkın keskinliğinde süzülüp arınır. Eğer bu arınma sağlıklı yapılmıyorsa veya arınmayı sağlayan mantık, yöntem doğru değilse "sararan yaprakları dökemezsin" ve o çürümüş kısır zemine çakılıp kalırsın. Bunun adına da kimilerince biçimsel olarak örgüt, parti denilebilir. Fakat buna ille de bir ad koymak gerekiyorsa örgüt ya da parti değil, zorunlulukların yarattığı zorlama grup ya da grupçuk desek daha doğru olur sanırım. Zaten bugün bir çok hareketin yaptığı da yayın örgütçülüğüdür.

Sorunlar, sıkıntılar olacak ama bunlar üretimin örgütün önüne koyduğu sıkıntılar olunca anlamlı olur ve anlaşılır. Fakat iş yapıyorum adına ne yaptığı belli olmayan mızımcı, içten pazarlıklı, hareketle pazarlık yapan zihniyetlerin yarattığı sıkıntılar ise tamamıyla üretime dönük değil, tüketime yöneliktir. Bu türden sorun ve sıkıntıları aşmak küçücük ilkelerden başlar. Hani bir horoz hikayesi vardır. Bir gün zengin bir evden bir horoz çalınır, oğlu gelip elini ayağını işlerden çekmiş ihtiyar babasına "Baba bir horozumuz çalındı" der. Babası, "Oğlum git, horozu bul da gel" der. Oğlu babasının bu sözünü ciddiye almaz. Bir süre sonra koyunlar ortadan kaybolur. Babası "Oğlum git, horozu bul" diye tutturur. Oğlan da buna hiddetlenerek "Baba sende de ne mantık var, biz koyun çalındı diyoruz, sen horozun derdindesin" der. Bir süre sonra öküzler ortadan kaybolur, baba oğluna yine "Oğlum git, horozu bul" diye tutturur. Çocuk bunun üzerine babasına, "Biz sana öküz kayboldu diyoruz, sen halen horozun derdindesin baba!" diye kızar. Babası da "Oğlum sen zamanında horozu çalanı yakalaysaydın, bugün diğerleri çalınmazdı" diye belirtir. Küçücük basit gibi gelen sorunları ciddiye alıp üstüne gitmediğinde, bir süre sonra o

küçük basit sorunlar köklü yapısal sorunlara dönüşür ve bir bütün yapıyı çökertir. Yani herkes bilir ki gerçekler küçük ayrıntılarda gizlidir. Bizim gibi Ortadoğu toplumlarında değişim hep tepeden olmuştur. Tabandan gelen bir basınçla değişimden çok katliamlar yaşanmıştır. Verilen bu örnek Ortadoğu tarihinde küçük bir ayrıntıdır. Fakat değişimi hedefleyen siyasal hareketler açısından stratejik önemde olan kilit bir sorundur.

Dünyanın en kolay işi birine akıl vermek olsa gerek. Oysa bizlerin bugün akıl verenlere değil, iş yapana, yani yaşama müdahale edip değiştiren güçlü bireylere tez elden ihtiyacımız var. Yıllardır üretilen gri teoriler yeterince depolandı, bunu enerjiye dönüştürecek bilinçli devrimci etkinlik sorunu halen bizleri bekliyor. Bugün bu olumsuz noktalara gelişimizin nedeni mahallenin bakkalı değil herhalde, herkes sorunlardan kendi hesabına pay çıkarır.

Sonuç olarak toparlarken değinmek istediğim bir husus var: Öncelikle risk almaktan korkan küçük burjuva ucuz aydınlar bu halka ve devrimcilere akıl vermekten vazgeçsinler. Sistemin gazabına uğramaktan korkan, aç kalmaktan korkan, işini kaybetmekten korkan bu tipler doğruyu çok iyi biliyorlarsa bu doğrunun ilk adımının örgütlü devrimci sınıf savaşımdan geçtiğini de iyi bilirler. Sarı sendikalizm batağına, sivil toplumcu sosyalistliğe vb. çürümüşlükten kurtulup, burjuvaziyle ve onun faşist devletiyle ciddi düzeyden kapışmaktan geçtiğini görsünler. Sıkıştıklarında bu ülkede sağlıklı örgüt, parti yok, şu şöyle bu böyle diyenler, gerçekten samimi iseler etraflarına iyi bakarlarsa görürler var mı yok mu... Yoksa, neden dönüp yaratmıyorsunuz? Böylesi küçük burjuva ucuz yoldan aydın geçinenlerin daha dün güce nasıl tapındıklarını çok iyi gördük. Birincisi; güç denilen olgu görecelidir. İkincisi; güçlünün yanında olmak değil, doğrunun yanında olmak komünistler açısından evrensel bir ilkedir. Her şey açık ve net, yüreği olan ortaya koyar. Artık demagoji değil, demagog değil, devrim denilen yapıya tuğla taşıyacak işçiler olmak gerekiyor. Hani derler ya, "aynası iştir kişinin, lafa bakılmaz."

*Alman Komünist Partisi'nin (DKP) çağrısıyla  
29-30 Haziran 2002 tarihlerinde gerçekleşen  
Komünistlerin Uluslararası Konferansı'na  
Filistin Demokratik Halk Cephesi adına sunulan metin:  
Çeviren: Sadık KOLUSARI*

## **ABD Dünyayı Tek Başına Pençesine Almak İstiyor**

**K**onferansınız, kapitalist globalleşme temsilcilerinin zirvelerine eşlik eden bir çok uluslararası aktivite serisinden sonra düzenleniyor.

Seattle'den başlayarak bugünkü buluşmaya kadarki bu uluslararası aktiviteler, kapitalist globalleşme ve tek kutuplu sistemi reddeden insanların çoğunluğunun isteklerinin açık bir ifadesidir.

Globalleşme sahiplerinin, toplantılarını kamuoyundan gizleyerek ve kapalı kapılar arkasında yapmaya zorlanmalarında olduğu gibi, onların kapitalist globalleşmeyi insanlık için iyi olarak gösterme çabaları da hüsrana uğrayacaktır. Sınıf çelişkisi varolmaya devam edecek ve şimdiki ve gelecekteki sosyo-ekonomik mücadelelerin teşvikçisi olacaktır.

Bu mücadele ve bu çelişki için radikal çözümler, insanların üretim araçları üzerinde tekrar kendi yeteneklerinin ve emeğinin sahibi olacağını göstermektedir. Sadece bu şekilde gerçek sosyal adalet, demokrasi, eşitlik ve insani ilerleme olacaktır. Bu, yeniden savaşsız ve kavgasız bir dünyaya yol açacaktır.

11 Eylül'den bu yana dünya önemli ve tehlikeli bir dönüş noktasının kenarında bulunmaktadır. ABD hükümeti bundan, dünyayı

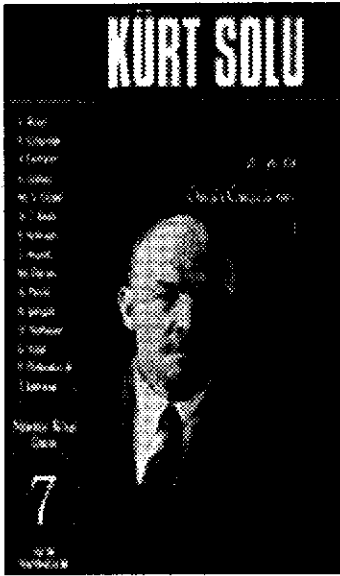


askeri olarak tek başına kendi pençesine almak için büyük bir yararlanma çabasıdır; dolayısıyla terörizmi çok bilinçli bir şekilde insanların kendileri hakkında karar verme hakkı ile karıştırıyor. Böylece Washington politikasına karşı olan ve ABD hükümetinin isteklerine boyun eğmeyen tüm ülke veya partileri terörizm ile suçlamaktadır.

Bu konferans, Filistin halkımız kendi ulusal mücadelesini sürdürürken ve intifada ile adil barışa kavuşmak, Filistinli mültecilere destek amacıyla BM'nin 242, 338 ve 194 no'lu kararlarının uygulanması için mücadele verirken toplanıyor. Halkımız, yeniden Filistin şehirlerini ve köylerini işgal eden ve işgal edilen Filistin topraklarını -"Koruma Suru" olarak adlandırılan bir duvarla- içinde 3 milyondan daha fazla Filistinlinin tutuklu tutulacağı bir koca cezaevine çevirmek isteyen Şaron hükümetinin kanlı savaşına teslim ediliyor. Şaron, sözü edilen BM kararlarını uygulamaya ve askeri işgale kitle mücadelesiyle karşı koyan halkımızı resmi olarak ve kamuoyu önünde reddederken, kendi kanlı askeri kampanyasını ve ırkçı politikasını çok açık bir biçimde ABD hükümetinin, bu demektir ki ve tam söylemek gerekirse Başkan George W. Bush'un desteğiyle devam ettiriyor.

ABD hükümeti, yeniden halkımıza, onun intifadasına ve kendi Filistin Devleti için varolan harekete karşı büyük bir kampanya sürdürüyor; bu arada amaçlı olarak ülkemizin intifadasını dünya çapında karalamak isteyen kötü bir çabaya, işgal gücüne ve yerleşim politikasına karşı olan Filistin halkının mücadelesini "terörizm" ile karıştırıyor; sadece bununla kalınmıyor, Filistin halkının kutsal hakkına, bağımsızlık, özgürlük ve kendi bağımsız devletine de iftira ediliyor.

Bu konferansın uluslararası sol demokratik güçlerin güçlenmesine ve kapitalist globalleşme ile tek kutupluluğun öcü savaşçılarına karşı durmamızı mümkün kılacak birlikte başarılı mücadele biçimleri geliştirmesine yardımcı olacağına içten inanıyoruz.



## K ÜRT SOLU

### 21.yy'da Örgüt/Örgütlenme-1

Newroz Kitap Dizisi-7

Mart 2002

Gün Yayıncılık



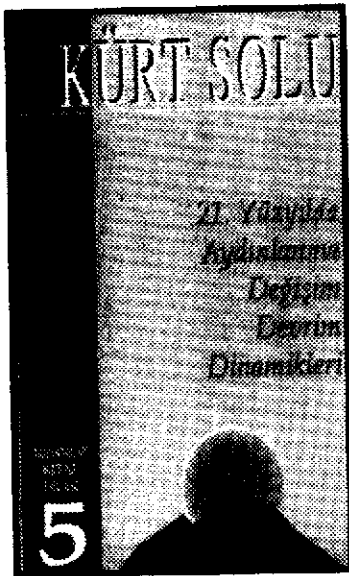
## K ÜRT SOLU

### 21.yy'da Aydınlanma Değişim/Devrim Dinamikleri-2

Newroz Kitap Dizisi-6

Ağustos 2001

Gün Yayıncılık



# KÜRT SOLU

21.yy'da

Aydınlanma

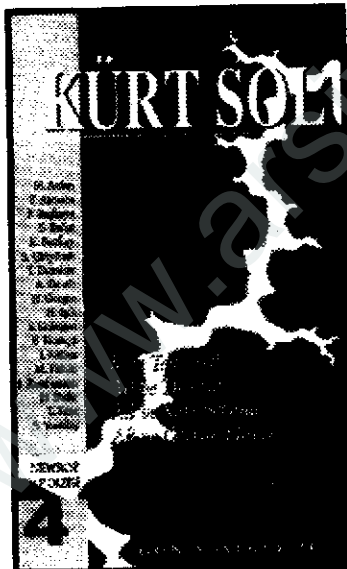
Değişim/Devrim

Dinamikleri-1

Newroz Kitap Dizisi-5

Şubat 2001

Gün Yayıncılık



# KÜRT SOLU

Kürt Tanzimatı

AB ve Türkiye

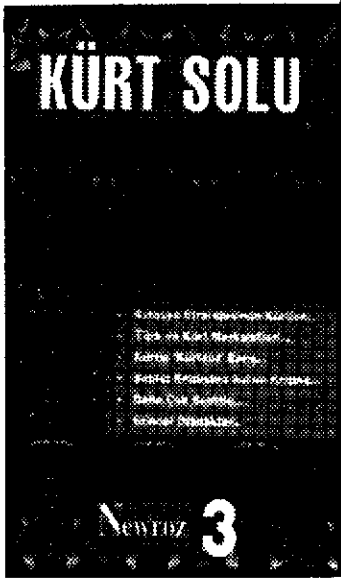
AB ve Kürt Sorunu

AB ve Devrim Süreci

Newroz Kitap Dizisi-4

Ağustos 2000

Gün Yayıncılık



# KÜRT SOLU

-Avrasya Stratejisinde Kürtler..

-Türk ve Kürt Marksistleri...

-Kürtle "Kürtsüz" Barış...

-Sınıfın Krizinden Solun Krizine...

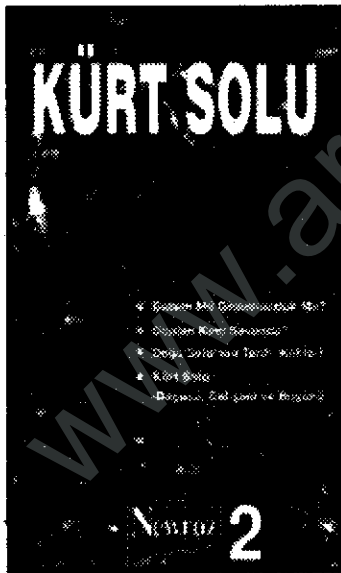
-Daha Çok Seattle...

-Güncel Olanaklar...

Newroz Kitap Dizisi-3

Şubat 2000

Gün Yayıncılık



# KÜRT SOLU

-Çözüm mü Çözumsuzlük mü?

-Öcalan Kimi Savundu?

-Doğu Solu'nun Tarihi Kökleri

-Kürt Solu:

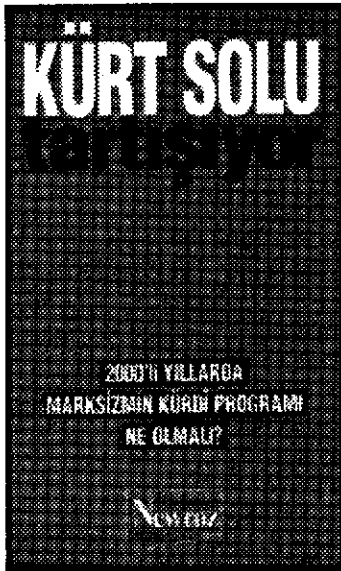
Doğu Solu Gelişimi ve Bugünü

Newroz Kitap Dizisi-2

(Tükendi)

Ekim 1999

Gün Yayıncılık



# KÜRT SOLU

KÜRT SOLU

tartışıyor

2000'li YILLARDA

MARKSİZMİN KÜRDI PROGRAMI

NE OLMALI?

Newroz Kitap Dizisi-1

Mayıs 1998

(Tükendi)

Gün Yayıncılık



# Newroz Kitap Dizisi

açık

parti

tartışması

Temmuz 1997

Gün Yayıncılık

# Newroz Kitap Dizisi

Yurtsever

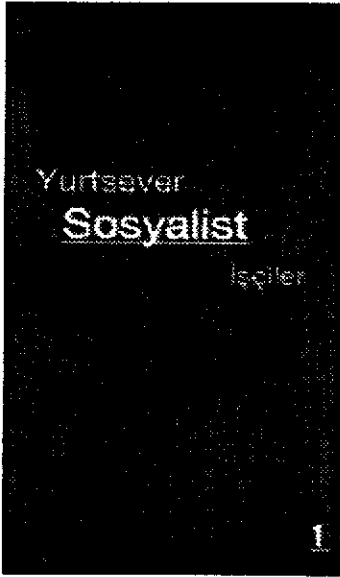
Sosyalist

İşçiler

Deklarasyonu

Haziran 2001

Gün Yayıncılık



## S. ÇİFTYÜREK

KAPİTALİZMİN

TARİHSEL/FİZİKSEL

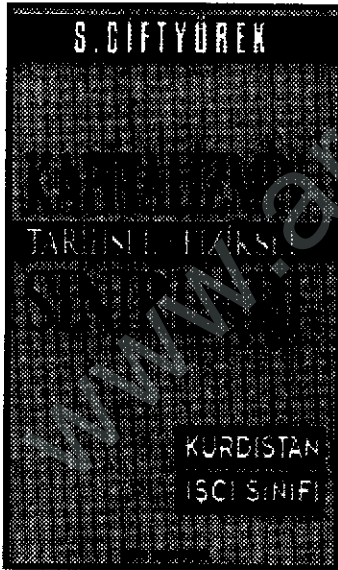
SINIRLARI

KÜRDİSTAN

İŞÇİ SINIFI

Kasım 1997

Gün Yayıncılık



**S. ÇİFTYÜREK**

**ULUSAL SORUNA**  
**SOMUT ve TARİHSEL**

**YAKLAŞIM**

**Halkların Kurtuluşu**

**Sosyalizmdir**

Aralık 1993

(Tükendi)

**Pele sor Yayıncılık**

S. Çiftyürek

**KADRO**  
**ve**  
**GELECEK**

**S. ÇİFTYÜREK**

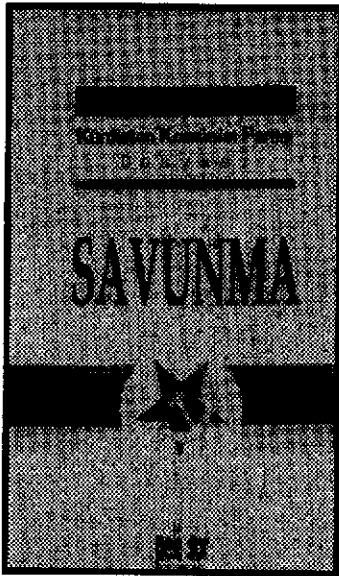
**KADRO**

**ve**

**GELECEK**

Nisan 1994

**Pele sor Yayıncılık**



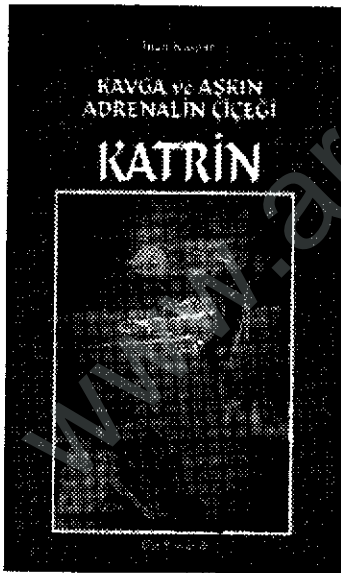
**Kürdistan Komünist Partisi**

**Dosyası**

# SAVUNMA

Nisan 1992

**Pele sor Yayıncılık**



**İNAN KASPAR**

KAVGA ve AŞKIN  
ADRENALİN ÇİÇEĞİ

# KATRİN

Aralık 2001

**Gün Yayıncılık**





**Mustafa Peköz**

**AVRUPA BİRLİĞİ'NDE**

**GÖÇMENLER**

**ALMANYA'DA**

**TÜRKLER/KÜRTLER**

Mart 2002

**Gün Yayıncılık**



**Mustafa Peköz**

**TÜRKİYE'DE**  
**POLİTİK İSLAMIN**

**GELİŞİMİ**

**ve**

**MNP-FP GERÇEĞİ**

Haziran 2001

**Gün Yayıncılık**

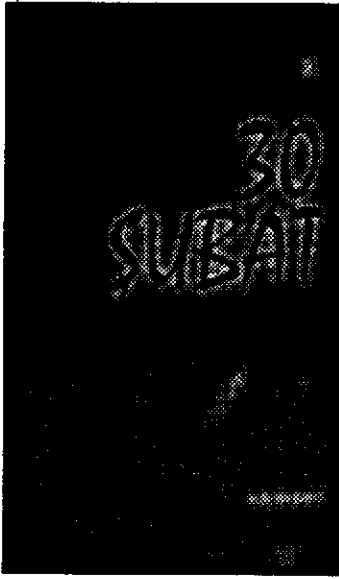
Hüseyin Bakır

30

ŞUBAT

Ocak 2002

Gün Yayıncılık



A.BALİ

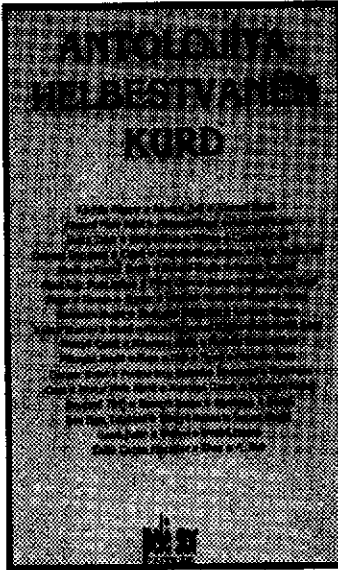
KÜRT

ATASÖZLERİ

Nisan 1993

Pele sor Yayıncılık





**BERHEVKAR  
A. BALÎ**

**ANTOLOJİYA  
HELBESTVANEN  
KURD**

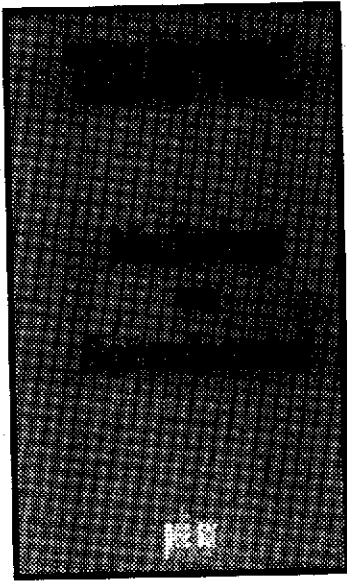
Haziran 1992  
**Pele sor Yayıncılık**



**Teslim Töre**

**KAPİTALİZM  
SOSYALİZM  
ÖRGÜT**

Temmuz 1994  
**Perspektif Yayıncılık**



**Teslim Töre**

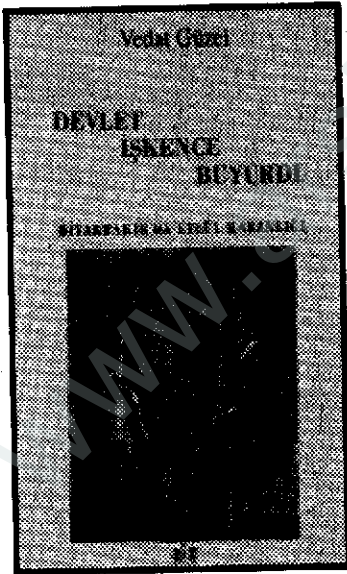
**Marksizm**

**ve**

**Sorunlarımız**

Nisan 1992

**Pele sor Yayıncılık**



**Vedat Güzel**

**DEVLET**

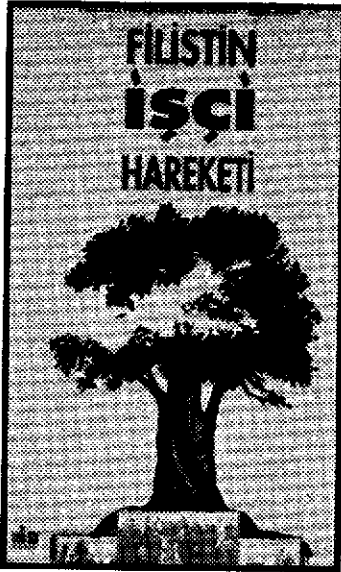
**İŞKENCE**

**BUYURDU**

**DİYARBAKIR'DA EYLÜL KARANLIĞI**

Ocak 1994

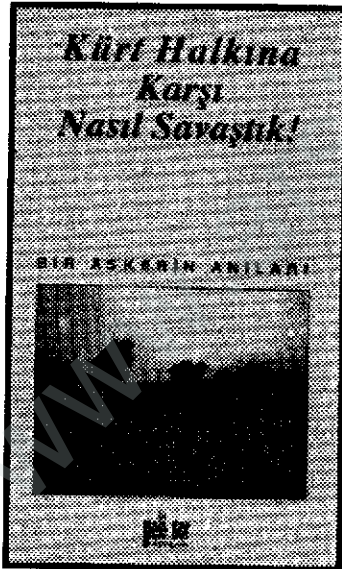
**Pele sor Yayıncılık**



FİLİSTİN ARAŞTARMA MERKEZİ  
**Esat sakar**

**FİLİSTİN**  
**İŞÇİ**  
**HAREKETİ**

Aralık 1991  
**Pele sor Yayıncılık**

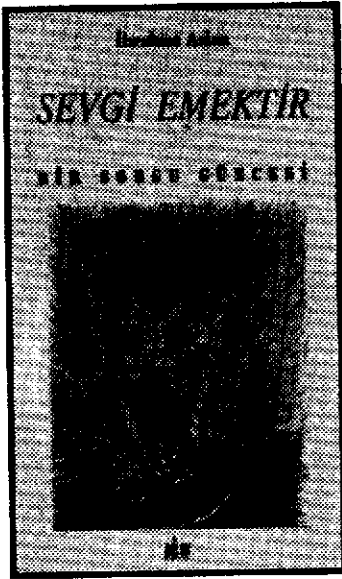


**Yavuz Erkal**

**Kürt Halkına Karşı**  
**Nasıl Savaşık!**

**BİR ASKERİN ANILARI**

Aralık 1991  
**Pele sor Yayıncılık**



**İbrahim Aslan**

**SEVGİ**

**EMEKTİR**

**BİR SORGU GÜNÇESİ**

Mayıs 1993

**Pele sor Yayıncılık**



**Erol Akalın**

**YOKSUN**

Nisan 2002

**Gün Yayıncılık**



# KÜRT SOLU

"21. yy komünist örgütlenmesinin (enternasyonalin) dünya çapında bürüneceği biçim ve içeriğin yanıtı sadece teoriden gelmeyecektir. Aynı zamanda hatta belki daha fazlasıyla pratik eylemlilikten gelecektir. Şimdiden şu söylenebilir:

Dünya komünist partisinin zemini 20. yy'a oranla daha güçlüdür. Bundan üretilecek sonuç, ülkesel ya da bölgesel komünist örgütlenmenin reddi değil, ülkesel ile enternasyonal olanın birbiriyle daha organik hale getirilmesidir. Yerel ile evrensel olanın daha örtüşük bir bakışla örülmesidir. Komünist enternasyonalin örgütlenmesinde yerelden evrenselin, evrenselinden yerelin okunabilir, kavranabilir, gözlemlenebilir olmasıdır. Ve sadece merkezde güçlü olan bir enternasyonal örgütlenme değil, her ülkede ve coğrafyada aynı güç ve yoğunlukta varolabilen bir Dünya komünist partisi. Kuzey Mezopotamya komünistleri soruna böyle bakmalıdır."